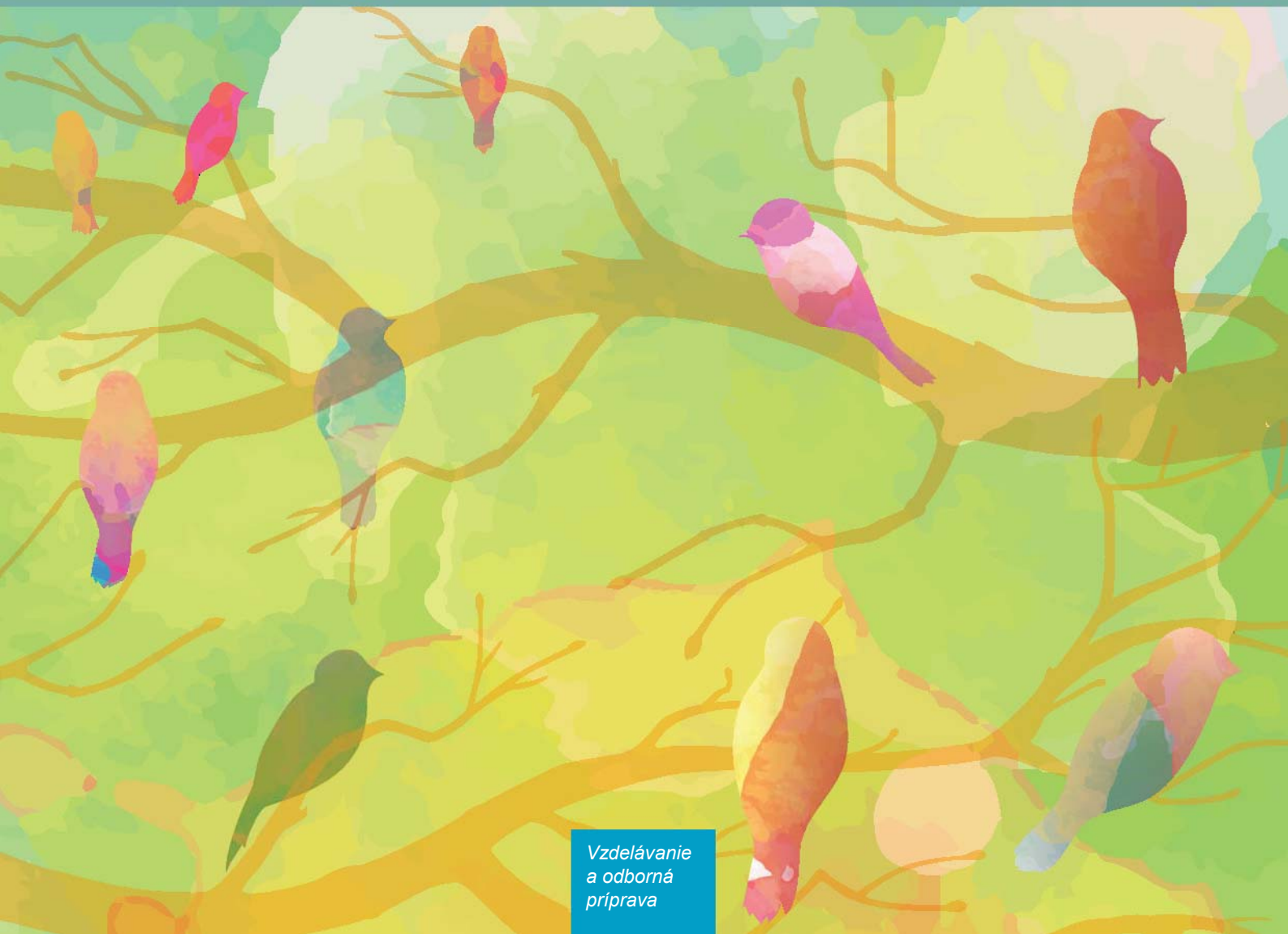

Kľúčové údaje o vyučovaní jazykov v európskych školách 2017

Štúdia Eurydice

Kľúčové údaje o vyučovaní jazykov v európskych školách 2017

Eurydice

Publikáciu vydala Výkonná agentúra pre vzdelávanie, audiovizíu a kultúru (EACEA, Education and Youth Policy Analysis).

Citácia publikácie:

Európska komisia/EACEA/Eurydice, 2017. *Kľúčové údaje o vyučovaní jazykov v európskych školách – 2017*. Eurydice Report. Luxembourg: Publications Office of the European Union.

EC-XA-17-001-SK-N

ISBN 978-92-9492-822-1

doi:10.2797/752004

Uzávierka textu: máj 2017.

© Education, Audiovisual and Culture Executive Agency, 2017.

Slovenská verzia: Slovenská akademická asociácia pre medzinárodnú spoluprácu, 2018

Reprodukcia je autorizovaná, uvádzanie zdroja je na základe povolenia.

Education, Audiovisual and Culture Executive Agency
Education and Youth Policy Analysis
Avenue du Bourget 1 (J-70 – Unit A7)
BE-1049 Brussels
Tel. +32 2 299 50 58
Fax +32 2 292 19 71
E-mail: eacea-eurydice@ec.europa.eu
Website: <http://ec.europa.eu/eurydice>

OBSAH

Tabuľka ukazovateľov	5
Úvod	9
Hlavné závery	11
Kapitola A – Kontext	19
Kapitola B – Organizácia	29
Časť I – Štruktúry	29
Časť II – Rozsah vyučovaných cudzích jazykov	43
Časť III – Obsahovo a jazykovo integrované vzdelávanie (CLIL)	55
Kapitola C – Účasť	59
Časť I – Počet cudzích jazykov, ktoré sa žiaci učia	59
Časť II – Cudzie jazyky, ktoré sa žiaci učia	71
Kapitola D – Učitelia	85
Časť I – Kvalifikácie	85
Časť II – Medzinárodná mobilita	97
Kapitola E – Vyučovacie postupy	105
Časť I – Časová dotácia	105
Časť II – Očakávané študijné výsledky	119
Časť III – Opatrenia na podporu jazyka pre novoprichádzajúcich žiakov – príst'ahovalcov	131
Slovník	141
Štatistické databázy a terminológia	147
Zdroje	149
Prílohy	151
Pod'akovanie	173

TABUĽKA UKAZOVATEĽOV

Kapitola A – Kontext	19
Ukazovateľ A1: Štátne, regionálne, menšinové a neteritoriálne jazyky s úradným statusom, 2015/16	20
Ukazovateľ A2: Podiel 15-ročných žiakov, ktorí doma hovoria prevažne iným ako vyučovacím jazykom, 2015	23
Ukazovateľ A3: Podiel 15-ročných žiakov – prisťahovalcov a žiakov, ktorí nie sú prisťahovalci podľa jazyka, ktorým hovoria doma, 2015	25
Ukazovateľ A4: Podiel 15-ročných žiakov navštevujúcich školy, kde je viac ako 25 % žiakov, ktorí doma nehovoria vyučovacím jazykom, 2015	27
Kapitola B – Organizácia	29
Ukazovateľ B1: Počiatočný vek, v ktorom sú prvý a druhý cudzí jazyk povinnými predmetmi pre všetkých žiakov predškolského, základného a/alebo všeobecného stredného vzdelávania, 2015/16	30
Ukazovateľ B2: Doba, počas ktorej je vyučovanie cudzieho jazyka povinné v predškolskom, základnom a/alebo všeobecnom strednom vzdelávaní, 2002/03, 2010/11, 2015/16	32
Ukazovateľ B3: Doba, počas ktorej je vyučovanie dvoch cudzích jazykov povinné v základnom a/alebo všeobecnom strednom vzdelávaní, 2002/03, 2010/11, 2015/16	35
Ukazovateľ B4: Ďalšie povinné cudzie jazyky vyučované v niektorých typoch základného a/alebo všeobecného stredného vzdelávania, 2015/16	36
Ukazovateľ B5: Poskytovanie cudzích jazykov ako povinne voliteľných predmetov v základnom a/alebo všeobecnom strednom vzdelávaní, 2015/16	38
Ukazovateľ B6: Výučba dvoch cudzích jazykov v učebných osnovách pre základné a/alebo všeobecné stredné vzdelávanie, 2015/16	40
Ukazovateľ B7: Rozdiel medzi žiakmi všeobecného vzdelávania a žiakmi odborného vzdelávania a prípravy v počte rokov vyučovania jedného cudzieho jazyka ako povinného predmetu, 2015/16	41
Ukazovateľ B8: Rozdiel medzi žiakmi všeobecného vzdelávania a žiakmi odborného vzdelávania a prípravy v počte rokov vyučovania súčasne dvoch cudzích jazykov ako povinných predmetov, 2015/16	42
Ukazovateľ B9: Povinné cudzie jazyky, ktoré sa žiaci učia počas povinného vzdelávania, 2002/03, 2010/11, 2015/16	44
Ukazovateľ B10: Centrálné odporúčania/usmernenia pre školy o začlenení špecifických cudzích jazykov do učebných osnov, základné a všeobecné stredné vzdelávanie, 2015/16	45
Ukazovateľ B11: Cudzie jazyky uvedené v centrálnych odporúčaníach/usmerneniach, základné a všeobecné stredné vzdelávanie, 2015/16	47
Ukazovateľ B12: Regionálne alebo menšinové jazyky konkretizované v úradných dokumentoch vydaných centrálnymi orgánmi, základné a/alebo všeobecné stredné vzdelávanie, 2015/16	49
Ukazovateľ B13: Centrálna nariadenia o vyučovaní klasickej gréčtiny a latinčiny, nižšie a všeobecné vyššie stredné vzdelávanie, 2015/16	52
Ukazovateľ B14: Status cieľových jazykov vyučovaných prostredníctvom CLIL v základnom a/alebo všeobecnom strednom vzdelávaní (ISCED 1-3), 2015/16	56
Ukazovateľ B15: Centrálna nariadenia o prijímacích kritériách zameraných na vedomosti a zručnosti pre prístup k vzdelávaniu CLIL, typ A v základnom a/alebo všeobecnom strednom vzdelávaní (ISCED 1-3), 2015/16	58

Kapitola C – Účasť 59

Ukazovateľ C1a: Podiel žiakov v základnom vzdelávaní (ISCED 1), ktorí sa učia cudzie jazyky, podľa počtu jazykov, 2014	61
Ukazovateľ C1b: Podiel žiakov v základnom vzdelávaní (ISCED 1), ktorí sa učia aspoň jeden cudzí jazyk, podľa veku, 2014	61
Ukazovateľ C2: Trendy v podiele žiakov v základnom vzdelávaní (ISCED 1), ktorí sa učia aspoň jeden cudzí jazyk, 2005, 2014	63
Ukazovateľ C3: Podiel žiakov v nižšom strednom vzdelávaní (ISCED 2) ktorí sa učia cudzie jazyky, podľa počtu jazykov, 2014	64
Ukazovateľ C4: Trendy v podiele žiakov v nižšom strednom vzdelávaní (ISCED 2), ktorí sa učia dva alebo viac cudzích jazykov, 2005, 2014	65
Ukazovateľ C5: Podiel žiakov vo vyššom strednom vzdelávaní (ISCED 3), ktorí sa učia cudzie jazyky, podľa počtu jazykov, 2014	66
Ukazovateľ C6: Trendy v podiele žiakov vo vyššom strednom vzdelávaní (ISCED 3), ktorí sa učia dva alebo viac cudzích jazykov, 2005, 2014	68
Ukazovateľ C7: Priemerný počet vyučovaných cudzích jazykov na jedného žiaka, základné a stredné vzdelávanie (ISCED 1-3), 2014	69
Ukazovateľ C8: Cudzie jazyky, ktoré sa učí väčšina žiakov, základné a stredné vzdelávanie (ISCED 1-3), 2014	71
Ukazovateľ C9: Štáty s vysokým podielom žiakov (viac ako 90 %), ktorí sa učia angličtinu v základnom a strednom vzdelávaní (ISCED 1-3), 2014	73
Ukazovateľ C10: Druhý najviac vyučovaný cudzí jazyk, základné a stredné vzdelávanie (ISCED 1-3), 2014	74
Ukazovateľ C11: Cudzie jazyky iné ako angličtina, francúzština, nemčina a španielčina, ktoré sa učí minimálne 10 % žiakov, základné a všeobecné stredné vzdelávanie (ISCED 1-3), 2014	76
Ukazovateľ C12: Trendy v podiele žiakov, ktorí sa učia angličtinu v základnom a všeobecnom strednom vzdelávaní (ISCED 1-3), 2005, 2014	77
Ukazovateľ C13: Trendy v podiele žiakov, ktorí sa učia francúzštinu v základnom a všeobecnom strednom vzdelávaní (ISCED 1-3), 2005, 2014	79
Ukazovateľ C14: Trendy v podiele žiakov, ktorí sa učia nemčinu v základnom a všeobecnom strednom vzdelávaní (ISCED 1-3), 2005, 2014	80
Ukazovateľ C15: Rozdiely v podiele žiakov, ktorí sa učia španielčinu , v základnom a všeobecnom strednom vzdelávaní (ISCED 2-3), 2005, 2014	81
Ukazovateľ C16: Rozdiely v podiele žiakov, ktorí sa učia angličtinu vo všeobecnom a odbornom vyššom strednom vzdelávaní (ISCED 3), 2014	83

Kapitola D – Učítelia	85
Ukazovateľ D1: Centrálne odporúčania o stupni špecializácie predmetov, ktoré potrebujú učitelia cudzích jazykov v základnom vzdelávaní, 2015/16	86
Ukazovateľ D2: Centrálne odporúčania o stupni špecializácie predmetov, ktoré potrebujú učitelia cudzích jazykov vo všeobecnom strednom vzdelávaní, 2015/16	87
Ukazovateľ D3: Predmety, ktoré sú špecializovaní učitelia cudzích jazykov v základnom a všeobecnom strednom vzdelávaní oprávnení vyučovať, podľa centrálnych odporúčaní, 2015/16	88
Ukazovateľ D4: Minimálna dĺžka a stupeň počiatočnej prípravy pre špecializovaných a pološpecializovaných učiteľov cudzích jazykov v základnom a všeobecnom strednom vzdelávaní, 2015/16	90
Ukazovateľ D5: Požadované kvalifikácie pre prácu v školách s programom <i>CLIL</i> (typ A) stanovené na centrálnej úrovni v základnom a/alebo všeobecnom strednom vzdelávaní, 2015/16	92
Ukazovateľ D6: Požadované/odporúčané kvalifikácie stanovené na centrálnej úrovni na výučbu žiakov – prisťahovalcov, ktorí nehovoria vyučovacím jazykom v základnom a/alebo všeobecnom strednom vzdelávaní, 2015/16	94
Ukazovateľ D7: Existencia centrálnych odporúčaní o obsahu počiatočnej prípravy učiteľov (PPU) a časové obdobie, ktoré majú budúci učitelia cudzích jazykov stráviť v štáte cieľového jazyka, 2015/16	98
Ukazovateľ D8: Podiel učiteľov moderných cudzích jazykov v nižšom strednom vzdelávaní, ktorí boli pracovne/študijne v zahraničí, 2013	99
Ukazovateľ D9: Centrálne systémy financovania na podporu medzinárodnej mobility učiteľov cudzích jazykov v základnom a všeobecnom strednom vzdelávaní, 2015/16	100
Ukazovateľ D10: Podiel učiteľov moderných cudzích jazykov v nižšom strednom vzdelávaní ktorí boli pracovne/študijne v zahraničí s podporou programov medzinárodnej mobility, 2013	102
Ukazovateľ D11: Podiel učiteľov nižšieho stredného vzdelávania na úrovni EÚ, ktorí boli pracovne/študijne v zahraničí, podľa dôvodu cesty, 2013	103

Kapitola E – Vyučovacie postupy

105

Ukazovateľ E1: Odporúčaná minimálna ročná časová dotácia pre povinný cudzí jazyk podľa ročníka, v dennom povinnom všeobecnom vzdelávaní, 2015/16	106
Ukazovateľ E2: Trendy v odporúčanom minimálnom počte vyučovacích hodín pre povinné cudzie jazyky v danom roku v základnom a dennom povinnom všeobecnom strednom vzdelávaní, 2010/11, 2015/16	110
Ukazovateľ E3: Vzťah medzi minimálnou odporúčanou časovou dotáciou pre prvý povinný cudzí jazyk a počet rokov, počas ktorých sa vyučuje v dennom povinnom všeobecnom strednom vzdelávaní, 2015/16	113
Ukazovateľ E4: Odporúčaná minimálna časová dotácia v teoretickom roku pre výučbu prvého a druhého jazyka ako povinných predmetov v dennom povinnom všeobecnom vzdelávaní, 2015/16	115
Ukazovateľ E5: Stanovená minimálna časová dotácia pre cudzí jazyk ako povinný predmet ako podiel celkovej časovej dotácie v základnom a dennom povinnom všeobecnom strednom vzdelávaní, 2015/16	116
Ukazovateľ E6: Priority kladené na štyri komunikatívne kompetencie pri výučbe prvého cudzieho jazyka, denné povinné všeobecné vzdelávanie, 2015/16	120
Ukazovateľ E7: Očakávaná minimálne dosiahnutá úroveň pre prvý a druhý cudzí jazyk v súlade s <i>CEFR</i> na konci nižšieho stredného vzdelávania (ISCED 2) a všeobecného vyššieho stredného vzdelávania (ISCED 3), 2015/16	123
Ukazovateľ E8: Národné testy prispôbené úrovniám <i>CEFR</i> , nižšie stredné vzdelávanie, 2015/16	125
Ukazovateľ E9: Národné testy prispôbené úrovniám <i>CEFR</i> , všeobecné vyššie stredné vzdelávanie, 2015/16	127
Ukazovateľ E10: Jazyky testované prostredníctvom národných testov, ktoré vedú k certifikátu na konci nižšieho stredného vzdelávania a všeobecného vyššieho stredného vzdelávania, 2015/16	129
Ukazovateľ E11: Informácie na certifikáte o cudzom jazyku na konci všeobecného vyššieho stredného vzdelávania, 2015/16	130
Ukazovateľ E12: Testovanie vyučovacieho jazyka novoprichádzajúcich žiakov – prisťahovalcov, v predškolskom, základnom a strednom vzdelávaní, 2015/16	133
Ukazovateľ E13: Prípravné triedy pre novoprichádzajúcich žiakov, základné a nižšie stredné vzdelávanie, 2015/16	135
Ukazovateľ E14: Opatrenia na podporu jazykového vzdelávania žiakov prisťahovalcov v hlavnom prúde vzdelávania, základné a nižšie stredné vzdelávanie, 2015/16	137

ÚVOD

Súčasťou európskej DNA je jazyková rozmanitosť. Tá zahŕňa nielen úradné jazyky členských štátov, ale aj regionálne a/alebo menšinové jazyky, ktoré sa po stáročia používajú na území Európy, ako aj jazyky, ktoré sem priniesli rôzne vlny prisťahovalcov. Spolunažívanie tejto rôznorodosti jazykov predstavuje pre Európu výhodu, ale aj výzvu.

Toto štvrté vydanie Kľúčových údajov o vyučovaní jazykov v európskych školách popisuje hlavné postupy výučby a štúdium so zameraním na cudzie jazyky. V piatich kapitolách – Kontext, Organizácia, Účasť, Učitelia a Vyučovacie postupy – je 60 ukazovateľov. Hoci táto štúdia nadväzuje na predchádzajúce vydanie publikované v roku 2012, skúma aj nové oblasti, predovšetkým jazykové zabezpečenie pre deti z rodín prisťahovalcov. Štúdia bola vypracovaná v úzkej spolupráci s Európskou komisiou.

Publikácia patrí do série Kľúčových údajov, ktorej cieľom je kombinovať štatistické údaje a kvalitatívne informácie o európskych vzdelávacích systémoch. Ukazovatele sú usporiadané podľa tematických oblastí v kapitolách a častiach. Poskytujú jasné, presné a porovnateľné informácie zobrazené ako grafy, ktoré sú doplnené krátkymi komentármi – v nadpise sú zhrnuté kľúčové body.

Na zostavenie ukazovateľov sa použilo niekoľko odlišných zdrojov: Eurydice, Eurostat a medzinárodné prieskumy OECD ako PISA a TALIS. Tieto indikátory sú často navzájom prepojené, aby poskytli lepšie pochopenie výučby jazykov v celej Európe.

Informácie Eurydice sú prevzaté z oficiálnych zdrojov a ich referenčným rokom je rok 2015/16. Ukazovatele Eurydice pokrývajú najmä základné a stredné vzdelávanie (ISCED 1, 2 a 3), hoci niektoré tiež odkazujú na predprimárnu úroveň (ISCED 0). Všetky ukazovatele sa týkajú všeobecného vzdelávania s výnimkou dvoch, ktoré sa týkajú odborného vzdelávania.

Informácie Eurydice poskytujú prehľad o politikách a odporúčaniach európskych štátov, ktoré ovplyvňujú výučbu cudzích jazykov. Pokrývajú organizačné aspekty, napríklad počet vyučovacích jazykov, vek zapojených žiakov a rozsah cudzích jazykov ponúkaných v školách, nielen v bežnom vzdelávaní, ale aj v obsahovo a jazykovo integrovanom vyučovaní (*CLIL*). Niektoré ukazovatele navyše zobrazujú časovú dotáciu určenú pre vyučovanie danej oblasti, zatiaľ čo iné sa zameriavajú na jazykové úrovne, ktoré by mali žiaci dosiahnuť a úrovne, pre ktoré sú testovaní, ako ich definuje Spoločný európsky referenčný rámec pre jazyky. Nová časť je venovaná opatreniam na podporu jazykov pre žiakov – prisťahovalcov. Nakoniec rieši kľúčovú otázku pre jazykové vzdelávanie a to počiatočnú prípravu učiteľov a ďalšie vzdelávanie učiteľov cudzích jazykov.

Štatistické údaje Eurostatu z roku 2014 poskytujú informácie o účasti žiakov základného a stredného vzdelávania (ISCED 1,2 a 3) na výučbe jazykov. Tieto údaje sa vzťahujú na všeobecné aj na odborné vzdelávanie; treba tiež poznamenať, že údaje z Eurostatu a aj z Eurydice sa týkajú iba verejného sektoru a dotovaných súkromných škôl.

Niekoľko ukazovateľov bolo vypracovaných prostredníctvom databáz kontextuálnych dotazníkov pre medzinárodný prieskum PISA 2015 (OECD). Ponúkajú prostriedky na zváženie viacjazyčnosti, tak ako skutočne existuje v školách v Európe, a poskytujú informácie o podiele žiakov, ktorí doma hovoria iným ako vyučovacím jazykom. Navyše malý počet ukazovateľov, založených na údajoch z kontextuálneho dotazníka medzinárodného prieskumu TALIS 2013 (OECD), poskytuje užitočný pohľad na medzinárodnú mobilitu učiteľov.

Údaje Eurydice zahŕňajú všetky štáty Európskej únie ako aj Bosnu a Hercegovinu, Švajčiarsko, Island, Lichtenštajnsko, Čiernu Horu, Bývalú juhoslovanskú republiku Macedónsko, Nórsko, Srbsko a Turecko. Pokrytie štátov v ukazovateľoch založených na iných zdrojoch je obmedzenejšie.

Táto publikácia obsahuje niekoľko časových radov. Tie sú prevzaté zo zdrojov Eurydice a Eurostatu a sú mimoriadne užitočné pri identifikácii trendov vo výučbe jazykov za posledné desaťročie. Napríklad umožňujú čitateľovi zistiť, do akej miery sa cudzie jazyky (ako povinné predmety) vyučujú v skoršom veku v základnom vzdelávaní a či percentuálny podiel žiakov, ktorí sa učia špecifické cudzie jazyky, narastá alebo klesá.

Na začiatku publikácie sú v samostatnej časti zhrnuté „Hlavné zistenia“ tejto štúdie. Použité kódy, skratky a akronymy sú taktiež uvedené na začiatku, zatiaľ čo slovník sa nachádza na konci publikácie spolu s krátkou bibliografiou. Nasledujú tri prílohy, medzi ktorými sú krátke popisy jednotlivých štátov o poskytovaní cudzieho jazyka, informácie o poskytovaní *CLIL* a podrobné štatistické údaje.

Všetci, ktorí v nejakej miere prispeli k tomuto kolektívnemu dielu sú uvedení na konci štúdie.

HLAVNÉ ZISTENIA

Vydanie Kľúčových údajov o vyučovaní jazykov v európskych školách v roku 2017 pokrýva veľmi širokú škálu tém vo vzťahu k výučbe a štúdiu cudzích jazykov. Tie sú obsiahnuté v piatich kapitolách: Kontext, Organizácia, Účasť, Učitelia a Vyučovacie postupy. „Hlavné zistenia“ spájajú kľúčové body z každej z týchto kapitol s osobitným dôrazom na tieto otázky:

- poskytovanie cudzích jazykov v učebných osnovách so zameraním na prvý a druhý cudzí jazyk ako povinné predmety;
- rozsah študovaných jazykov;
- obsahovo a jazykovo integrované vzdelávanie (CLIL);
- očakávané dosiahnuté úrovne vyučovania prvého a druhého cudzieho jazyka;
- profily a kvalifikácie učiteľov cudzích jazykov;
- medzinárodná mobilita učiteľov cudzích jazykov;
- jazyková podpora pre novoprichádzajúcich žiakov prisťahovalcov.

V Hlavných zisteniach sú uvedené údaje z troch zdrojov, základným zdrojom je sieť Eurydice, ktorá poskytuje informácie o postupoch vyučovania cudzích jazykov v európskych štátoch. Eurostat poskytol doplňujúce štatistické údaje o miere účasti žiakov vo výučbe jazykov, zatiaľ čo TALIS (OECD) poskytol súvisiace údaje o medzinárodnej mobilite učiteľov.

V porovnaní s predchádzajúcim desaťročím sa žiaci základného vzdelávania učia cudzí jazyk od raného veku

V roku 2002 Európska rada v Barcelone vyzvala štáty EÚ, aby podnikli kroky na „zlepšenie ovládania základných zručností, najmä vyučovaním najmenej dvoch cudzích jazykov od raného veku“. V roku 2014 na úrovni EÚ študovalo aspoň jeden cudzí jazyk 83,8 % všetkých žiakov v základnom vzdelávaní. Ide o podstatný nárast (16,5 percentuálnych bodov) v porovnaní s rokom 2005, kde percento predstavovalo 67,3 % (ukazovateľ C2). Vzhľadom na reformy o znížení počiatočného veku povinnej výučby cudzích jazykov v niektorých štátoch, to nie je prekvapujúce. Vo väčšine štátov táto povinnosť začína vo veku od 6 až 8 rokov (ukazovateľ B1).

Medzi jednotlivými štátmi však tento európsky trend ukazuje veľké rozdiely. V roku 2014 sa v 12 štátoch (Španielsko, Francúzsko, Chorvátsko, Taliansko, Cyprus, Luxembursko, Malta, Rakúsko, Poľsko, Lichtenštajnsko, Bývalá juhoslovanská republika Macedónsko a Nórsko) takmer všetci žiaci základného vzdelávania učili aspoň jeden cudzí jazyk. Na rozdiel od toho sa v Belgicku (Flámske spoločenstvo), Portugalsku a Slovinsku viac ako polovica žiakov základného vzdelávania neučí žiaden cudzí jazyk (ukazovateľ C1a). Tieto rozdiely možno vo veľkej miere vysvetliť rozdielnosťou veku, v ktorom sa začína povinná výučba cudzieho jazyka.

...avšak časová dotácia, hoci sa zvyšuje, je stále skromná

V roku 2016 bol podiel časovej dotácie určenej pre cudzie jazyky v porovnaní s celkovou časovou dotáciou pre celý základný učebný plán stále neveľký: vo väčšine štátov sa tento podiel pohybuje v rozpätí od 5 do 10 %. Mierne vyšší je tento podiel v Belgicku (Nemecké spoločenstvo – 11,9 %), Grécku (jednotený revidovaný učebný plán – 11,4 %), Španielsku (10,8 %), Chorvátsku (11,1 %), Lotyšsku (10,1 %), na Malte (14,9 %), v Bývalej juhoslovanskej republike Macedónsko (10,4 %) a oveľa vyššie v Luxembursku (44,0 %) (ukazovateľ E5).

Napriek tomu v období rokov 2011 až 2016 niekoľko štátov podstatne zvýšilo časovú dotáciu na výučbu cudzích jazykov v základnom vzdelávaní: Dánsko, Španielsko, Cyprus a Slovensko (ukazovateľ E2).

V porovnaní so situáciou pred 10 rokmi sa teraz viac žiakov nižšieho stredného vzdelávania učí dva cudzie jazyky

V roku 2014 sa na úrovni EÚ učilo 59,7 % všetkých žiakov nižšieho stredného vzdelávania dva alebo viac cudzích jazykov. To je podstatné zvýšenie v porovnaní s rokom 2005, keď bolo len 46,7 % (ukazovateľ C4). Toto odzrkadľuje zmenu politiky v niekoľkých štátoch, ktorých cieľom bolo zvýšiť počet žiakov, ktorí sa učia druhý cudzí jazyk a zároveň aj znížiť počiatočný vek. V skutočnosti je na rozdiel od roku 2003 v Dánsku, Grécku a na Islande povinnosť učiť sa druhý cudzí jazyk pre všetkých žiakov vyšších ročníkov základného vzdelávania a v Českej republike, Francúzsku, Taliansku, na Malte a v Poľsku od začiatku nižšieho stredného vzdelávania (ukazovateľ B3).

Tento trend by nemal zakrývať veľmi dôležité rozdiely, ktoré existujú v rámci EÚ. V 11 štátoch sa viac ako 90 % žiakov nižších stredných škôl učí dva alebo viaceré cudzie jazyky (Estónsko, Grécko, Taliansko, Luxembursko, Malta, Poľsko, Rumunsko, Fínsko, Island, Lichtenštajnsko a Bývalá juhoslovanská republika Macedónsko). Naopak, v piatich štátoch je tento údaj nižší ako 20 %: vo Francúzskom spoločenstve v Belgicku neexistuje ustanovenie o druhom cudzom jazyku na tejto úrovni vzdelávania; v Írsku a Maďarsku nie je vyučovanie druhého jazyka povinné; a v Bulharsku a Rakúsku sa povinné vyučovanie druhého jazyka zavádza až vo vyšších stredných školách (ukazovateľ C3).

V niektorých štátoch je učenie dvoch jazykov skôr možnosť ako povinnosť

Namiesto toho, aby boli dva cudzie jazyky povinné pre všetkých žiakov, národné učebné osnovy poskytujú iné spôsoby ako zabezpečiť, aby mali všetci žiaci možnosť učiť sa dva alebo viac cudzích jazykov. Napríklad v Belgicku (Francúzske spoločenstvo), Španielsku, Chorvátsku, Slovinsku, Švédsku, Lichtenštajnsku a Nórsku nie je učenie dvoch cudzích jazykov povinnosťou pre všetkých žiakov predtým než ukončia denné povinné vzdelávanie; všetci však majú právo učiť sa dva jazyky (ukazovateľ B6). Všetky uvedené štáty, okrem Belgicka (Francúzske spoločenstvo), dávajú túto možnosť všetkým žiakom najneskôr na začiatku nižšieho stredného vzdelávania (ukazovateľ B5).

Žiaci odborného vzdelávania a prípravy nemajú rovnaké možnosti v tom, aby sa učili dva jazyky ako ich rovesníci vo všeobecnom vzdelávaní

V EÚ bol v roku 2014 podiel celkovej populácie žiakov odborného vzdelávania a vyššieho stredného vzdelávania, ktorí sa učili dva alebo viac jazykov na úrovni 34,5 %. To je takmer o 20 percentuálnych bodov menej ako pri rovesníkoch vo všeobecnom vzdelávaní. V 11 štátoch ⁽¹⁾ sa aspoň 90 % žiakov vo všeobecnom vzdelávaní učia dva a viac cudzích jazykov; zatiaľ čo v odbornom vzdelávaní je tento percentuálny podiel dosiahnutý iba v jednom štáte (Rumunsko). Zároveň majú dva štáty jednu tretinu alebo aj viac žiakov všeobecného vzdelávania, ktorí sa neučia cudzí jazyk (Spojené kráľovstvo a Nórsko), v odbornom vzdelávaní je podobná situácia v siedmich štátoch (Belgicko – Francúzske spoločenstvo, Dánsko, Nemecko, Grécko, Španielsko, Island a Nórsko) (ukazovateľ C5).

Tieto štatistiky skutočne ukazujú rozdiely pri zabezpečovaní vyučovania jazykov ako sú stanovené v schválených učebných osnovách na jednej strane pre žiakov všeobecného vzdelávania a na druhej strane pre žiakov odborného vzdelávania. V 16 vzdelávacích systémoch sa žiaci vo vyšších ročníkoch odborného vzdelávania a prípravy učia dva povinné cudzie jazyky menej rokov ako ich rovesníci vo všeobecnom vzdelávaní (ukazovateľ B8).

⁽¹⁾ Belgicko (Flámske spoločenstvo), Česká republika, Estónsko, Francúzsko, Chorvátsko, Luxembursko, Rumunsko, Slovinsko, Slovensko, Fínsko a Lichtenštajnsko.

Angličtina je najštudovanejší cudzí jazyk

V takmer všetkých európskych štátoch je angličtina cudzí jazyk, ktorý sa učí väčšina žiakov počas základného a stredného vzdelávania. Angličtina je povinný cudzí jazyk takmer vo všetkých vzdelávacích systémoch, ktoré určujú konkrétny jazyk, ktorý sa musia učiť všetci žiaci (ukazovateľ B9).

V roku 2014 na úrovni EÚ prakticky všetci žiaci (97,3 %) počas celého nižšieho stredného vzdelávania študovali angličtinu. V základnom vzdelávaní bol podiel nižší (79,4 %), keďže v niektorých štátoch nie je štúdium cudzích jazykov zahrnuté v prvých rokoch povinnej školskej dochádzky do učebných osnov (ukazovateľ B1). V EÚ bol podiel žiakov, ktorí sa učili angličtinu vo vyššom strednom vzdelávaní 85,2 %. Je to spôsobené najmä nižším podielom žiakov odborného vzdelávania, ktorí sa učia cudzie jazyky. Okrem toho je v školách vyššieho stredného vzdelávania väčšia rozmanitosť cudzích jazykov (ukazovateľ B11).

...v porovnaní pred 10 rokmi sa mnoho ďalších žiakov základného vzdelávania učilo angličtinu

Podiel žiakov, ktorí sa učia angličtinu v poslednom desaťročí vzrástol. Táto zmena je najmarkantnejšia pri najmladších žiakoch – základného vzdelávania. Na úrovni EÚ sa v roku 2014 v základnom vzdelávaní učilo angličtinu o 18,7 percentuálneho bodu viac žiakov v porovnaní s rokom 2005 (ukazovateľ C12). Je to spôsobené najmä znížením počiatočného veku povinného učenia sa prvého cudzieho jazyka (ukazovateľ B2). Tento trend je vo vzdelávacích systémoch, ktoré nešpecifikujú povinný jazyk, ako aj v tých, v ktorých je angličtina povinná.

Táto zmena bola menej viditeľná v strednom vzdelávaní, pretože väčšina žiakov na tejto úrovni vzdelávania sa už v roku 2005 angličtinu učila.

Francúzsky, nemecký a španielsky jazyk je populárna voľba pre druhý cudzí jazyk

Ak školy ponúkajú možnosť výberu cudzieho jazyka, najčastejšie je to francúzsky a nemecký jazyk (ukazovateľ B11). Okrem toho niektoré vzdelávacie systémy stanovujú tieto jazyky ako povinný predmet (ukazovateľ B9), najmä vo viacjazyčných štátoch, napríklad v Belgicku, Luxembursku a Švajčiarsku (ukazovateľ A1), kde je jedným zo štátnych jazykov.

Francúzština je druhým najčastejšie vyučovaným cudzím jazykom v európskych štátoch. V roku 2014 sa v EÚ učilo francúzsky jazyk 33,7 % žiakov nižšieho stredného vzdelávania a 23,0 % vyššieho stredného všeobecného vzdelávania. Nemčina je tretím najrozšírenejším cudzím jazykom v nižšom strednom vzdelávaní. V EÚ sa učí nemecký jazyk 23,1 % žiakov nižšieho stredného vzdelávania. Vo všeobecnom vyššom strednom vzdelávaní je tento podiel 18,9 %.

Menší dôraz kladie väčšina európskych štátov na španielsky jazyk v porovnaní s anglickým, francúzskym alebo nemeckým jazykom. Žiadny európsky štát nemá španielčinu ako povinný cudzí jazyk pre všetkých žiakov (ukazovateľ B9), iba dva štáty (Malta a Švédsko) požadujú, aby všetky nižšie a vyššie stredné školy poskytovali možnosť učiť sa španielčinu (ukazovateľ B11a). Len málo detí sa v základnom vzdelávaní učí španielčinu. V EÚ sa v nižšom strednom vzdelávaní učí španielčinu 13,1 % žiakov. Vo vyššom všeobecnom strednom vzdelávaní je tento podiel 19,1 %.

Iné, ako tieto hlavné európske jazyky, sa učia len v niekoľkých štátoch – väčšinou z historických dôvodov alebo kvôli geografickej blízkosti (ukazovateľ C11). Dánčina, taliančina, holandčina, ruština a švédčina sú jediné iné cudzie jazyky, ktoré sa učí v nejakom európskom štáte minimálne 10 % žiakov základného alebo všeobecného stredného vzdelávania.

...španielčina je populárnejšia ako pred 10 rokmi

Podiel žiakov v európskych štátoch, ktorí sa učia francúzštinu, za posledných 10 rokov zostal rovnaký alebo mierne klesol (ukazovateľ C13). Pokiaľ ide o nemčinu, v základnom a nižšom vzdelávaní sa tento údaj v rokoch 2005 až 2014 veľmi nezmenil, ale vo vyššom všeobecnom strednom vzdelávaní sa podiel znížil o 11,0 percentuálneho bodu (ukazovateľ C14). Obľuba španielskeho jazyka v nižšom strednom vzdelávaní sa za posledných 10 rokov mierne zvýšila (o 5,6 percentuálneho bodu) (ukazovateľ C15).

Obsahovo a jazykovo integrované vyučovanie (CLIL) je v Európe nedostatočné

Obsahovo a jazykovo integrované vzdelávanie (CLIL) je vyučovacia metóda, ktorá poskytuje doplnkové vyučovanie v cudzích jazykoch bez zvyšovania celkovej časovej dotácie alebo znižovania počtu hodín z iných vyučovacích predmetov. Takmer všetky štáty majú niekoľko škôl, ktoré poskytujú takúto výučbu, no len niekoľko zaviedlo na určitej úrovni takýto prístup vo všetkých školách. Patria sem Rakúsko a Lichtenštajnsko v prvých ročníkoch základného vzdelávania, Cyprus aspoň v jednom ročníku základného vzdelávania, Luxembursko a Malta v základnej a strednej úrovni. V Taliansku sa CLIL poskytuje v poslednom ročníku vyššieho stredného vzdelávania (ukazovateľ B14).

...a jeho rozvoj predstavuje veľké výzvy

Táto metóda výučby predstavuje významné výzvy, najmä v súvislosti so vzdelávaním a kvalifikáciou učiteľov. Učitelia, ktorí používajú CLIL, musia mať kvalifikáciu v jednom (alebo viacerých) neязыkovom predmete a vysokú znalosť vyučovaného cudzieho jazyka. Okrem toho sú potrebné špecifické metodologické zručnosti na vyučovanie neязыkového predmetu v cudzom jazyku. Reálne sa v 15 vzdelávacích systémoch požaduje, aby mali učitelia ďalšiu kvalifikáciu na vyučovanie v systéme CLIL. Väčšinou sa požaduje určitá úroveň jazykových znalostí – zvyčajne úroveň B2 („stredne pokročilý“) alebo C1 („pokročilý“) Spoločného európskeho referenčného rámca stanoveného Radou Európy (ukazovateľ D5).

Od žiakov sa očakáva, že v čase ukončenia štúdia dosiahnu v prvom cudzom jazyku úroveň „mierne pokročilý“

Učebné osnovy takmer všetkých štátov na konci povinného vzdelávania považujú za rovnocenné všetky štyri komunikatívne zručnosti (počúvanie, hovorenie, čítanie a písanie). Okrem toho väčšina štátov si stanovuje rovnakú úroveň dosiahnutých výsledkov pre každú zo štyroch komunikačných zručností (ukazovateľ E6).

Väčšina štátov používa Spoločný európsky referenčný rámec (CEFR), ktorý zaviedla Rada Európy na stanovenie medzinárodne porovnateľných úrovní dosiahnutých v cudzích jazykoch. Väčšina štátov vyžaduje pri prvom cudzom jazyku na konci nižšieho stredného vzdelávania úroveň A2 („začiatocník“) a úroveň B2 („stredne pokročilý“) na konci vyššieho stredného vzdelávania. Minimálne požiadavky na druhý cudzí jazyk sú vo väčšine štátov koncom nižšieho stredného vzdelávania na úrovni A1 – A2 („úplný začiatocník“ – „začiatocník“) a koncom vyššieho stredného vzdelávania na úrovni B1 („mierne pokročilý“) (ukazovateľ E7).

Vo väčšine štátov sú dosiahnuté úrovne druhého vyučovacieho jazyka nižšie ako pri prvom jazyku. Rozdiel medzi prvým a druhým cudzím jazykom v úrovni dosiahnutého vzdelávania nie je prekvapujúci, keďže druhý cudzí jazyk sa vo všetkých štátoch vyučuje o niekoľko rokov menej. Taktiež počet vyučovacích hodín je pre druhý cudzí jazyk nižší.

Certifikáty o ukončení stredného vzdelávania zvyčajne zaznamenávajú výsledky skúšok žiakov, ale často nepoužívajú medzinárodne porovnateľnú stupnicu CEFR

Takmer vo všetkých štátoch dostávajú žiaci na konci stredného vzdelávania certifikáty o absolvovaní cudzieho jazyka (jazykov), prípadne o absolvovaných kurzoch. Zvyčajne sú tiež uvedené výsledky skúšky alebo hodnotenie. V siedmich štátoch (Estónsko, Francúzsko, Lotyšsko, Litva, Rakúsko, Rumunsko a Slovensko) sa na certifikátoch používa stupnica CEFR, ktorá vyjadruje úroveň odbornej spôsobilosti žiakov (ukazovateľ E9). Toto nízke číslo je celkom prekvapujúce, pretože v 22 vzdelávacích systémoch sú národné testy z cudzích jazykov, ktoré sa konajú takmer vždy na konci stredného vzdelávania, upravené podľa stupnice CEFR (ukazovateľ 11).

V polovici skúmaných štátov vyučujú cudzie jazyky v základnom vzdelávaní učitelia všeobecnovzdelávacích predmetov

V základnom vzdelávaní polovica štátov odporúča, aby cudzie jazyky vyučovali učitelia všeobecnovzdelávacích predmetov. Spomedzi nich polovica odporúča na tejto úrovni vzdelávania iba učiteľov všeobecnovzdelávacích predmetov, zatiaľ čo druhá polovica uvádza učiteľov všeobecnovzdelávacích predmetov a špecializovaných učiteľov (definovaných ako špecialisti a pološpecialisti) (ukazovateľ D1).

Vo všeobecnom strednom vzdelávaní učia cudzie jazyky zvyčajne špecializovaní učitelia. Iba tri štáty – Island, Nórsko a Srbsko – majú učiteľov všeobecnovzdelávacích predmetov aj v nižšom strednom vzdelávaní. V ostatných dvoch sa odporúčajú aj viac špecializovaní učitelia (ukazovateľ D2).

Minimálna úroveň kvalifikácie špecializovaných učiteľov cudzích jazykov je pre všetky úrovne vzdelávania zvyčajne rovnaká

Vo väčšine štátov je minimálna úroveň kvalifikácie učiteľov špecializovaných na cudzie jazyky rovnaká pre všetky úrovne vzdelávania. V 16 štátoch by mali mať špecializovaní učitelia aspoň magisterský titul. V 12 štátoch stačí kvalifikácia na bakalárskej úrovni.

V ôsmich zvyšných vzdelávacích systémoch je taká prax, že čím je vyššia úroveň vzdelávania, tým sa od učiteľov požaduje vyššia minimálna úroveň kvalifikácie. V Španielsku, Maďarsku a Rumunsku je potrebný bakalársky titul pre základné vzdelávanie a magisterský titul pre všeobecné stredné vzdelávanie. V Belgicku (Francúzske a Flámske spoločenstvo), Dánsku, Holandsku a Nórsku sa magisterský titul požaduje len pre špecializovaných učiteľov vo všeobecnom vyššom strednom vzdelávaní (ukazovateľ D4).

Medzinárodnú mobilitu jedného zo štyroch učiteľov cudzích jazykov už podporil program EÚ

V prieskume TALIS 2013 nahlásili svoje pracovné cesty do zahraničia počas počiatočnej prípravy učiteľov alebo počas výkonu povolania učiteľa z nižších stredných škôl z 19 európskych štátov. Viac ako polovica učiteľov cudzích jazykov (56,9 %) uviedla, že už cestovali pracovne do zahraničia (ukazovateľ D8). V porovnaní s učiteľmi iných predmetov, je toto percento pomerne vysoké, keďže iba 19,6 % učiteľov nejęazykových predmetov uvádza, že tak urobili.

Existuje mnoho dôvodov pre nedostatok možností medzinárodnej mobility. Napríklad, problémy so zastupovaním učiteľov na krátke obdobie alebo problémy s financovaním. Zatiaľ čo existujú systémy národného financovania najmä v štátoch západnej Európy (ukazovateľ D9), financovanie z prostriedkov EÚ je hlavným zdrojom finančnej podpory pre učiteľov cudzích jazykov, ktorí idú do zahraničia pracovne. V roku 2013 to bolo 26,1 % učiteľov cudzích jazykov, ktorí uviedli, že už boli v zahraničí pracovne, s finančnými prostriedkami z programu EÚ, ako je program Erasmus+. Iba 11,5 % tak urobilo s finančnou podporou národného alebo regionálneho programu (ukazovateľ D10).

...polovica učiteľov cudzích jazykov tvrdí, že počas počiatočnej prípravy už boli v zahraničí

Spomedzi učiteľov cudzieho jazyka nižšieho stredného vzdelávania, ktorí v *TALIS* 2013 uviedli, že boli pracovne v zahraničí, 60,4 % uviedlo, že tak urobili, aby sa naučili jazyky. Vyše polovica naznačuje, že boli v zahraničí študovať ako súčasť vzdelávania učiteľov (ukazovateľ D11). Za zmienku stojí informácia, že viac ako polovica učiteľov cudzích jazykov bola počas počiatočného vzdelávania v zahraničí, zatiaľ čo len štyri štáty odporúčajú alebo vyžadujú, aby budúci učelia cudzích jazykov strávili určitú dobu v štáte cieľového jazyka (Írsko, Francúzsko, Spojené kráľovstvo a Švajčiarsko) (ukazovateľ D7).

Ďalšími profesijnými dôvodmi, prečo boli učelia cudzích jazykov nižšieho stredného vzdelávania v zahraničí, sú sprevádzanie hosťujúcich žiakov (46,3 %), nadviazanie kontaktov so školami v zahraničí (31,5 %) a vyučovanie v zahraničí (23,0 %) (ukazovateľ D11).

Väčšina európskych štátov poskytuje jazykovú podporu pre novoprichádzajúcich žiakov – prisťahovalcov

Voľba vhodného typu podpory je jedným z prvých krokov, ktoré treba vykonať, keď novoprichádzajúci prisťahovalci vstupujú ako žiaci do vzdelávacieho systému. V súčasnosti sú asi v jednej tretine európskych štátov centrálna odporúčania o testovaní vyučovacieho jazyka pre novoprichádzajúcich žiakov. V Grécku, na Cypre, v Lotyšsku, Švédsku a v Nórsku absolvujú všetci novoprichádzajúci žiaci skúšku z jazyka, v ktorom škola vyučuje (v niektorých úrovniach vzdelávania). Niektoré ďalšie vzdelávacie systémy (Belgicko – Flámske spoločenstvo, Chorvátsko a Rakúsko) posúdia gramotnosť vo vyučovacom jazyku v špecifickom štádiu vyučovania, aby zistili, či je potrebná jeho podpora. Ak do tohto vzdelávacieho systému v tejto fáze vstúpi novoprisťahovaný žiak, bude testovaný aj on. Vo zvyšku Európy je prijatie novoprichádzajúcich žiakov väčšinou záležitosťou školskej autonómie a školy si môžu stanoviť vlastné hodnotiace postupy (ukazovateľ E12).

Jedným z opatrení prijatých na podporu novoprichádzajúcich žiakov do vzdelávacieho systému sú samostatné triedy, v ktorých je intenzívna jazyková výučba a niekedy aj prispôbené učebné osnovy pre ďalšie predmety s cieľom pripraviť ich na rýchly presun do bežnej triedy v hlavnom prúde. Prípravné triedy s intenzívnym vzdelávaním vo vyučovacom jazyku sú dostupné pre novoprijatých prisťahovalcov v menej ako polovici európskych štátov a sú zvyčajne obmedzené na jeden alebo dva roky. Väčšina európskych štátov nezaraďuje novoprichádzajúcich prisťahovalcov do prípravných tried, ale ich integruje do bežných tried podľa veku (ukazovateľ E13).

Takmer všetky štáty poskytujú doplnkové kurzy vo vyučovacom jazyku. Zvyčajne sa novoprichádzajúci žiaci prisťahovalcov zúčastňujú týchto kurzov namiesto vyučovania iných predmetov. Viac ako tretina európskych vzdelávacích systémov poskytuje personalizované alebo individuálne vyučovanie. Vo viacerých vzdelávacích systémoch môžu byť v triede k dispozícii vyučujúci asistenti. Deväť štátov (Česká republika, Nemecko, Rakúsko, Slovinsko, Fínsko, Švédsko, Švajčiarsko, Nórsko a Turecko) má vyučovanie v materinskom jazyku alebo bilingválne vyučovacie predmety (ukazovateľ E14).

...ale iba v dvoch štátoch sú všetci budúci učelia vyškolení na prácu so žiakmi – prisťahovalcami

Výučba vo viacjazyčných a multikultúrnych triedach si vyžaduje komplexný súbor zručností. Iba štvrtina európskych štátov má centrálna odporúčania alebo požiadavky pre učiteľov pracujúcich so žiakmi – prisťahovalcami, ktorí nehovoria vyučovacím jazykom. Väčšinou sú potrebné zvláštne kvalifikácie vo výučbe vyučovacieho jazyka ako cudzieho jazyka. Len Dánsko a Rakúsko upravujú počiatočnú prípravu učiteľov všetkých budúcich učiteľov tak, že ich pripravujú aj na úlohu pri uľahčovaní integrácie žiakov – prisťahovalcov (ukazovateľ D6).

KÓDY, SKRATKY A AKRONYMY

Kódy štátov

EÚ/EÚ-28	Európska únia	AT	Rakúsko
BE	Belgicko	PL	Poľsko
BE fr	Belgicko – Francúzske spoločenstvo	PT	Portugalsko
BE de	Belgicko – Nemecké spoločenstvo	RO	Rumunsko
BE nl	Belgicko – Flámske spoločenstvo	SI	Slovinsko
BG	Bulharsko	SK	Slovensko
CZ	Česká republika	FI	Fínsko
DK	Dánsko	SE	Švédsko
DE	Nemecko	UK	Spojené kráľovstvo
EE	Estónsko	UK-ENG	Anglicko
IE	Írsko	UK-WLS	Wales
EL	Grécko	UK-NIR	Severné Írsko
ES	Španielsko	UK-SCT	Škótsko
FR	Francúzsko	EHP a kandidátske štáty	
HR	Chorvátsko	BA	Bosna a Hercegovina
IT	Taliansko	CH	Švajčiarsko
CY	Cyprus	IS	Island
LV	Lotyšsko	LI	Lichtenštajnsko
LT	Litva	ME	Čierna Hora
LU	Luxembursko	MK*	Bývalá juhoslovanská republika Macedónsko
HU	Maďarsko	NO	Nórsko
MT	Malta	RS	Srbsko
NL	Holandsko	TR	Turecko

* ISO kód 3166. Predbežný kód, ktorý neovplyvňuje definitívnu nomenklatúru pre tento štát, bude schválený po ukončení rokovaní, ktoré v súčasnosti prebiehajú v OSN (http://www.iso.org/iso/country_codes/iso_3166_code_lists.htm [sprístupnené 24.04.2017]).

Štatistika

(:)	Údaje sú neplatné	(–)	Údaje sú nedostupné
p. b.	Percentuálne body		

Skratky a akronymy

Medzinárodné konvencie

CEFR	Spoločný európsky referenčný rámec pre jazyky
CLIL	Obsahovo a jazykovo integrované vyučovanie
ECEC	Vzdelávanie a starostlivosť v ranom detstve
ESLC	Európsky prieskum jazykových kompetencií
Eurostat	Štatistický úrad európskych spoločností
ISCED	Medzinárodná klasifikácia štandardov vzdelávania
ITE	Počiatočná príprava učiteľov (PPU)
OECD	Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj
PISA	Program medzinárodného hodnotenia žiakov (OECD)
TALIS	Medzinárodná štúdia o vyučovaní a vzdelávaní (OECD)
UOE	UNESCO/OECD/EUROSTAT
VET	Odborné vzdelávanie a odborná príprava

Národné skratky v pôvodnom jazyku

AHS	<i>Allgemeinbildende höhere Schule</i>	AT
GCSE	<i>General Certificate of Secondary Education</i>	UK-ENG/WLS/NIR
HAVO	<i>Hoger Algemeen Voortgezet Onderwijs</i>	NL
NMS	<i>Neue Mittelschule</i>	AT
PGCE	<i>Postgraduate Certificate in Education</i>	UK-ENG/WLS/NIR
VMBO	<i>Vorbereidend Middelbaar Beroepsonderwijs</i>	NL
VWO	<i>Vorbereidend Wetenschappelijk Onderwijs</i>	NL
ZŠ/G	<i>Základní škola/Gymnázium</i>	CZ

Jazykovú štruktúru väčšiny európskych štátov tvorí súhrn rôznych hovorových jazykov. Jazykmi sa môže hovoriť v celom štáte alebo môžu mať regionálny charakter; je tiež bežné, že štáty zdieľajú jazyky so svojimi susedmi vo svojich pohraničných oblastiach, a tak odrážajú svoju spoločnú históriu. K viacjazyčnému charakteru Európy možno pristupovať z rôznych uhlov – jedným z nich je nepochybne oficiálne uznanie jazykov európskymi alebo vnútroštátnymi orgánmi. Táto kapitola preto začína vymenovaním všetkých úradných jazykov v európskych štátoch.

Štátne jazyky sú zvyčajne aj vyučovacími jazykmi. Niektoré regionálne, menšinové alebo neteritoriálne jazyky s úradným štatútom môžu byť taktiež hlavným vyučovacím jazykom v regiónoch, v ktorých tieto jazyky prevládajú. Niektorí žiaci však navštevujú školy, kde sa hlavný vyučovací jazyk líši od jazyka, ktorým hovoria doma. Hoci títo žiaci majú tendenciu mať bohaté jazykové zručnosti, môžu tiež potrebovať ďalšiu podporu vo vyučovanom jazyku. Okrem toho ich učitelia môžu potrebovať výcvik v tom, ako vyučovať vyučovací jazyk ako druhý jazyk a ako pracovať vo viacjazyčných triedach.

Na poskytnutie kontextu pre tieto stránky jazykovej rozmanitosti, táto kapitola tiež uvádza niekoľko ukazovateľov o jazykoch, ktorými sa hovorí doma, ak sa líšia od vyučovacieho jazyka alebo jazyka testovania. Tieto ukazovatele vychádzajú z údajov Programu pre medzinárodné hodnotenie žiakov (PISA) 2015. Väčšina európskych vzdelávacích systémov sa zúčastnila prieskumu. Aby sa zjednodušili ukazovatele založené na údajoch PISA, Bosna a Hercegovina, Lichtenštajnsko a Srbsko, ktoré sa nezúčastnili prieskumu, nie sú zahrnuté.

Všetky štatistické údaje pre túto kapitolu sú v prílohe 3. Ďalšie informácie o databáze PISA nájdete v časti Štatistické databázy a terminológia.

V EURÓPSKEJ ÚNII JE VIAC AKO 60 ÚRADNE UZNANÝCH JAZYKOV

V Európskej únii má oficiálny status 66 jazykov, z toho je 26 úradných jazykov. Úradný jazyk znamená, že sa používa v právnej a verejnej správe v určitej oblasti daného štátu. Úradný jazyk môže byť obmedzený na časť štátu alebo rozšírený na celé jeho územie. Právne uplatnenie jazyka sa môže líšiť v rôznych štátoch, regiónoch a jazykoch.

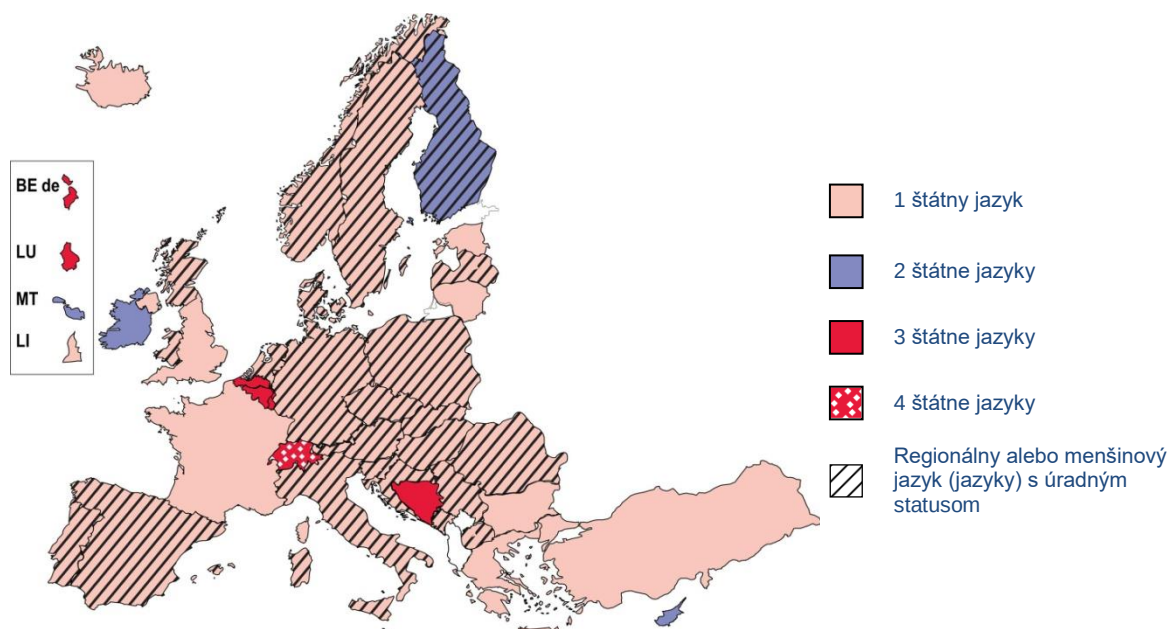
Európska únia má 24 úradných a pracovných jazykov, ktoré sú štátnymi jazykmi aspoň v jednom zo svojich členských štátov ⁽²⁾. Nariadenia a ostatné všeobecne záväzné dokumenty sú vypracované v 24 úradných jazykoch. Existuje menej úradných jazykov ako je členských štátov, pretože niektoré majú rovnaké jazyky. Nemčina, gréčtina, angličtina, francúzština, holandčina a švédčina sú oficiálnymi štátnymi jazykmi vo viac ako jednom štáte.

Vo väčšine európskych štátov sa uznáva iba jeden štátny jazyk (ukazovateľ A1). Írsko, Cyprus, Malta a Fínsko majú dva štátne jazyky. V Luxembursku, ako aj v Bosne a Hercegovine existujú tri štátne jazyky. Belgicko má tri úradné jazyky, ktoré sa však používajú obmedzene len v daných jazykových oblastiach a nie sú uznané ako administratívne jazyky v celej krajine. Iba región Brusel – hlavné mesto je dvojjazyčný (holandský a francúzsky jazyk). Podobne Švajčiarsko, hoci má štyri oficiálne štátne jazyky, väčšina kantónov je jednojazyčná. Nemčina je jediným úradným jazykom v 17 švajčiarskych kantónoch, 4 kantóny majú francúzsky jazyk a jeden kantón taliansky. Okrem toho 3 kantóny sú dvojjazyčné (nemecké a francúzske), zatiaľ čo jeden je trojjazyčný (nemecký, taliansky a románsky jazyk).

⁽²⁾ Bulharčina, chorvátčina, čeština, dánčina, holandčina, angličtina, estónčina, nemčina, francúzština, maďarčina, taliančina, lotyščina, litovčina, maltčina, poľština, portugálčina, slovenčina, slovinčina, španielčina a švédčina.

Viac ako polovica všetkých európskych štátov oficiálne uznáva na právne alebo administratívne účely regionálne alebo menšinové jazyky v rámci svojich hraníc. Oficiálne postavenie majú zvyčajne jazyky v určitej geografickej oblasti – často v regióne –, v ktorom väčšina komunikuje daným jazykom. Často je stanovený určitý podiel populácie, ktorá hovorí menšinovým jazykom, aby sa mohla odvolávať na úradné jazykové práva. Napríklad v Srbsku je menšinový jazyk oficiálne uznaný a môže sa používať na právne a administratívne účely v každej administratívnej jednotke, kde národnostná menšina tvorí aspoň 15 % z celkového počtu obyvateľov. V Poľsku, Rumunsku, na Slovensku a v Bývalej juhoslovanskej republike Macedónsko je podiel stanovený na 20 %. V Maďarsku, ak menšinové obyvateľstvo presahuje 10 %, môže miestny samosprávny orgán pre menšiny vyžadovať, aby sa jazyk národnosti používal okrem štátneho jazyka aj na dekrétach miestnej správy, v úradných formulároch a verejných výveskách, ako aj v miestnych médiách. Ak národnostná menšina prekročí 20 % celkového počtu obyvateľov, na požiadanie je možné poskytnúť ďalšie práva. Napríklad ako verejní činitelia môžu byť zamestnaní občania, ktorí hovoria menšinovým jazykom.

Ukazovateľ A1: Štátne, regionálne, menšinové alebo neteritoriálne jazyky s úradným statusom, 2015/16

Zdroj: Eurydice.

Vysvetlivky

Ukazovateľ A1 zoskupuje regionálne, menšinové a neteritoriálne jazyky pod názov "regionálne alebo menšinové jazyky". V tabuľke sú jazyky uvedené v abecednom poradí podľa kódu ISO 639-3 (pozri <http://www.sil.org/iso639-3/> [sprístupnené 24.10. 2016]).

Definície pre "úradný jazyk", "štátny jazyk", "regionálny alebo menšinový jazyk" a "neteritoriálny jazyk", pozri v slovníku.

Špecifické poznámky štátov

Belgicko (BE fr, BE nl), Česká republika, Nemecko, Estónsko, Grécko, Španielsko, Francúzsko, Taliansko, Cyprus, Lotyšsko, Litva, Maďarsko, Malta, Rakúsko, Rumunsko, Slovinsko, Fínsko, Spojené kráľovstvo (Škótsko), Írsko a Čierna Hora: Tieto štáty schválili svoj posunkový jazyk (jazykom) na úroveň oficiálneho jazyka.

Belgicko a Švajčiarsko: Úradné jazyky sa používajú iba vo vymedzených oblastiach.

Nemecko: Rómcina je oficiálne uznaným menšinovým jazykom podľa Európskej charty regionálnych alebo menšinových jazykov. Nie je však administratívnym alebo úradným jazykom v zmysle definície.

Španielsko: Západoastúrsky dialekt nemá oficiálny status, ale je chránený zákonom v oblastiach Astúrii a Kastílie-León.

Spojené kráľovstvo: Waleština vo Walese, škótska gaelčina a škótcina v Škótsku.

Ukazovateľ A1 (pokračovanie): Štátne, regionálne, menšinové alebo neteritoriálne jazyky s úradným statusom, 2015/16

	Štátny jazyk	Regionálny a/alebo menšinový jazyk s úradným statusom
BE	Nemecký, holandský, francúzsky	
BG	Bulharský	
CZ	Český	Nemecký, poľský, rómsky, slovenský
DK	Dánsky	Nemecký, faerský, grónsky
DE	Nemecký	Dánsky, frízsky, dolnonemecký, rómsky, srbský
EE	Estónsky	
IE	Anglický, írsky	
EL	Grécky	
ES	Španielsky	Katalánsky, valencijský, baskický, galicijský, okcitánsky
FR	Francúzsky	
HR	Chorvátsky	Bosenský, bulharský, český, nemecký, hebrejský, maďarský, taliansky, macedónsky, poľský, olaško-rómsky, rumunský, rómsky, rusínsky, ruský, čiernohorský, slovenský, slovinský, albánsky, srbský, turecký, ukrajinský
IT	Taliansky	Katalánsky, nemecký, grécky, francúzsky, frízsky, chorvátsky, ladinský, okcitánsky, provensálsky, slovinský, albánsky, sardínsky
CY	Grécky, turecký	Maronitský, arménsky
LV	Lotyšský	Livónsky (Livónska oblasť)
LT	Litovský	
LU	Nemecký, francúzsky, luxemburský	
HU	Maďarský	Bulharský, nemecký, grécky, chorvátsky, arménsky, poľský, rumunský, rómsky a bojašský, rusínsky, slovenský, slovinský, srbský, ukrajinský
MT	Anglický, maltský	
NL	Holandský	Frízsky

	Štátny jazyk	Regionálny a/alebo menšinový jazyk s úradným statusom
AT	Nemecký	český, chorvátsky, maďarský, slovenský, slovinský, rómsky
PL	Poľský	Bieloruský, český, kašubský, nemecký, hebrejský, arménsky, karaimský, litovský, rómsky, ruský, lemský, slovenský, tatársky, ukrajinský, jidiš
PT	Portugalský	Mirandský
RO	Rumunský	Bulharský, český, nemecký, grécky, chorvátsky, maďarský, poľský, rómsky, ruský, slovenský, srbský, turecký, ukrajinský
SI	Slovinský	Maďarský, taliansky
SK	Slovenský	Bulharský, český, nemecký, chorvátsky, maďarský, poľský, rómsky, rusínsky, ukrajinský
FI	Fínsky, švédsky	Rómsky, ruský, samský, tatársky, jidiš
SE	Švédsky	Fínsky, tornedalská finčina, samský, rómsky, jidiš
UK	Anglický	Waleský, škótsko-gaelský, škótsky
BA	Bosniansky, chorvátsky, srbský	
CH	Nemecký, francúzsky, taliansky, rímsky	
IS	Islandský	
LI	Nemecký	
ME	Čiernohorský	Bosniansky, chorvátsky, albánsky, srbský
MK	Macedónsky	Bosniansky, rómsky, albánsky, srbský, turecký
NO	Nórsky (dve verzie: Bokmål a Nynorsk)	Fínsky, kvenský, samský
RS	Srbský	Bosniansky, bulharský, český, chorvátsky, maďarský, čiernohorský, macedónsky, rumunský, ruský, slovenský, albánsky
TR	Turecký	

Počet oficiálne uznaných regionálnych alebo menšinových jazykov sa v jednotlivých štátoch líši. Lotyšsko, Holandsko a Portugalsko majú len jeden oficiálny regionálny jazyk. Naopak, Chorvátsko má takýchto jazykov až 21 jazykov. Maďarsko, Taliansko, Poľsko, Rumunsko a Chorvátsko majú viac ako 10 oficiálnych regionálnych, minoritných alebo neteritoriálnych jazykov. Niektoré regionálne alebo minoritné jazyky sa používajú v niekoľkých štátoch. Mnoho slovanských jazykov (bulharský, český, chorvátsky, slovenský, slovinský, poľský, ruský a ukrajinský), ako aj nemecký a maďarský jazyk sú uznané ako regionálne alebo minoritné jazyky vo viac ako troch štátoch Európskej únie.

Ďalšou časťou jazykovej rôznorodosti v Európe je existencia neteritoriálnych jazykov, t.j. jazykov používaných určitými skupinami ľudí v rámci štátu, ale "ktoré [...] nemožno identifikovať s konkrétnou oblasťou" (Rada Európy, 1992). Rómčina je typickým príkladom neteritoriálneho jazyka. Je to oficiálne uznaný menšinový jazyk v 10 štátoch – v Českej republike, Nemecku, Chorvátsku, Maďarsku, Poľsku, Rumunsku, na Slovensku, vo Fínsku, Švédsku a v Bývalej juhoslovanskej republike Macedónsko. Okrem toho v Rakúsku, v spolkovej krajine Burgenlandsko, je rómčina uznávaná ako menšinový/regionálny jazyk.

Mozaika európskych jazykov by nebola úplná bez znakových jazykov. V roku 1988 Európsky parlament jednomyseľne schválil uznesenie o posunkových jazykoch (Európsky parlament, 1988) a požiadal všetky členské štáty EÚ o schválenie ich národného posunkového jazyka (jazykov) ako úradného jazyka. V súčasnosti približne dve tretiny európskych štátov oficiálne uznávajú svoj posunkový jazyk (jazyky).

Okrem úradných jazykov by sa mala venovať pozornosť aj jazykom prisťahovalcov, najmä arabskému, tureckému, urdskému, hindskému a čínskemu jazyku (Eurostat, 2016). Tieto jazyky prispievajú k európskej jazykovej rozmanitosti a dopĺňajú lingvistický obraz.

VO VÄČŠINE EURÓPSKÝCH ŠTÁTOV VÄČŠINA 15-ROČNÝCH DOMA HOVORÍ VYUČOVACÍM JAZYKOM

Údaje PISA 2015 ukazujú, že väčšina 15-ročných žiakov v takmer všetkých európskych štátoch hovorí doma rovnakým jazykom v akom sú testy PISA, ktorý sa považuje za rovnaký ako je vyučovací jazyk. Údaje ukazujú, že na úrovni EÚ hovorí doma vyučovacím jazykom 91,0 % 15-ročných žiakov. Jazykmi, ktorými žiaci hovoria doma a sú odlišné od vyučovacieho jazyka, sú najčastejšie španielčina, turečtina a ruština. Veľká časť španielsky hovoriacich žiakov navštevuje školy, kde je hlavným vyučovacím jazykom regionálny jazyk (valenciánsky, galícijský alebo baskický). Okrem Turecka sa žiaci hovoriaci po turecky nachádzajú v školách, v ktorých je vyučovacím jazykom nemčina, holandčina, francúzština, dánčina alebo fínčina. Rusky hovoriaci žiaci navštevujú školy, kde je hlavným vyučovacím jazykom nemčina, lotyština, litovčina, čeština, estónčina, fínčina a poľština.

Ukazovateľ A2 znázorňuje, že podiel 15-ročných žiakov, ktorí doma nehovoria vyučovacím jazykom je podobný priemeru EÚ-28 (približne 9 %) v Bulharsku, Francúzsku, Lotyšsku, na Slovensku, v Spojenom kráľovstve (Anglicko, Wales a Severné Írsko), Nórsku a Turecku.

Vzhľadom na svoju osobitnú jazykovú situáciu sa však niektoré európske štáty výrazne líšia od priemeru EÚ. Malta a Luxembursko majú zvlášť vysoký podiel žiakov, ktorí doma rozprávajú odlišným jazykom ako je vyučovací jazyk. Na Malte, ktorá je dvojazyčným štátom, 87,7 % 15-ročných hovorí doma iným jazykom ako je vyučovací jazyk. Všetci žiaci absolvovali test PISA v angličtine, čo je dominantný jazyk pre výučbu prírodovedných predmetov, ale 84,4 % vykazuje, že doma hovoria maltským jazykom. Za normálnych okolností sa používajú v triedach oba jazyky maltský aj anglický prostredníctvom kódového prepínania (kapitola B, časť III o CLIL), zatiaľ čo všetky formálne aspekty z matematiky a prírodovedného vzdelávania (učebnice, pracovné zošity, hodnotenia, testy, skúšky, písomné cvičenia atď.) sú prevažne v angličtine. V Luxembursku 84,5 % 15-ročných žiakov hovorí doma iným jazykom ako vyučovacím jazykom – 45,3 % uvádza, že doma hovorí luxemburským jazykom – germánsky jazyk – čo je jeden z troch oficiálnych jazykov Luxemburska (ukazovateľ A1). Takmer všetci žiaci, ktorí doma hovoria luxembursky (94,1 %) tvrdia, že ich vyučovacím jazykom je nemčina. Okrem toho 21,8 % 15-ročných žiakov v Luxembursku hovorí doma po portugalsky, ale polovica z nich má ako vyučovací jazyk nemčinu a druhá polovica francúzštinu.

Aj Švajčiarsko má oproti ostatným štátom výrazne vyšší podiel žiakov, ktorí doma hovoria iným ako vyučovacím jazykom (26,1 %). V tomto viacjazyčnom štáte má väčšina žiakov, ktorí hovoria nemecky, francúzsky alebo taliansky (alebo ich dialektmi) rovnaký jazyk doma, aj v škole, ale je veľa žiakov, ktorí doma hovoria iným jazykom ako jedným z úradných jazykov Švajčiarska (portugalsky, albánsky, srbochorvátsky, anglicky, španielsky a turecky).

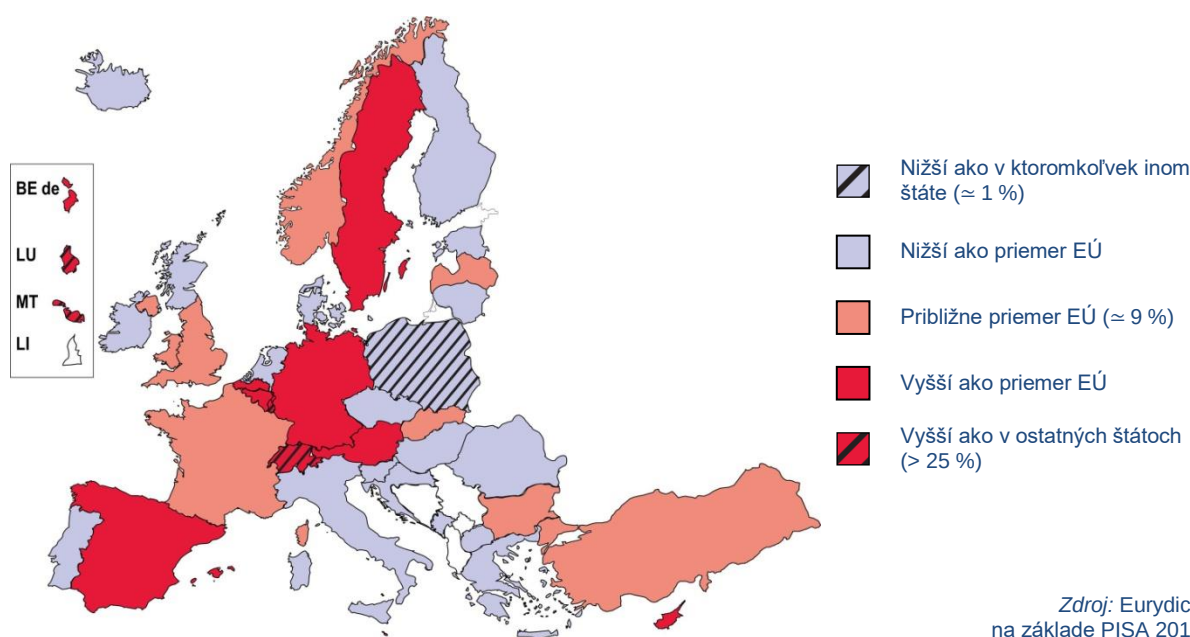
V Belgicku, Nemecku, Španielsku, na Cypre, v Rakúsku a vo Švédsku je podiel 15-ročných žiakov, ktorí doma hovoria prevažne iným jazykom ako je vyučovacím jazyk, vyšší ako priemer EÚ-28, a ten sa pohybuje medzi 10 – 22 %.

Oproti tomu Poľsko má výnimočne homogénnu jazykovú populáciu 15-ročných, pričom len 1,1 % žiakov hovorí doma iným ako vyučovacím jazykom. Tento podiel je tiež veľmi nízky (výrazne pod 4 %) v Chorvátsku, Maďarsku, Portugalsku, Rumunsku a v Čiernej Hore.

Na úrovni EÚ sa podiel žiakov, ktorí hovoria inými jazykmi doma a inými v škole, medzi testovacími cyklami PISA v rokoch 2003 a 2015, zvýšil o 3,0 % (pozri prílohu 3). Tento podiel vzrástol v polovici analyzovaných vzdelávacích systémov. Vo Švajčiarsku bolo zaznamenané mimoriadne vysoké zvýšenie (14,0 %). V Belgicku (Francúzske spoločenstvo), Rakúsku a Švédsku sa podiel zvýšil v roku 2003 z približne 7 – 9 % a v roku 2015 na 16 – 19 %.

Oproti tomu v Belgicku (Flámske spoločenstvo), Luxembursku a Holandsku bol podiel žiakov, ktorí hovoria doma vyučovacím jazykom, v roku 2015 nižší ako v roku 2003. Napriek tomu je v Belgicku (Flámske spoločenstvo) a Luxembursku podiel 15-ročných žiakov, ktorí doma hovoria najmä iným jazykom ako je vyučovacím jazyk, vyšší ako priemer EÚ. Od roku 2003 do roku 2015 v Belgicku (Flámske spoločenstvo) klesol tento podiel z 22,9 % na 15,5 % a v Luxembursku z 92,5 % na 84,5 %. V Holandsku bol v roku 2015 podiel 7,2 % (pod priemerom EÚ), pričom v roku 2003 to bolo 14,6 % (nad priemerom EÚ).

Ukazovateľ A2: Podiel 15-ročných žiakov, ktorí doma hovoria prevažne iným ako vyučovacím jazykom, 2015

Vysvetlivky (ukazovateľ A2)

Keď zodpovedá označený "jazyk testu" označenému "jazyku doma", žiaci sa považujú za hovoriacich rovnakým jazykom doma, aj v škole. Keď hovoria dialektom určitého jazyka doma, považuje sa to za štandardný jazyk. PISA tento prístup použila pri vytváraní premennej "Medzinárodný jazyk doma" (ST022Q01TA). Keďže tento prístup ešte nebol uplatnený pre Nemecké spoločenstvo Belgicka a Taliansko, dialekty sa zodpovedajúcim spôsobom upravili.

Ukazovateľ berie do úvahy štandardné chyby, ktoré reflektujú, o koľko sa vypočítaná hodnota zo vzorky môže líšiť. Ukazovateľ znázorňuje päť skupín štátov, v ktorých je podiel 15-ročných žiakov, ktorí doma hovoria prevažne iným jazykom ako je vyučovací jazyk, výrazne odlišný ($p < .05$) od akejkoľvek inej skupiny.

Ďalšie informácie o PISA nájdete v časti Štatistické databázy a terminológia. O údajoch pozri prílohu 3.

DVE TRETINY 15-ROČNÝCH, KTORÍ DOMA NEHOVORIA ROVNAKÝM JAZYKOM AKO JE VYUČOVACÍ JAZYK, SÚ PRISŤAHOVALCI

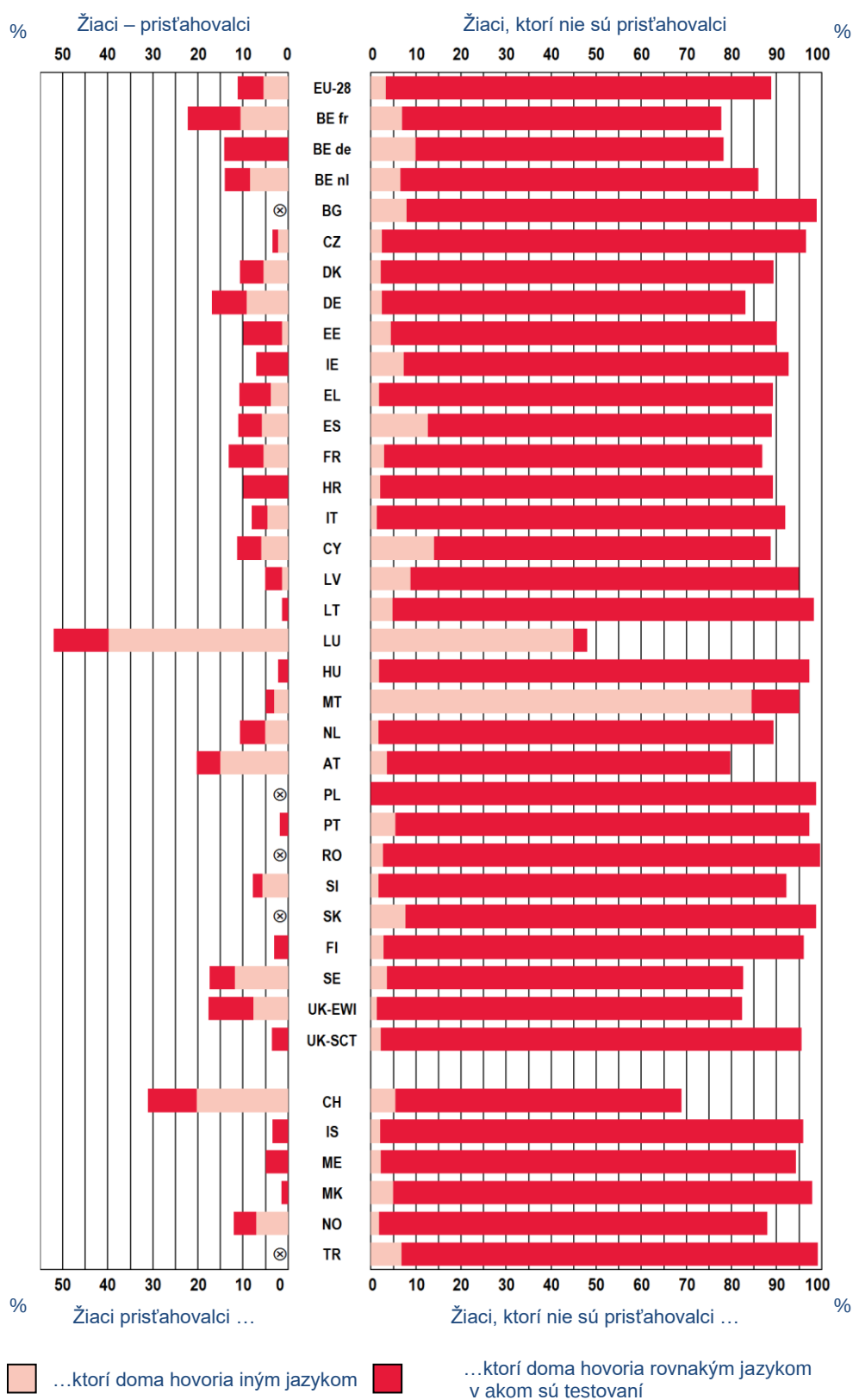
Identifikácia populácie, ktorá doma nerozpráva vyučovacím jazykom, môže pomôcť pri poskytovaní vhodnejších opatrení na podporu jazykov. Ukazovateľ A3 znázorňuje podiel žiakov hovoriacich rovnakým jazykom v škole, aj doma medzi prisťahovaleckou a neprisťahovaleckou populáciou. Prisťahovalecké a neprisťahovalecké obyvateľstvo je vymedzené na základe rodiska rodičov. Žiak je definovaný ako "prisťahovalec", ak sa obaja jeho/jej rodičia narodili v zahraničí. Žiaci prisťahovalcov môžu byť narodení buď v krajine pobytu (druhá generácia prisťahovalcov), alebo narodení v zahraničí (prvá generácia prisťahovalcov). Študent sa považuje za osobu, ktorá "nie je prisťahovalcom", ak sa aspoň jeden z jeho rodičov narodil v krajine bydliska.

Na úrovni EÚ tvoria žiaci prisťahovalci dve tretiny tých, ktorí doma nehovoria vyučovacím jazykom (porovnanie ružových pruhov na ľavej a pravej strane ukazovateľa A3). Avšak ak sa obaja rodičia narodili v zahraničí, nemusí to nutne znamenať, že žiak doma nehovorí vyučovacím jazykom. Na úrovni EÚ je 5,6 % 15-ročných žiakov prisťahovalcov, ktorí hovoria vyučovacím jazykom aj doma (pozri bordové pruhy na ľavej strane ukazovateľa A3). Podobný podiel 15-ročných žiakov (5,5 %) sú prisťahovalci, ktorí doma nehovoria vyučovacím jazykom. Inými slovami, polovica 15-ročných žiakov, ktorých rodičia sa narodili v zahraničí, udáva, že doma hovoria rovnakým jazykom ako je vyučovací jazyk.

Je pozoruhodné, že jedna tretina 15-ročných žiakov, ktorí doma nehovoria vyučovacím jazykom nie sú prisťahovalci. Na úrovni EÚ 3,4 % 15-ročných, ktorí nie sú prisťahovalci, doma nehovoria vyučovacím jazykom. Keďže veľa štátov má veľmi nízky počet žiakov prisťahovalcov (ľavé stĺpce v ukazovateli A3), najväčší podiel žiakov, ktorí doma nehovoria vyučovacím jazykom, vo väčšine európskych štátov tvoria žiaci, ktorí nie sú prisťahovalci.

Ukazovateľ A3 naznačuje, že prisťahovalecký status žiakov, ktorí doma nehovoria vyučovacím jazykom, sa v jednotlivých štátoch značne líši. V tých, ktoré majú podstatne vyšší podiel 15-ročných žiakov ako priemer EÚ (štáty označené bordovou v ukazovateli A2), je väčšina žiakov, ktorí nie sú prisťahovalcami v Belgicku (Nemecké spoločenstvo), Španielsku, na Cypre, v Luxembursku a na Malte. Oproti tomu žiaci prisťahovalcov prevažujú medzi tými, ktorí nehovoria vyučovacím jazykom v Belgicku (Francúzske a Flámske spoločenstvo), Nemecku, Rakúsku, Švédsku a Švajčiarsku. Napríklad v Belgicku (Francúzske a Flámske spoločenstvo) 15-roční žiaci – prisťahovalci hovoria väčšinou arabsky a turecky, prípadne iným jazykom Európskej únie, ktorý nie je úradným jazykom v Belgicku. V Nemecku väčšina týchto žiakov hovorí po rusky alebo turecky. V Rakúsku žiaci – prisťahovalci doma najčastejšie hovoria turecky, bosniansky, srbsky, chorvátsky a albánsky. Vo Švajčiarsku, kde je tretí najvyšší podiel žiakov, ktorí nehovoria vyučovacím jazykom, sa doma hovorí väčšinou albánsky, portugalsky, juhoslovansky (srbčina, chorvátčina), turecky a anglicky.

Ukazovateľ A3: Podiel 15-ročných žiakov – prisťahovalcov a žiakov, ktorí nie sú prisťahovalci podľa jazyka, ktorým hovoria doma

Zdroj: Eurydice, na základe PISA 2015.

Vysvetlivky (ukazovateľ A3)

Hodnoty uvedené v ukazovateli sú kvalifikovaným odhadom z výsledkov prieskumu. V prílohe 3 pre sú presné údaje a štandardné chyby odhadov. Ďalšie informácie o PISA nájdete v časti Štatistické databázy a terminológia.

Keď označený "jazyk testu" zodpovedá označenému "jazyku doma", žiaci sa považujú za hovoriacich rovnakým jazykom doma, aj v škole. Keď hovoria dialektom určitého jazyka doma, považuje sa to za štandardný jazyk. PISA tento prístup použila pri vytváraní premennej "Medzinárodný jazyk doma" (ST022Q01TA). Keďže tento prístup ešte nebol uplatnený pre Belgicko (Nemecké spoločenstvo) a Taliansko, dialekty sa zodpovedajúcim spôsobom upravili.

Žiak je definovaný ako "príšťahovelec", ak sa obaja jeho/jej rodičia narodili v zahraničí.

Žiaci, ktorí nie sú príšťahovalcami, často tvoria podstatnú časť žiakov, ktorí doma hovoria iným jazykom ako v škole, stáva sa to práve v štátoch, ktoré majú niekoľko úradných jazykov (ukazovateľ A1). V Belgicku (Nemecké spoločenstvo) tvoria nepríšťahovaleckí žiaci väčšinu z tých, ktorí doma rozprávajú iným ako vyučovacím jazykom, pretože 7,1 % z nich sú francúzsky hovoriaci žiaci navštevujúci školy s vyučovacím jazykom nemeckým. V Luxembursku tvoria žiaci, ktorí nie sú príšťahovalcami o niečo viac ako polovicu tých, ktorí nehovoria rovnakým jazykom doma a v škole. Je to dané najmä vysokým podielom 15-ročných, ktorí nie sú príšťahovalcami a doma hovoria po luxembursky, ale ich vyučovacím jazykom je nemčina. Na Malte – štát s najvyšším podielom žiakov, ktorí nehovoria vyučovacím jazykom doma – nie je väčšina žiakov príšťahovalcov, no testy majú v angličtine, ale doma rozprávajú maltským jazykom. Za normálnych okolností sa používajú v triedach oba jazyky maltský aj anglický prostredníctvom kódového prepínania (kapitola B, časť III o CLIL), zatiaľ čo všetky formálne aspekty prírodovedného vzdelávania (učebnice, pracovné zošity, hodnotenia, testy, skúšky, písomné cvičenia atď.) sú prevažne v angličtine.

V Španielsku doma hovorí veľa žiakov iným ako vyučovacím jazykom, kvôli regionálnym rozdielom vo vyučovacom jazyku. Napríklad 9,8 % 15-ročných nie sú príšťahovalci, doma hovoria po španielsky, ale vyučovacím jazykom je regionálny jazyk, väčšinou katalánčina.

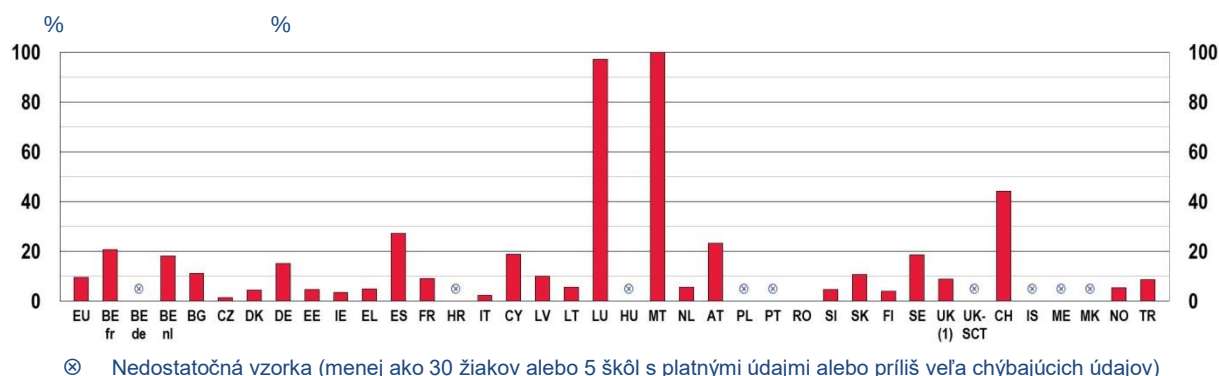
VÄČŠINA ŠKÔL MÁ MENEJ AKO ŠTVRTINU ŽIAKOV, KTORÝCH MATERINSKÝ JAZYK JE INÝ AKO VYUČOVACÍ JAZYK

Výučba a štúdium v heterogénnom jazykovom kontexte je samozrejme výzvou pre učiteľov a taktiež pre žiakov. Jazyková rozmanitosť v prijímaní žiakov je tiež primárnou výzvou pre príslušné vzdelávacie systémy. Môžu byť potrebné osobitné opatrenia na podporu žiakov v osvojovaní si vyučovacieho jazyka, ako aj na podporu učiteľov pri riadení viacjazyčných a v niektorých prípadoch aj multikultúrnych tried.

Jazyková heterogenita v školách, ktoré tu definujeme ako školy, v ktorých viac ako 25 % žiakov hovorí doma iným jazykom, sa v jednotlivých štátoch líši. Čiastočne to možno vysvetliť v kontexte národného jazyka: niektoré štáty majú niekoľko štátnych jazykov a/alebo regionálnych, menšinových alebo neteritoriálnych jazykov (ukazovateľ A1). Ďalším faktorom je podiel žiakov – príšťahovalcov, ktorí doma hovoria cudzím jazykom (ukazovateľ A3).

Na úrovni EÚ je približne 9,7 % 15-ročných žiakov v jazykovo heterogénnych školách, kde viac ako 25 % žiakov hovorí doma iným ako vyučovacím jazykom. V prvej skupine desiatich štátov sa podiel týchto žiakov výrazne nelíši od priemeru EÚ – Bulharsko, Grécko, Francúzsko, Lotyšsko, Litva, Holandsko, Slovensko, Spojené kráľovstvo (Anglicko, Wales a Severné Írsko), Nórsko a Turecko.

Ukazovateľ A4: Podiel 15-ročných žiakov navštevujúcich školy, kde je viac ako 25 % žiakov, ktorí doma nehovoria vyučovacím jazykom, 2015

⊗ Nedostatočná vzorka (menej ako 30 žiakov alebo 5 škôl s platnými údajmi alebo príliš veľa chýbajúcich údajov)

Zdroj: Eurydice, na základe PISA 2015.

UK (1) = UK-ENG/WLS/NIR

Vysvetlivky

Hodnoty uvedené v ukazovateli sú kvalifikovaným odhadom z výsledkov prieskumu. V prílohe 3 sú presné údaje a štandardné chyby odhadov. Ďalšie informácie o PISA nájdete v časti Štatistické databázy a terminológia.

Keď označený "jazyk testu" zodpovedá označenému "jazyku doma", žiaci sa považujú za hovoriacich rovnakým jazykom doma, aj v škole. Keď hovoria dialektom určitého jazyka doma, považuje sa to za štandardný jazyk. PISA tento prístup použila pri vytváraní premennej "Medzinárodný jazyk doma" (ST022Q01TA). Keďže tento prístup ešte nebol uplatnený pre Belgicko (Nemecké spoločenstvo) a Taliansko, dialekty sa zodpovedajúcim spôsobom upravili.

V druhej skupine deviatich štátov je podiel 15-ročných žiakov v jazykovo heterogénnych školách výrazne nad priemerom EÚ (Belgicko – Francúzske a Flámske spoločenstvo, Nemecko, Španielsko, Cyprus, Luxembursko, Malta, Rakúsko, Švédsko a Švajčiarsko). V Luxembursku a na Malte je v jazykovo heterogénnych školách aspoň 97 % 15-ročných žiakov. Na Malte, ktorá je dvojjazyčným štátom, sa žiaci učia v oboch jazykoch – maltskom a anglickom – na všetkých štátnych školách (kapitola B, časť III o CLIL). Oba jazyky sa používajú na výučbu matematiky a prírodných vied, ale učebnice, písomné cvičenia a hodnotenia v týchto predmetoch používajú predovšetkým angličtinu. Vzhľadom na to, že všetci žiaci absolvovali test PISA v angličtine a 84,4 % uviedlo, že doma rozpráva maltským jazykom, títo sa považujú za žiakov, ktorí majú odlišný vyučovací jazyk od jazyka, ktorým hovoria doma. Pretože maltčina je vyučovacím jazykom pre iné predmety, treba poznamenať, že toto vysoké percento nezodpovedá všetkým vyučovacím predmetom.

V tretej skupine ôsmich štátov je podiel 15-ročných žiakov v jazykovo heterogénnych školách výrazne nižší ako priemer EÚ – Česká republika, Dánsko, Estónsko, Írsko, Taliansko, Rumunsko, Slovinsko a Fínsko. Rumunsko je výnimkou, pretože všetci žiaci sú v homogénnych školách.

Väčšina štátov z prvej skupiny sa vyznačujú aj tým, že podiel žiakov, ktorí nehovoria doma vyučovacím jazykom, sa výrazne nelíši od priemeru EÚ (ukazovateľ A2). Avšak v Grécku, Litve a Holandsku je celkový podiel žiakov, ktorí nehovoria vyučovacím jazykom, nižší ako priemer EÚ. To môže znamenať, že v týchto troch štátoch sú žiaci, ktorí nehovoria vyučovacím jazykom, koncentrovaní v určitých typoch škôl, ktoré sú iné ako v ostatných štátoch EÚ.

ORGANIZÁCIA

ČASŤ I – ŠTRUKTÚRY

Časť I sa zaoberá poskytovaním cudzích jazykov v predškolskom, základnom a strednom stupni tak, ako stanovujú regulačné rámce štátov. Zameriava sa na počet vyučovaných jazykov ako povinných a povinne voliteľných predmetov. Jazyky ako povinné predmety musia študovať všetci žiaci v danom vzdelávacom programe. Jazyky zahrnuté medzi povinne voliteľné predmety musia všetky školy ponúknuť ako súčasť voliteľných predmetov; žiaci si musia z týchto predmetov vybrať aspoň jeden (ktorý nemusí byť jazykom).

Ukazovatele porovnávajú počiatočný vek povinného vyučovania prvého a druhého cudzieho jazyka a trendy štartovacieho veku. Poskytujú informácie o možnostiach, v ktorých niektorí alebo všetci žiaci majú možnosť naučiť sa ďalšie jazyky v absolvovanom type vzdelávania. Jeden ukazovateľ sa zameriava na cieľ EÚ vyučovať od raného veku dva cudzie jazyky. Nakoniec ilustrujú rozdiely v počte rokov vo všeobecnom a odbornom vzdelávaní, počas ktorých žiaci musia povinne študovať až dva cudzie jazyky. Informácie sú doplnené stručným prehľadom o poskytovaní cudzích jazykov v každom štáte (príloha 1).

VO VÄČŠINE EURÓPSKÝCH ŠTÁTOV ZAČÍNA POVINNÉ VYUČOVANIE PRVÉHO CUDZIEHO JAZYKA VO VEKU 6 AŽ 8 ROKOV

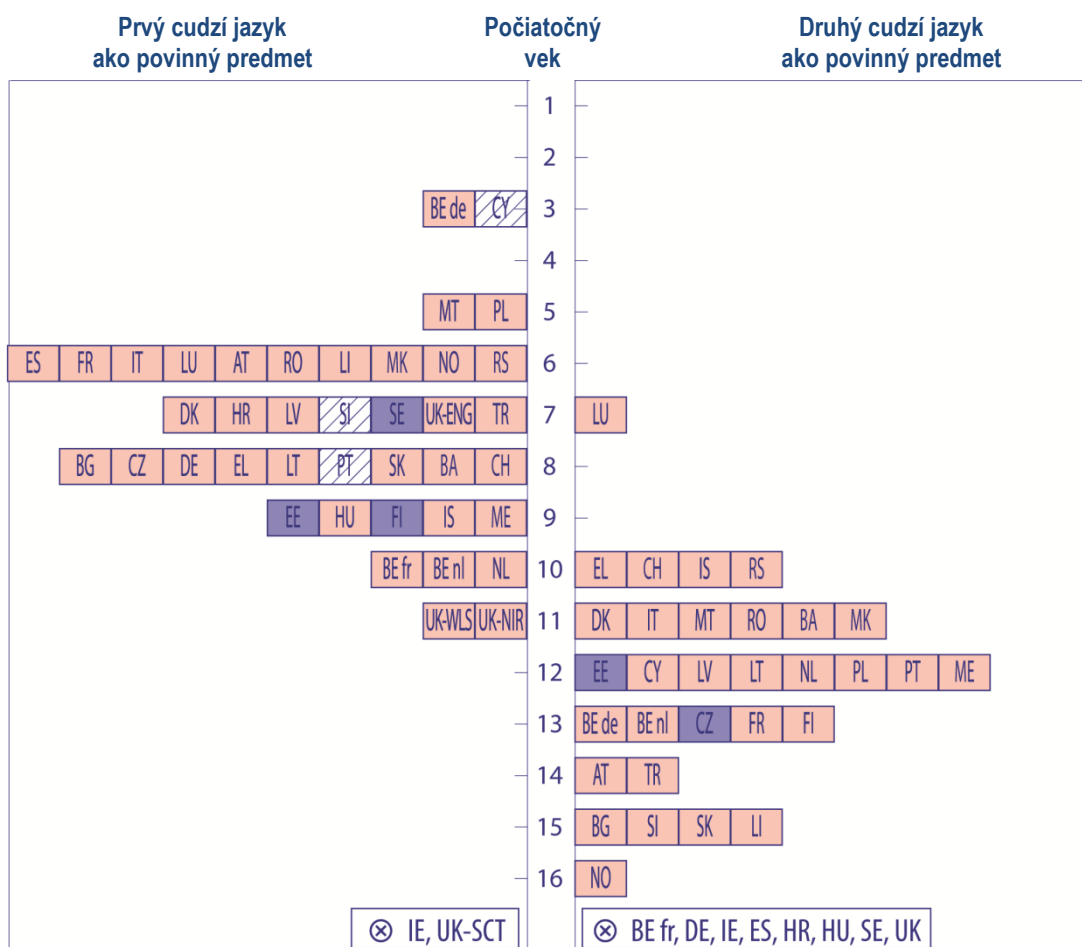
Vo väčšine štátov sa počiatočný vek učenia prvého cudzieho jazyka ako povinného predmetu pohybuje vo veku 6 až 8 rokov, v prvý(ch) rok (rokoch) základného vzdelávania. V Belgicku (Nemecké spoločenstvo) sa všetky deti v predškolskom vzdelávaní, začali učiť francúzsky jazyk už vo veku 3 roky. V Španielsku je podobne skorý štart aj v štyroch autonómnych oblastiach (Kantábria, Kastília - La Mancha, Kastília - León a Valencia). Na druhom konci je Spojené kráľovstvo (Wales a Severné Írsko), kde nie je povinné vyučovanie cudzieho jazyka pre všetkých žiakov až do veku 11 rokov, kedy nastupujú do stredného prúdu vzdelávania.

V Estónsku, Fínsku a Švédsku majú školy možnosť určiť si ročník, v ktorom sa prvý cudzí jazyk zavedie ako povinný predmet. Centrálné orgány školstva definujú vekovú (alebo ročníkovú) skupinu pre zavedenie cudzích jazykov: vo veku od 7 do 9 rokov v Estónsku a Fínsku a 7 až 10 rokov vo Švédsku. Podľa národných štatistík školy v Estónsku a vo Fínsku zvyčajne začínajú vyučovať cudzie jazyky vo veku 9 rokov. Vo Švédsku sa štúdium cudzích jazykov zvyčajne začína vo veku 7 rokov.

Írsko a Spojené kráľovstvo (Škótsko) sú dva štáty, v ktorých nie je v škole povinná výučba cudzieho jazyka. V Írsku sa všetci žiaci učia írsky a anglický jazyk, avšak ani jeden sa nepovažuje za cudzí jazyk. V Spojenom kráľovstve (Škótsko), kde nie je celoštátne platný učebný plán, majú školy povinnosť ponúkať cudzie jazyky, ale žiaci nie sú povinní učiť sa ich. Avšak nová politika, ktorá by mala byť zavedená do roku 2021, stanovuje, že všetci žiaci sa začnú učiť cudzí jazyk od veku 5 rokov (ukazovateľ B5).

Niektoré štáty zavádzajú reformy na zníženie počiatočného veku povinného učenia sa prvého cudzieho jazyka. Na Cypre by sa deti od septembra 2015, ktoré navštevujú predškolské zariadenie, mali začať učiť angličtinu od 3 rokov, hoci toto vzdelávanie nie je súčasťou povinného vzdelávania. Úplná implementácia tejto zmeny je naplánovaná na september 2017.

Ukazovateľ B1: Počiatočný vek, v ktorom sú prvý a druhý cudzí jazyk povinnými predmetmi pre všetkých žiakov predškolského, základného a/alebo všeobecného stredného vzdelávania, 2015/16

Plne implementované

Postupné zavádzanie

Variabilný počiatočný vek

⊗ Žiadny povinný cudzí jazyk (jazyky)

Zdroj: Eurydice.

Vysvetlivky

Ukazovateľ sa predovšetkým zaoberá jazykmi, ktoré sú v učebných osnovách označené ako "cudzie" (alebo "moderné"). Regionálne a/alebo menšinové jazyky (ukazovateľ B12) a klasické jazyky (ukazovateľ B13) sú zahrnuté iba vtedy, keď ich učebné osnovy označujú ako alternatívy k cudzím jazykom.

Počiatočný vek znamená bežný vek žiakov, keď začína výučba cudzích jazykov; nezohľadňujú skorší alebo odložený nástup do školy, opakovanie ročníka alebo iné prerušenie školskej dochádzky (fiktívny vek žiakov).

„Postupné zavádzanie“ znamená, že reformy sa realizujú v rokoch 2015/16. Ak sa implementácia začne až po tomto školskom roku, reformy sa uvádzajú výlučne v texte.

„Druhý jazyk“ znamená jazyk, že žiaci sa okrem prvého učia súčasne dva rôzne jazyky.

Definície „cudzí jazyk“, „jazyk ako povinný predmet“ a „postupné zavádzanie“ nájdete v slovníku.

Špecifické poznámky štátov

Belgicko (BE fr): V regióne hlavného mesta Brusel a vo valónskych spoločenstvách s osobitným jazykovým statusom sa musia žiaci začať učiť prvý cudzí jazyk ako povinný predmet od veku 8 rokov.

Nemecko: V šiestich spolkových krajinách sa musia žiaci začať učiť prvý cudzí jazyk od veku 6 rokov.

Španielsko: V niektorých autonómnych spoločenstvách je povinné učenie dvoch jazykov od veku 12 rokov (Kantábria a Galícia) a od veku 10 rokov (región Murcia a Kanárske ostrovy).

Slovensko: Stav uvedený v ukazovateli bude plne implementovaný v roku 2019/20.

Spojené kráľovstvo (ENG): Akadémia sa nemusí riadiť národnými učebnými osnovami, ale väčšina z nich tak robí.

Švajčiarsko: Päť kantónov má trochu iný počiatočný vek: 6 a 7 rokov pre prvý jazyk; 11 a 12 rokov pre druhý jazyk.

V Portugalsku bola v roku 2015/16 zavedená reforma, ktorou sa stala angličtina povinným predmetom pre žiakov vo veku 8 rokov; od roku 2016/17 to platí aj na žiakov vo veku 9 rokov. V Slovinsku priniesla reforma zavedená v roku 2014/15 povinnosť učiť sa jeden cudzí jazyk pre všetkých žiakov vo veku 7 rokov – zavedená v roku 2016/17.

Od roku 2016/17 sa v Grécku musia všetci 6-roční žiaci začať učiť angličtinu. V Poľsku od školského roka 2017/18 bude vyučovanie cudzích jazykov súčasťou nepovinného predškolského vzdelávania od veku 3 roky. Naproti tomu po zmenách v počiatočnom veku nástupu do povinnej školskej dochádzky od roku 2016/17 sa povinné vyučovanie cudzích jazykov pre všetky deti posúva z 5 rokov na vek 6 rokov.

Vo väčšine štátov je v určitom čase povinné, aby sa všetci žiaci vo všeobecnom vzdelávaní súčasne učili dva rôzne cudzie jazyky. Väčšinou začína vyučovanie druhého cudzieho jazyka vo veku 11 až 13 rokov. Zvyčajne to zodpovedá ukončeniu základného vzdelávania alebo začiatku stredného vzdelávania. Luxembursko je výnimkou, pretože všetci žiaci sa tu učia druhý jazyk od veku 7 rokov. V Estónsku centrálné orgány školstva požadujú pri prvom cudzom jazyku, aby školy zaviedli túto výučbu v stanovenom vekovom rozmedzí (10 – 12 rokov). Podobná požiadavka platí pre školy v Českej republike: žiaci sa musia začať učiť druhý cudzí jazyk vo veku od 11 až 13 rokov.

Vo väčšine štátov sa učenie druhého cudzieho jazyka začína až niekoľko rokov po prvom cudzom jazyku. Avšak v niektorých štátoch sa učenie druhého povinného cudzieho jazyka začína pomerne rýchlo (do jedného až dvoch rokov od začiatku prvého povinného jazyka). Platí to v Luxembursku a na Islande, kde sa žiaci začnú učiť druhý cudzí jazyk rok po prvom jazyku; zatiaľ čo v Grécku, Holandsku a Švajčiarsku je to o dva roky neskôr. V Holandsku sa školy rozhodujú, kedy zavedú prvý cudzí jazyk, ale väčšina škôl to robí, keď sú žiaci vo veku 10 až 12 rokov, to znamená dva roky alebo menej, než sa začnú učiť druhý povinný cudzí jazyk vo veku 12 rokov.

Luxembursko a Island sú jediné štáty, v ktorých musia všetci žiaci všeobecného vzdelávania študovať tri jazyky. Trvanie tohto povinného štúdia sa však výrazne odlišuje: šesť rokov (vek 13 až 19 rokov) v Luxembursku a jeden rok na Islande (veku 17 až 18 rokov).

Od roku 2016/17 je vo Francúzsku povinný druhý jazyk pre všetkých žiakov v mladšom veku, t.j. od veku 12 rokov. Na druhej strane reforma zavedená na Slovensku v septembri 2015, ktorá bude plne implementovaná do roku 2019/20, zvyšuje vek, v ktorom sa žiaci začínajú učiť druhý cudzí jazyk ako povinný predmet: v súčasnosti to je vo veku 15 rokov. V tomto prípade centrálné orgány zrušili rozhodnutie prijaté pred niekoľkými rokmi, keď bol druhý cudzí jazyk povinný od veku 11 rokov (ukazovateľ B3). V Poľsku od roku 2016/17 zmeny v počiatočnom veku povinného vzdelávania znamenajú, že všetci žiaci sa začnú učiť druhý cudzí jazyk od veku 13 rokov.

POVINNÉ VYUČOVANIE PRVÉHO CUDZIEHO JAZYKA ZAČÍNA V ČORAZ NIŽŠOM VEKU

Za posledné dve desaťročia Európa zaznamenala nárast v dĺžke povinnej výučby cudzích jazykov. Tento nárast bol dosiahnutý takmer všade znížením veku, v ktorom toto učenie začína.

Ako naznačuje ukazovateľ B2, od roku 2003 sa uskutočnili najvýraznejšie zmeny v Belgicku (Nemecké spoločenstvo), na Cypre, v Poľsku, Spojenom kráľovstve (Anglicko) a v Taliansku. V prvých dvoch z týchto štátov sa povinné vyučovanie jedného cudzieho jazyka začína v predškolskej výchove (pred začiatkom povinného vzdelávania), zatiaľ čo pred 13 rokmi začala táto výučba v druhom a treťom ročníku základného vzdelávania. Taliansko je výnimkou, keďže predĺženie obdobia povinnej výučby cudzích jazykov pre všetkých žiakov sa uskutočnilo nielen na základnej úrovni, ale aj na vyššom strednej úrovni.

Ukazovateľ B2: Doba, počas ktorej je vyučovanie cudzieho jazyka povinné v predškolskom, základnom a/alebo všeobecnom strednom vzdelávaní, 2002/03, 2010/11, 2015/16

Zdroj: Eurydice.

Vysvetlivky (ukazovateľ B2)

Tento ukazovateľ sa zaoberá predovšetkým jazykmi, ktoré sú v učebných osnovách označené ako “cudzie” (alebo “moderné”). Regionálne a/alebo menšinové jazyky (ukazovateľ B12) a klasické jazyky (ukazovateľ B13) sú zahrnuté iba vtedy, keď ich učebné osnovy označujú ako alternatívy k cudzím jazykom.

Počiatkový vek sa vzťahuje k prvému povinnému cudziemu jazyku a vyjadruje bežný vek žiakov (fiktívny vek žiakov); do úvahy sa neberie skorší alebo odložený nástup do školy, opakovanie ročníka alebo iné prerušenie školskej dochádzky. Dĺžka trvania výučby sa vzťahuje na akýkoľvek vyučovací jazyk.

Pre rok 2015/16 je uvedené, ak sa opatrenie “postupne zavádza”. Avšak v rokoch 2003 a 2011 nie je uvedené, ak sa reforma v tom čase postupne zavádzala. Ďalšiu analýzu a informácie o špecifických situáciách v jednotlivých štátoch v rokoch 2015/16 pozri ukazovateľ B1.

Definície “cudzí jazyk”, “jazyk ako povinný predmet” a “postupné zavádzanie” nájdete v slovníku.

Špecifické poznámky štátov

Belgicko (BE fr): Francúzske spoločenstvo je zodpovedné a) v Bruseli a valónskych komunitách so špeciálnym jazykovým postavením, kdekoľvek je vyučovacím jazykom francúzsky jazyk a b) vo francúzskej časti Valónska.

Belgicko (BE nl): Flámske spoločenstvo je zodpovedné a) v Bruseli, kde je vyučovacím jazykom holandčina; b) vo Flámskom regióne.

Estónsko a Fínsko: V rokoch 2010/11 a 2002/03 centrálné orgány nariadili, že žiaci vo veku 7 až 9 rokov sa musia začať učiť cudzí jazyk ako povinný predmet.

Írsko: Výučba cudzieho jazyka nie je povinná. Oba oficiálne jazyky – angličtina a írčina – sa učia všetci žiaci.

Španielsko: Od roku 2006 sa autonómne spoločenstvá môžu rozhodnúť, či vyučovanie cudzieho jazyka bude povinné pre deti v predškolských zariadeniach. Ukazovateľ znázorňuje najrozšírenejší stav v celom Španielsku.

Holandsko: Počas základného vzdelávania je povinná výučba cudzieho jazyka. V praxi sa to deje vo veku 10 až 12 rokov, ale školy sa môžu rozhodnúť začať s výučbou aj skôr.

Švédsko: V rokoch 2010/11 a 2002/03 centrálné orgány školstva nariadili, že žiaci vo veku 7 až 10 rokov sa musia začať učiť cudzí jazyk ako povinný predmet.

14 vzdelávacích systémov od roku 2003 neznížilo vek, v ktorom sa vyučovanie cudzieho jazyka stalo povinným pre všetkých žiakov. Vo väčšine týchto vzdelávacích systémoch však na to existujú osobitné dôvody. V roku 2003 boli v Luxembursku, na Malte, v Rakúsku a v Nórsku žiaci povinní učiť sa jazyk už v ranom veku (vo veku 5 – 6 rokov). V Estónsku, Holandsku, Fínsku a Švédsku mali školy určitú flexibilitu pri určovaní veku, v ktorom sa žiaci museli začať učiť cudzí jazyk. V Belgicku (Flámske spoločenstvo) došlo v Bruseli ku skráteniu štúdia, pretože sa prijali rovnaké právne predpisy o povinnej výučbe cudzích jazykov ako vo zvyšku Spoločenstva.

V roku 2015/16 sa vo väčšine štátov žiaci učili jeden jazyk ako povinný predmet 10, 11 alebo 12 rokov. Malá skupina štátov (Holandsko, Spojené kráľovstvo (Anglicko), Belgicko (Francúzske spoločenstvo (okrem bruselskej a valónskej komunity so špeciálnym jazykovým postavením) a Flámske spoločenstvo), Maďarsko a Portugalsko) majú ustanovenia, ktoré ukladajú povinnosť učenia sa jazykov sedem až deväť rokov. Dve časti Spojeného kráľovstva (Wales a Severné Írsko) sú výnimkou, pretože povinné štúdium jazykov trvá iba tri roky. Na druhej strane spektra sa žiaci musia učiť jeden jazyk po dobu 13 rokov v Taliansku, Luxembursku, Poľsku, Rumunsku a Bývalej juhoslovanskej republike Macedónsko a 15 rokov v Belgicku (Nemecké spoločenstvo) a na Cypre.

Táto povinnosť študovať jeden cudzí jazyk trvá až do konca vyššej strednej úrovne vo všetkých štátoch okrem Malty, Portugalska a Spojeného kráľovstva (Anglicko, Wales a Severné Írsko). Na Malte a v Portugalsku môžu žiaci študovať jazyky až do ukončenia vyššieho stredného vzdelávania, pretože všetky školy musia ponúkať aspoň jeden voliteľný jazyk (ukazovateľ B5).

VO VIACERÝCH ŠTÁTOCH SA OD NÁSTUPU DO NIŽŠIEHO STREDNÉHO VZDELÁVANIA MUSIA ŽIACI UČIŤ DVA CUDZIE JAZYKY

Ukazovateľ B1 znázorňuje, že vo väčšine vzdelávacích systémov sa všetci žiaci všeobecného vzdelávania musia v určitom období vzdelávania učiť dva cudzie jazyky súčasne. Ukazovateľ B3 prezentuje, že od roku 2003 menšia tretina vzdelávacích systémov, z ktorých existujú údaje, zaviedla reformy učebných osnov o zavedení alebo zrušení druhého jazyka alebo zmeny v dĺžke výučby druhého jazyka.

Reformy vo väčšine štátov možno rozdeliť do dvoch kategórií: tie, kde je v súčasnosti povinné učiť sa dva cudzie jazyky, zatiaľ čo predtým to nebolo; a tie, kde sa vyučovanie cudzieho jazyka ako povinného predmetu teraz zavádza v ranom veku. Vo väčšine prípadov sa tieto zmeny uskutočnili alebo sa začali realizovať pred rokom 2011.

Dánsko, Taliansko, Malta a Turecko patria do prvej skupiny. V prvých troch štátoch je v súčasnosti povinnosť pre všetkých žiakov učiť sa dva cudzie jazyky od veku 11 rokov. Táto povinnosť končí, keď žiak prestúpi na vyššiu strednú školu. V Turecku sa druhý cudzí jazyk stáva povinným pre všetkých žiakov vyššie všeobecného stredného vzdelávania.

V druhej skupine sa Grécko a Island pripojili k malej skupine štátov, kde na základnej úrovni začína povinná výučba dvoch cudzích jazykov. V Grécku táto povinnosť končí, keď žiaci ukončia nižšie stredné vzdelávanie. Česká republika, Francúzsko a Poľsko podstatne znížili vek, v ktorom sa všetci žiaci musia začať učiť druhý cudzí jazyk: v Českej republike a v Poľsku sa táto povinnosť týkala iba žiakov vyššieho stredného vzdelávania, ale teraz platí pre všetkých žiakov v prvých ročníkoch nižšieho stredného vzdelávania.

V troch štátoch nedávne reformy znížili počet rokov, počas ktorých sú všetci žiaci povinní učiť sa dva cudzie jazyky. Od roku 2015/16 na Cypre nie je už druhý jazyk povinný pre všetkých žiakov vo vyššom všeobecnom strednom vzdelávaní, hoci si žiaci vo veku 16 až 18 rokov môžu vybrať druhý cudzí jazyk ako možnosť alebo si môžu pridať ďalšie hodiny v angličtine. V Slovinsku sa v roku 2011 rozbehla reforma, ktorá zavádzala druhý povinný jazyk od veku 12 rokov, ale v novembri 2011 bola pozastavená. V roku 2016 sa povinnosť učiť sa dva cudzie jazyky vzťahuje iba na žiakov vo veku 15 rokov a viac. V nižšom veku je druhý cudzí jazyk dostupný ako povinne voliteľný predmet vo veku od 12 rokov alebo ako súčasť rozšírených učebných osnov od 9 rokov. Na Slovensku prebieha reforma, ktorá bude úplne implementovaná do roku 2019/20, stanovuje povinné štúdium dvoch cudzích jazykov od veku 15 rokov namiesto pôvodných 11 rokov (ukazovateľ B1).

V roku 2015/16 približne polovica vzdelávacích systémov vyžadovala, aby všetci žiaci študovali dva cudzie jazyky súčasne v určitom období školskej dochádzky. Obdobie štúdia trvá štyri roky v Bulharsku, na Cypre, v Rakúsku, Slovinsku, na Slovensku, v Bosne a Hercegovine a Turecku a päť rokov v Belgicku (Nemecké a Flámske spoločenstvo), Dánsku, Grécku, Francúzsku, Litve, na Malte a v Holandsku. Obdobie štúdia dvoch jazykov počas šiestich rokov je v Českej republike, Poľsku a Fínsku, sedem rokov v Estónsku, Lotyšsku a Čiernej Hore a osem rokov v Rumunsku, Švajčiarsku, na Islande, v Bývalej juhoslovanskej republike Macedónsko a Srbsku. Žiaci v Taliansku, Portugalsku a Lichtenštajnsku musia študovať dva jazyky po dobu troch rokov a v Nórsku jeden rok. Luxembursko je výnimkou, pretože sa všetci žiaci musia učiť dva jazyky 12 rokov.

Ukazovateľ B3: Doba, počas ktorej je vyučovanie dvoch cudzích jazykov povinné v základnom a/alebo všeobecnom strednom vzdelávaní, 2002/03, 2010/11, 2015/16

Zdroj: Eurydice.

Vysvetlivky

Tento ukazovateľ sa zaoberá predovšetkým jazykmi, ktoré sú v učebných osnovách označené ako “cudzie” (alebo “moderné”). Regionálne a/alebo menšinové jazyky (ukazovateľ B12) a klasické jazyky (ukazovateľ B13) sú zahrnuté iba vtedy, keď ich učebné osnovy označujú ako alternatívy k cudzím jazykom.

Počiatočný vek sa vzťahuje k prvému povinnému cudziemu jazyku a vyjadruje normálny vek žiakov; neberie sa do úvahy skorší alebo odložený nástup do školy, opakovanie ročníka alebo iné prerušenie školskej dochádzky. Dĺžka trvania výučby sa vzťahuje na akýkoľvek vyučovací jazyk.

“Druhým jazykom” sa rozumie jazyk, ktorý sa žiaci učia popri prvom jazyku, čo vedie k tomu, že sa žiaci súčasne učia dva rôzne jazyky.

Pre rok 2015/16 je uvedené, ak sa opatrenie “postupne zavádza”. Avšak v rokoch 2003 a 2011 nie je uvedené, ak sa reforma v tom čase postupne zavádzala. Ďalšiu analýzu a informácie o špecifických situáciách v jednotlivých štátoch v rokoch 2015/16 pozri ukazovateľ B1.

Definíciu “cudzí jazyk”, “jazyk ako povinný predmet” a “postupné zavádzanie” nájdete v slovníku.

Špecifické poznámky štátov

Španielsko: Druhý cudzí jazyk je povinný pre všetkých žiakov v regiónoch Murcia a Kanárske ostrovy (od 10 rokov) a v Kantábrii a Galícii (od 12 rokov).

Estónsko: V rokoch 2015/16, 2010/11 a 2002/03 centrálné orgány nariadili, že žiaci vo veku 10 až 12 rokov sa musia začať učiť druhý cudzí jazyk ako povinný predmet.

Maďarsko a Nórsko: Prerušenie časových radov v dôsledku zmeny metodiky.

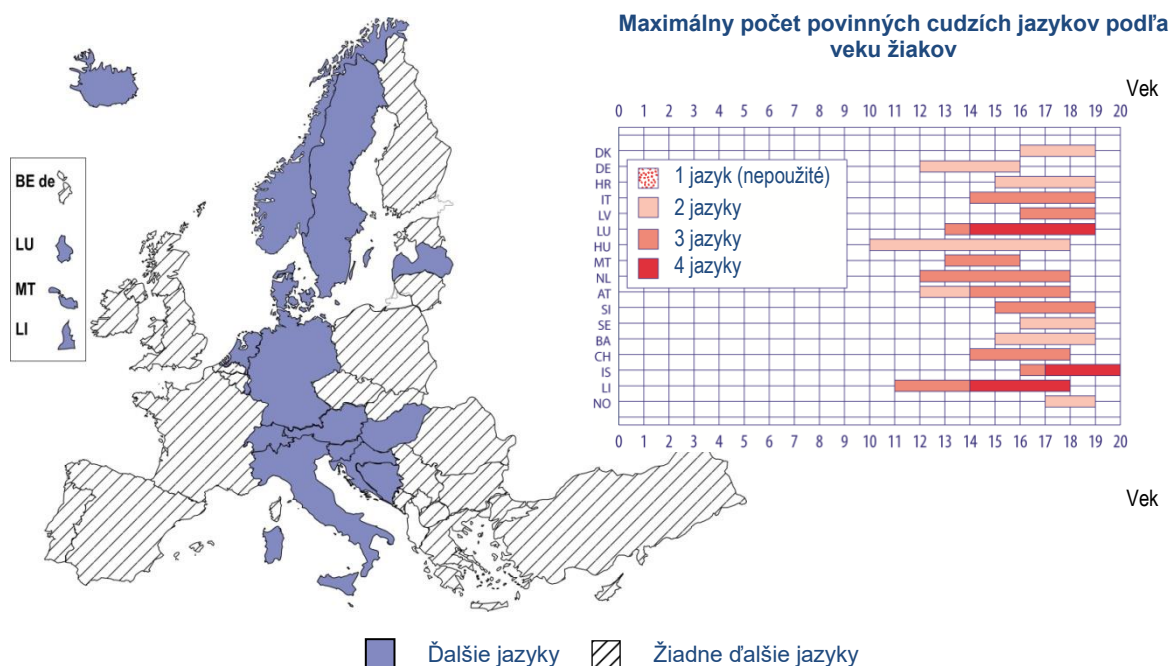
Holandsko: Dĺžka štúdia dvoch jazykov je podľa toho, aký typ školy si žiak vyberie.

Slovensko: V ukazovateli znázornený stav bude plne implementovaný do roku 2019/20.

V DESIATICH ŠTÁTOCH SÚ PRE NIEKTORÝCH ŽIAKOV POVINNÉ TRI ALEBO ŠTYRI CUDZIE JAZYKY

Niektoré vzdelávacie systémy pri nástupe do stredného vzdelávania ponúkajú žiakom rôzne formy vzdelávania, buď v rámci tej istej školy alebo v rôznych typoch škôl. V týchto štátoch môžu existovať rozdiely, na jednej strane v počte povinných cudzích jazykov, ktoré sa musia všetci žiaci učiť, a na druhej strane v počte cudzích jazykov, ktoré sú povinné len pre žiakov v konkrétnej forme vzdelávania. Ako ukazuje mapa v ukazovateli B4, takéto rozdiely sú temer v polovici štátov.

Ukazovateľ B4: Ďalšie povinné cudzie jazyky vyučované v niektorých typoch základného a/alebo všeobecného stredného vzdelávania, 2015/16

Zdroj: Eurydice.

Vysvetlivky

Tento ukazovateľ sa zaoberá predovšetkým jazykmi, ktoré sú v učebných osnovách označené ako "cudzie" (alebo "moderné"). Regionálne a/alebo menšinové jazyky (ukazovateľ B12) a klasické jazyky (ukazovateľ B13) sú zahrnuté iba vtedy, keď ich učebné osnovy označujú ako alternatívy k cudzím jazykom.

Vzdelávacia forma: V niektorých štátoch si žiaci musia vybrať špecializovanú oblasť štúdia z možností strednej školy; napríklad, si musia vybrať medzi humanitným alebo prírodovedným štúdiom. V iných štátoch si žiaci musia vybrať medzi rôznymi typmi škôl, napríklad *Gymnasium*, *Realschule* atď. v Nemecku. Tento výraz platí iba pre bežné školy. Nepokúša sa popísať úzko špecializované ustanovenia ako *CLIL*, experimentálne školy, hudobné školy atď.

Definíciu "cudzí jazyk" a "jazyk ako povinný predmet" nájdete v slovníku.

Špecifické poznámky štátov

Nemecko: Dva cudzie jazyky sú povinné v *Gymnasium* od 7. ročníka. Vo väčšine spolkových krajín je druhý cudzí jazyk povinný od 6. ročníka *Gymnasium*.

V približne polovici štátov, ktoré používajú rôzne formy vzdelávania a zároveň majú odlišné učebné osnovy pre cudzie jazyky, sa začína rozlišovať v cudzích jazykoch ako povinných predmetoch v prvom ročníku (ročníkoch) vyššieho stredného vzdelávania, t.j. od veku 14 rokov, podľa konkrétneho štátu. V Dánsku, Taliansku a Bosne a Hercegovine toto načasovanie zodpovedá veku, keď už druhý cudzí jazyk prestáva byť povinný pre všetkých žiakov (ukazovateľ B3); inými slovami, iba žiaci v niektorých vzdelávacích formách musia pokračovať v štúdiu dvoch cudzích jazykov alebo dokonca v treťom jazyku v prípade Talianska. V Lotyšsku, Slovinsku a na Islande, okrem dvoch cudzích jazykov

povinných pre všetkých, žiaci v niektorých formách vzdelávania musia študovať tri jazyky a na Islande dokonca štyri jazyky.

V druhej polovici týchto štátov začínajú rozdiely v učebných osnovách skôr, t.j. v prvých rokoch nižšieho stredného vzdelávania. Okrem tejto všeobecnej podobnosti sa vyučovanie cudzích jazykov ako povinných predmetov medzi týmito štátmi výrazne líši. Napríklad v Nemecku a v Maďarsku musia na úrovni stredného vzdelávania študovať dva cudzie jazyky iba žiaci v niektorých vzdelávacích formách. To isté platí aj pre žiakov nižšieho stredného vzdelávania v Rakúsku a Lichtenštajnsku, táto povinnosť sa však týka všetkých žiakov vyšších ročníkov všeobecného stredného vzdelávania. V Luxembursku, Holandsku a na Malte musia všetci žiaci študovať dva cudzie jazyky od začiatku nižšieho stredného vzdelávania (alebo v druhom ročníku základného vzdelávania v Luxembursku); avšak žiaci v niektorých vzdelávacích formách musia študovať tri jazyky od prvého ročníka nižšieho stredného vzdelávania.

Luxembursko, Island a Lichtenštajnsko sú jediné štáty, kde žiaci v niektorých vzdelávacích formách musia študovať až štyri cudzie jazyky. Toto vzdelávanie trvá päť, štyri a tri roky v uvedenom poradí.

V POLOVICI EURÓPSKÝCH ŠTÁTOV POVINNE VOLITEĽNÉ PREDMETY UMOŽŇUJÚ VŠETkým ŽIAKOM UČIŤ SA ĎALŠÍ JAZYK

V polovici skúmaných európskych štátoch sú všetky školy povinné ponúknuť aspoň jeden cudzí jazyk ako voliteľný predmet všetkým žiakom, ktorí si môžu vybrať, či sa ho budú učiť alebo nie.

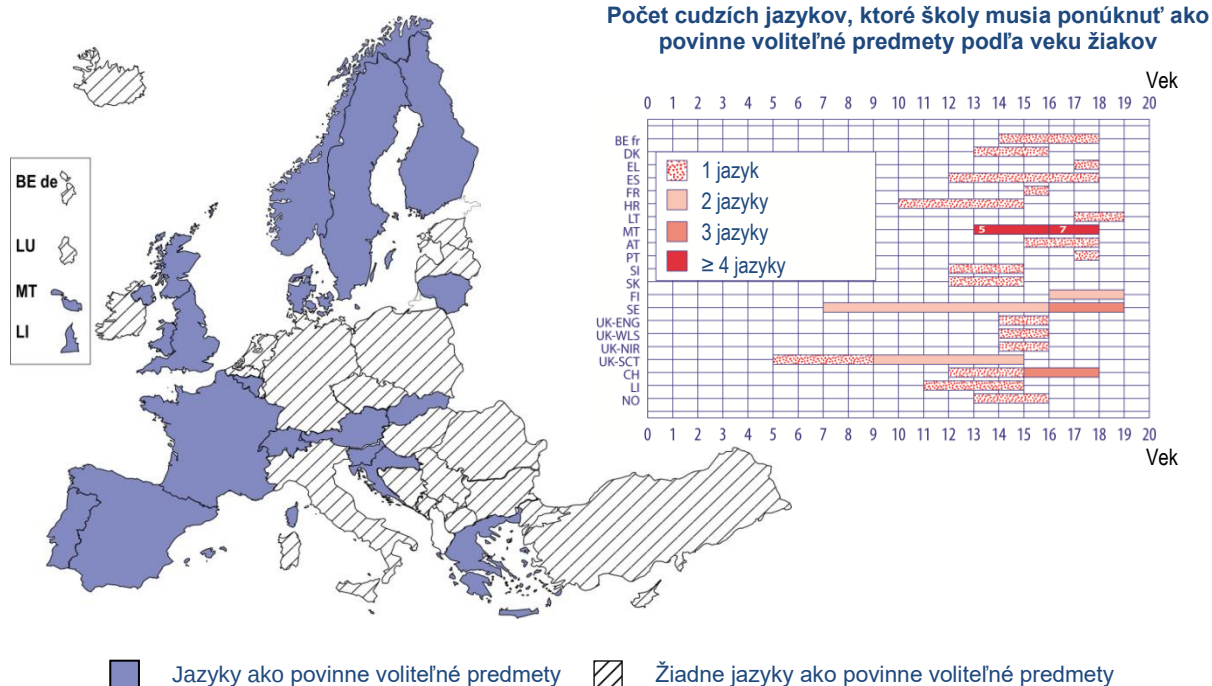
Táto možnosť je len na úrovni stredného vzdelávania s výnimkou Švédska a Spojeného kráľovstva (Škótsko). Vo Švédsku majú školy veľkú autonómiu pri rozhodovaní o tom, kedy do učebných osnov zavedú nielen povinné predmety, ale aj povinne voliteľné predmety (ukazovateľ B1). Výsledkom je, že v niektorých školách majú žiaci takéto možnosti už na základnej úrovni. Reforma v Spojenom kráľovstve (Škótsko) umožňuje všetkým žiakom výučbu cudzích jazykov od 5. ročníka. Taktiež by mali mať možnosť učiť sa druhý cudzí jazyk od 9. ročníka. Završenie tejto reformy je naplánované do roku 2021.

Na úrovni stredného vzdelávania sa jazyky ako povinne voliteľné predmety zavádzajú v rôznych ročníkoch. V polovici vzdelávacích systémov musia všetky školy ponúknuť cudzí jazyk ako povinne voliteľný predmet od začiatku nižšieho stredného vzdelávania. To zvyšuje možnosť žiakov učiť sa viac jazykov a študovať aspoň dva cudzie jazyky, ako sa uvádza v európskom ciele (ukazovateľ B6).

V tejto skupine štátov možno identifikovať tri druhy učebných osnov. Po prvé, jazyky ponúkané ako povinne voliteľné predmety, sú doplnkom dvoch povinných cudzích jazykových predmetov, ktoré sa musia všetci žiaci učiť (Dánsko, Malta a Švajčiarsko) (ukazovateľ B3). Po druhé, učenie druhého cudzieho jazyka je nepovinné (možnosti výberu povinne voliteľných predmetov) v nižšom strednom vzdelávaní, ale vo vyššom strednom vzdelávaní je už povinné (Slovinsko, Slovensko a Nórsko). Nakoniec, učenie sa jedného cudzieho jazyka je povinné na oboch úrovniach stredného vzdelávania a žiaci majú možnosť učiť sa druhý (ako povinne voliteľné predmety) počas toho istého obdobia (Španielsko) alebo až do konca povinného vzdelávania (Chorvátsko).

Aj v Belgicku (Francúzske spoločenstvo) majú možnosť učiť sa dva jazyky všetci 14-roční žiaci.

Ukazovateľ B5: Poskytovanie cudzích jazykov ako povinne voliteľných predmetov v základom a/alebo všeobecnom strednom vzdelávaní, 2015/16

Zdroj: Eurydice.

Vysvetlivky

Tento ukazovateľ sa zaoberá predovšetkým jazykmi, ktoré sú v učebných osnovách označené ako “cudzí” (alebo “moderné”). Regionálne a/alebo menšinové jazyky (ukazovateľ B12) a klasické jazyky (ukazovateľ B13) sú zahrnuté iba vtedy, keď ich učebné osnovy označujú ako alternatívy k cudzím jazykom.

Definície “cudzí jazyk” a “povinne voliteľné predmety” nájdete v slovníku.

Špecifické poznámky štátov

Španielsko: Vo väčšine autonómnych spoločenstiev sa táto možnosť ponúka žiakom na úrovni stredného vzdelávania. Avšak v niektorých regiónoch, ako je Murcia a Kanárske ostrovy, je táto možnosť už v posledných dvoch ročníkoch základného vzdelávania.

Slovensko: V ukazovateli znázornený stav bude plne implementovaný do roku 2019/20.

Fínsko: Miestni poskytovatelia majú veľkú autonómiu pri rozhodovaní o možnostiach zaradenia vyučovacích predmetov do učebných osnov. V praxi to znamená zvyčajne aspoň jeden cudzí jazyk v základom a nižšom strednom vzdelávaní.

Ak je cudzí jazyk ako možnosť zavedený neskôr, t.j. vo vyššom strednom vzdelávaní, môže nahradiť druhý cudzí jazyk ako povinný predmet, ktorý prestane byť povinný pre všetkých žiakov. Platí to najmä v Grécku, Litve a Portugalsku. Taktiež môže ponúknuť možnosť všetkým žiakom všeobecného vzdelávania študovať viac ako dva jazyky, napríklad vo Francúzsku, Rakúsku a Fínsku.

V Spojenom kráľovstve (Anglicko, Wales a Severné Írsko) neexistuje žiadna povinnosť pre žiakov vo veku od 14 rokov študovať jeden cudzí jazyk. Od škôl sa však vyžaduje, aby poskytovali aspoň jeden cudzí jazyk v učebných osnovách pre žiakov vo veku od 14 do 16 rokov. V Anglicku sa akadémie nemusia riadiť národnými učebnými osnovami, preto nie sú povinné poskytovať prístup k jazyku, ale väčšina z nich takúto možnosť ponúka.

Na Malte sú školy povinné ponúkať výnimočne veľký počet jazykov. Okrem dvoch cudzích jazykov, ktoré musia všetky školy poskytovať ako povinné predmety pre žiakov vo veku 11 – 16 rokov, musia tiež ponúknuť päť ďalších cudzích jazykov pre žiakov vo veku 13 – 16 rokov. Po dovŕšení veku 16 rokov už vyučovanie cudzích jazykov nie je povinné. Namiesto toho si musia všetci žiaci vybrať jazyk z niekoľkých, vrátane maltského. Len tri štátne školy poskytujú vyššie stredné všeobecné vzdelávanie po dosiahnutí 16 rokov. Dve z nich ponúkajú sedem jazykov. Tretia, *Univerzita Junior College*, s najvyšším počtom registrovaných žiakov na tejto úrovni ponúka desať jazykov ako povinne voliteľné

predmety (arabčina, francúzština, nemčina, gréčtina, taliančina, latinčina, maltčina, ruština a španielčina).

Reforma, ktorá sa v súčasnosti postupne zavádza na Slovensku, poskytuje cudzí jazyk ako povinne voliteľný predmet všetkým žiakom vo veku 12 až 15 rokov namiesto druhého jazyka ako povinného predmetu. Úplná realizácia tejto zmeny sa očakáva v roku 2019/20.

V mnohých štátoch nie je výučba cudzieho jazyka obmedzená len ako povinný predmet alebo povinne voliteľný predmet. V mnohých štátoch majú školy takú autonómiu, ktorá im umožňuje ponúknuť dodatočné vyučovanie cudzích jazykov. Toto vyučovanie môže byť súčasťou povinne voliteľných predmetov alebo mimoškolskou aktivitou. V tejto časti nie sú uvedené lokálne ustanovenia a iniciatívy, zameriava sa na celoštátne predpisy, ktorými sa definuje minimálna ponuka cudzieho jazyka pre všetky školy. V kapitole C sú doplnkové údaje, pretože poskytuje informácie o podiele účasti žiakov v základnom a strednom vzdelávaní.

VO VÄČŠINE ŠTÁTOV SA VŠETCI ŽIACI MUSIA POČAS POVINNÉHO VZDELÁVANIA UČIŤ ASPOŇ JEDEN ROK DVA JAZYKY

Predstavitelia štátov alebo predsedovia vlád EÚ na zasadnutí Európskej rady v Barcelone (2002) vyzvali urobiť ďalšie kroky “na lepšie ovládanie základných zručností, najmä vyučovaním minimálne dvoch cudzích jazykov od raného veku”. Toto odporúčanie vychádza zo záverov zasadnutia Európskej rady v Lisabone (2000), na ktorej si Európska únia stanovila strategický cieľ stať sa “najkonkurencieschopnejšou a najdynamickejšou znalostnou ekonomikou na svete”. V rokoch 2015/16 vzdelávacie politiky takmer všetkých štátov splnili podmienky odporúčania tým, že umožnili všetkým žiakom, aby sa počas povinného vzdelávania učili aspoň dva cudzie jazyky.

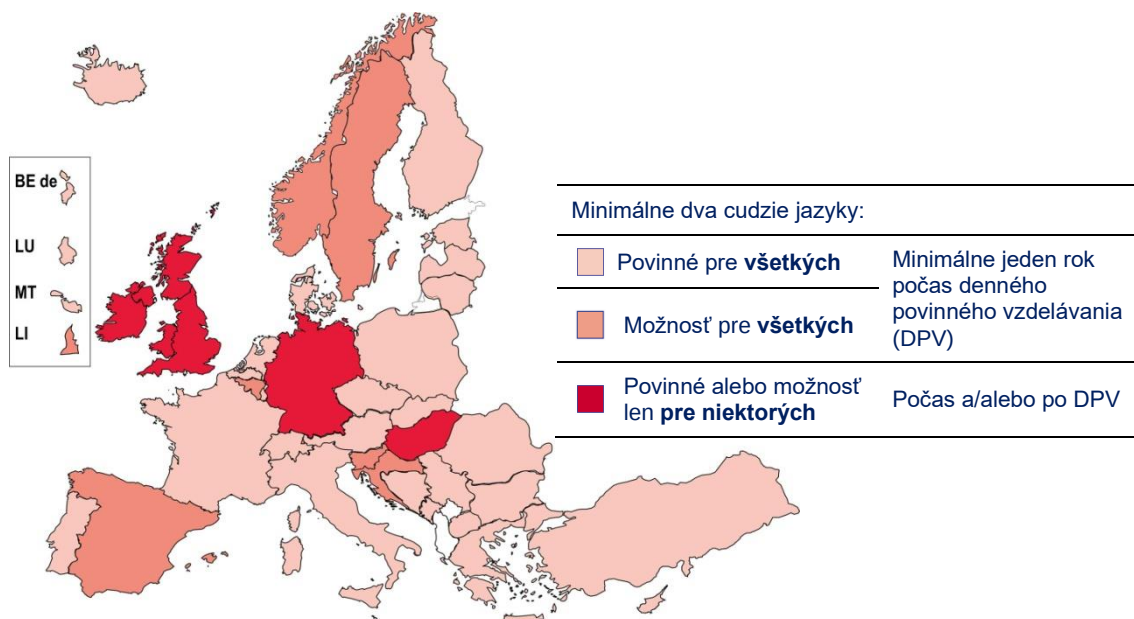
Tento cieľ sa premieta do stavu, keď najbežnejšou praxou v celej Európe je, že všetci žiaci sa musia učiť minimálne dva cudzie jazyky minimálne jeden rok počas denného povinného vzdelávania. Dĺžka tohto učenia sa však medzi jednotlivými štátmi výrazne líši (ukazovateľ B3).

V druhej skupine štátov je možnosť učiť sa dva cudzie jazyky, hoci nie sú povinné, pre všetkých počas denného povinného vzdelávania (možnosť). V týchto štátoch je prvý jazyk povinný, zatiaľ čo druhý všetky školy ponúkajú v rámci povinne voliteľných predmetov. Keď si teda žiaci vyberajú voliteľné predmety, môžu sa rozhodnúť učiť sa druhý cudzí jazyk bez ohľadu na školu, ktorú navštevujú. V Lichtenštajnsku, kde sú alternatívne vzdelávacie formy, sa na začiatku nižšieho stredného vzdelávania žiaci *Realschule* a *Gymnasium* musia učiť dva jazyky.

Posledná kategória – povinná alebo možnosť len pre niektorých – zahŕňa štáty s veľmi odlišnými profilmi. V Írsku a Spojenom kráľovstve nie je povinnosť, aby školy všetkým žiakom ponúkali možnosť učiť sa dva jazyky počas povinného vzdelávania. Rámce učebných osnov sú však dostatočne flexibilné, aby umožnili školám ponúkať v povinnom vzdelávaní možnosť učiť sa dva jazyky; úplne to závisí od rozhodnutia školy. V Spojenom kráľovstve (Škótsko) nová politika, ktorá sa v súčasnosti postupne zavádza a má sa implementovať do roku 2021, poskytuje všetkým žiakom možnosť začať sa učiť prvý cudzí jazyk na začiatku základného vzdelávania a druhý ďalší jazyk o päť rokov neskôr.

V Maďarsku žiaci, ktorí navštevujú *Gimnázium*, musia študovať dva cudzie jazyky, zvyčajne od veku 14 rokov; v Nemecku, žiaci, ktorí navštevujúci väčšinu akademických programov, musia študovať dva cudzie jazyky od veku 11 alebo 12 rokov; v oboch štátoch majú ostatní žiaci jeden jazyk ako povinný predmet, avšak možnosť študovať druhý jazyk nemajú všetci.

Ukazovateľ B6: Výučba dvoch cudzích jazykov v učebných osnovách pre základné a/alebo všeobecné stredné vzdelávanie, 2015/16

Zdroj: Eurydice.

Vysvetlivky

Tento ukazovateľ sa zaoberá predovšetkým jazykmi, ktoré sú v učebných osnovách označené ako "cudzie" (alebo "moderné"). Regionálne a/alebo menšinové jazyky (ukazovateľ B12) a klasické jazyky (ukazovateľ B13) sú zahrnuté iba vtedy, keď ich učebné osnovy označujú ako alternatívy k cudzím jazykom.

Možnosť pre všetkých (naučiť sa minimálne dva cudzie jazyky): Vo všeobecnosti je prvý jazyk zahrnutý do učebných osnov ako povinný predmet a druhý ako povinne voliteľný predmet.

Povinnosť alebo možnosť pre niektorých (učiť sa minimálne dva cudzie jazyky): Iba niektorí žiaci sú povinní alebo majú právo učiť sa dva jazyky, buď preto, že škola im môže ponúknuť možnosť naučiť sa ďalší jazyk, alebo preto, že žiaci sú v takých typoch vzdelávania, ktoré majú povinné učenie dvoch alebo viacerých jazykov.

Definície "cudzí jazyk" a "povinne voliteľné predmety" nájdete v slovníku.

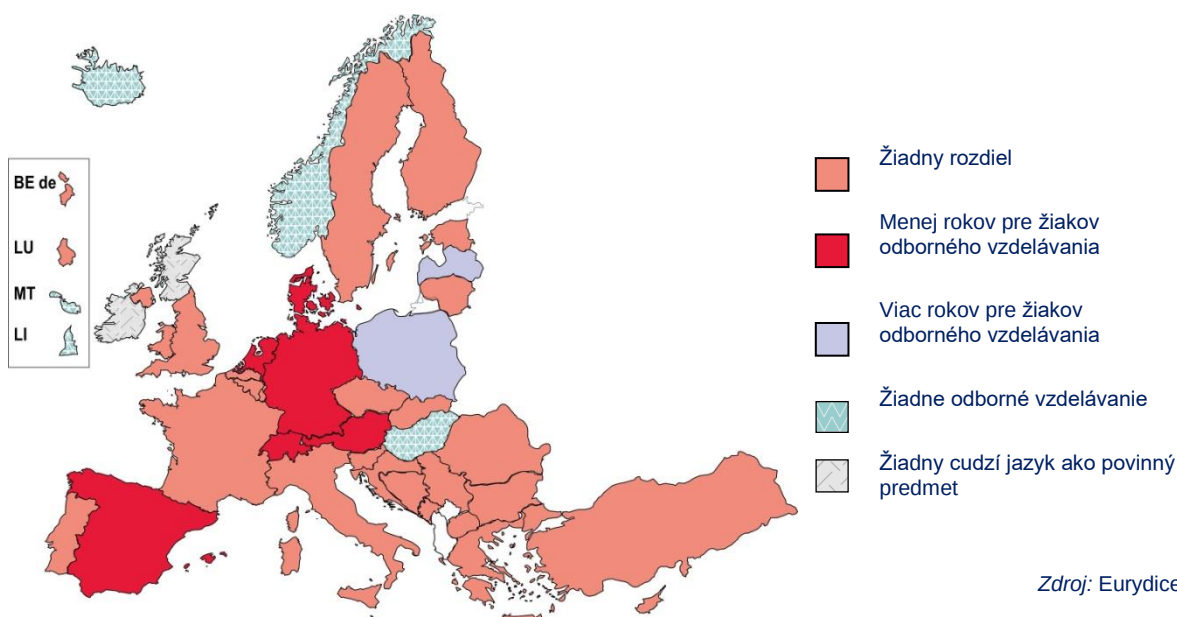
Viac informácií o cudzích jazykoch ako povinných predmetoch v jednotlivých štátoch nájdete v ukazovateľoch B1, B2 a B3 a o jazykoch v rámci povinne voliteľných predmetov pozri ukazovateľ B5.

V ABSOLÚTNEJ VÄČŠINE ŠTÁTOV SA ŽIACI ODBORNÉHO VZDELÁVANIA A PRÍPRAVY UČIA JEDEN CUDZÍ JAZYK ROVNAKO DLHO AKO ICH ROVESNÍCI VO VŠEOBECNOM VZDELÁVANÍ

Na konci či už odborného alebo všeobecného stredného vzdelávania sa všetci žiaci budú musieť vo väčšine európskych štátov učiť jeden cudzí jazyk rovnaký počet rokov. V skutočnosti len v niektorých štátoch sa všetci žiaci na konci stredného odborného vzdelávania a prípravy učia jeden cudzí jazyk menej rokov. V Dánsku, Nemecku, Španielsku a Švajčiarsku nie je povinné učiť sa cudzí jazyk pre všetkých žiakov odborného vzdelávania a prípravy; záleží to od programu vzdelávania a odbornej prípravy, ktorú si vybrali. Z toho vyplýva, že povinnosť každého žiaka učiť sa jeden cudzí jazyk sa na nich vzťahuje iba predtým, než nastúpia do stredného odborného vzdelávania, t.j. predtým než majú 15 alebo 16 rokov, v závislosti od štátu. V Holandsku neexistujú národné učebné osnovy pre odborné vzdelávanie a prípravu: každá kvalifikácia má vlastný program, ktorý vychádza z požiadaviek jednotlivých profesií. Napokon, v Rakúsku je rozdiel v tom, že vo vyššom strednom vzdelávaní je dĺžka štúdia v odbornom vzdelávaní a príprave kratšia (o jeden rok menej).

Naopak, v Lotyšsku a v Poľsku sú programy odborného vzdelávania a prípravy dlhšie, a preto žiaci študujú jazyk o rok dlhšie ako ich rovesníci vo všeobecnom vzdelávaní.

Ukazovateľ B7: Rozdiel medzi žiakmi všeobecného vzdelávania a žiakmi odborného vzdelávania a prípravy v počte rokov vyučovania jedného cudzieho jazyka ako povinného predmetu, 2015/16

Vysvetlivky

Vzhľadom na zložitosť typov odborného vzdelávania a prípravy v niektorých štátoch sa v tomto ukazovateli uvažuje len o programoch, ktoré poskytujú priamy prístup k terciárnemu vzdelávaniu (t.j. kód ISCED-P '354'). Okrem toho v rámci vymedzeného rozsahu pôsobnosti vychádzajú informácie z najreprezentatívnejších programov okrem tých, ktoré poskytujú inštitúcie vo veľmi špecializovaných oblastiach (napr. výtvarné umenie a divadelné umenie). Vzdelávacie programy pre dospelých, špeciálne programy alebo formy vzdelávania s veľmi nízkym počtom žiakov sa neberú do úvahy. Ak majú programy odbornej prípravy rozličnú dĺžku trvania, najkratší je považovaný za indikujúci pre konečný vek. Detailnejšie informácie o klasifikácii nájdete v Medzinárodnej štandardnej klasifikácii vzdelávania ISCED 2011 (Štatistický inštitút UNESCO, 2012).

Tento ukazovateľ sa zaoberá predovšetkým jazykmi, ktoré sú v učebných osnovách označené ako "cudzí" (alebo "moderný"). Regionálne a/alebo menšinové jazyky (ukazovateľ B12) a klasické jazyky (ukazovateľ B13) sú zahrnuté iba vtedy, keď ich učebné osnovy označujú ako alternatívy k cudzím jazykom.

Viac informácií o povinnej výučbe prvého cudzieho jazyka vo všeobecnom vzdelávaní je v ukazovateľoch B1 a B2.

Žiadne odborné vzdelávanie: V definovanom rozsahu nie je program odborného vzdelávania a prípravy.

Žiadny cudzí jazyk ako povinný predmet: Nie je povinnosťou všetkých žiakov, aby sa učili cudzí jazyk.

Špecifické poznámky štátov

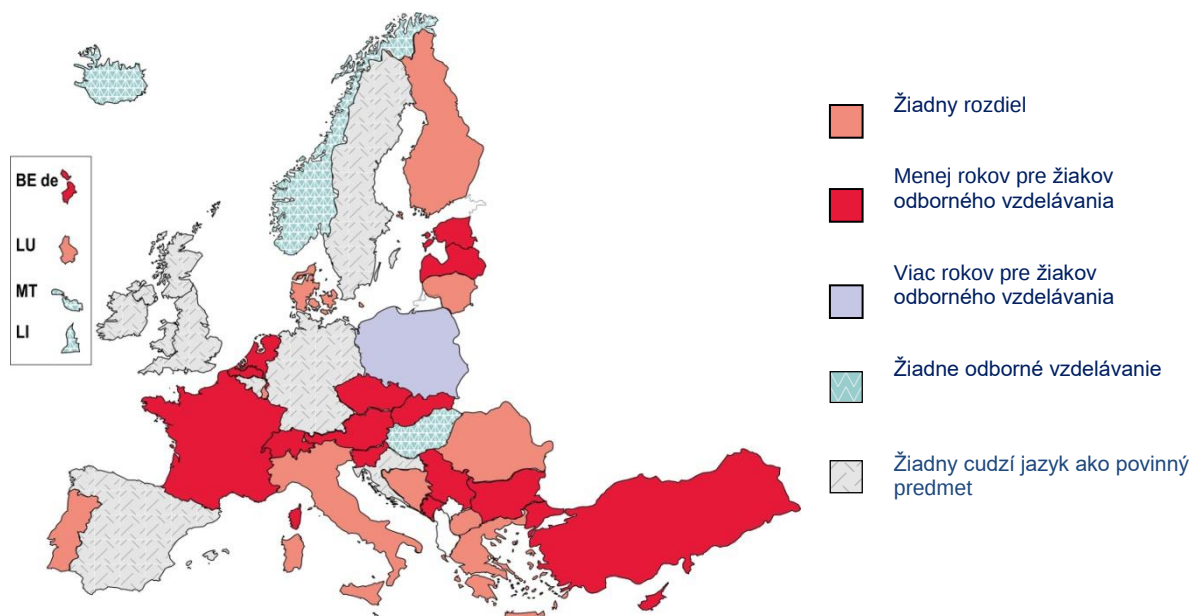
Lichtenštajnsko: Teoretická časť odborného vzdelávania a prípravy prebieha vo Švajčiarsku.

VO VÄČŠINE ŠTÁTOV ŽIACI ODBORNÉHO VZDELÁVANIA A PRÍPRAVY STRÁVIA MENEJ ROKOV UČENÍM DVOCH JAZYKOV AKO ICH ROVESNÍCI VO VŠEOBECNOM VZDELÁVANÍ

Ukazovateľ B8 znázorňuje počet rokov, počas ktorých budú žiaci koncom odborného a všeobecného stredného vzdelávania študovať súčasne dva jazyky ako povinné predmety. Poskytuje na jednej strane celkový obraz o programoch odborného vzdelávania a na druhej strane o programoch všeobecného vzdelávania, ale o jednotlivých typoch neposkytuje konkrétne informácie. Podiel miery účasti cudzích jazykov medzi týmito dvoma vzdelávacími programami je v kapitole C (ukazovateľ C6).

Takmer všetky štáty patria do troch kategórií. V najväčšej (16 vzdelávacích systémov) je rozdiel v časovej dotácii medzi oboma vzdelávacími programami na úkor žiakov odborného vzdelávania. Väčšinou je to tri alebo štyri roky. Tento rozdiel je v Bulharsku dva roky, na Cypre a v Holandsku jeden rok. V Holandsku sa to vysvetľuje skrátením programov odborného vzdelávania, na ktorých je ukazovateľ založený, ako je definované v rozsahu tejto štúdie.

Ukazovateľ B8: Rozdiel medzi žiakmi všeobecného vzdelávania a žiakmi odborného vzdelávania a prípravy v počte rokov vyučovania súčasne dvoch cudzích jazykov ako povinných predmetov, 2015/16

Zdroj: Eurydice.

Vysvetlivky

Pozrite poznámky ukazovateľa B7.

Viac informácií o povinnej výučbe dvoch cudzích jazykov vo všeobecnom vzdelávaní je v ukazovateľoch B1 a B3.

Špecifické poznámky štátov

Lichtenštajnsko: Teoretická časť odborného vzdelávania a prípravy prebieha vo Švajčiarsku.

Vo väčšine vzdelávacích systémov prvej kategórie (Belgicko – Nemecké a Flámske spoločenstvo), Česká republika, Estónsko, Francúzsko, Lotyšsko, Švajčiarsko, Čierna Hora a Srbsko) sa žiaci odborného vzdelávania a prípravy začnú učiť druhý cudzí jazyk ako povinný predmet v nižšom strednom vzdelávaní alebo dokonca skôr, ak je základné vzdelávanie rovnaké pre všetkých. Vo vyššom strednom vzdelávaní prestáva byť povinné pre všetkých žiakov odborných programov, zatiaľ čo vo všeobecnom vzdelávaní pokračuje. V Rakúsku, na Slovensku a v Turecku sa druhý cudzí jazyk ako povinný predmet vyučujú predovšetkým žiaci všeobecných vyšších stredných škôl.

V druhej skupine štátov (10 vzdelávacích systémov) nie sú rozdiely medzi týmito dvoma typmi vzdelávacích programov. Znamená to, že na konci stredného odborného vzdelávania a prípravy sa žiaci odborných ako aj žiaci všeobecných programov učia súčasne dva cudzie jazyky rovnaký počet rokov.

Nakoniec, v poslednej kategórii (10 vzdelávacích systémov) nie je povinnosťou všetkých žiakov základného alebo vyššieho stredného vzdelávania študovať dva jazyky.

V Poľsku dlhšie trvanie programov odborného vzdelávania a prípravy vysvetľuje ďalší rok strávený výučbou jazykov.

ORGANIZÁCIA

ČASŤ II – ROZSAH VÝUČBY CUDZÍCH JAZYKOV

V predchádzajúcej časti sa diskutovalo o počte cudzích jazykov, ktoré žiaci v Európe študujú buď ako povinné predmety, alebo povinne voliteľné predmety. Táto časť sa zaoberá špecifickými jazykmi vyučovanými v európskych školách. Časť začína opisom vzdelávacích systémov, ktoré vyžadujú, aby sa všetci žiaci učili špecifický povinný cudzí jazyk (pozri slovník) alebo jazyky. V diskusii pokračuje o vplyve centrálnych orgánov na ponuku cudzích jazykov a o stupňoch autonómie poskytovanej školám. Zahrnuté sú aj cudzie jazyky, ktoré **musia ponúkať** všetky školy, ako aj jazyky, ktoré školy **môžu ponúkať**, ako im to určujú centrálné školské orgány.

Ostatné dva ukazovatele sú o jazykoch, ktoré sa nevyhnutne nepovažujú za cudzie jazyky alebo sú v učebných osnovách prezentované ako alternatívy k cudzím jazykom. Sú to regionálne, menšinové alebo neteritoriálne jazyky, ktoré sú k dispozícii ako voliteľné predmety alebo v bilingválnych vzdelávacích programoch. Uvádzajú sa aj odporúčania/nariadenia o poskytovaní klasického jazyka.

V POLOVICI EURÓPSKÝCH VZDELÁVACÍCH SYSTÉMOV JE ŠPECIFIKOVANÝ POVINNÝ CUDZÍ JAZYK

Učenie sa cudzieho jazyka je povinné takmer vo všetkých európskych štátoch (ukazovateľ B1). V niektorých vzdelávacích systémoch však predpisy určujú, že všetci žiaci sa musia učiť presne ten istý cudzí jazyk (alebo jazyky), zatiaľ čo iní nechávajú tento výber na školy, žiakov a rodičov.

Špecifický povinný cudzí jazyk je definovaný ako konkrétny cudzí jazyk, ktorý sa musia učiť všetci žiaci bez ohľadu na formu vzdelávania alebo typ školy. Ukazovateľ B9 znázorňuje, že všetci žiaci sa musia učiť rovnaký cudzí jazyk (alebo jazyky) aspoň jeden školský rok počas povinného vzdelávania v približne polovici európskych vzdelávacích systémov. Druhá polovica má možnosť voľby, v niektorých prípadoch je táto voľba úplne neobmedzená, zatiaľ čo v iných je vymedzená v špecifickom zozname vybraných dvoch alebo viacerých cudzích jazykov (ukazovateľ B10 a B11). Niektoré vzdelávacie orgány špecifikujú "preferované" cudzie jazyky, ktoré majú byť ponúkané ako prvý alebo druhý cudzí jazyk, ale nie sú povinné.

Vo väčšine štátov je povinný len jeden špecifický cudzí jazyk pre všetkých žiakov počas povinnej školskej dochádzky. V Belgicku (Nemecké a Flámske spoločenstvo), na Cypre, vo Švajčiarsku a na Islande sa stanovujú dva povinné cudzie jazyky. V Luxembursku existujú tri – všetci žiaci sa počas povinného vzdelávania musia učiť nemčinu, francúzštinu a angličtinu.

Angličtina je povinná vo väčšine vzdelávacích systémov, ktoré stanovujú konkrétny cudzí jazyk, ktorý sa musia učiť všetci žiaci. V 13 štátoch alebo regiónoch Európskej únie, tak isto ako aj vo Švajčiarsku, na Islande, v Lichtenštajnsku, Bývalej juhoslovanskej republike Macedónsko a v Nórsku sa musia všetci žiaci učiť angličtinu. Väčšinou je angličtina prvý jazyk, ktorý sa žiaci musia učiť.

Francúzština je prvý povinný jazyk v Belgicku (Nemecké a Flámske spoločenstvo) a v niektorých kantónoch vo Švajčiarsku. Druhým povinným jazykom je na Cypre, v Luxembursku a v niektorých kantónoch vo Švajčiarsku. Vo väčšine týchto štátov alebo ich regiónov je francúzština jedným zo štátnych jazykov (ukazovateľ A1). Podobne je nemčina povinná v tých štátoch, v ktorých je jedným zo štátnych jazykov, a to v Luxembursku ako aj vo všetkých nemeckých regiónoch Švajčiarska.

Menej rozšírené jazyky sú zriedkavo povinné. Len Fínsko a Island, z historických alebo politických dôvodov, špecifikujú niektoré severské jazyky ako povinné pre všetkých žiakov. Vo Fínsku je povinný druhý štátny jazyk (švédsky alebo fínsky, v závislosti od hlavného vyučovacieho jazyka). Na Islande je povinný dánsky jazyk.

Švajčiarsko je špeciálny prípad. V kantóne sú pre žiakov povinné dva cudzie jazyky, s výnimkou talianskeho, kde sú povinné tri jazyky. Špecifické povinné jazyky zahŕňajú všetky štátne jazyky (francúzštinu, nemčinu, taliančinu a románsky jazyk) a angličtinu. Poradie závisí od kantónu. Zvyčajne je buď jeden štátny jazyk špecifikovaný ako prvý povinný cudzí jazyk a angličtina ako druhý cudzí jazyk alebo je angličtina je prvý povinný cudzí jazyk a jeden štátny jazyk ako druhý povinný.

Okrem toho je dôležité poznamenať, že tie vzdelávacie systémy s početne veľkými minoritami, ktoré nehovoria štátnym jazykom, vyžadujú, aby sa žiaci naučili oficiálny jazyk v školách s vyučovacím jazykom menšiny. Tak je to v Belgicku (Nemecké spoločenstvo), Estónsku a Lotyšsku.

Ukazovateľ B9: Povinné cudzie jazyky, ktoré sa žiaci učia počas povinného vzdelávania, 2002/03, 2010/11, 2015/16

	BE fr	BE de	BE nl	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT
2015/16		▲●	▲●			●	●		⊗	●				●	●▲			■▲●		●
2010/11		▲●	▲●			●	●		⊗	●				●	●▲			■▲●		●
2002/03		▲	▲●			●	●		⊗	●					●▲	●		■▲●		●
										UK-ENG/ WLS/NIR	UK- SCT									
	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE			BA	CH	IS	LI	ME	MK	NO	RS	TR
2015/16	●			●			●	fi/sv	●			⊗		rōzne●	● da	●		●		
2010/11	●							fi/sv	●			⊗	(:)	(:)	● da	●	(:)	(:)	●	(:)
2002/03	●							fi/sv	●			⊗	(:)	(:)	● da	●	(:)	(:)	●	(:)

● Angličtina ▲ Francúzština ■ Nemčina ⊗ Nie je povinná výučba cudzích jazykov □ Povinná výučba cudzích jazykov s výberom jazyka

Zdroj: Eurydice.

Vysvetlivky

Cudzí jazyk je uvedený tam, kde je povinný minimálne jeden školský rok v dennom povinnom vzdelávaní a vzťahuje sa na všetkých žiakov bez ohľadu na typ školy alebo vzdelávaciu formu. Ak existuje niekoľko špecifických povinných jazykov, ich pozícia v tabuľke zodpovedá poradiu, v ktorom sa učia.

Definície “cudzí jazyk” a “špecifické povinné jazyky” nájdete v slovníku.

Špecifické poznámky štátov

Belgicko (BE fr): Iba región Brusel-hlavné mesto má špecifický povinný jazyk a tým je holandčina.

Belgicko (BE de): Nemecký jazyk je špecifickým povinným jazykom v školách, v ktorých je francúzština vyučovacím jazykom pre francúzsky hovoriace menšiny s trvalým pobytom v nemecky hovoriacom regióne.

Nemecko: V deviatich spolkových krajinách je angličtina povinná ako prvý cudzí jazyk. Francúzština je povinná v Sársku.

Írsko: Írsky a anglický jazyk musia študovať všetci žiaci.

Španielsko: Angličtina je špecifickým povinným jazykom v niekoľkých autonómnych komunitách (Kastília-La Mancha, Valencia, Astúria, La Rioja a Kanárske ostrovy) v niektorých stupňoch povinného vzdelávania.

Fínsko: Švédčina (sv) v školách, kde je fínčina vyučovacím jazykom a fínčina (fi) v školách, v ktorých je vyučovacím jazykom švédčina.

Island: Za určitých podmienok si žiaci môžu zvoliť namiesto dánčiny (da) švédčinu alebo nórčinu.

Časový vývoj uvedený v ukazovateli B9 naznačuje, že pravidlá o povinných jazykoch sú v Európe pomerne stabilné. V posledných rokoch sa však zaznamenalo niekoľko zmien. Dva štáty zaviedli nové pravidlá, ktoré stanovili angličtinu za povinnú pre všetkých žiakov. V Portugalsku bola v rokoch 2015/16 plne implementovaná reforma, ktorou sa angličtina stala povinným predmetom pre 8-ročných žiakov. Na Slovensku sa angličtina ako povinný jazyk zaviedla v školskom roku 2011/12.

Štatistické údaje o počte žiakov, ktorí sa učia cudzie jazyky ukazujú, že angličtina sa učí vo všetkých štátoch bez ohľadu na jej postavenie (povinná, odporúčaná alebo výber). Iné cudzie jazyky sa však študujú viac v tých štátoch, kde ich centrálné orgány zaviedli ako povinné (kapitola C, časť II).

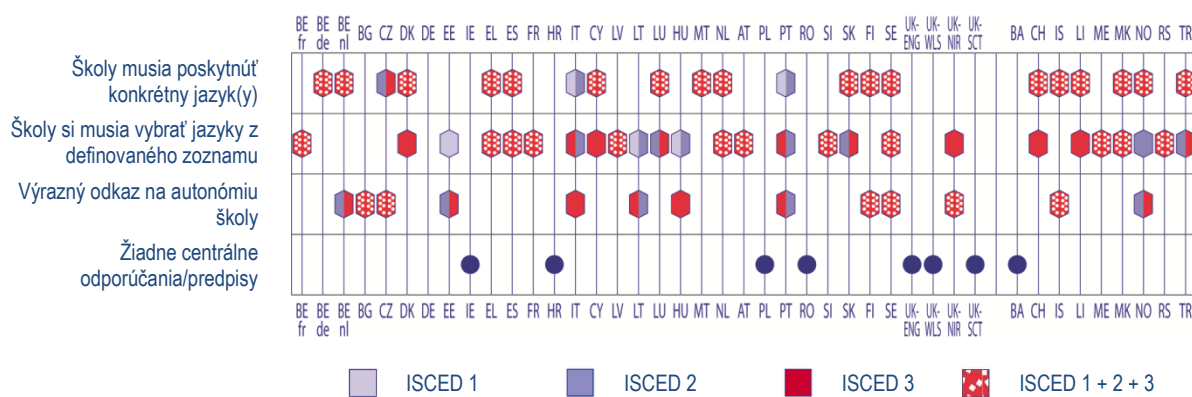
VO VÄČŠINE ŠTÁTOV CENTRÁLNE ORGÁNY OVPLYVŇUJÚ VÝBER CUDZÍCH JAZYKOV V UČEBNÝCH OSNOVÁCH

V niektorých štátoch sa všetci žiaci učia rovnaký povinný cudzí jazyk vo všetkých školách (ukazovateľ B9). V niekoľkých iných štátoch môžu školy ponúkať akékoľvek cudzie jazyky a žiaci si môžu z ponúkaných jazykov vybrať. Najbežnejší je však prístup niekde v strede: centrálné orgány uvádzajú konkrétny jazyk, ktorý musí byť alebo môže byť žiakom ponúknutý, ale školy si môžu voľne zvoliť rôzne ďalšie jazyky.

V mnohých európskych vzdelávacích systémoch sa stanovujú požiadavky na to, ktoré špecifické jazyky školy musia ponúkať, ale väčšina európskych štátov má definovaný zoznam cudzích jazykov, z ktorých si školy musia vybrať. Často sa výber jazykov a autonómia škôl zvyšuje s úrovňou vzdelávania, pretože sa žiaci učia viac jazykov. Napríklad v Litve musia všetky základné školy ponúknuť aspoň dva rozličné jazyky z definovaného zoznamu (angličtina, francúzština a nemčina). V nižšom strednom vzdelávaní sa pokračuje s prvým cudzím jazykom, ale školy môžu ponúknuť druhý cudzí jazyk z väčšieho výberu. Vo vyššom strednom vzdelávaní nie sú uvedené žiadne špecifické cudzie jazyky, ale výber pre štátne maturitné skúšky je obmedzený na angličtinu, francúzštinu, nemčinu a ruštinu.

V Írsku, Chorvátsku, Poľsku, Rumunsku, Spojenom kráľovstve (Anglicko, Wales, Škótsko) alebo v Bosne a Hercegovine neexistujú centrálna odporúčania/nariadenia o konkrétnych jazykoch. Avšak v niektorých štátoch centrálné orgány stále vydávajú usmernenia. Napríklad v Poľsku sa odporúča, aby školy umožnili žiakom pokračovať v štúdiu toho jazyka, s ktorým začali na predchádzajúcom stupni vzdelávania, napr. v nižších stredných školách sa odporúča ponúkať cudzie jazyky, ktoré sa vyučujú v základných školách.

Ukazovateľ B10: Centrálna odporúčania/usmernenia pre školy o začlenení špecifických cudzích jazykov do učebných osnov, základné a všeobecné stredné vzdelávanie, 2015/16

Zdroj: Eurydice.

Vysvetlivky

Školy si musia vybrať jazyky z definovaného zoznamu znamená, že centrálné orgány stanovujú aspoň dve možnosti "predmetu cudzieho jazyka". Zoznam musí obsahovať všetky dostupné možnosti. Ak centrálné orgány špecifikujú niekoľko jazykov a potom pridávajú ako alternatívu "akýkoľvek iný jazyk", tento zoznam sa na účely tohto ukazovateľa nepovažuje za "definovaný". Avšak "akýkoľvek jazyk EÚ" sa považuje za definovaný zoznam 24 jazykov. Keď centrálné orgány schvaľujú učebné osnovy alebo štátne skúšky pre určité jazyky, ale zároveň umožňujú školám ponúkať iné jazyky, nepovažuje sa to za definovaný zoznam.

Výrazný odkaz na školskú autonómiu: Úradné nariadenia alebo odporúčania výslovne uvádzajú, že školy majú autonómiu pri rozhodovaní, ktoré jazyky zaradia do učebných osnov.

Definície "cudzí jazyk" a "špecifické povinné jazyky" nájdete v slovníku.

Špecifické poznámky štátov (ukazovateľ B10)

Belgicko (BE fr): Na úrovni ISCED 1-3 musia všetky školy v regióne Brusel-hlavné mesto zaradiť holandčinu.

Španielsko: Celoštátne stanovené základné učebné osnovy na úrovni ISCED 1-3 uvádzajú ako voľbu pre prvý cudzí jazyk angličtinu, nemčinu, francúzštinu, taliančinu a portugalčinu. V jednotlivých autonómnych spoločenstvách sa situácia líši. Väčšina autonómnych spoločenstiev poskytuje zoznam jazykov. Školy musia ponúkať špecifikovaný prvý a druhý cudzí jazyk v autonómnych oblastiach La Rioja (ISCED 1 – 3), Kastília La Mancha, Valencia, Astúria a Kanárske ostrovy (ISCED 1).

Taliansko: Vo výbere cudzích jazykov na úrovni ISCED 3 majú školy vo všeobecnom vzdelávaní autonómiu. Angličtina je povinná v niektorých technických a odborných typoch škôl.

VÄČŠINA ŠTÁTOV MÁ DEFINOVANÝ ZOZNAM CUDZÍCH JAZYKOV

Ukazovateľ B10 znázorňuje, že centrálné orgány školstva v Európe regulujú ponuku cudzích jazykov, buď požadujú, aby všetky školy vyučovali jeden alebo viac špecifických jazykov alebo uvádzajú zoznam cudzích jazykov, z ktorých si musia školy vybrať. Ukazovateľ B11 ukazuje dva zoznamy cudzích jazykov, ktoré sú uvedené v hlavných odporúčaniach. Prvý (B11a) uvádza jazyky, ktoré školy musia ponúknuť a druhý (B11b) jazyky, ktoré školy môžu ponúknuť. Je dôležité poznamenať, že školy často ponúkajú ďalšie cudzie jazyky, ktoré sú požadované alebo uvedené ako možnosť.

Viac ako dve tretiny európskych vzdelávacích systémov poskytuje zoznam cudzích jazykov, z ktorých si školy musia vybrať jeden alebo viac, aby ich zaradili do učebných osnov. Približne polovica európskych vzdelávacích systémov zaväzuje všetky školy, aby ponúkali špecifické cudzie jazyky. Tieto dva prístupy sa často navzájom dopĺňajú.

Zvyčajne musia všetky školy vyučovať tie cudzie jazyky, ktoré sa žiaci musia povinne učiť (ukazovateľ B9). V niektorých štátoch (Česká republika, Dánsko, Malta, Švédsko a Turecko) sú všetky školy povinné poskytnúť niektoré cudzie jazyky, aj keď nie sú pre žiakov povinné (ukazovateľ B11a). Napríklad v Českej republike a v Turecku sú všetky školy povinné ponúknuť angličtinu ako cudzí jazyk, hoci pre žiakov nie je učenie angličtiny povinné. Vo Švédsku, okrem angličtiny (povinný predmet), musia všetky školy vo vyššom strednom vzdelávaní ponúkať francúzštinu, španielčinu a nemčinu. V nižšom strednom vzdelávaní musia školy ponúknuť dva z nasledujúcich troch jazykov: francúzsky, španielsky alebo nemecký. Okrem toho si školy môžu vybrať, ktoré ďalšie jazyky budú vyučovať. Najširšia ponuka je na Malte, kde okrem angličtiny, ktorá je povinná pre všetkých žiakov, musia všetky nižšie a vyššie stredné školy poskytnúť francúzsky, nemecký, španielsky, taliansky, arabský a čínsky jazyk.

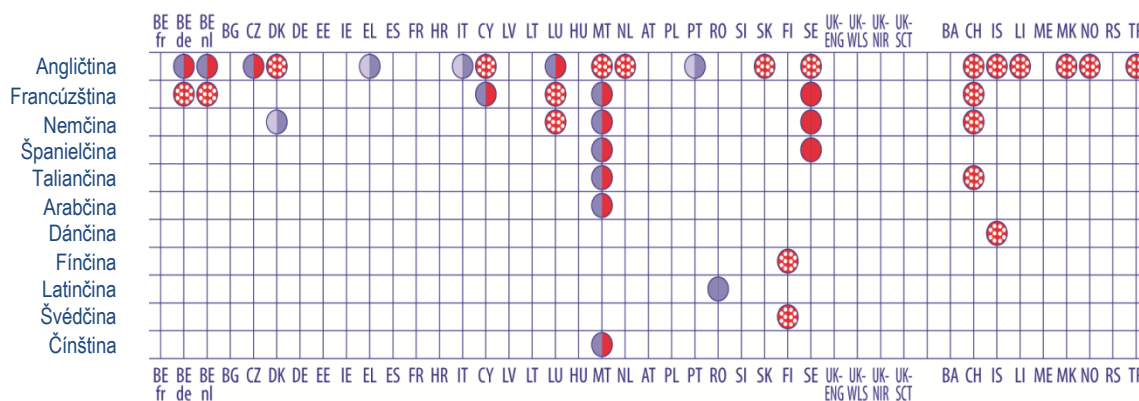
Ukazovateľ B11(b) uvádza zoznam cudzích jazykov, ktoré školy môžu ponúknuť, avšak obsahuje len tie, kde sa jazyk vyučuje vo viac ako jednom európskom vzdelávacom systéme. Prezentuje rozsah cudzích jazykov zahrnutých v učebných osnovách európskych škôl. Medzi desať najčastejších cudzích jazykov patrí päť hlavných jazykov EÚ (angličtina, francúzština, nemčina, španielčina a taliančina), tri veľké moderné jazyky (ruský, čínsky a arabský), ako aj latinčina a klasická gréčtina.

Centrálné orgány najčastejšie uvádzajú tri až sedem jazykov ako "cudzie jazyky", ktoré sa majú ponúkať v školách. Napríklad v Nórsku musia všetky nižšie stredné školy poskytnúť angličtinu a ešte aspoň jeden z nasledovných štyroch jazykov: francúzsky, nemecký, španielsky alebo ruský jazyk. V Estónsku musí byť prvým cudzím jazykom v základných školách angličtina, francúzština, nemčina alebo ruština.

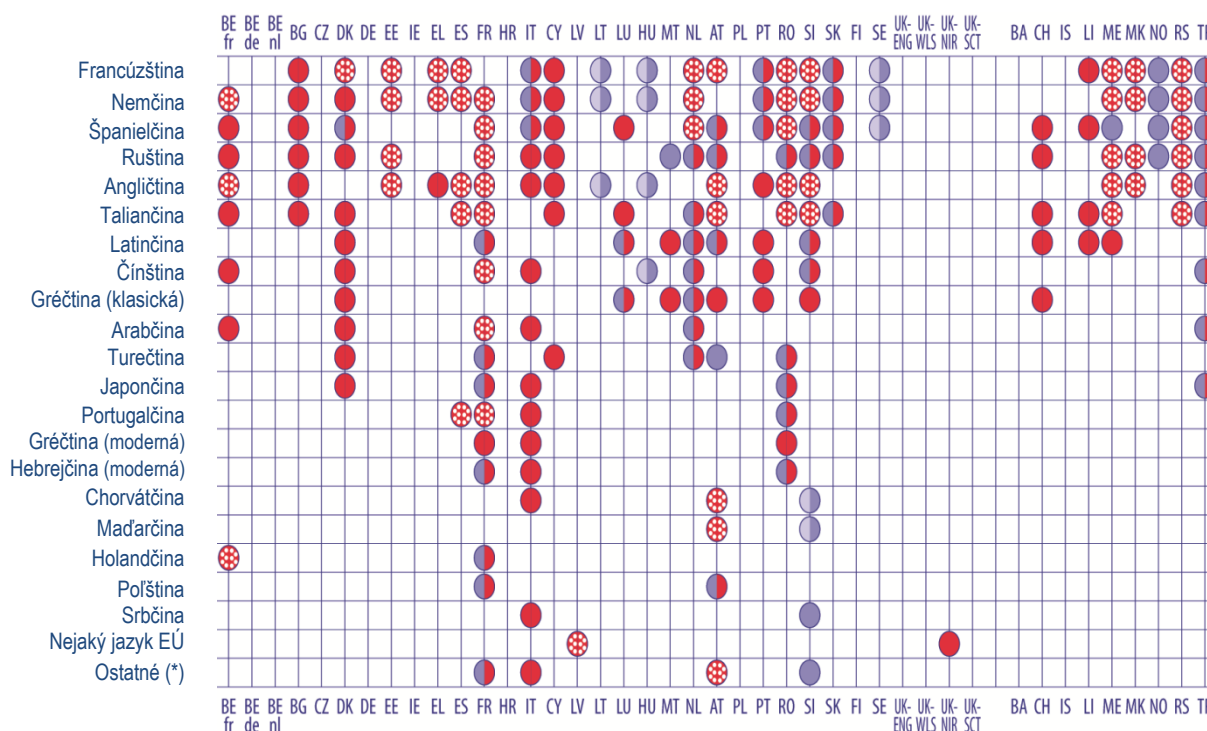
Niektoré štáty majú dlhý zoznam možných cudzích jazykov. Napríklad v Slovinsku môžu základné školy vyučovať angličtinu alebo nemčinu ako prvý cudzí jazyk. Základné možnosti učebných osnov v nižšom strednom vzdelávaní umožňujú vybrať si zo zoznamu 12 jazykov, pre ktoré boli prijaté učebné osnovy. Vo Francúzsku môžu učebné osnovy obsahovať početné regionálne jazyky ako "cudzie jazyky", preto je zoznam ešte dlhší.

Ukazovateľ B11: Cudzie jazyky uvedené v centrálnych odporúčaniach/usmerneniach, základné a všeobecné stredné vzdelávanie, 2015/16

a) Všetky školy musia ponúknuť

b) Školy môžu ponúknuť

 ISCED 1
  ISCED 2
  ISCED 3 Všeobecné
  ISCED 1 + 2 + 3

Zdroj: Eurydice.

(*) Špecifikované v poznámkach

Vysvetlivka

Prvá časť grafu (a) uvádza cudzie jazyky, ktoré musia podľa centrálnych orgánov poskytnúť všetky školy. Druhá časť grafu (b) uvádza cudzie jazyky zo zoznamu špecifikovaného centrálnymi orgánmi školstva, ktoré školy môžu ponúknuť. Centrálné orgány zaväzujú školy ponúknuť aspoň jeden z uvedených jazykov v grafe (b). Nie všetky tieto jazyky sú žiakom k dispozícii; musia si vybrať z jazykov, ktoré sa škola rozhodla vyučovať. Školám sa však zvyčajne povoľuje ponúkať aj ďalšie jazyky odlišné od špecifikovaných.

Školy vo vzdelávacích systémoch, kde centrálné orgány neuvádzajú zoznam jazykov, si môžu voľne vybrať, ktoré jazyky ponúknu.

Jazyky sú zoradené v zostupnom poradí podľa počtu štátov, ktoré ich zahŕňajú v rámcových učebných osnovách/úradných dokumentoch. Poradie nezohľadňuje úroveň vzdelávania, pre ktorú sa odporúča/požaduje. Ak je uvedených niekoľko jazykov v rovnakom počte štátov, tieto sú zoradené podľa ich ISO kódu (norma ISO 639-3). Ukazovateľ B11b zobrazuje iba tie cudzie jazyky, ktoré sú citované vo viacerých vzdelávacích systémoch. Keď je uvedený iba v jednom vzdelávacom systéme, jazyk je v ukazovateli označený ako "iný" a uvedený v poznámkach štátov.

Regionálne a/alebo menšinové jazyky ako aj **klasické jazyky** sú zahrnuté len vtedy, keď ich oficiálne dokumenty vydané centrálnymi orgánmi označujú ako alternatívy k cudzím jazykom. Definície “**cudzí jazyk**” a “**špecifické povinné jazyky**” nájdete v slovníku.

Špecifické poznámky štátov

Belgicko (BE fr): Na úrovni ISCED 1-3 musia všetky školy v regióne Brusel-hlavné mesto zaradiť ako prvý cudzí jazyk holandčinu. Všetky ostatné školy môžu ponúknuť výber z ďalších dvoch cudzích jazykov.

Nemecko: V deviatich spolkových krajinách musia všetky školy vyučovať angličtinu. V Sársku musia všetky školy vyučovať francúzštinu.

Francúzsko: Ďalšie cudzie jazyky na úrovni ISCED 2: tamilský, arménsky, vietnamský, regionálne jazyky (baskický, bretónsky, katalánsky, korzický, kreolský, galský, melanézske jazyky, alsaské a moselské regionálne jazyky, okcitánsky jazyk, tahitský). Ďalšie cudzie jazyky na úrovni ISCED 3: arménsky, kambodžský, dánsky, švédsky, nórsky, fínsky, perzský a regionálne jazyky: baskický, bretónsky, katalánsky, korzický, kreolský, melanéžsky, okcitánsky, tahitský.

Taliansko: Ďalšie cudzie jazyky: albánsky, slovinský, srbský a chorvátsky sú považované za jeden cudzojazyčný srbochorvátsky jazyk.

Holandsko: Všetky školy vo Frízskom regióne sú povinné vyučovať frízsky jazyk.

Rakúsko: Chorvátsky jazyk sa týka hlavne *Burgenlandu-Kroatisch*, kde je jedným z regionálnych a/alebo menšinových jazykov s úradným statusom.

Slovinsko: Ďalší cudzí jazyk: macedónsky.

Fínsko: Švédčina (sv) v školách, kde je vyučovacím jazykom fínsky jazyk a fínčina (fi) v školách, v ktorých je vyučovacím jazykom švédčina.

Švajčiarsko: Počet a typ špecifických cudzích jazykov sa líši medzi jazykovými regiónmi a kantónmi: francúzsky hovoriace Švajčiarsko musí vyučovať nemčinu/angličtinu (ISCED 1-2), nemecky hovoriace Švajčiarsko francúzštinu/angličtinu, taliansky hovoriace Švajčiarsko nemčinu/francúzštinu/angličtinu. Taliančina sa musí vyučovať na úrovni ISCED 2 a 3 vo všetkých francúzsky a nemecky hovoriacich kantónoch a na úrovni ISCED 1 v kantónoch Uri a Graubünden. V kantóne Graubünden sa musí vyučovať aj románsky jazyk.

V POLOVICI SKÚMANÝCH ŠTÁTOV SÚ SÚČASŤOU UČEBNÝCH OSNOV REGIONÁLNE ALEBO MENŠINOVÉ JAZYKY

V jednotlivých európskych štátoch sa hovorí mnohými regionálnymi alebo menšinovými jazykmi, ako aj neteritoriálnymi jazykmi. Odhaduje sa, že 40 až 50 miliónov ľudí v EÚ hovorí jedným z 57 oficiálnych regionálnych a menšinových jazykov (ukazovateľ A1), z ktorých niektoré sú vážne ohrozené (Európsky parlament, 2013). Regionálne a menšinové jazyky “zohľadňujú jazykovú rozmanitosť a patria k nehmotnému kultúrnemu dedičstvu ľudstva” (EPRS, 2016).

Ukazovateľ B12 znázorňuje, že v polovici európskych vzdelávacích systémov sa centrálné orgány v úradných dokumentoch výslovne odvolávajú na výučbu určitých regionálnych, menšinových alebo neteritoriálnych jazykov. Tieto referencie môžu byť zahrnuté do národných učebných osnov alebo vzdelávacieho programu, do národných hodnotení alebo skúšobných dokumentov/usmernení, ktoré od škôl vyžadujú, aby ponúkli vyučovanie v týchto jazykoch. Napríklad v Maďarsku boli vypracované národné rámcové osnovy takmer pre všetky regionálne a menšinové jazyky. V materských školách a školách musí byť umožnené vzdelávanie v menšinových jazykoch, ak o to požiadajú rodičia najmenej ôsmich detí. V Spojenom kráľovstve (Škótsko) škótsky vzdelávací program uznáva gaelskú škótčinu a škótčinu ako neoddeliteľnú súčasť učebných osnov. Usmernenie motivuje odborníkov, aby stavali na rozmanitosti jazykov v komunitách Škótska a ocenili jazyky, ktoré deti prinášajú do školy.

Regionálne, menšinové alebo neteritoriálne jazyky, ktoré majú oficiálny status (ukazovateľ A1), sú zvyčajne zaradené v oficiálnych dokumentoch. Všetky úradné jazyky a iba úradné jazyky sa uvádzajú v dokumentoch centrálnych orgánov školstva v Španielsku, Taliansku, Maďarsku, Holandsku, Poľsku, Slovinsku, Švédsku, Spojenom kráľovstve (Wales a Škótsko), Čiernej Hore a v Nórsku.

Francúzsko, Litva a Spojené kráľovstvo (Severné Írsko) majú len jeden štátny jazyk, ale spomínajú jeden alebo viac regionálnych alebo menšinových jazykov, ktoré môžu byť zahrnuté do obsahu a jazykovo integrovaného vyučovania (CLIL) alebo do učebných osnov.

Ukazovateľ B12: Regionálne alebo menšinové jazyky konkretizované v úradných dokumentoch vydaných centrálnymi orgánmi, základné a/alebo všeobecné stredné vzdelávanie, 2015/16

		BE fr	BE de	BE nl	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL
Žiadny odkaz		•	•	•	•	•			•	•	•			•		•	•		•		•	
Bielorusky	bel																	•				
Bosniansky	bos																					
Bretónsky	bre												•									
Bulharský	bul																			•		
Katalánsky	cat											•	•		•							
Valencijský	cat											•										
Korzický	cos												•									
Kašubský	csb																					
Český	cse																					
Waleský	cym																					
Dánsky	dan							•														
Nemecký	deu														•			•		•		
Grécky	ell														•					•		
Baskický	eus											•	•									
Faerský	fao						•															
Fínsky	fin																					
Meänkieli (Tornedalská fínčina)	fit																					
Kvenský	fkv																					
Francúzsky	fra														•							
Franko-provensálsky	frp												•		•							
Frízsky	fry							•														•
Friulský	fur														•							
Škótsko-gaelský	gla																					
Írsky	gle																					
Galícijský	glg											•										
Hebrejský	heb																					
Chorvátsky	hrv														•					•		
Maďarský	hun																					
Arménsky	hye																			•		
Taliansky	ita																					
Grónsky	kal						•															
Karaimský	kdr																					
Litovský	lit																					
Ladinský	lld														•							
Macedónsky	mkd																					
Dolnonemecký	nds							•														
Okcitànsky	oci											•	•		•							
Poľský	pol																	•		•		
Kreolský	rcf												•									
Rómsky	rom																			•		
Rumunský	ron																			•		
Lemko	rue																					
Rusínsky	rue																			•		
Karpatsko-rusínsky	rue																					
Vlašský	rup																					
Ruský	rus																	•				
Škótsky	sco																					
Slovenský	slk																			•		
Slovinský	slv														•					•		
Samský	sme																					
Albánsky	sqi														•							
Sardínsky	srd														•							
Srbský	srp																			•		
Tahitský	tah												•									
Tatarský	tat																					
Melanézske	tpi												•									
Turecký	tur																					
Ukrajinský	ukr																			•		
Lužicko-srbský	wen							•														
Jidiš	yid																					
Iné (dialekty)													•							•		

Ukazovateľ B12 (pokrač.): Regionálne alebo menšinové jazyky konkretizované v úradných dokumentoch vydaných centrálnymi orgánmi, základné a/alebo všeobecné stredné vzdelávanie, 2015/16

		AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK-ENG	UK-WLS	UK-NIR	UK-SCT	BA	CH	IS	LI	ME	MK	NO	RS	TR
Žiadny odkaz				•						•				•	•	•	•					•
Bieloruský	bel		•																			
Bosnianský	bos																	•			•	
Bretónsky	bre																					
Bulharský	bul				•																•	
Katalánsky	cat																					
Valencijský	cat																					
Korzický	cos																					
Kašubský	csb		•																			
Český	cse		•		•																•	
Waleský	cym										•											
Dánsky	dan																					
Nemecký	deu		•		•																	
Grécky	ell																					
Baskický	eus																					
Faerský	fao																					
Fínsky	fin								•											•		
Meänkieli (Tornedalská finčina)	fit								•											•		
Kvenský	fkv																			•		
Francúzsky	fra																					
Franko-provensálsky	frp																					
Frízsky	fry																					
Friulský	fur																					
Škótsko-gaelský	gla												•									
Írsky	gle											•										
Galicijský	glg																					
Hebrejský	heb		•		•																•	
Chorvátsky	hrv	•			•													•			•	
Maďarský	hun	•			•	•	•														•	
Arménsky	hye		•																			
Taliany	ita				•	•																
Grónsky	kal																					
Karaimský	kdr		•																			
Litovský	lit		•																			
Ladinský	lld																					
Macedónsky	mkd																				•	
Dolnonemecký	nds																					
Okcitánsky	oci																					
Poľský	pol																					
Kreolský	rcf																					
Rómsky	rom	•	•		•		•	•	•										•		•	
Rumunský	ron																				•	
Lemko	rue		•																			
Rusínsky	rue						•														•	
Karpatsko-rusínsky	rue						•															
Vlašský	rup																		•		•	
Ruský	rus		•																			
Škótsky	sco												•									
Slovenský	slk		•		•																•	
Slovinský	slv	•																			•	
Samský	sme							•	•											•		
Albánsky	sqi																	•	•		•	
Sardínsky	srd																					
Srbský	srp				•													•	•			
Tahitský	tah																					
Tatarský	tat		•																			
Melanézsky	tpi																					
Turecký	tur				•														•			
Ukrajinský	ukr		•		•		•														•	
Lužicko-srbský	wen																					
Jidiš	yid		•						•													
Iné (dialekty)																					•	

Zdroj: Eurydice.

Vysvetlivky (ukazovateľ B12)

Tento ukazovateľ znázorňuje regionálne alebo menšinové jazyky uvedené v úradných dokumentoch, ktoré vydali centrálné orgány. Nerozlišuje medzi stupňami vzdelávania, vzdelávacími formami alebo typmi škôl. V niektorých štátoch môžu uvedené jazyky ponúkať školy len v niektorých regiónoch.

Jazyky sú klasifikované v poradí podľa ISO kódu (norma ISO 639-3). Nárečia, ktoré nemajú žiadny kód, sú označené ako "iné" a špecifikované v poznámkach.

Definície "regionálny alebo menšinový jazyk" a "neteritoriálny jazyk" nájdete v slovníku.

Špecifické poznámky štátov

Španielsko: Okrem španielčiny majú niektoré autonómne spoločenstvá ďalší úradný jazyk. Centrálné orgány školstva autonómnych spoločenstiev si stanovujú vlastný model výučby svojich úradných jazykov.

Francúzsko: Iné: jazyk gallo a alsaské a moselské regionálne jazyky (známe ako alsaské a moselské francúzske nárečia).

Maďarsko: Iné: bojašský a dialekty rumunčiny.

Rakúsko: Dva dokumenty centrálnych orgánov výslovne odkazujú na vyučovanie menšinových jazykov v školách: zákon o školskom vzdelávaní pre národnostné menšiny v Burgenlande (*Burgenländisches Minderheitenschulgesetz*) stanovuje požiadavky na vyučovanie maďarského, chorvátskeho (*Burgenland-Kroatisch*) a rómskeho jazyka; a zákon o vzdelávaní menšín v Korutánsku (*Minderheitenschulgesetz für Kärnten*), ktorý stanovuje požiadavky na výučbu slovinčiny v menšinových oblastiach.

Srbsko: Iný: Bunjevac.

Oproti tomu niektoré štáty, ktoré udeľujú oficiálny štatút regionálnym alebo menšinovým jazykom (Česká republika, Chorvátsko, Lotyšsko a Portugalsko), nemajú na ne osobitný odkaz v úradných dokumentoch vydaných centrálnymi orgánmi. V niektorých prípadoch sa však môže urobiť širší odkaz. Napríklad v Českej republike majú príslušníci národnostných menšín právo vzdelávať sa vo vlastnom jazyku, ako aj právo na *CLIL*. V Chorvátsku majú všetky uznané národnostné menšiny právo vzdelávať sa vo vlastnom jazyku (viac v kapitole B, časť III).

V TRETINE EURÓPSKÝCH ŠTÁTOV JE LATINČINA POVINNÁ ASPOŇ PRE NIEKTORÝCH ŽIAKOV VYŠŠIEHO STREDNÉHO VZDELÁVANIA

Aby sme poskytli úplný obraz o štúdiu jazykov v európskych školách ukazovateľ B13 zobrazuje existujúce predpisy o poskytovaní klasických jazykov. Je dôležité zdôrazniť, že v mnohých štátoch sa klasická gréčtina a latinčina nepovažuje za "cudzie jazyky", a preto neboli zahrnuté do ostatných ukazovateľov v tejto časti.

Nariadenia o výučbe latinského a klasického gréckeho jazyka sa výrazne líšia medzi nižším a vyšším všeobecným stredným vzdelávaním. Vo väčšine štátov na nižšej strednej úrovni nie sú v tomto smere žiadne odporúčania/nariadenia. Avšak v dvoch tretinách európskych štátov centrálné orgány regulujú vyučovanie klasického jazyka pre vyššiu strednú úroveň.

Väčšina vzdelávacích systémov s odporúčaniami/predpismi o poskytovaní klasického jazyka na nižšej strednej úrovni spadá do dvoch skupín. Prvá, kde má štátny jazyk korene priamo v latinčine alebo v klasickej gréčtine. Tak je to v Belgicku (Francúzske spoločenstvo), Grécku, Francúzsku, na Cypre a v Rumunsku. V druhej skupine sú štáty, v ktorých sú žiaci nižšieho stredného vzdelávania v rôznych formách vzdelávania. V Nemecku, Luxembursku, Maďarsku, Holandsku, Rakúsku, Švajčiarsku a Lichtenštajnsku sa žiaci dostávajú do rôznych typov škôl. Klasická gréčtina a/alebo latinčina sú povinné predmety alebo možnosti pre tých žiakov, ktorí navštevujú akademické typy škôl, napríklad *Gymnasium* v Nemecku, Rakúsku, Maďarsku, Švajčiarsku a Lichtenštajnsku alebo *Voorbereidend wetenschappelijk Onderwijs - VWO* v Holandsku. V Chorvátsku sú latinčina a klasická gréčtina povinné pre malú skupinu žiakov, ktorí navštevujú voliteľný "klasický program" v základnej škole (*osnovna škola*).

Väčšina európskych štátov vydáva odporúčania alebo nariadenia o vyučovaní klasického jazyka na vyššej strednej úrovni. Zvyčajne je to klasická gréčtina a/alebo latinčina ako základné možnosti učebných osnov v humanitných alebo jazykovo orientovaných stredných školách. Centrálné orgány

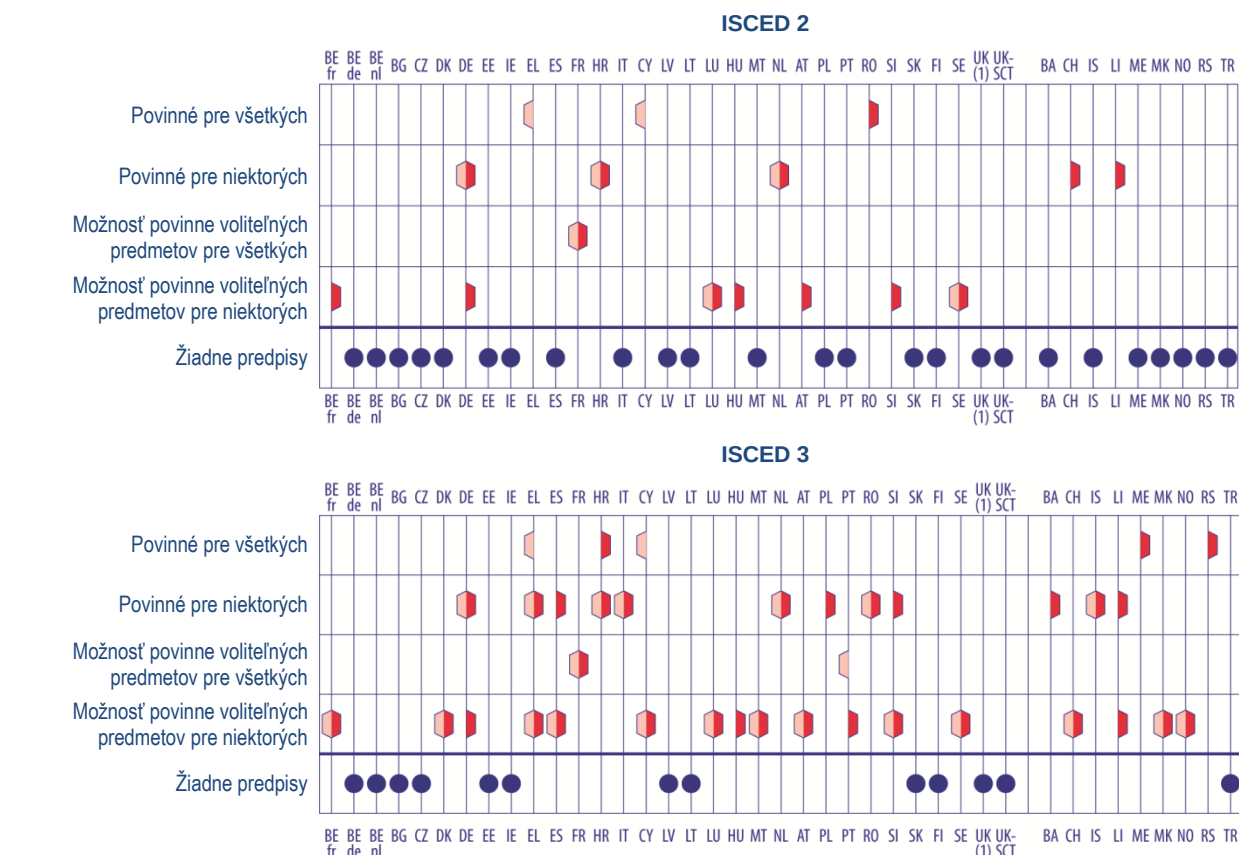
školy často požadujú, aby sa vyučovala klasická gréčtina alebo latinčina. Odporúčania/nariadenia o jazykoch pre vyššie stredné vzdelávanie sa mierne líšia. Latinčina je všeobecne rozšírenejšia ako klasická gréčtina.

Klasické jazyky sú zriedkakedy povinné. Iba šesť európskych štátov zavádza povinnosť pre všetkých žiakov naučiť sa v strednej škole klasický jazyk. Klasická gréčtina je povinná v Grécku a na Cypre počas celého nižšieho stredného vzdelávania (tri roky) a v prvom ročníku vyššieho stredného vzdelávania, keď všetci žiaci spadajú pod rámcové učebné osnovy. Latinčina je povinná pre všetkých žiakov nižšej strednej úrovne v Rumunsku (jeden rok v 8. ročníku) a počas jedného roka pre všetkých žiakov všeobecného vyššieho stredného vzdelávania v Chorvátsku, Čiernej Hore a v Srbsku.

Obe, klasická gréčtina aj latinčina, sú povinné pre žiakov v niektorých školách alebo typoch vzdelávania v Nemecku, Grécku, Chorvátsku, Taliansku, Holandsku, Rumunsku a na Islande. Napríklad v Nemecku sú latinčina a klasická gréčtina povinné pre žiakov, ktorí chcú získať všeobecnú kvalifikáciu pre vstup na univerzitu (*Allgemeine Hochschulreife*) a v *Gymnasium* špecializujúcich sa na klasické jazyky.

Niektoré štáty, v ktorých nie sú konkrétne odporúčania alebo vyhlášky o poskytovaní klasických jazykov v školách, môžu tieto jazyky ponúkať v národných učebných osnovách. Napríklad v Litve môžu školy ponúkať latinčinu ako voliteľný predmet. Ministerstvo školstva však vypracovalo program pre latinčinu a antickú literatúru, kultúru a históriu pre 5. – 10. ročník (nižšie stredné vzdelávanie).

Ukazovateľ B13: Centrálna nariadenia o vyučovaní klasickej gréčtiny a latinčiny, nižšie a vyššie všeobecné stredné vzdelávanie, 2015/16

Vľavo
Klasická gréčtina
Zdroj: Eurydice.

Vpravo
Latinčina

UK (1) = UK-ENG/WLS/NIR

Vysvetlivka (ukazovateľ B13)

V tomto ukazovateli sú uvedené odporúčania/nariadenia vydané centrálnymi orgánmi školstva o tom, ako by sa mali klasické jazyky vyučovať na strednej úrovni vzdelávania.

Povinné pre niektorých: Vzťahuje sa na žiakov, ktorí navštevujú konkrétne vzdelávacie formy alebo v niektorých typoch škôl.

Možnosť základných učebných osnov: Školy musia poskytnúť možnosť na štúdium latinčiny alebo klasickej gréčtiny, ale žiaci nie sú povinní študovať tieto predmety.

Žiadne odporúčania/predpisy: Znamená, že nie sú žiadne odporúčania o latinčine alebo klasickej gréčtine ako alternatíve, prípadne povinnosti niektorých alebo všetkých žiakov študovať tieto jazyky.

Špecifické poznámky štátov

Grécko: Na úrovni ISCED 3 sa žiaci riadia rámcovým učebným plánom jeden rok, kedy je klasická gréčtina povinná pre všetkých. Neskôr sú latinčina a klasická gréčtina povinné alebo povinne voliteľné predmety v rôznych typoch škôl.

Chorvátsko: Latinčina je povinná najmenej jeden rok na všetkých všeobecných ISCED 3 programoch. Latinčina a klasická gréčtina sú povinné pre žiakov, ktorí navštevujú "klasický program" počas celej doby trvania ISCED 2 a ISCED 3.

Cyprus: Na základe súčasnej reformy bola klasická gréčtina povinná pre všetkých žiakov triedy A (15 – 16 rokov) v šk. roku 2015/16. Pre triedy B a C (vo veku 16 – 18 rokov) boli klasická gréčtina a latinčina bežnými povinne voliteľnými predmetmi v niektorých typoch škôl (starý program).

ORGANIZÁCIA

ČASŤ III – OBSAHOVO A JAZYKOVO INTEGROVANÉ VYUČOVANIE (CLIL)

Tretia časť sa zaoberá obsahovo a jazykovo integrovaným vyučovaním (CLIL). CLIL sa v tejto štúdii používa ako všeobecný pojem na opis všetkých typov vyučovania, v ktorých sa používa iný ako vyučovací jazyk na výučbu určitých predmetov študijných programov iných než sú samotné jazyky. Charakteristickou črtou poskytovania CLIL je, že žiaci sa učia rôzne predmety aspoň v dvoch jazykoch. Napríklad väčšina predmetov sa vyučuje vo vyučovacom jazyku, ale matematika, geografia alebo prírodné vedy sa vyučujú v inom jazyku.

Cieľom tohto typu vzdelávania je zlepšiť jazykové zručnosti žiakov v iných jazykoch, než vyučovacích jazykoch. Cieľový jazyk v lekciiach CLIL nie je predmetom štúdia, ale komunikačným prostriedkom na štúdium ďalšieho predmetu. Používanie cieľového jazyka sa tak zvyšuje bez nároku na zvyšovanie hodín školského rozvrhu.

Táto časť neobsahuje opatrenia o poskytovaní jazykovej podpory žiakom prisťahovalcov (ukazovateľ E14) alebo tých, pre ktorých nie je vyučovací jazyk materinským jazykom, s cieľom zabezpečiť ich postupné začlenenie do bežného vzdelávania v tomto jazyku. Nie sú tu ani programy medzinárodných škôl.

Prvý ukazovateľ analyzuje stav cieľových jazykov v CLIL ("cudzí jazyk", "regionálny, menšinový alebo neteritoriálny jazyk" a/alebo "ďalší štátny jazyk"). Druhý sa zameriava na CLIL ako cudzí jazyk a hovorí o kritériách prijímania do programov CLIL.

CUDZIE, REGIONÁLNE ALEBO MENŠINOVÉ JAZYKY SA OKREM INÉHO ŠIROKO VYUČUJÚ PROSTREDNÍCTVOM CLIL

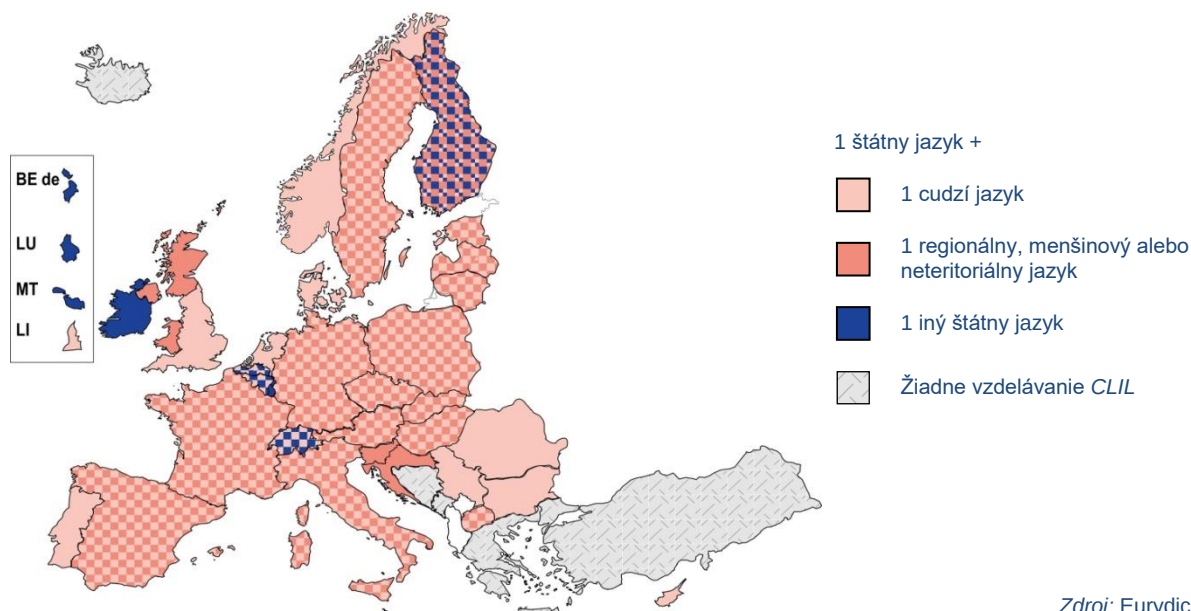
Ukazovateľ B14 dokumentuje, že v takmer všetkých európskych štátoch ponúkajú niektoré školy vzdelanie typu CLIL. Aby sa zlepšila zručnosť žiaka v inom jazyku, časť vyučovacích predmetov sa vyučuje v inom než v štátnom jazyku, ktorý je zároveň vyučovacím jazykom. Vzdelanie typu CLIL nie je v Grécku, Bosne a Hercegovine, na Islande a v Turecku, v Čiernej Hore bolo zavedené v roku 2016/17.

V jednej skupine vzdelávacích systémov je CLIL okrem štátneho jazyka, ktorý je vyučovacím jazykom, poskytovaný aspoň v dvoch ďalších typoch. V 14 systémoch zahŕňajú cudzí, regionálny, menšinový alebo teritoriálny jazyk (ukazovateľ A1). Tak je to v Českej republike, Nemecku, Estónsku, Španielsku, Francúzsku, Taliansku, Lotyšsku, Litve, Maďarsku, Rakúsku, Poľsku, Slovensku, Švédsku a Bývalej juhoslovanskej republiky Macedónsko. V Belgicku (Francúzske a Flámske spoločenstvo) a vo Švajčiarsku je CLIL v cudzom jazyku a inom štátnom jazyku. Fínsko je jediný štát, v ktorom sa používa CLIL na výučbu troch druhov jazykov (cudzí jazyk, iný štátny jazyk a neteritoriálny jazyk).

V druhej skupine vzdelávacích systémov sa poskytovanie CLIL zameriava len na jeden typ jazyka. V 10 vzdelávacích systémoch je cieľovým cudzí jazyk (Bulharsko, Dánsko, Cyprus, Holandsko, Portugalsko, Rumunsko, Spojené kráľovstvo (Anglicko), Lichtenštajnsko, Nórsko a Srbsko). Päť iných vzdelávacích systémov je zameraných iba na regionálne, menšinové alebo neteritoriálne jazyky: Chorvátsko (maďarčina a čeština), Slovinsko (maďarčina) a v Spojenom kráľovstve: Wales (waleština), Severné Írsko (írčina) a Škótsko (škótska gaelčina). V štyroch zvyšných vzdelávacích systémoch sa vzdelávanie CLIL zameriava na ďalší štátny jazyk: nemčina/francúzština v Nemeckom spoločenstve Belgicka, angličtina/írčina v Írsku, luxemburčina/nemčina a luxemburčina/francúzština v Luxembursku a maltčina/angličtina na Malte.

Niektoré školy v Španielsku ponúkajú vzdelávanie *CLIL*, v ktorom sa používajú tri jazyky na výučbu, vrátane štátneho jazyka a jedného regionálneho jazyka. Toto zriedkavé usporiadanie nie je v ukazovateli B14, pretože sa týka len bežnej situácie, v ktorej sa vyučujú dva jazyky.

Ukazovateľ B14: Status cieľových jazykov vyučovaných prostredníctvom *CLIL* v základnom a/alebo všeobecnom strednom vzdelávaní (ISCED 1-3), 2015/16

Vysvetlivka

Podrobné informácie o poskytovaní *CLIL* v jednotlivých štátoch nájdete v prílohe 2.

V štátoch s niekoľkými oficiálnymi štátnymi jazykmi, sa tieto môžu považovať aj za cudzie jazyky. Táto situácia nastáva preto, lebo dané jazyky sa v učebných osnovách považujú za cudzie jazyky, zatiaľ čo ich status štátnych jazykov je politickým rozhodnutím. V takýchto prípadoch je cieľový jazyk v ukazovateli zobrazený ako “1 iný štátny jazyk”.

Tento ukazovateľ nezahŕňa:

- vyučovanie *CLIL*, kde jazyk výučby nie je štátnym jazykom (ďalšie informácie sú v prílohe 2);
- vyučovanie *CLIL* s viac ako dvoma zapojenými jazykmi (ďalšie informácie sú v prílohe 2);
- vzdelávacie programy poskytované pre deti v materinskom jazyku, ktoré nemajú dostatočné ovládanie vyučovacieho jazyka (ukazovateľ E14);
- programy v medzinárodných školách.

Definície “*CLIL*”; “jazyk výučby”; “cudzí jazyk”; “regionálny alebo menšinový jazyk”; “neteritoriálny jazyk” a “štátny jazyk” pozri v slovníku.

Kombinácia jazykov používaných v *CLIL* je tiež veľmi závislá od jazykového dedičstva každého štátu. Takmer všetky štáty s niekoľkými úradnými štátnymi jazykmi a/alebo aspoň jedným oficiálnym regionálnym, menšinovým alebo neteritoriálnym jazykom má nejaké vyučovanie *CLIL*. Využívajú tak svoju jazykovú rozmanitosť, aby sa pokúsili rozvíjať multijazyčnosť žiakov (ukazovateľ A1). Napríklad v Španielsku sa metóda *CLIL* používa pre každý zo šiestich oficiálnych regionálnych jazykov (katalánsky, valencijský, baskický, galícijský a okcitánsky). V Dánsku, na Cypre, v Holandsku, Portugalsku, Rumunsku, Nórsku a v Srbsku sa však vyučovanie *CLIL* zameriava iba na cudzie jazyky, hoci je v nich oficiálne uznaný aspoň jeden regionálny, menšinový alebo neteritoriálny jazyk.

Podrobnejšie skúmanie cudzích jazykov, ktoré sa používajú ako cieľové jazyky (príloha 2), ukazuje, že angličtina, francúzština a nemčina a v menšom rozsahu španielčina a taliančina sú najrozšírenejšími cieľovými jazykmi pre vyučovanie *CLIL*. Štyri prvé jazyky sú tiež najviac vyučované jazyky v školách v celej Európe (kapitola C, časť II).

V Nemecku a vo Francúzsku sa programy *CLIL* zameriavajú na viac ako 10 cudzích jazykov. Počet cieľových jazykov v programoch *CLIL* so statusom regionálnych, menšinových alebo neteritoriálnych jazykov presahuje 10 vo Francúzsku a Maďarsku.

Vyučovanie *CLIL* je zavedené v základnom, nižšom strednom a všeobecnom vyššom strednom vzdelávaní. Neexistuje náznak toho, že by vyučovanie *CLIL* bolo na ktorejkoľvek konkrétnej úrovni dominantnejšie.

Skutočnosť, že existuje vyučovanie *CLIL* vo vzdelávacom systéme, ešte neznamená, že je rozšírené v rámci vzdelávacieho systému (údaje dostupné v prílohe 2 z EACEA/Eurydice, 2012). Iba v Taliansku, na Cypre, v Luxembursku, Rakúsku, na Malte a v Lichtenštajnsku je vyučovanie *CLIL* k dispozícii v určitých stupňoch na všetkých školách. Od roku 2010 sa v Taliansku všetci žiaci v poslednom ročníku vyššieho stredného vzdelávania musia učiť prostredníctvom cudzieho jazyka jeden nejazykový predmet. Tí, ktorí sú na "jazykovej ceste", sa musia učiť jeden nejazykový predmet prostredníctvom prvého cudzieho jazyka od veku 16 rokov a druhý prostredníctvom druhého cudzieho jazyka od veku 17 rokov. Na Cypre je *CLIL* vo všetkých základných školách počas aspoň jedného školského roku. V Luxembursku sa na základnej úrovni učia niektoré predmety v nemčine namiesto v luxemburčine a na nižšej strednej úrovni sa niektoré predmety vyučujú vo francúzštine. V Rakúsku sa cudzie jazyky vyučujú metódou *CLIL* počas prvých dvoch rokov základného vzdelávania. Na Malte je vyučovanie *CLIL* (maltčina/angličtina) dostupné vo všetkých štátnych školách pre všetky stupne základného a stredného vzdelávania. V Lichtenštajnsku sa angličtina vyučuje formou *CLIL* v prvom ročníku základného vzdelávania. Tak je to aj vo výučbe cudzieho jazyka v druhom ročníku.

PRIJÍMACIE KRITÉRIÁ PRE VSTUP NA VZDELÁVANIE TYPU CLIL NIE SÚ VŠEOBECNÉ

Ukazovateľ B15 sa zameriava na "typ A" vzdelávania *CLIL* zameraného na cudzie jazyky.

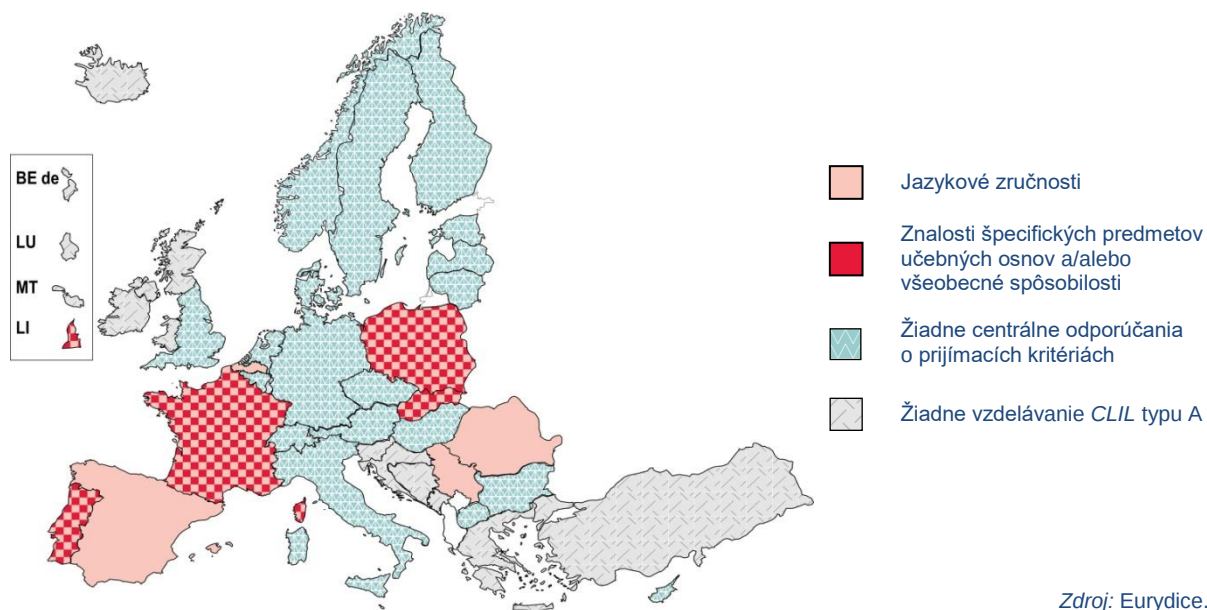
Vo väčšine štátov, v ktorých sa vzdelávanie typu *CLIL* zameriava na cudzí jazyk, neexistujú oficiálne centrálné odporúčania o špecifických vstupných kritériách, ktoré by mali školy uplatniť pri výbere žiakov na tento druh programu.

Centrálna odporúčania o kritériách prijímania na vzdelávanie *CLIL* typu A existujú len v ôsmich vzdelávacích systémoch. V piatich z nich sú to kritériá o jazykových zručnostiach, ako aj znalostiach konkrétnych predmetov študijného programu a/alebo všeobecnej spôsobilosti (Francúzsko, Poľsko, Portugalsko, Slovensko a Lichtenštajnsko). V ostatných troch sa hlavné odporúčania týkajú len jazykových zručností (Belgicko – Flámske spoločenstvo, Rumunsko a Srbsko). Avšak v troch štátoch, kde existujú centrálna odporúčania, je situácia odlišná podľa príslušnej úrovne vzdelávania. V Lichtenštajnsku a Srbsku sú centrálna odporúčania iba pre stredné vzdelávanie. Na Slovensku sú jazykové zručnosti odporúčanými výberovými kritériami iba pre všeobecné vyššie stredné vzdelávanie.

V Španielsku centrálna orgány školstva niekoľkých autonómnych spoločenstiev vydali centrálna odporúčania o kritériách prijímania na vzdelávanie typu *CLIL*. Jazykové zručnosti sú základným najbežnejšie citovaných kritériom (Katalánsko, La Rioja, Kastília, Kanárske ostrovy, Extremadura a Kantábria). V iných autonómnych spoločenstvách (Murcia a Astúria) neexistujú žiadne kritériá prijímania. Zákon o vzdelávaní z roku 2013 (*LOMCE*) však stanovuje, že kritériá prijímania na program *CLIL* musia byť rovnaké v celej krajine a požiadavky na jazykové zručnosti už nebudú povolené. Táto reforma bola v základnom vzdelávaní plne implementovaná koncom roka 2015/16 a na strednom stupni bude ukončená koncom roka 2016/17.

Chýbajúce centrálné odporúčania alebo nariadenia o kritériách prijímania do programov *CLIL* súvisiacich s vedomosťami a zručnosťami nebránia školám prijímať vlastné kritériá. Ide napríklad o Českú republiku, Španielsko (niektoré autonómne spoločenstvá), Holandsko, Švajčiarsko a Bývalú juhoslovanskú republiku Macedónsko.

Ukazovateľ B15: Centrálna nariadenia o prijímacích kritériách zameraných na vedomosti a zručnosti pre prístup k vzdelávaniu *CLIL*, typu A v základnom a/alebo všeobecnom strednom vzdelávaní (ISCED 1-3), 2015/16

Zdroj: Eurydice.

Vysvetlivka

Tento ukazovateľ zahŕňa iba vzdelávanie *CLIL*, typ A.

V ukazovateli sú uvedené prijímacie kritériá, ktoré sa uplatňujú aspoň na jednej úrovni vzdelávania.

Ak existujú všeobecné odporúčania, ktoré nie sú špecificky spojené so vzdelávaním typu *CLIL*, tie nie sú uvedené v ukazovateli.

Tento ukazovateľ nezahŕňa:

- vzdelávanie typu *CLIL*, kde vyučovací jazyk nie je štátnym jazykom;
- vzdelávacie programy poskytované pre deti v materinskom jazyku, ktoré nemajú dostatočné ovládanie vyučovacieho jazyka (ukazovateľ E14);
- programy v medzinárodných školách.

Definície “*CLIL*” a “*CLIL* typu A” je v slovníku.

Podrobné informácie o vzdelávaní typu *CLIL* v jednotlivých štátoch nájdete v prílohe 2.

Špecifické poznámky štátov

Španielsko: Ukazovateľ predstavuje najbežnejšiu situáciu v štáte.

ÚČASŤ

ČASŤ I – POČET CUDZÍCH JAZYKOV, KTORÉ SA ŽIACI UČIA

Na zasadnutí Európskej rady v Barcelone ⁽³⁾ v roku 2002 sa hlavy štátov alebo predsedovia vlád EÚ zhodli na význame “výučby najmenej dvoch cudzích jazykov od raného veku”. V prvej časti tejto kapitoly sú uvedené štatistické údaje o počte cudzích jazykov, ktoré sa žiaci učia podľa úrovne a formy vzdelávania. Je to potrebné pre monitorovanie vývoja vo vzťahu k cieľom Rady. Druhá časť ukazuje, ktoré cudzie jazyky sa na rôznych úrovniach vzdelávania učia žiaci v európskych štátoch.

Obe časti zahŕňajú základné a stredné vzdelávanie a poukazujú na zmeny, ku ktorým došlo v rokoch 2005 až 2014. Stručne sú popísané aj hlavné rozdiely v štúdiu cudzích jazykov medzi žiakmi vo všeobecnom strednom a odbornom vyššom strednom vzdelávaní. Táto kapitola vychádza zo štatistických údajov databázy Eurostat/UOE, ktorá pokrýva všetky typy odborného vyššieho stredného vzdelávania, nielen tie, ktoré umožňujú prístup k terciárnemu vzdelávaniu. Je tiež potrebné poznamenať, že zber údajov Eurostat/UOE sa vzťahuje na všetky vekové skupiny zapísané na základnom, nižšom a vyššom strednom vzdelávaní, vrátane dospelých, ktorí sa zúčastňujú kurzov podobných počiatočným vzdelávacím programom.

Databáza Eurostat/UOE poskytuje štatistické údaje podľa úrovne vzdelávania o celkovom počte vyučovaných jazykov, ako aj o priemernom počte jazykov, ktoré sa žiaci učia. Taktiež poskytuje údaje o počte žiakov, ktorí sa učia špecifické jazyky. Všetky tieto štatistiky platia pre daný rok (rok 2014), vypočítané sú na základe celkovej populácie zapísanej na konkrétnej úrovni vzdelávania. Avšak každá úroveň vzdelávania pozostáva z niekoľkých ročníkov, a preto sa situácia môže dosť výrazne líšiť od jednej úrovne k druhej.

V závislosti od vzdelávacieho systému môže výučba cudzích jazykov začať už v ranom období základného vzdelávania – niekedy dokonca aj v predškolskom vzdelávaní – alebo sa, naopak, môže stať súčasťou učebných osnov iba v posledných ročníkoch základného vzdelávania (ukazovateľ B1). Miera účasti v jazykovom vzdelávaní v danom roku v celej populácii základných škôl sa preto môže v jednotlivých štátoch značne líšiť. Väčšina žiakov, ktorá sa v referenčnom roku (rok 2014) zatiaľ neučila cudzí jazyk, tak začala robiť pred ukončením základného vzdelania.

Tieto rozdiely medzi ročníkmi existujú aj vo vyššom strednom vzdelávaní. V niektorých vzdelávacích systémoch je na konci tejto úrovne vzdelávania povinných menej cudzích jazykov alebo nie sú povinné vôbec (ukazovatele B2 a B3). Ak je výučba najmenej dvoch cudzích jazykov povinná iba v prvom ročníku vyššieho stredného vzdelávania v konkrétnom vzdelávacom systéme, podiel žiakov, ktorí sa na tejto úrovni učia aspoň dva cudzie jazyky, bude pravdepodobne nižšia ako vo vzdelávacom systéme, kde sú dva jazyky povinné vo všetkých ročníkoch vyššieho stredného vzdelávania.

V ideálnom prípade by štatistiky podľa veku umožnili lepšie pochopiť, čo sa v skutočnosti deje v rámci konkrétnej úrovne vzdelávania. Tento typ údajov zhromažďuje Eurostat, no iba dobrovoľne, a preto nie je k dispozícii pre všetky štáty. Kde sú takéto informácie, jasne vidieť, ako sa miera účasti môže líšiť podľa veku (ukazovateľ C1b). Čitateľ by mal brať na zreteľ, že štatistiky v tejto kapitole poskytujú prehľad len o tom, čo sa deje na danej úrovni vzdelávania v určitom okamihu a neukazujú to, čo sa žiak bude učiť počas jeho/jej celého školského vzdelávania.

Zber údajov Eurostat/UOE nezahŕňa všetky vzdelávacie systémy, pre ktoré sú dostupné informácie z databázy Eurydice. Pre zjednodušenie ukazovateľov sa v tejto kapitole neuvádzajú štáty, ktoré sa na zbere údajov Eurostat/UOE nezúčastňujú. Nezúčastnenými štátmi sú Nemecké spoločenstvo v Belgicku, Bosna a Hercegovina, Švajčiarsko, Čierna Hora, Srbsko a Turecko.

⁽³⁾ Závery predsedníctva. Zasadnutie Európskej rady v Barcelóne, 15. a 16. marec 2002, SN 100/1/02 REV 1, str. 19.

V zbere údajov Eurostat/UOE sú zahrnuté iba tie cudzie jazyky, ktoré sú v učebných osnovách schválených centrálnymi orgánmi školstva. Regionálne jazyky sú zahrnuté iba vtedy, ak ich učebné osnovy označujú ako alternatívy k cudzím jazykom. Staroveká gréčtina, latinčina, esperanto a znakový jazyk nie sú zahrnuté. Nie je zahrnuté ani štúdium jazykov ponúkaných ako výberový predmet v základných osnovách. Taktiež tu nie sú údaje o cudzincoch, ktorí študujú svoj materinský jazyk v špeciálnych alebo jazykových triedach v hostiteľských štátoch.

Všetky štatistické údaje o tejto kapitole sú v prílohe 3.

V 12 ŠTÁTOCH SA TAKMER VŠETCI ŽIACI ZÁKLADNÉHO VZDELÁVANIA UČIA CUDZÍ JAZYK

Učenie sa prvého povinného jazyka obyčajne začína v základnom vzdelávaní vo veku šesť až osem rokov (ukazovateľ B1). Preto takmer všetci žiaci, ktorí nastupujú do stredného vzdelávania, už začali študovať aspoň jeden cudzí jazyk. Ako znázorňuje ukazovateľ C1a, na úrovni EÚ sa 83,8 % žiakov v základnom vzdelávaní učí aspoň jeden cudzí jazyk. Miera účasti na jazykovom vzdelávaní sa vzťahuje na všetkých žiakov zaradených do základného vzdelávania v roku 2014. Úroveň účasti medzi populáciou na základnej škole sa môže v jednotlivých štátoch výrazne líšiť podľa veku, v ktorom sa výučba cudzieho jazyka stáva povinnou (ukazovateľ C1b pre štáty s dostupnými údajmi).

V 12 štátoch sa minimálne 99 % žiakov základného vzdelávania učí jeden alebo viac cudzích jazykov (Španielsko, Francúzsko, Chorvátsko, Taliansko, Cyprus, Luxembursko, Malta, Rakúsko, Poľsko, Lichtenštajnsko, Bývalá juhoslovanská republika Macedónsko a Nórsko). V týchto štátoch sa povinné štúdium cudzieho jazyka začína najneskôr vo veku 6 rokov, s výnimkou Chorvátska, kde je tento predmet povinný vo veku 7 rokov.

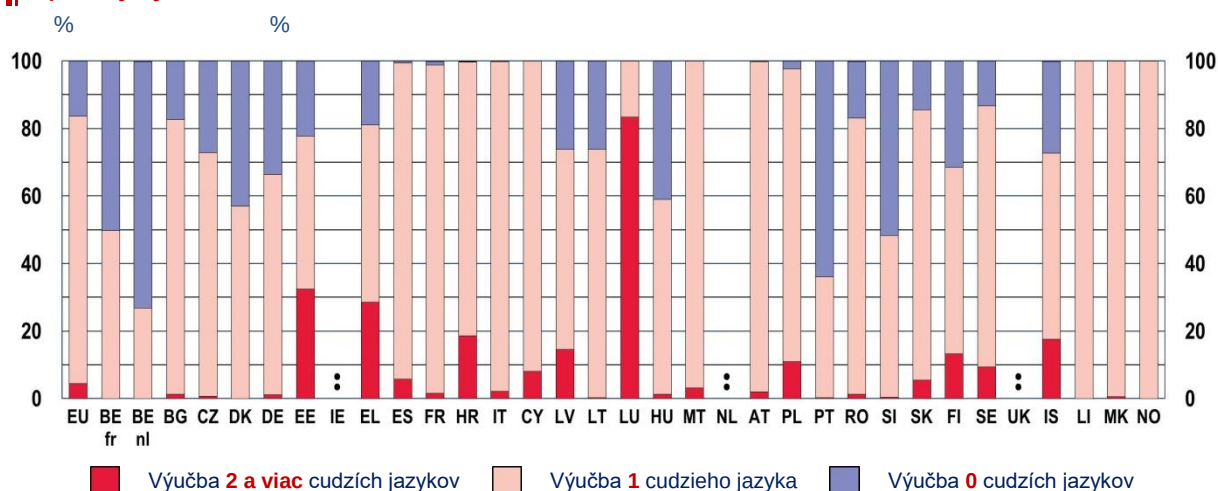
Na úrovni EÚ sa 16,3 % všetkých žiakov základného vzdelávania, počas referenčného roka, neučilo cudzí jazyk. V troch štátoch je to aspoň polovica žiakov. Platí to pre Belgicko (Francúzske a Flámske spoločenstvo), Portugalsko a Slovinsko. V šk. roku 2013/14 bol počiatočný vek povinného vyučovania cudzieho jazyka v týchto vzdelávacích systémoch oneskorený v porovnaní s inými štátmi: od veku 9 rokov v Slovinsku a od veku 10 rokov v Belgicku a v Portugalsku. Portugalsko a Slovinsko v súčasnosti implementujú skorší začiatok povinnej výučby cudzieho jazyka (vo veku 8 a 7 rokov, v uvedenom poradí), čo môže mať v nasledujúcich rokoch za následok vyšší podiel žiakov základného vzdelávania, ktorí sa učia cudzí jazyk.

Vyučovanie druhého cudzieho jazyka je často povinné na konci základného vzdelávania alebo na začiatku nižšieho stredného vzdelávania, podiel žiakov základného vzdelávania, ktorí sa učia dva alebo viac cudzích jazykov je preto dosť nízky. Na úrovni EÚ predstavuje 4,6 %. Napriek tomu približne 30 % žiakov v základnom vzdelávaní v Estónsku a Grécku sa učilo dva alebo viac cudzích jazykov, zatiaľ čo v Luxembursku je to oveľa viac (83,5 %), tu vyučovanie povinného druhého jazyka začína vo veku 7 rokov.

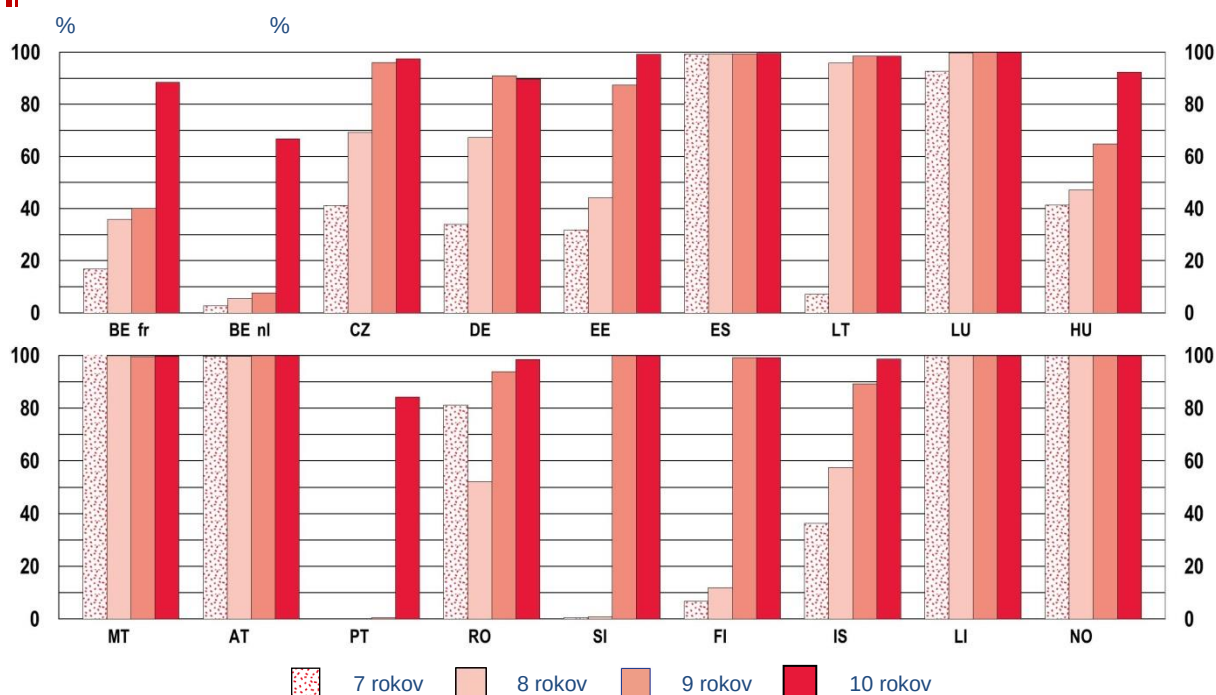
ČASŤ I – POČET CUDZÍCH JAZYKOV, KTORÉ SA ŽIACI UČIA

Ukazovateľ C1a: Podiel žiakov v základnom vzdelávaní (ISCED 1), ktorí sa učia cudzie jazyky, podľa počtu jazykov, 2014

Zdroj: Eurydice, na základe údajov Eurostat/UOE [educ_uoe_lang02] (aktualizácia: 17/02/2017).

Ukazovateľ C1b: Podiel žiakov v základnom vzdelávaní (ISCED 1), ktorí sa učia aspoň jeden cudzí jazyk, podľa veku, 2014

Zdroj: Eurydice, na základe údajov Eurostat/UOE (aktualizácia: september 2016).

Vysvetlivky (ukazovateľ C1a a C1b)

Podiel žiakov, ktorí sa učia 0, 1, 2 (alebo viac) cudzie jazyky sa vypočítava vo vzťahu k všetkým žiakom vo všetkých ročníkoch základného vzdelávania alebo v určitom veku základného vzdelávania, a to aj vtedy, ak sa výučba cudzieho jazyka nezačína v prvých ročníkoch na tomto stupni. Počet žiakov, ktorí sa učia 0, 1, 2 (alebo viac) cudzie jazyky sa delí zodpovedajúcim celkovým počtom zapísaných žiakov.

Účasť na zbere údajov podľa veku je dobrovoľná. Preto je zahrnutých menej vzdelávacích systémov.

Údaje sú v prílohe 3.

Špecifické poznámky štátov

Estónsko: V školách, kde nie je estónčina vyučovacím jazykom, sa pre štatistické účely považuje za cudzí jazyk.

Ukazovateľ C1b predstavuje podiel žiakov podľa veku, ktorí sa učia cudzí jazyk v základnom vzdelávaní. Tieto informácie však nie sú dostupné pre všetky vzdelávacie systémy v ukazovateli C1a. V ukazovateli C1b zodpovedá uvedený vek skutočnému veku žiakov, nie fiktívnemu (vek, ktorý má mať žiak v určitom ročníku). Napríklad vo Francúzskom spoločenstve v Belgicku by sa žiaci mali začať učiť cudzí jazyk vo veku 10 rokov (fiktívny vek), t.j. vo štvrtom ročníku základného vzdelávania. Avšak 11,4 % detí vo veku 10 rokov (skutočný vek) sa ešte neučí cudzí jazyk. Čiastočne to vysvetľuje skutočnosť, že niektorí desaťroční žiaci ešte nie sú v štvrtom ročníku základného vzdelávania.

V šiestich štátoch, kde začína povinné štúdium cudzieho jazyka pred dosiahnutím veku 7 rokov (Španielsko, Luxembursko, Malta, Rakúsko, Lichtenštajnsko a Nórsko) sa vo všetkých vekových kategóriách učí aspoň 90 % žiakov cudzí jazyk.

Vo väčšine štátov, kde povinný vek výučby cudzieho jazyka prichádza neskôr, existuje jasný nárast vo vekovej kategórii zodpovedajúcej veku, kedy začína povinná výučba. Tento nárast vidieť vo veku 8 rokov v Českej republike, Nemecku a Litve, vo veku 9 rokov v Slovinsku a na Islande a vo veku 10 rokov v Belgicku (Francúzske a Flámske spoločenstvo) a Portugalsku. To súvisí s vekom, v ktorom sa vyučovanie cudzieho jazyka v príslušných štátoch v šk. roku 2013/14, stalo povinným.

V Estónsku a Fínsku centrálné orgány školstva určili začiatok povinného vyučovania cudzieho jazyka vo vekovom rozpätí (vek 7 až 9 rokov), čo znamená, že školy môžu rozhodnúť o počiatočnom veku v rámci tohto rozpätia. Podiel žiakov, ktorí sa učia cudzí jazyk, v oboch štátoch začína vo veku 9 rokov. Vo veku 7 a 8 rokov je vyšší podiel v Estónsku než vo Fínsku.

Ukazovateľ C1b tiež odráža skutočnosť, že v niektorých štátoch majú školy určitý stupeň autonómie pri zavádzaní cudzích jazykov do učebných osnov už pred povinným vekom. Napríklad v Maďarsku, kde sa žiaci musia začať učiť cudzí jazyk vo veku 9 rokov, najmenej 40 % z nich tak robí už od veku 7 a 8 rokov. Znamená to, že školy ponúkajú jazykové vzdelávanie skôr, ako sa to požaduje. Viac ako 40 % žiakov sa učí cudzí jazyk najmenej o rok skôr ako je vek povinného vzdelávania vo Francúzskom spoločenstve v Belgicku, Českej republike, Estónsku, Maďarsku a na Islande.

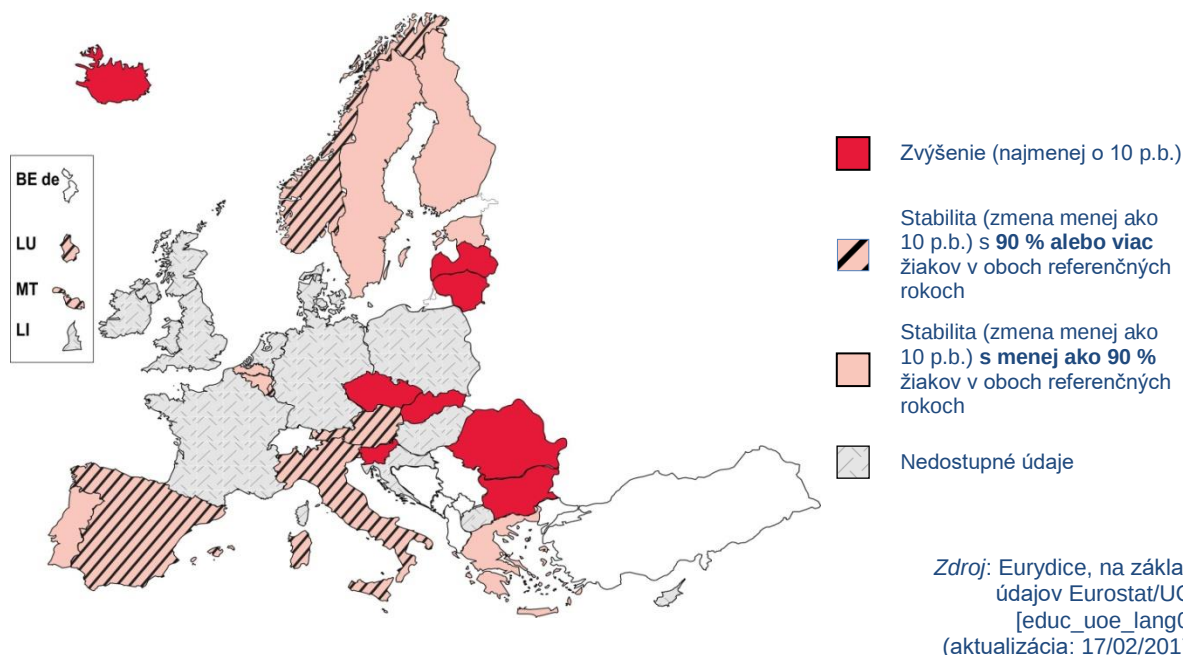
PODIEL ŽIAKOV ZÁKLADNÉHO VZDELÁVANIA, KTORÍ SA UČIA CUDZÍ JAZYK, SA POČAS DESAŤROČIA ZVÝŠIL MINIMÁLNE V ÔSMICH ŠTÁTOCH

Na úrovni EÚ sa v roku 2014 učilo jeden alebo viac cudzích jazykov 83,8 % všetkých žiakov základného vzdelávania. V roku 2005 to bolo len 67,3 %. Ukazovateľ C2 znázorňuje tri odlišné trendy počas tohto obdobia.

V prvej skupine 12 štátov zostala situácia relatívne stabilná (rozdiel je menej ako 10 percentuálnych bodov). V šiestich z nich sa v obidvoch referenčných rokoch učilo viac ako 90 % žiakov základného vzdelávania aspoň jeden cudzí jazyk (Španielsko, Taliansko, Luxembursko, Malta, Rakúsko a Nórsko). V druhých šiestich štátoch zostala situácia relatívne stabilná, hoci s nižšou mierou účasti (Belgicko – Francúzske a Flámske spoločenstvo), Estónsko, Grécko, Portugalsko, Fínsko a Švédsko).

V druhej skupine ôsmich štátov sa podiel žiakov základného vzdelávania, ktorí sa učia cudzie jazyky, zvýšil aspoň o 10 percentuálnych bodov. Zvýšenie je v Bulharsku, Lotyšsku a Litve o 13 až 17 percentuálnych bodov a aspoň o 25 percentuálnych bodov v Českej republike, Rumunsku, na Slovensku a na Islande. To vo všeobecnosti zodpovedá reformám v počiatočnom veku výučby prvého povinného jazyka (ukazovateľ B2).

Ukazovateľ C2: Trendy v podiele žiakov v základnom vzdelávaní (ISCED 1), ktorí sa učia aspoň jeden cudzí jazyk, 2005, 2014

Vysvetlivka

Podiel žiakov, ktorí sa učia jeden alebo dva (alebo viac) cudzie jazyky sa vypočítava vo vzťahu k všetkým žiakom vo všetkých ročníkoch základného vzdelávania a to aj vtedy, ak sa výučba cudzieho jazyka nezačína v prvých ročníkoch na tejto úrovni. Počet žiakov, ktorí sa učia jeden alebo dva (alebo viac) cudzie jazyky sa delí zodpovedajúcim celkovým počtom zapísaných žiakov.

Prerušenie v iných časových radoch ako tie, ktoré sú uvedené v špecifických poznámkach štátov, sa v niektorých štátoch mohli vyskytnúť v rokoch 2010 až 2014 pre zmeny v metodike zberu údajov.

Priemerné údaje EÚ za rok 2005 sú z 27 členských štátov.

Údaje o počte žiakov, ktorí sa učia 0, 1, 2 (alebo viac) cudzie jazyky, sú v prílohe 3.

Špecifické poznámky štátov

Dánsko: Prerušenie časových radov sa uskutočnilo v roku 2014. Od šk. roku 2013/14 začal ISCED 1 o rok skôr, vo veku 6 rokov namiesto pôvodných 7 rokov. Preto sa rozdiel v ukazovateli nezohľadňuje.

Estónsko: V školách, kde nie je estónčina vyučovacím jazykom, sa pre štatistické účely považuje za cudzí jazyk.

Malta: V roku 2010 došlo k prerušeniu časových radov.

Rakúsko: V roku 2009 došlo k prerušeniu časových radov. Do roku 2009 ukazovatele vychádzali z kvalifikovaných odhadov.

ŠEŠŤDESIAT PERCENT ŽIAKOV NIŽŠEJ STREDNEJ ÚROVNE SA UČÍ DVA ALEBO VIAC CUDZÍCH JAZYKOV

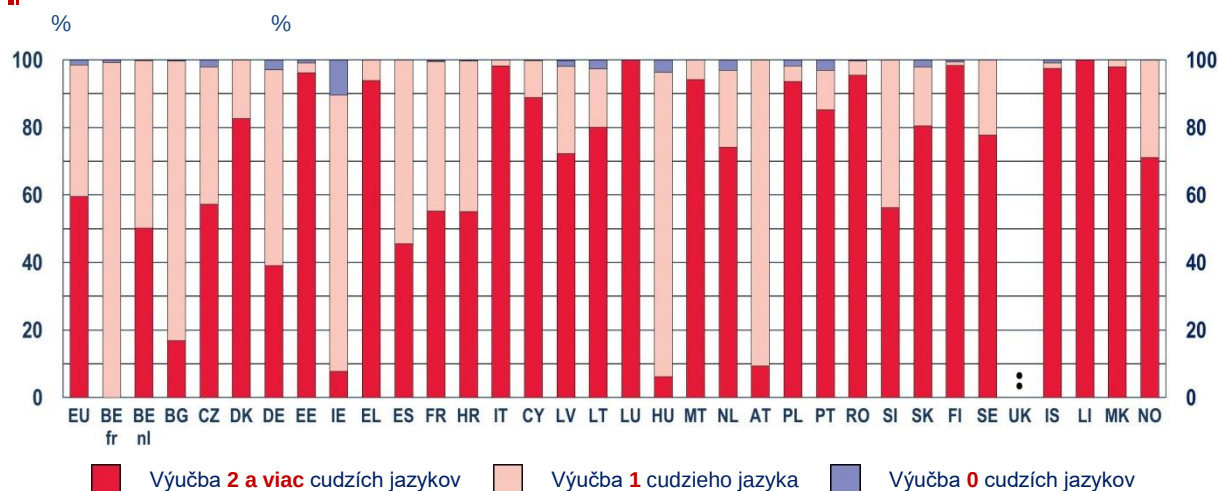
Vo väčšine štátov sa zavádza povinné vyučovanie druhého cudzieho jazyka na začiatku nižšieho stredného vzdelávania (ukazovateľ B1).

Ukazovateľ C3 znázorňuje, že 98,6 % žiakov nižších stredných škôl v EÚ sa učí aspoň jeden cudzí jazyk. Iba v Írsku podiel žiakov, ktorí sa neučia žiadny cudzí jazyk na nižšom strednom vzdelávaní, prekračuje 10 %. Môže to byť čiastočne vysvetlené skutočnosťou, že výučba cudzieho jazyka v školskom vzdelávaní nie je povinná, ale všetci žiaci sa učia dva úradné jazyky – angličtinu a írčinu.

Na úrovni EÚ sa 59,7 % žiakov nižšieho stredného vzdelávania učí dva alebo viac cudzích jazykov. Navyše v 11 štátoch je to aspoň 90 % žiakov (Estónsko, Grécko, Taliansko, Luxembursko, Malta, Poľsko, Rumunsko, Fínsko, Island, Lichtenštajnsko a Bývalá juhoslovanská republika Macedónsko). Naopak, v piatich vzdelávacích systémoch sa menej ako 20 % žiakov učí dva alebo viac cudzích jazykov. Tak je to vo Francúzskom spoločenstve v Belgicku, kde na tejto úrovni vzdelávania

neexistuje ustanovenie o druhom cudzom jazyku; v Írsku a Maďarsku nie je povinnosť učiť sa druhý cudzí jazyk; v Bulharsku a v Rakúsku je povinné vyučovanie druhého jazyka až vo vyššom strednom vzdelávaní.

Ukazovateľ C3: Podiel žiakov v nižšom strednom vzdelávaní (ISCED 2), ktorí sa učia cudzie jazyky, podľa počtu jazykov, 2014

Zdroj: Eurydice, na základe údajov Eurostat/UOE [educ_uoe_lang02] (aktualizácia: 17/02/2017).

Vysvetlivka

Podiel žiakov, ktorí sa učia 0, 1, 2 (alebo viac) cudzie jazyky sa vypočítava vo vzťahu k všetkým žiakom vo všetkých ročníkoch nižšieho stredného vzdelávania. Počet žiakov, ktorí sa učia 0, 1, 2 (alebo viac) cudzie jazyky sa delí zodpovedajúcim celkovým počtom zapísaných žiakov.

Údaje sú v prílohe 3.

Špecifické poznámky štátov

Estónsko: V školách, kde nie je estónčina vyučovacím jazykom, sa pre štatistické účely považuje za cudzí jazyk.

PODIEL ŽIAKOV NIŽŠIEHO STREDNÉHO VZDELÁVANIA, KTORÍ SA UČIA DVA A VIAC CUDZÍCH JAZYKOV, SA POČAS DESAŤROČIA ZVÝŠIL V ŠIESTICH ŠTÁTOCH

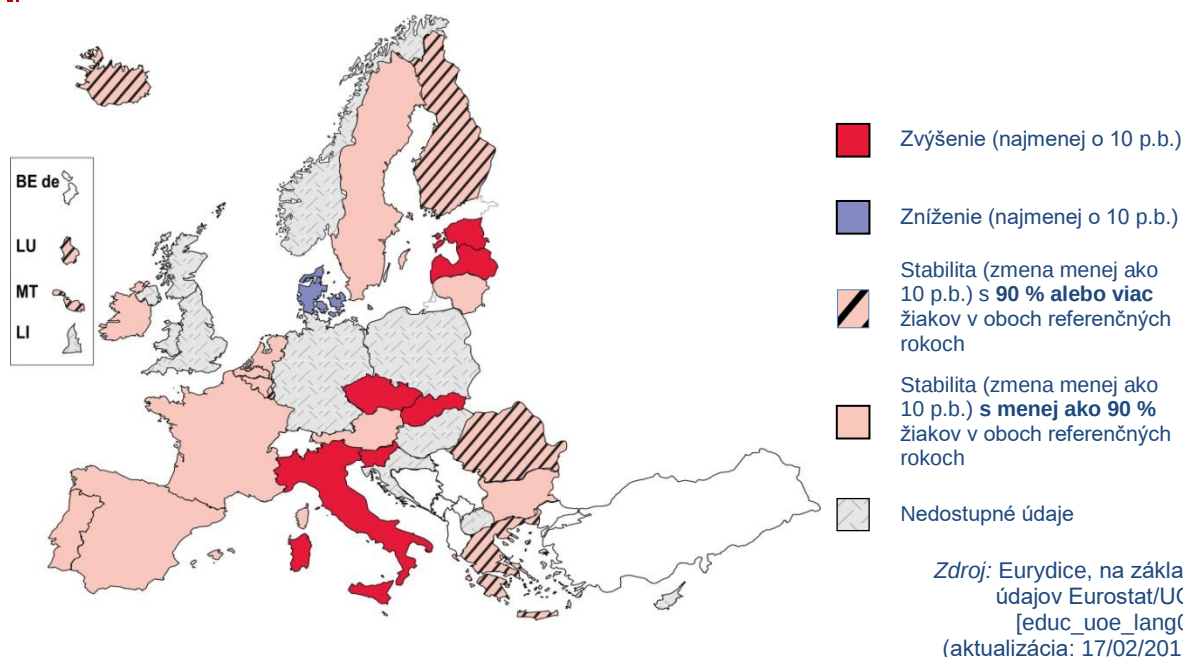
Na úrovni EÚ sa v roku 2014 učilo dva alebo viac cudzích jazykov 59,7 % žiakov nižšieho stredného vzdelávania. Zvýšilo sa to zo 46,7 % v roku 2005. Súčasne podiel žiakov nižšieho stredného vzdelávania, ktorí sa neučia žiadnemu cudzí jazyk, zostal stabilný, pod 1,5 %. Ukazovateľ C4 znázorňuje tri hlavné trendy, ktoré sa objavujú v Európe.

V prvej skupine 16 štátov zostáva medzi referenčnými rokmi situácia relatívne stabilná (menej ako 10 percentuálnych bodov). V šiestich z týchto štátov sa v oboch referenčných rokoch najmenej 90 % žiakov nižšieho stredného vzdelávania učilo minimálne dva cudzie jazyky (Grécko, Luxembursko, Malta, Rumunsko, Fínsko a Island). V ďalších 10 štátoch bolo v obidvoch referenčných rokoch menej ako 90 % žiakov, ktorí sa učili dva jazyky (Belgicko – Francúzske a Flámske spoločenstvo, Bulharsko, Írsko, Španielsko, Francúzsko, Lotyšsko, Holandsko, Rakúsko, Portugalsko a Švédsko).

V druhej skupine šiestich štátov sa podiel žiakov v nižšom strednom vzdelávaní, ktorí sa učia dva alebo viac cudzích jazykov, zvýšil aspoň o 10 percentuálnych bodov. Nárast nižší ako 13 percentuálnych bodov je v Estónsku a Lotyšsku. V Českej republike, Taliansku, Slovinsku a na Slovensku presahuje 30 percentuálnych bodov. Tieto zvýšenia súvisia s reformami, ktoré sa týkajú počiatkov povinného druhého jazyka (ukazovateľ B3).

Napokon podiel žiakov nižšieho stredného vzdelávania, ktorí sa učia dva alebo viac cudzích jazykov, sa v Dánsku znížil o viac ako 10 %.

Ukazovateľ C4: Trendy v podiele žiakov v nižšom strednom vzdelávaní (ISCED 2), ktorí sa učia dva alebo viac cudzích jazykov, 2005, 2014

Vysvetlivka

Podiel žiakov, ktorí sa učia dva (alebo viac) cudzie jazyky sa vypočítava vo vzťahu k všetkým žiakom vo všetkých ročníkoch nižšieho stredného vzdelávania. Počet žiakov, ktorí sa učia dva (alebo viac) cudzie jazyky sa delí zodpovedajúcim celkovým počtom zapísaných žiakov.

Prerušenie v iných časových radoch ako tie, ktoré sú uvedené v špecifických poznámkach štátov, sa v niektorých štátoch mohli vyskytnúť v rokoch 2010 až 2014 pre zmeny v metodike zberu údajov.

Priemerné údaje EÚ za rok 2005 sú z 27 členských štátov.

Údaje o počte žiakov, ktorí sa učia 0, 1 cudzí jazyk, sú v prílohe 3.

Špecifické poznámky štátov

Estónsko: V školách, kde nie je estónčina vyučovacím jazykom, sa pre štatistické účely považuje za cudzí jazyk.

Malta: V roku 2010 došlo k prerušeniu časových radov.

Rakúsko: V roku 2009 došlo k prerušeniu časových radov. Do roku 2009 ukazovatele vychádzali z kvalifikovaných odhadov.

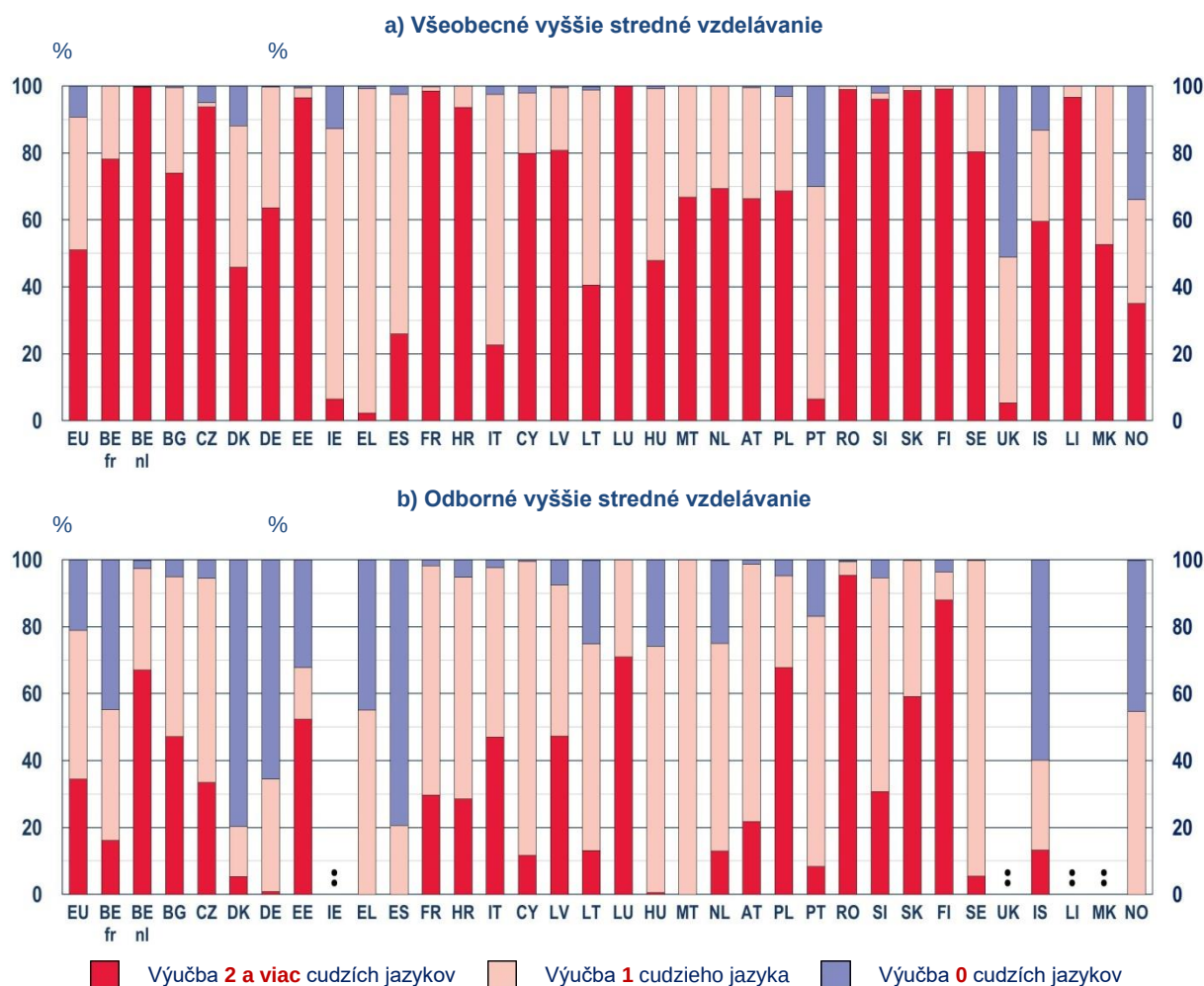
JE MOŽNÉ, ŽE CUDZIE JAZYKY SA VIAC UČIA ŽIACI VŠEOBECNÉHO VYŠŠIEHO STREDNÉHO VZDELÁVANIA NEŽ ŽIACI ODBORNÉHO VZDELÁVANIA

Na úrovni vyššieho stredného vzdelávania môžu žiaci študovať buď vo všeobecnom vzdelávaní, ktoré zvyčajne vedie k vyššiemu vzdelaniu alebo v odbornom vzdelávaní, ktoré vedie k štúdiám orientovaným na prácu alebo priamo na pracovný trh. Vzdelávacie programy spojené s týmito formami vzdelávania sú preto vo vyššom strednom vzdelávaní často pomerne odlišné. Preto aj situácie vo všeobecnom a odbornom vyššom strednom vzdelávaní prezentujeme v tomto a ďalšom ukazovateli oddelene. Na úrovni EÚ v roku 2014 takmer polovica žiakov vyššieho stredného vzdelávania absolvovala odborné programy (Eurostat 2017). V 17 európskych štátoch, zahrnutých v tejto kapitole, bola menej než polovica žiakov v odbornom vyššom strednom vzdelávaní. V Írsku, na Cypre a Malte je tento počet ešte menej ako jeden zo štyroch žiakov. Naopak, dvaja z troch žiakov vyšších stredných škôl boli zapísaní v odbornom programe v Českej republike, Chorvátsku, Holandsku, Rakúsku, na Slovensku, vo Fínsku a v Lichtenštajnsku.

ÚČASŤ

Ukazovateľ C5: Podiel žiakov vo vyššom strednom vzdelávaní (ISCED 3), ktorí sa učia cudzie jazyky, podľa počtu jazykov, 2014

Zdroj: Eurydice, na základe údajov Eurostat/UOE [educ_uoe_lang02] (aktualizácia: 17/02/2017).

Vysvetlivka

Podiel žiakov, ktorí sa učia 0, 1, 2 (alebo viac) cudzie jazyky sa vypočítava vo vzťahu k všetkým žiakom vo všetkých ročníkoch vyššieho stredného vzdelávania, dokonca aj vtedy, ak jazyková výučba nepokračuje do konca tejto úrovne vzdelávania. Počet žiakov, ktorí sa učia 0, 1, 2 (alebo viac) cudzie jazyky sa delí zodpovedajúcim celkovým počtom zapísaných žiakov.

Údaje sú v prílohe 3.

Špecifické poznámky štátov

Estónsko: V školách, kde nie je estónčina vyučovacím jazykom, sa pre štatistické účely považuje za cudzí jazyk.

Bývalá juhoslovanská republika Macedónsko: Údaje pre odborné vyššie stredné vzdelávanie sú zahrnuté vo všeobecnom strednom vzdelávaní.

Ukazovatele C5a a C5b naznačujú, že možnosť učiť sa cudzie jazyky v mnohých štátoch závisí od formy vzdelávania. Ako už bolo spomenuté, podiel žiakov podľa počtu vyučovaných jazykov sa vypočítava na základe celkovej populácie žiakov zapísaných na tejto úrovni vzdelávania. V štátoch, kde výučba dvoch cudzích jazykov končí pred ukončením vyššieho stredného vzdelávania, môže byť podiel žiakov, ktorí sa učia menej ako dva cudzie jazyky, vyšší. To nemusí nutne znamenať, že sa títo žiaci neučili celkovo žiadny cudzí jazyk alebo iba jeden jazyk počas celého vyššieho stredného vzdelávania.

Na úrovni EÚ je podiel žiakov v odbornom vzdelávaní, ktorí sa neučia cudzí jazyk, dvojnásobne vyšší ako vo všeobecnom vzdelávaní (21,0 % a 9,3 % v danom poradí). Podiel žiakov vyššieho stredného vzdelávania, ktorí sa neučia cudzí jazyk, sa vypočíta na základe celej populácie žiakov zapísaných na tejto úrovni. Vo všeobecnom vzdelávaní majú dva štáty najmenej 33 % žiakov na vyššej strednej úrovni, ktorí sa v referenčnom roku neučili cudzí jazyk (Spojené kráľovstvo a Nórsko). Tento podiel je najvyšší v Spojenom kráľovstve (51,0 %). V siedmich štátoch sa v odbornom vzdelávaní aspoň 33 % žiakov neučí cudzí jazyk (Belgicko – Francúzske spoločenstvo, Dánsko, Nemecko, Grécko, Španielsko, Island a Nórsko). Z nich je tento podiel najvyšší v Dánsku (79,6 %) a v Španielsku (79,3 %).

Pri skúmaní údajov o vyučovaní dvoch alebo viacerých cudzích jazykov taktiež existujú výrazné rozdiely medzi všeobecným a odborným vzdelávaním na vyššej strednej úrovni. Na úrovni EÚ sa 51,2 % žiakov všeobecného vyššieho stredného vzdelávania učí aspoň dva cudzie jazyky, v odbornom vyššom strednom vzdelávaní je to 34,5 %. V 11 štátoch sa najmenej 90 % žiakov všeobecného vyššieho stredného vzdelávania učí dva a viac cudzích jazykov (Belgicko – Flámske spoločenstvo, Česká republika, Estónsko, Francúzsko, Chorvátsko, Luxembursko, Rumunsko, Slovinsko, Slovensko, Fínsko a Lichtenštajnsko). Iba Rumunsko má dosť vysoké percento žiakov v odbornom vyššom strednom vzdelávaní, ktorí sa učia dva jazyky. Naopak, štyri štáty (Írsko, Grécko, Portugalsko a Spojené kráľovstvo) majú vo všeobecnom vyššom strednom vzdelávaní menej ako 10 % žiakov, ktorí sa učia dva alebo viac cudzích jazykov, v porovnaní s deviatimi štátmi, ktoré majú takýto podiel žiakov v odbornom vyššom strednom vzdelávaní (Dánsko, Nemecko, Grécko, Španielsko, Maďarsko, Malta, Portugalsko, Švédsko a Nórsko).

VO VÄČŠINE ŠTÁTOV ZOSTÁVA STABILNÝ PODIEL ŽIAKOV VYŠŠIEHO STREDNÉHO VZDELÁVANIA, KTORÍ SA UČIA DVA ALEBO VIAC CUDZÍCH JAZYKOV

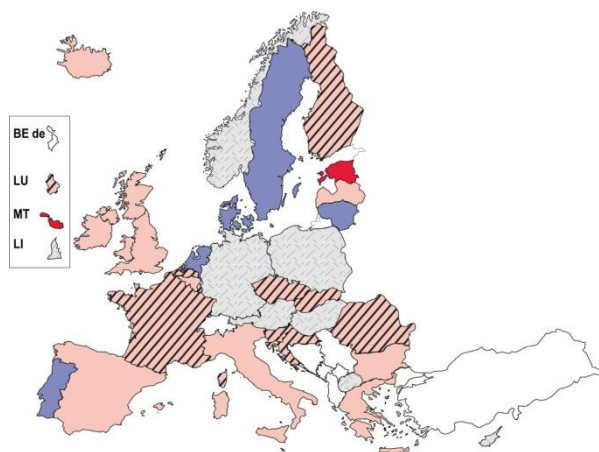
Ukazovatele C6a a C6b znázorňujú zmeny, ku ktorým prišlo v rokoch 2005 až 2014 v podiele žiakov vo všeobecnom a odbornom vyššom strednom vzdelávaní, ktorí sa učia dva alebo viac cudzích jazykov.

Vo všeobecnom vyššom strednom vzdelávaní sa podiel žiakov, ktorí sa učia dva alebo viac cudzích jazykov, znížil na úrovni EÚ o 11 percentuálnych bodov. Ako sme už spomenuli, podiel žiakov podľa počtu vyučovaných jazykov sa vypočíta na základe celej populácie žiakov zaradených v tejto úrovni vzdelávania. Štáty s dostupnými údajmi ukazujú tri rôzne trendy. V prvej skupine 18 vzdelávacích systémov ostala situácia stabilná (menej ako 10 percentuálnych bodov). V deviatich z týchto systémov vzdelávania je podiel žiakov v oboch referenčných rokoch, ktorí sa učia dva alebo viac jazykov nižší ako 90 % (Belgicko – Francúzske spoločenstvo, Bulharsko, Írsko, Grécko, Španielsko, Taliansko, Lotyšsko, Spojené kráľovstvo a Island). V deviatich vzdelávacích systémoch dosahuje viac ako 90 % aspoň v jednom referenčnom roku (Belgicko – Flámske spoločenstvo, Česká republika, Francúzsko, Chorvátsko, Luxembursko, Rumunsko, Slovinsko, Slovensko a Fínsko). V druhej skupine piatich štátov sa podiel znížil o viac ako 10 percentuálnych bodov (Dánsko, Litva, Holandsko, Portugalsko a Švédsko). Napokon v tretej skupine sa zvýšil podiel žiakov, ktorí sa učia dva alebo viac cudzích jazykov: v Estónsku o 15,7 percentuálnych bodov a na Malte o 52,9 percentuálneho bodu.

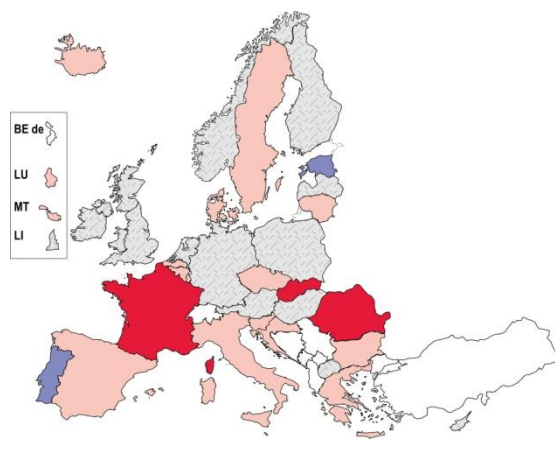
Vo vyššom odbornom strednom vzdelávaní sú tri trendy. V prvej skupine 14 vzdelávacích systémov sa podiel žiakov, ktorí sa učia aspoň dva cudzie jazyky, udržal stabilný (t.j. maximálny rozdiel o 10 percentuálnych bodov) s podielom menej ako 90 % v oboch referenčných rokoch (Belgicko – Francúzske a Flámske spoločenstvo, Bulharsko, Česká republika, Dánsko, Grécko, Španielsko, Chorvátsko, Taliansko, Litva, Luxembursko, Malta, Slovinsko, Švédsko a Island). V druhej skupine troch štátov sa podiel týchto žiakov zvýšil o vyše 10 percentuálnych bodov (Francúzsko, Rumunsko a Slovensko). V Rumunsku je zvýšenie o 65,0 percentuálnych bodov. V Estónsku a Portugalsku sa podiel znížil o viac ako 10 percentuálnych bodov.

Ukazovateľ C6: Trendy v podiele žiakov vo vyššom strednom vzdelávaní (ISCED 3), ktorí sa učia dva alebo viac cudzích jazykov, 2005, 2014

a) Všeobecné vyššie stredné vzdelávanie

b) Odborné vyššie stredné vzdelávanie

Zdroj: Eurydice, na základe údajov Eurostat/UOE [educ_uoe_lang02] (aktualizácia: 17/02/2017).

Vysvetlivka

Podiel žiakov, ktorí sa učia dva (alebo viac) cudzie jazyky sa vypočítava vo vzťahu k všetkým žiakom vo všetkých ročníkoch vyššieho stredného vzdelávania, dokonca aj vtedy, ak jazyková výučba nepokračuje do konca tejto úrovne vzdelávania. Počet žiakov, ktorí sa učia dva (alebo viac) cudzie jazyky sa delí zodpovedajúcim celkovým počtom zapísaných žiakov.

Prerušenie v iných časových radoch ako tie, ktoré sú uvedené v špecifických poznámkach štátov, sa v niektorých štátoch mohli vyskytnúť v rokoch 2010 až 2014 pre zmeny v metodike zberu údajov.

Priemerné údaje EÚ za rok 2005 sú z 27 členských štátov.

Údaje vrátane počtu žiakov, ktorí sa učia 0 alebo 1 cudzí jazyk, sú v prílohe 3.

Špecifické poznámky štátov

Česká republika: Prerušenie časových radov pre všeobecné vzdelávanie sa uskutočnilo v roku 2013. Do roku 2013 boli ukazovatele založené na kvalifikovaných odhadoch.

Estónsko: V školách, kde nie je estónčina vyučovacím jazykom, sa pre štatistické účely považuje za cudzí jazyk.

Malta: V roku 2010 došlo k prerušeniu časových radov.

Rakúsko: Prerušenia v časových radoch boli v rokoch 2009 a 2013. Do roku 2009 ukazovatele vychádzali z kvalifikovaných odhadov. V roku 2013 došlo k zmene metodiky pre úroveň ISCED 3 v dôsledku používania klasifikácie ISCED za rok 2011. Preto nie je tento rozdiel zohľadnený v danom ukazovateli.

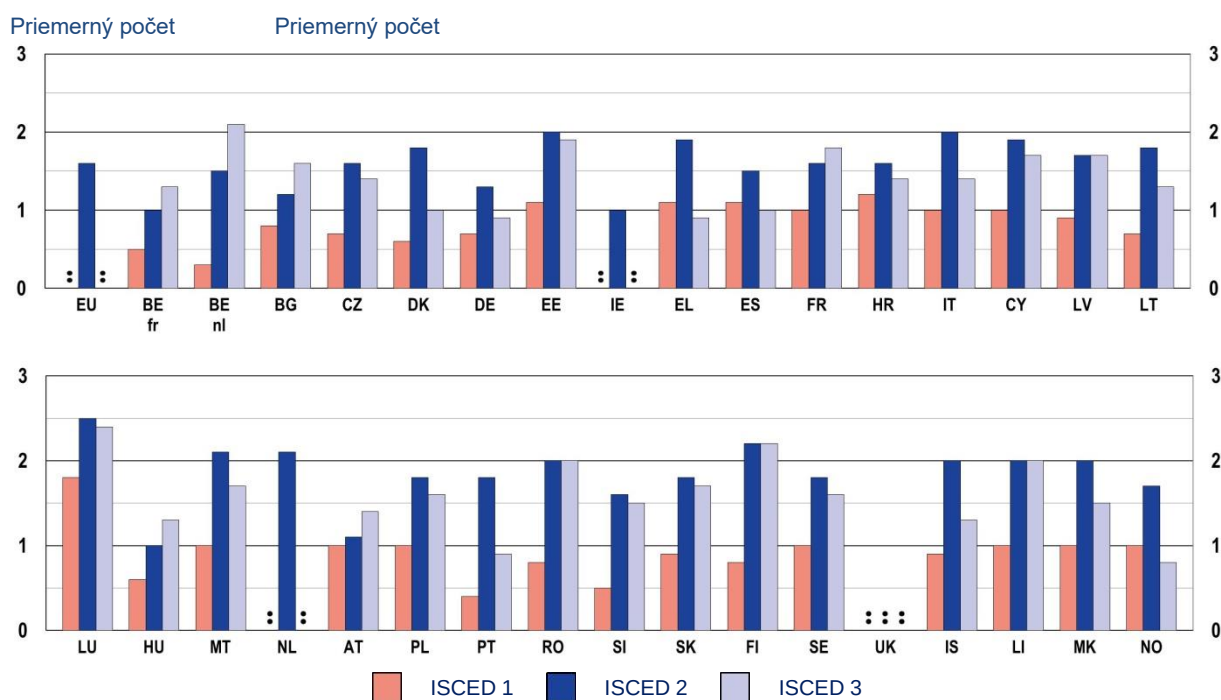
V niektorých vzdelávacích systémoch je trend rovnaký vo všeobecnom aj v odbornom vyššom strednom vzdelávaní. V 10 štátoch zostáva podiel žiakov vo vyššom strednom vzdelávaní, ktorí sa učia dva alebo viac cudzích jazykov stabilný (t.j. rozdiel menší ako 10 percentuálnych bodov), konkrétne v Belgicku – Francúzske a Flámske spoločenstvo, Bulharsku, Českej republike, Grécku, Španielsku, Chorvátsku, Taliansku, Luxembursku, Slovinsku a na Islande. V Portugalsku klesol podiel aspoň o 10 percentuálnych bodov v oboch typoch vzdelávania.

V troch štátoch sa podiel žiakov v odbornom vyššom strednom vzdelávaní, ktorí sa učia dva alebo viac cudzích jazykov, zvýšil viac ako o 10 percentuálnych bodov (Francúzsko, Rumunsko a Slovensko), podiel vo všeobecnom vzdelávaní ostal stabilný. V Estónsku sa zvýšil podiel vo všeobecnom vzdelávaní, ale znížil sa v odbornom vzdelávaní. Na Malte sa zvýšil podiel vo všeobecnom vzdelávaní, ale v odbornom vzdelávaní zostal stabilný. V Dánsku, Litve a Švédsku klesol podiel vo všeobecnom vzdelávaní, ale ostal stabilný v odbornom vzdelávaní.

V JEDNEJ TRETINE ŠTÁTOV DOSAHUJE PRIEMERNÝ POČET CUDZÍCH JAZYKOV, KTORÉ SA VYUČUJÚ NA STREDNEJ ÚROVNI, POČET DVA

Výpočet priemerného počtu cudzích jazykov, ktoré sa učí celá školská populácia na určitej úrovni vzdelávania, umožňuje jasné porovnávanie medzi štátmi. Táto informácia je v ukazovateli C7 prezentovaná vzdelávacou úrovňou, kde vo vyššom strednom vzdelávaní sú zahrnutí žiaci všeobecného aj odborného vzdelávania.

Ukazovateľ C7: Priemerný počet vyučovaných cudzích jazykov na jedného žiaka, základné a stredné vzdelávanie (ISCED 1-3), 2014

Zdroj: Eurydice, na základe údajov Eurostat/UOE [educ_uoe_lang03] (aktualizácia: 21/12/2016).

Vysvetlivka

Priemerný počet vyučovaných cudzích jazykov sa vypočítava vo vzťahu k všetkým žiakom vo všetkých ročníkoch danej úrovne vzdelávania bez ohľadu na to, či sa učia jeden alebo viac cudzích jazykov.

Údaje sú v prílohe 3.

Špecifické poznámky štátov

Estónsko: V školách, kde nie je estónčina vyučovacím jazykom, sa pre štatistické účely považuje za cudzí jazyk.

Výučba druhého jazyka často začína na konci základného vzdelávania alebo na začiatku nižšieho stredného vzdelávania (ukazovateľ B1). To vysvetľuje prečo je priemerný počet cudzích jazykov, ktoré sa vyučujú v európskych štátoch, v základnom vzdelávaní systematicky nižší ako 2,0, hoci sa zvyčajne pohybuje medzi 0,5 do 1,2. V Luxembursku je priemer vyšší (1,8), pretože veková hranica pre druhý jazyk je najnižšia (vo veku 7 rokov). Naopak, v Belgicku (Flámske spoločenstvo) a Portugalsku je nižší ako 0,5. Situáciu vo Flámskom spoločenstve v Belgicku a Portugalsku možno vysvetliť skutočnosťou, že v referenčnom roku sa prvý cudzí jazyk stal povinným od veku 10 rokov.

Vo väčšine štátov je na strednej úrovni vzdelávania priemerný počet cudzích jazykov zvyčajne 1,0 až 1,9. Priemer dva dosiahne aspoň v jednom z dvoch vzdelávacích úrovní iba 11 štátov. V prvej skupine je šesť štátov, ktoré dosahujú priemer 2,0 iba v nižšom strednom vzdelávaní (Estónsko, Taliansko,

ÚČASŤ

Malta, Holandsko, Island a Bývalá juhoslovanská republika Macedónsko). V druhej skupine je priemerný počet cudzích jazykov, ktoré sa vyučujú, najmenej 2,0 pre nižšie aj vyššie stredné vzdelávanie (Luxembursko, Rumunsko, Fínsko a Lichtenštajnsko). Vo Flámskom spoločenstve v Belgicku dosahuje priemer 2,0 iba vo vyššom strednom vzdelávaní. Priemerný počet vyučovaných jazykov je nižší ako 1,0 pre vyššie stredné vzdelávanie v Nemecku, Grécku, Portugalsku a Nórsku.

ÚČASŤ

ČASŤ II – CUDZIE JAZYKY, KTORÉ SA ŽIACI UČIA

ANGLIČTINA JE NAJŠTUDOVANEJŠÍ CUDZÍ JAZYK

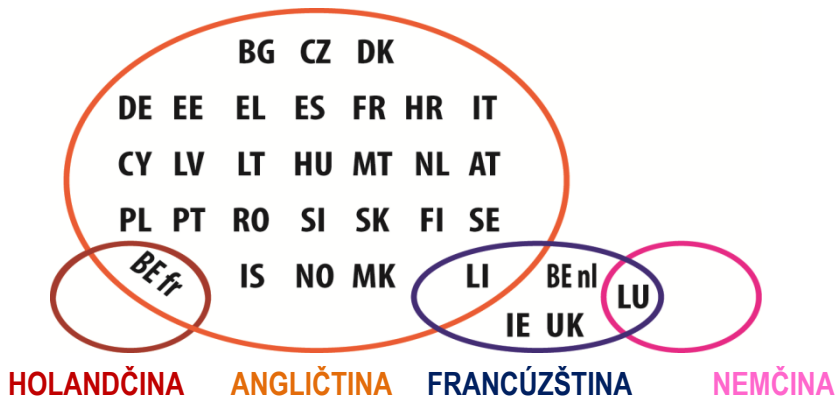
V Európe sa používa široké spektrum jazykov. Európska únia a jej 28 členských štátov má 24 úradných a pracovných jazykov. Ak však zoberieme do úvahy všetky uznané regionálne a menšinové jazyky v európskych štátoch, dochádza k mnohonásobnému nárastu (ukazovateľ A1). Napriek tomu je v školách len niekoľko z týchto jazykov rozšírených ako cudzie jazyky – na toto sa zameriava táto časť.

Účasť žiakov na výučbe cudzích jazykov je výrazne ovplyvnená požiadavkami schválených učebných osnov v jednotlivých štátoch a výber špecifických jazykov veľmi závisí od toho, či sú povinné alebo nepovinné. Tento typ informácií o učebných osnovách cudzích jazykov nájdete v časti B1.

Angličtina je nepochybne hlavným cudzím jazykom, ktorý sa v Európe vyučuje. Ukazovateľ C8 znázorňuje, že v takmer všetkých európskych štátoch je angličtina prvý cudzí jazyk alebo jazyk, ktorý väčšina žiakov študuje počas základného a stredného vzdelávania.

Je len veľmi málo štátov, kde sa väčšina žiakov učí iný jazyk ako angličtinu. Francúzština je najčastejšie študovaný cudzí jazyk v anglicky hovoriacich štátoch, konkrétne v Írsku a naprieč Spojeným kráľovstvom. V Lichtenštajnsku sa spolu s angličtinou študuje francúzština. V Luxembursku je nemčina prvý cudzí jazyk v základnom vzdelávaní, zatiaľ čo vo vyššom strednom vzdelávaní je najčastejšie vyučovaným jazykom francúzština. V Belgicku väčšina žiakov študuje jazyky iných spoločenstiev. Preto vo Flámskom spoločenstve väčšina žiakov študuje francúzštinu ako prvý cudzí jazyk a vo Francúzskom spoločenstve väčšina žiakov študuje holandčinu (s výnimkou vyššieho stredného vzdelávania, kde väčšina žiakov študuje angličtinu). V Nemeckom spoločenstve je, podľa oficiálnych predpisov, francúzština prvý cudzí jazyk vo všetkých nemecky hovoriacich školách ⁽⁴⁾.

Ukazovateľ C8: Cudzie jazyky, ktoré sa učí väčšina žiakov, základné a stredné vzdelávanie (ISCED 1-3), 2014

Zdroj: Eurydice, na základe údajov Eurostat/UOE [educ_uae_lang01] (aktualizácia: 21/12/2016).

Vysvetlivka

Vo väčšine štátov sa na všetkých úrovniach vzdelávania (ISCED1, ISCED 2 a ISCED 3) učí väčšina žiakov rovnaký cudzí jazyk. Tieto štáty sú zobrazené v centrálnej oblasti príslušného jazykového kruhu/oválu. Ak sa cudzí jazyk, ktorý sa väčšina žiakov učí líši podľa úrovne vzdelávania, štát sa uvádza v priesečníku príslušných jazykov.

Údaje o podiele žiakov podľa vyučovaných jazykov a úrovne ISCED sú v prílohe 3.

⁽⁴⁾ Eurostat neposkytuje samostatné údaje pre Nemecké poločenstvo v Belgicku.

Špecifické poznámky štátov (ukazovateľ C8)

Nemecko: Údaje za rok 2013 platia pre úroveň ISCED 2.

Luxembursko: Hoci sú úradnými jazykmi francúzština, nemčina a luxemburčina, pre štatistiky školstva sa francúzština a nemčina považujú za cudzie jazyky.

Holandsko: Okrem angličtiny chýbajú údaje pre ostatné jazyky na úrovni ISCED 1.

Malta: Angličtina je oficiálny jazyk popri maltčine, ale pre štatistiky školstva sa považuje za cudzí jazyk.

Podiel žiakov, ktorí sa učia najčastejšie používaný cudzí jazyk, sa v jednotlivých európskych štátoch a na rôznych úrovniach vzdelávania líši (príloha 3). 99 – 100 % žiakov základného vzdelávania študuje rovnaký cudzí jazyk v Španielsku, Taliansku, na Cypre, v Luxembursku, na Malte, v Rakúsku, Lichtenštajnsku, Bývalej juhoslovanskej republike Macedónsko a v Nórsku. Naopak, francúzština je najčastejšia v Belgicku (Flámske spoločenstvo), no učí sa ju iba 27,0 % žiakov. V tomto spoločenstve je výučba cudzieho jazyka povinná iba posledné dva roky základného vzdelávania (od veku 10 rokov). Menej ako polovica žiakov sa učí najbežnejší cudzí jazyk v Belgicku (Francúzske spoločenstvo), Maďarsku, Portugalsku a Slovinsku. V týchto štátoch sa mnoho žiakov počas prvých rokov základného vzdelávania neučí žiadny cudzí jazyk (ukazovateľ B1).

V nižšom strednom vzdelávaní väčšina žiakov (viac ako 95 %) takmer vo všetkých európskych štátoch študuje rovnaký cudzí jazyk. Je len niekoľko výnimiek. Napríklad v Belgicku (Francúzske spoločenstvo) sa 53,7 % žiakov učilo holandčinu a 44,0 % žiakov sa učilo angličtinu. Podiel žiakov, ktorí sa učia prevládajúci cudzí jazyk, je nižší aj v Bulharsku, Írsku a Maďarsku (v rozmedzí od 60 % do 90 %). V týchto štátoch si mnoho žiakov vyberá iné cudzie jazyky (napríklad nemčinu, španielčinu alebo ruštinu).

Vo vyššom strednom vzdelávaní sa podiel žiakov, ktorí sa učia prevažujúci jazyk, znižuje v porovnaní s nižším stredným vzdelávaním. Je to čiastočne preto, že niektorí žiaci, najmä tí, ktorí sú v odbornom vzdelávaní, neštudujú žiadne jazyky (ukazovateľ C5b) a čiastočne preto, že je tam na výber veľká škála cudzích jazykov (ukazovatele B10 a B11). Počet žiakov, ktorí sa učia prevládajúci cudzí jazyk, sa pohybuje v rozmedzí od 50 % do 60 % v Dánsku, Nemecku, Írsku, na Islande a v Nórsku. Napríklad v Nórsku sú žiaci vo všeobecnom vzdelávaní povinní učiť sa angličtinu jeden rok a žiaci v odborných školách sa učia angličtinu dva roky. Navyše v niektorých štátoch väčšina žiakov neštudovala prevládajúci cudzí jazyk. Napríklad v Spojenom kráľovstve sa najčastejší jazyk – francúzština – učilo iba 26,0 % žiakov stredného vzdelávania, zatiaľ čo 13,5 % si zvolilo španielčinu a 8,8 % nemčinu.

VO VÄČŠINE EURÓPSKÝCH ŠTÁTOV SA VIAC AKO 90 % ŽIAKOV UČÍ ANGLIČTINU ASPOŇ NA JEDNEJ ÚROVNI VZDELÁVANIA

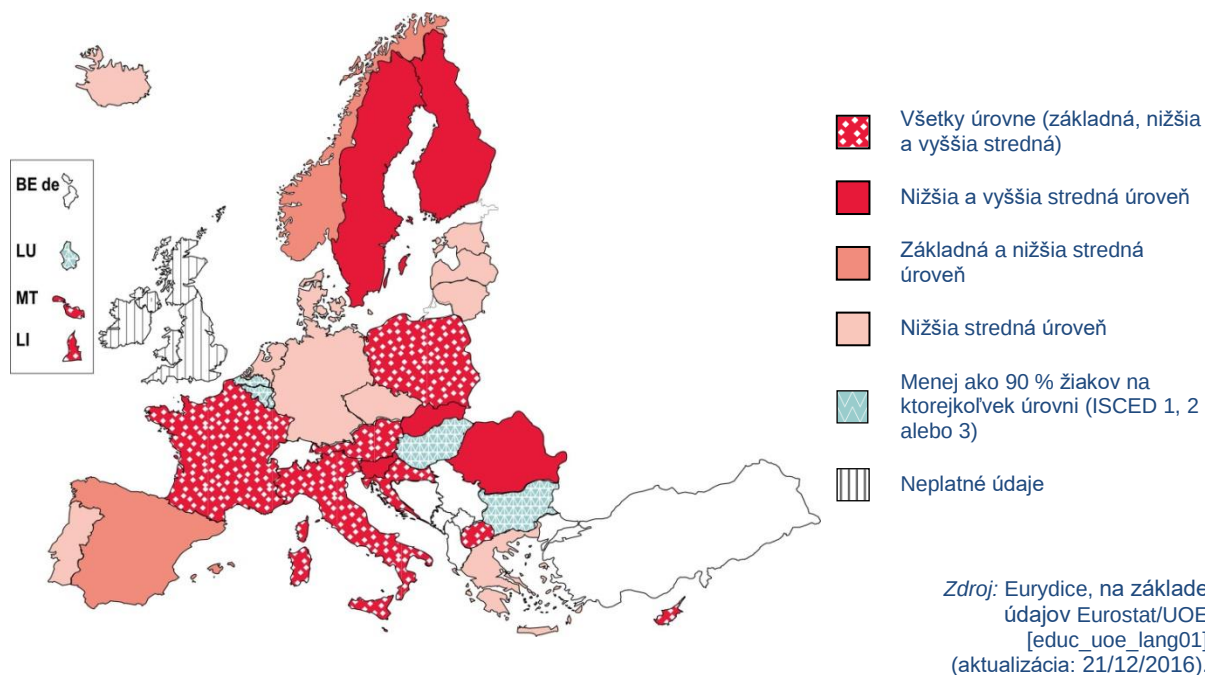
Angličtina je najviac študovaná na všetkých úrovniach vzdelávania v Európe. Prakticky všetci žiaci študujú angličtinu počas celej dĺžky nižšieho stredného vzdelávania. Na úrovni EÚ sa 97,3 % žiakov nižšieho stredného vzdelávania učilo angličtinu. V základnom vzdelávaní je podiel nižší (79,4 %), pretože v niektorých štátoch nie je výučba cudzích jazykov súčasťou učebných osnov v prvých ročníkoch povinnej školskej dochádzky (ukazovateľ B1). Na úrovni EÚ je 82,5 % podiel žiakov, ktorí sa učia angličtinu vo vyššom strednom vzdelávaní. Je to dané najmä nižším počtom žiakov odborného vzdelávania, ktorí sa učia cudzie jazyky. Okrem toho sa vo vyššom strednom vzdelávaní ponúka väčšia škála cudzích jazykov (ukazovateľ B11).

Ukazovateľ C9 prezentuje štáty, v ktorých viac ako 90 % žiakov študuje angličtinu na niektorej z troch úrovní školského vzdelávania (ISCED 1-3). V deviatich európskych štátoch (Francúzsko, Chorvátsko, Taliansko, Cyprus, Malta, Rakúsko, Poľsko, Lichtenštajnsko a Bývalá juhoslovanská republika Macedónsko) sa väčšina žiakov (viac ako 90 %) učí angličtinu od prvého ročníka až po ukončenie

štúdiu. Okrem toho, v troch z týchto štátov (Malta, Lichtenštajnsko a Bývalá juhoslovanská republika Macedónsko), sa všetci žiaci (100 %) v každej škole učia angličtinu počas celej školskej dochádzky.

Naproti tomu v niektorých štátoch (Belgicko, Bulharsko, Luxembursko a Maďarsko) podiel žiakov, ktorí sa učia angličtinu, nedosahuje 90 % na žiadnom vzdelávacej úrovni. Ale aj v týchto štátoch sa angličtinu učia aspoň dve tretiny žiakov aspoň na jednej úrovni vzdelávania.

Ukazovateľ C9: Štáty s vysokým podielom žiakov (viac ako 90 %), ktorí sa učia angličtinu v základnom a strednom vzdelávaní (ISCED 1-3), 2014

Vysvetlivka

Údaje podľa úrovne ISCED sú v prílohe 3.

Špecifické poznámky štátov

Nemecko: Údaje za rok 2013 platia pre úroveň ISCED 2.

Malta: Angličtina je úradným jazykom popri maltčine, ale pre štatistiky školstva sa považuje za cudzí jazyk.

DRUHÝ NAJVIAC VYUČOVANÝ CUDZÍ JAZYK JE FRANCÚZŠTINA, ROZŠÍRENÁ JE TIEŽ NEMČINA A ŠPANIELČINA

Francúzština je druhý najviac vyučovaný cudzí jazyk v európskych štátoch. Na úrovni EÚ študuje francúzsky jazyk 33,7 % žiakov nižšieho stredného vzdelávania a 23,0 % všeobecného vyššieho stredného vzdelávania. Francúzština je obľúbenou voľbou pre druhý cudzí jazyk v mnohých štátoch strednej a južnej Európy. Je to druhý najviac vyučovaný cudzí jazyk v minimálne jednej úrovni vzdelávania v Nemecku, Grécku, Španielsku, Taliansku, na Cypre, v Luxembursku, Holandsku, Rakúsku, Portugalsku, Rumunsku, Lichtenštajnsku a v Bývalej juhoslovanskej republike Macedónsko. Oproti tomu sa francúzština zriedkavo študuje vo východoeurópskych štátoch (s výnimkou Rumunska) alebo v severských štátoch (príloha 3).

Nemčina je tretí najpopulárnejší cudzí jazyk v nižšom strednom vzdelávaní. Na úrovni EÚ sa 23,1 % žiakov nižšieho stredného vzdelávania učí nemčinu. Vo všeobecnom vyššom strednom vzdelávaní je to 18,9 % žiakov (príloha 3). Výučba tohto jazyka je rozšírená v strednej Európe (Česká republika, Maďarsko, Poľsko a Slovensko) a v balkánskych štátoch (Bulharsko, Chorvátsko, Slovinsko a Bývalá

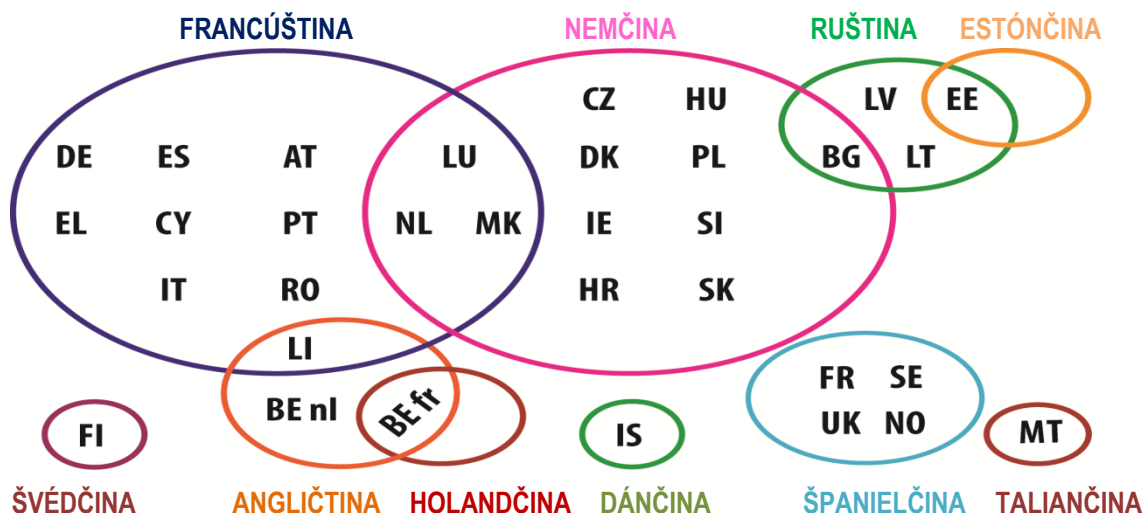
juhoslovanská republika Macedónsko), ale aj v Nemecku, Írsku, Luxembursku a v Holandsku. Nemčina nie je veľmi populárna v južnej Európe (Španielsko, Taliansko, Cyprus a Portugalsko), v Belgicku (Francúzske spoločenstvo) alebo vo Fínsku, kde si ju vyberá ako cudzí jazyk menej ako 10 % žiakov.

Španielčina sa bežná vo všeobecnom vyššom strednom vzdelávaní. Na úrovni EÚ sa 19,1 % žiakov všeobecného vyššieho stredného vzdelávania učí španielčinu. Je však druhým najviac vyučovaným cudzím jazykom v nižšom a vyššom strednom vzdelávaní vo Francúzsku, Švédsku a v Nórsku, ako aj vo všeobecnom vyššom strednom vzdelávaní v celom Spojenom kráľovstve.

Ruština je druhým najviac vyučovaným cudzím jazykom minimálne na jednej úrovni vzdelávania v Bulharsku, Estónsku, Lotyšsku a v Litve. V Estónsku, vplyvom rusky hovoriaceho obyvateľstva, študuje 22,7 % žiakov základného vzdelávania estónčinu ako cudzí jazyk, čo z nej robí druhý najpopulárnejší cudzí jazyk v štáte. V Lotyšsku je počet rusky hovoriacich žiakov študujúcich lotyštinu rovnaký. Pri zbere údajov o štúdiu cudzích jazykov sa však lotyšтина nepovažuje za "cudzí jazyk", ale za štátny jazyk.

Angličtina je druhým najviac vyučovaným jazykom v tých vzdelávacích systémoch, ktoré ju nemajú ako prvý cudzí jazyk (ukazovateľ C8), a to sú Belgicko (Francúzske a Flámske spoločenstvo) a Lichtenštajnsko. Výnimkou je Luxembursko, kde sa všetci žiaci učia francúzštinu a nemčinu, zatiaľ čo angličtina je tretím najbežnejším jazykom v nižšom a vyššom strednom vzdelávaní (ukazovateľ B9). Vo Francúzskom spoločenstve Belgicka je holandčina najviac vyučovaný jazyk v základnom a nižšom strednom vzdelávaní, zatiaľ čo angličtina je druhým jazykom. Tento trend je opačný vo vyššom strednom vzdelávaní.

Ukazovateľ C10: Druhý najviac vyučovaný cudzí jazyk, základné a stredné vzdelávanie (ISCED 1-3), 2014

Zdroj: Eurydice, na základe údajov Eurostat/UOE [educ_uoe_lang01] (aktualizácia: 21/12/2016).

Vysvetlivka

Vo väčšine štátov je druhý najviac vyučovaný cudzí jazyk rovnaký na všetkých úrovniach vzdelávania (ISCED1, ISCED 2 a ISCED 3). Tieto štáty sú zobrazené v centrálnej oblasti príslušného jazykového kruhu/oválu. Ak sa druhý cudzí jazyk, ktorý sa väčšina žiakov učí líši podľa úrovne vzdelávania, štát sa uvádza v priesečníku príslušných jazykov. Ukazovateľ berie do úvahy iba tie jazyky, ktoré sa učí viac ako 10 % žiakov.

Údaje podľa úrovne ISCED sú v prílohe 3.

Špecifické poznámky štátov (ukazovateľ C10)

Nemecko: Údaje za rok 2013 platia pre úroveň ISCED 2.

Estónsko: V školách, kde nie je estónčina vyučovacím jazykom, sa pre štatistiky školstva považuje za cudzí jazyk.

Luxembursko: Hoci sú úradnými jazykmi francúzština, nemčina a luxemburčina, pre štatistiky školstva sa francúzština a nemčina považujú za cudzie jazyky.

Malta: Angličtina je oficiálnym jazykom popri maltčine, ale pre štatistiky školstva sa považuje za cudzí jazyk.

Holandsko: Na úrovni ISCED 1 chýbajú údaje pre všetky jazyky okrem angličtiny.

Fínsko: Švédčina je popri fínčine ďalší štátny jazyk, ale pre štatistiky školstva sa považuje za cudzí jazyk.

Niekoľko menej rozšírených jazykov sa učí v niektorých štátoch buď z historických dôvodov, alebo kvôli geografickej blízkosti. Vo Fínsku, kde je druhý štátny jazyk (švédsky alebo fínsky v závislosti od hlavného vyučovacieho jazyka) povinný, je švédčina druhý najviac vyučovaný cudzí jazyk. V nižšom strednom vzdelávaní sa 92,3 % žiakov učí švédčinu a podiel vo vyššom strednom vzdelávaní je 87,8 %. Na Islande je druhý povinný cudzí jazyk dánčina a učí sa ju 96,6 % žiakov nižšieho stredného vzdelávania (viac informácií o povinných jazykoch je v ukazovateli B9). Na Malte sa 59,8 % žiakov nižšieho stredného vzdelávania učí taliančinu, hoci nie je povinná.

CUDZIE JAZYKY INÉ AKO ANGLIČTINA, FRANCÚZŠTINA, NEMČINA ALEBO ŠPANIELČINA SA VYUČUJÚ LEN ZRIEDKAVO

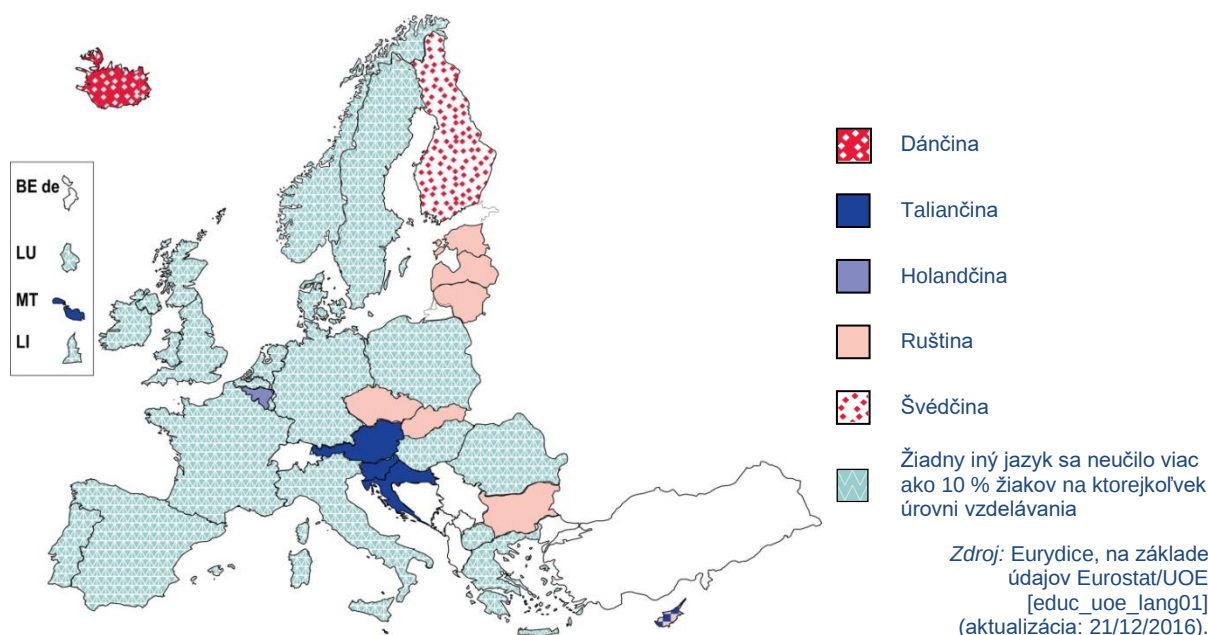
Ukazovateľ 11 zobrazuje cudzie jazyky iné ako angličtina, francúzština, nemčina a španielčina, ktoré sa učilo minimálne 10 % žiakov základného alebo všeobecného stredného vzdelávania v štátoch Európy. Tieto cudzie jazyky sú dánčina, taliančina, holandčina, ruština a švédčina. Na vyššej strednej úrovni sa tento ukazovateľ zameriava na všeobecné vzdelávanie tak, aby prezentoval najširšiu škálu jazykov. Žiaci odborného vzdelávania majú tendenciu naučiť sa menej cudzích jazykov (ukazovateľ C5).

Na úrovni EÚ sa 2,9 % žiakov všeobecného vyššieho stredného vzdelávania učí taliančinu. Viac ako 10 % žiakov v nižšom strednom a/alebo všeobecnom vyššom strednom vzdelávaní sa učilo taliančinu v Chorvátsku, na Cypre, Malte, v Rakúsku a v Slovinsku. Taliančina je mimoriadne populárna na Malte a v Chorvátsku. Na Malte sa 59,8 % žiakov nižšieho stredného vzdelávania a 41,6 % žiakov všeobecného vyššieho stredného vzdelávania učí taliančinu. V Chorvátsku sú podiely 11,6 % a 24,4 %.

Na úrovni EÚ sa 2,8 % žiakov všeobecného vyššieho stredného vzdelávania učí ruštinu. Ruštinu sa učí viac ako 10 % žiakov aspoň na jednej úrovni vzdelávania v Bulharsku, Českej republike, Estónsku, na Cypre, v Lotyšsku, Litve a na Slovensku. Tento jazyk je mimoriadne populárny v pobaltských štátoch, kde sa učí ruštinu 60 – 70 % žiakov nižšieho stredného vzdelávania.

Niektoré jazyky sú rozšírené len v jednom konkrétnom európskom štáte. Holandčina je rozšírená v Belgicku vo Francúzskom spoločenstve, švédčina vo Fínsku a dánčina na Islande (ukazovateľ C8 a C10).

Ukazovateľ C11: Cudzie jazyky iné ako angličtina, francúzština, nemčina a španielčina, ktoré sa učí minimálne 10 % žiakov, základné a všeobecné stredné vzdelávanie (ISCED 1-3), 2014

Vysvetlivka

Tento ukazovateľ zohľadňuje iba jazyky, ktoré sa učilo viac ako 10 % žiakov na aspoň jednej z troch úrovní ISCED (ISCED 1, ISCED 2 a ISCED 3 všeobecná).

Každý žiak, ktorý sa učí cudzí jazyk, sa započítava raz za každý jazyk. Inými slovami, žiak, ktorý sa učí viac ako jeden jazyk je zarátaný toľkokrát, koľko jazykov sa učí.

Údaje podľa úrovne ISCED sú v prílohe 3.

Špecifické poznámky štátov

Estónsko: V školách, kde nie je estónčina vyučovacím jazykom, sa pre štatistiky školstva považuje za cudzí jazyk. V tejto súvislosti sa estónčinu učí viac ako 10 % žiakov všeobecného vzdelávania na úrovniach ISCED 1, 2 a 3.

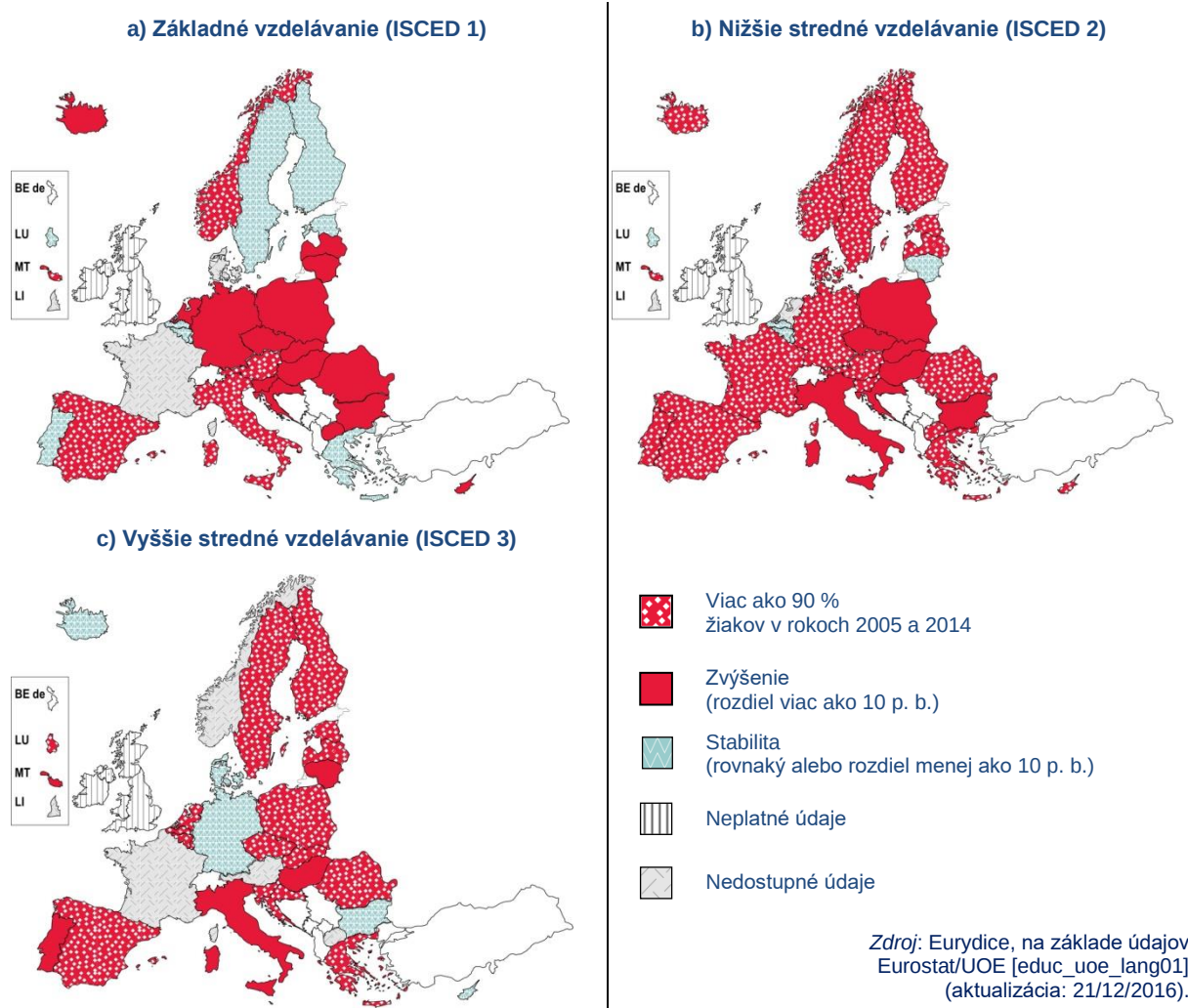
V POROVNANÍ SPRED 10 ROKOV SA ANGLIČTINU UČÍ OMNOHO VIAC ŽIAKOV ZÁKLADNÉHO VZDELÁVANIA

Podiel žiakov, ktorí sa učia angličtinu naďalej rastie. Táto zmena bola najvýraznejšia pri najmladších žiakoch základného vzdelávania. Na úrovni EÚ došlo v roku 2014 v porovnaní s rokom 2005 k zvýšeniu o 18,7 percentuálnych bodov pri žiakoch základného vzdelávania, ktorí sa učili angličtinu. Počas rovnakého obdobia vzrástol podiel žiakov, v nižšom strednom vzdelávaní, ktorí sa učia angličtinu o 7,4 percentuálneho bodu, zatiaľ čo vo všeobecnom vyššom strednom vzdelávaní vzrástol o 2,9 percentuálneho bodu.

Ukazovateľ C12a naznačuje zmeny v podiele žiakov, ktorí sa učia angličtinu v základnom vzdelávaní. Najväčší nárast bol zaznamenaný v Bývalej juhoslovanskej republike Macedónsko, kde sa v roku 2005 iba jeden z piatich žiakov učil angličtinu, zatiaľ čo v roku 2014 sa angličtinu učili všetci žiaci. V súčasnosti sa všetky deti Bývalej juhoslovanskej republiky Macedónsko začínajú učiť angličtinu v prvom ročníku základného vzdelávania, teda vo veku 6 rokov. V niektorých stredoeurópskych štátoch (Česká republika, Poľsko, Rumunsko, Slovinsko a Slovensko), ako aj Cyprus bol nárast podielu žiakov, ktorí sa učili angličtinu, viac ako 33 percentuálnych bodov. Vo väčšine zostávajúcich štátov východnej a strednej Európy (Nemecko, Chorvátsko, Lotyšsko, Litva a Maďarsko), ako aj v Holandsku a na Islande bol nárast podielu žiakov, ktorí sa učia angličtinu, 10 až 30 percentuálnych bodov. Väčšina z týchto štátov znížila vek povinného vzdelávania prvého cudzieho jazyka

(ukazovateľ B2). V Nemecku, Maďarsku a v Holandsku nedošlo k žiadnym zmenám vo veku, v ktorom sa začína povinné vzdelávanie prvého cudzieho jazyka. V Chorvátsku bol však začiatkový vek posunutý. V týchto štátoch môže byť niekoľko dôvodov pre zvýšenie podielu žiakov základného vzdelávania, ktorí sa učia angličtinu: školy ponúkajú angličtinu od čoraz skoršieho veku, viac škôl ponúka angličtinu, viac žiakov si vyberá angličtinu a/alebo došlo k zmenám v rozdelení žiakov podľa veku.

Ukazovateľ C12: Trendy v podiele žiakov, ktorí sa učia angličtinu v základnom a všeobecnom strednom vzdelávaní (ISCED 1-3), 2005, 2014

Vysvetlivka

Prerušenie v iných časových radoch ako tie, ktoré je uvedené v špecifických poznámkach, sa v niektorých štátoch mohlo vyskytnúť v rokoch 2010 až 2014 pre zmeny v metodike zberu údajov.

Údaje podľa úrovne ISCED sú v prílohe 3.

Špecifické poznámky štátov

Dánsko: Prerušenie časových radov sa uskutočnilo v roku 2014. Od šk. roku 2013/14 začal ISCED 1 o rok skôr, vo veku 6 rokov namiesto pôvodných 7 rokov. Preto sa rozdiel v ukazovateli a nezohľadňuje.

Nemecko: Pre angličtinu na úrovni ISCED 2 platia údaje z roku 2013 namiesto z roku 2014.

Rakúsko: Prerušenie v časových radoch bolo v rokoch 2009 a 2013. Do roku 2009 ukazovatele vychádzali z kvalifikovaného odhadu. V roku 2013 došlo k zmene metodiky pre úroveň ISCED 3 v dôsledku používania klasifikácie ISCED za rok 2011. Preto nie je tento rozdiel zohľadnený v ukazovateli c.

Bývalá juhoslovanská republika Macedónsko: Údaje pre odborné vzdelávanie ISCED 3 sú zahrnuté vo všeobecnom vzdelávaní ISCED 3.

Je tiež dôležité zdôrazniť, že už v roku 2005 v piatich európskych štátoch študoval angličtinu veľmi vysoký podiel žiakov základného vzdelávania. Viac ako 90 % žiakov sa učilo angličtinu v rokoch 2005 až 2014 v Španielsku, Taliansku, na Malte, v Rakúsku a v Nórsku. Naopak, v dvoch štátoch sa žiaci základného vzdelávania neučili angličtinu vôbec – Flámske spoločenstvo v Belgicku a Luxembursko.

Ukazovatele C12b a C12c v tomto poradí, zvyrazňujú trendy v nižšom strednom a všeobecnom vyššom strednom vzdelávaní. Zmeny vo všeobecnom strednom vzdelávaní boli menej výrazné čiastočne preto, že už v roku 2005 sa angličtinu učil vysoký podiel žiakov. Na Malte sa však podiel žiakov, ktorí sa učili angličtinu vo všeobecnom vyššom strednom vzdelávaní zvýšil z dvoch tretín v roku 2005 na všetkých žiakov v roku 2014. Podobne sa aj na Slovensku za posledných 10 rokov podiel žiakov, ktorí sa učia angličtinu v nižšom strednom vzdelávaní, zvýšil zo 65,2 % na 95,9 %. V Taliansku a Maďarsku došlo k miernemu zvýšeniu (10 – 15 percentuálnych bodov) podielu žiakov, ktorí sa učili angličtinu v nižšom strednom, ako aj vo všeobecnom vyššom strednom vzdelávaní.

V Bulharsku, Českej republike, Chorvátsku a Poľsku sa podiel žiakov v nižšom strednom vzdelávaní, ktorí sa učia angličtinu, znížil o 13 – 25 percentuálnych bodov, zatiaľ čo v Litve a Portugalsku sa podiel vo všeobecnom vyššom strednom vzdelávaní zvýšil približne o 15 percentuálnych bodov.

V NIEKTORÝCH ŠTÁTOCH MIERNE KLESOL PODIEL ŽIAKOV UČIACICH SA FRANCÚZSKY

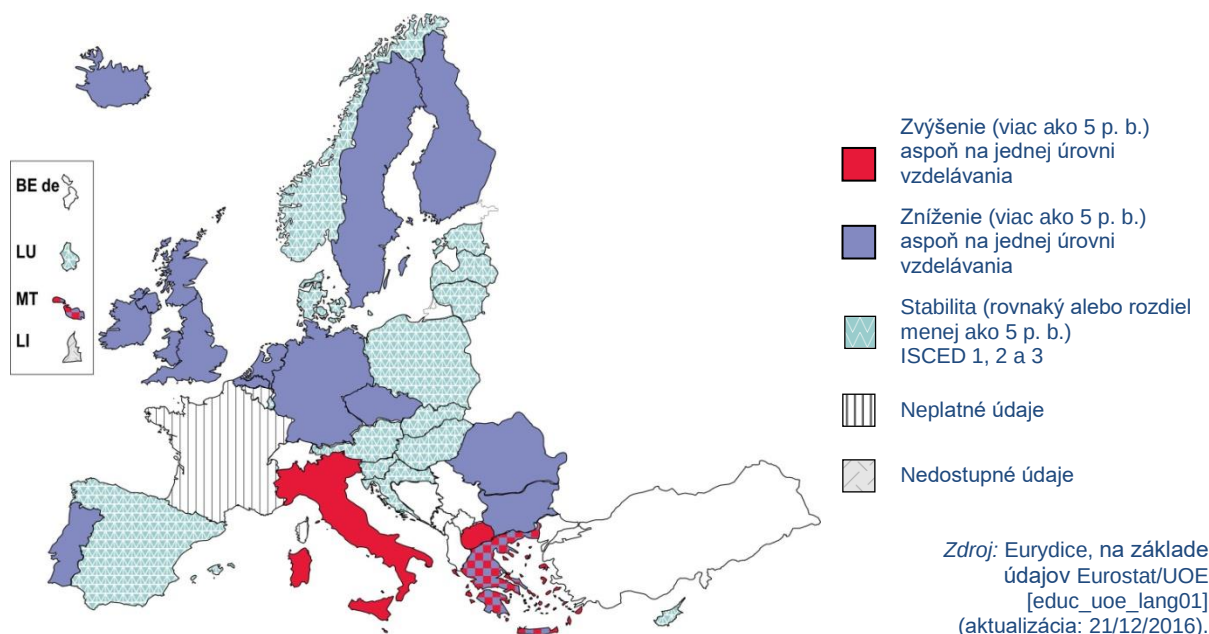
Podiel žiakov v európskych štátoch, ktorí sa učia francúzštinu, zostal v posledných desiatich rokoch rovnaký alebo mierne klesol. Avšak počet štátov, ktoré stanovujú francúzsky jazyk ako povinný cudzí jazyk pre všetkých žiakov, zostal rovnaký (ukazovateľ B9) a francúzština je stále jeden z najčastejších cudzích jazykov, ktoré európske školy ponúkajú (ukazovateľ B11).

Ukazovateľ C12 zobrazuje, kde sa podiel žiakov, ktorí sa učia francúzštinu, v rokoch 2005 a 2014 zmenil o viac ako 5 percentuálnych bodov v základnom, nižšom strednom alebo všeobecnom vyššom strednom vzdelávaní. Zmena bola mimoriadne výrazná v Holandsku, kde sa v roku 2005 učilo francúzštinu 69,5 % žiakov všeobecného vyššieho stredného vzdelávania v porovnaní s 31,1 % v roku 2014. V Portugalsku sa podiel žiakov nižšieho stredného vzdelávania, ktorí sa učili francúzštinu, znížil z 88,1 % v roku 2005 na 64,7 % v roku 2014. Okrem toho sa v Portugalsku znížil aj podiel žiakov o 16,3 percentuálnych bodov, ktorí sa učili francúzštinu vo všeobecnom vyššom strednom vzdelávaní. Na druhej strane, podstatne vyšší počet žiakov nižšieho stredného vzdelávania v Taliansku sa učí francúzsky jazyk: za posledných 10 rokov sa zvýšil z 46,3 % na 67,7 %.

V iných vzdelávacích systémoch boli menej výrazné zmeny. V základnom vzdelávaní sa vo Flámskom spoločenstve Belgicka a v Rumunsku podiel žiakov, ktorí sa učili francúzštinu, znížil o 6,9 a 8,5 percentuálneho bodu v tomto poradí. Vo Flámskom spoločenstve Belgicka môže byť pokles čiastočne zdôvodnený reformou z roku 2009, podľa ktorej sa povinný vek pre vyučovanie tohto jazyka vo flámskych školách v Bruseli zvýšil z veku 8 na 10 rokov. V nižšom strednom vzdelávaní, okrem Portugalska, klesla popularita francúzštiny aj v Bulharsku, Írsku, Grécku a na Malte. Vo všeobecnom vyššom strednom vzdelávaní sa podiel žiakov učiacich sa francúzštinu, znížil o 6 – 14 percentuálnych bodov v Českej republike, Nemecku, Fínsku, Švédsku, Spojenom kráľovstve a na Islande.

V dvoch štátoch sa obľúbenosť francúzskeho jazyka presunula z jednej úrovne vzdelávania na druhú. V Grécku sa v roku 2005 žiaci základného vzdelávania neučili francúzsky jazyk, ale 59,4 % žiakov nižšieho stredného vzdelávania sa ju učilo ako druhý cudzí jazyk. V súčasnosti je podiel žiakov, ktorí sa učia francúzštinu v základnom vzdelávaní 16,1 %, zatiaľ čo na nižšej strednej úrovni klesol na 48,5 %. Na Malte sa obľúbenosť francúzskeho jazyka oslabila v nižšom strednom vzdelávaní, avšak vo všeobecnom vyššom strednom vzdelávaní sa zvýšila o 15,6 percentuálnych bodov.

Ukazovateľ C13: Trendy v podiele žiakov, ktorí sa učia francúzštinu v základnom a všeobecnom strednom vzdelávaní (ISCED 1-3), 2005, 2014

Vysvetlivka

Ukazovateľ zobrazuje zmenu na ktorejkoľvek úrovni vzdelávania (ISCED 1, ISCED 2 a/alebo ISCED 3 všeobecná).

Odkaz "žiadna zmena" znamená, že rozdiel medzi rokmi 2005 a 2014 je nižší ako 5 percentuálnych bodov.

Prerušenie v iných časových radoch ako tie, ktoré je uvedené v špecifických poznámkach, sa v niektorých štátoch mohlo vyskytnúť v rokoch 2010 až 2014 pre zmeny v metodike zberu údajov.

Priemerné údaje EÚ za rok 2005 sú z 27 členských štátov EÚ. V ukazovateli je zobrazená zmena na ktorejkoľvek úrovni vzdelávania (ISCED 1, ISCED 2 a ISCED 3 všeobecná).

Údaje podľa úrovne ISCED sú v prílohe 3.

Špecifické poznámky štátov

Rakúsko: Prerušenie v časových radoch bolo v rokoch 2009 a 2013. Do roku 2009 ukazovatele vychádzali z kvalifikovaného odhadu. V roku 2013 došlo k zmene metodiky pre úroveň ISCED 3 v dôsledku používania klasifikácie ISCED za rok 2011. Preto tento rozdiel nie je zohľadnený v ukazovateli.

Bývalá juhoslovanská republika Macedónsko: Údaje pre odborné vzdelávanie ISCED 3 sú zahrnuté vo všeobecnom vzdelávaní ISCED 3.

PODIEL ŽIAKOV V ZÁKLADNOM A NIŽŠOM STREDNOM VZDELÁVANÍ, KTORÍ SA UČIA NEMČINU, JE ROVNAKÝ AKO PRED 10 ROKMI

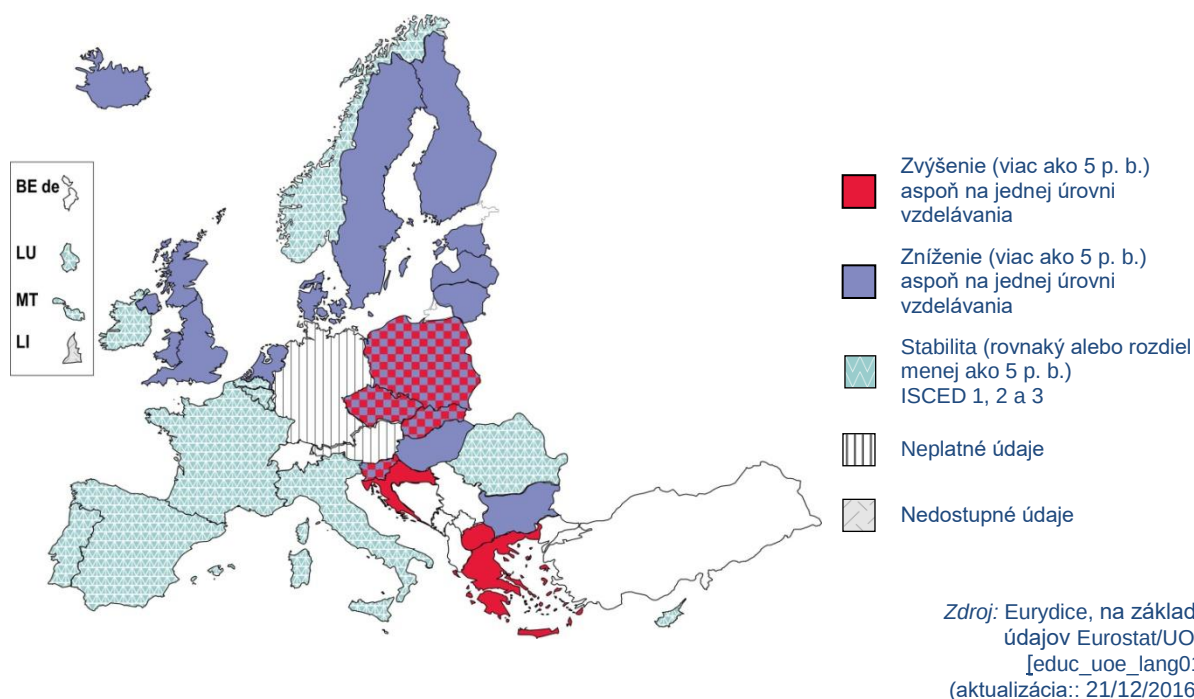
Na úrovni EÚ zostal podiel žiakov v základnom a nižšom strednom vzdelávaní, ktorí sa učili nemčinu, v rokoch 2014 a 2005 podobný. Na rozdiel od všeobecného vyššieho stredného vzdelávania sa v poslednom desaťročí tento podiel znížil o 11,0 percentuálnych bodov. Centrálné orgány v európskych štátoch však uvádzajú, že nemčina je jednou z najbežnejších možností výberu cudzieho jazyka (ukazovateľ B11).

Tento pokles bol zvlášť výrazný v Holandsku, kde sa v roku 2005 učilo nemecký jazyk 86,2 % žiakov v porovnaní so 40,3 % žiakov v roku 2014. V Dánsku a Fínsku sa medzi žiakmi nižšieho stredného ako aj všeobecného vyššieho stredného vzdelávania obľúbenosť nemeckého jazyka znížila. V týchto štátoch klesol podiel žiakov všeobecného vyššieho stredného vzdelávania, ktorí sa učia nemčinu viac ako o 20 percentuálnych bodov. Podiel žiakov, ktorí sa učia nemčinu, sa v posledných 10 rokov znížil aj v pobaltských štátoch, v Bulharsku, Maďarsku, Švédsku, Spojenom kráľovstve a na Islande.

V niektorých stredoeurópskych štátoch sa obľúbenosť nemeckého jazyka zmenila z jednej úrovne vzdelávania na druhú. V Českej republike, Poľsku a na Slovensku podiel žiakov v základnom a všeobecnom vyššom strednom vzdelávaní, ktorí sa učia nemčinu, klesol. Naopak, tento podiel výrazne vzrástol v nižšom strednom vzdelávaní. V Slovinsku sa podiel žiakov nižšieho stredného vzdelávania, ktorí sa učia nemecký jazyk, zvýšil o 20,4 percentuálnych bodov, ale vo všeobecnom vyššom strednom vzdelávaní klesol o 14,8 percentuálnych bodov.

Nemčina sa stala obľúbenejšou iba v dvoch štátoch – v Grécku a v Chorvátsku. V Grécku sa podiel žiakov základného vzdelávania, ktorí sa učia nemčinu, zvýšil z prakticky žiadneho na 13,2 %. V nižšom strednom vzdelávaní tento podiel narástol z 35,7 % v roku 2005 na 46,5 % v roku 2014. V Chorvátsku podiel žiakov nižšieho stredného vzdelávania, ktorí študujú nemecký jazyk, vzrástol počas 10 rokov z 32,1 % na 43,8 %

Ukazovateľ C14: Trendy v podiele žiakov, ktorí sa učia nemčinu v základnom a všeobecnom strednom vzdelávaní (ISCED 1-3), 2005, 2014

Vysvetlivka

Ukazovateľ zobrazuje zmenu na ktorejkoľvek úrovni vzdelávania (ISCED 1, ISCED 2 a/alebo ISCED 3 všeobecná).

Prerušenie v iných časových radoch ako tie, ktoré je uvedené v špecifických poznámkach, sa v niektorých štátoch mohlo vyskytnúť v rokoch 2010 až 2014 pre zmeny v metodike zberu údajov.

Údaje podľa úrovne ISCED sú v prílohe 3.

Špecifické poznámky štátov

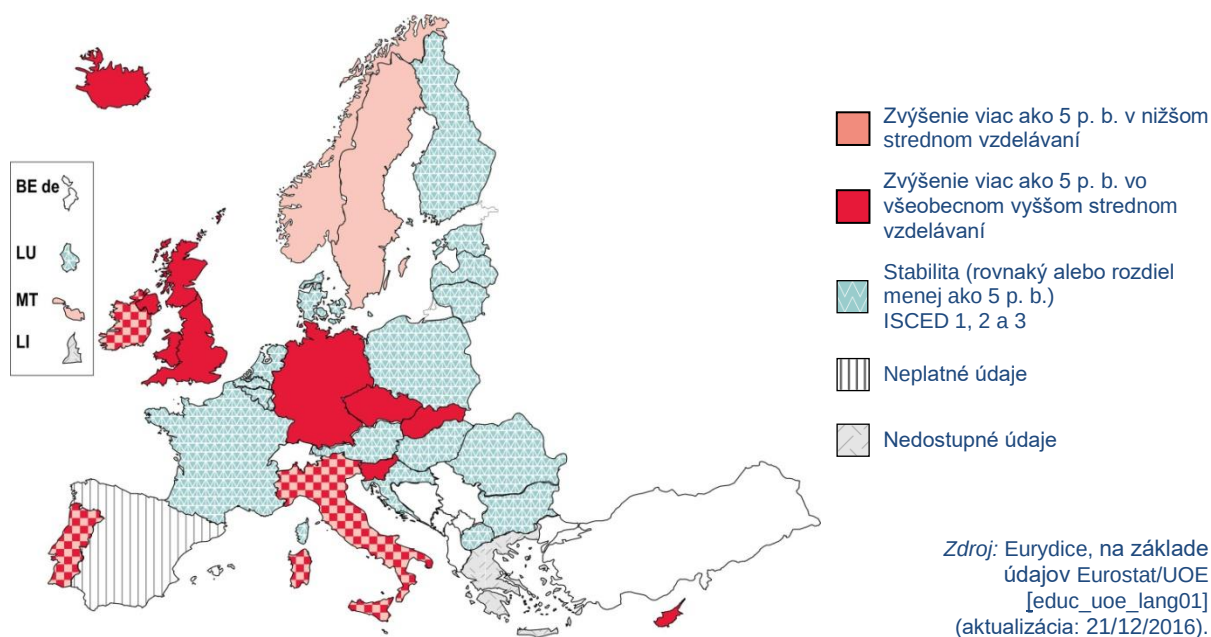
Bývalá juhoslovanská republika Macedónsko: Údaje pre odborné vzdelávanie ISCED 3 sú zahrnuté vo všeobecnom vzdelávaní ISCED 3.

ŠPANIELČINA SA STÁVA OBLÚBENOU VOĽBOU AKO DRUHÝ CUDZÍ JAZYK

Oblúbenosť španielskeho jazyka sa za posledných 10 rokov zvýšila, hoci centrálné orgány školstva vo väčšine európskych štátov kladú na ňu menší dôraz v porovnaní s angličtinou, francúzštinou alebo nemčinou. Žiadny európsky štát si nestanovuje španielčinu ako povinný cudzí jazyk pre všetkých žiakov (ukazovateľ B9) a iba dva štáty (Malta a Švédsko) požadujú, aby všetky nižšie a vyššie stredné školy poskytovali možnosť učiť sa španielčinu (ukazovateľ B11a).

Na úrovni EÚ došlo v roku 2014 v porovnaní s rokom 2005 k zvýšeniu o 5,6 percentuálneho bodu v počte žiakov nižšieho stredného vzdelávania, ktorí sa učili po španielsky. Najväčšia zmena bola v Nórsku, kde sa podiel žiakov nižších stredných škôl, ktorí sa učia španielčinu, zvýšil z 3,5 % na 32,0 % za posledných 10 rokov. V Írsku, Taliansku a Portugalsku sa popularita španielčiny zvýšila v nižšom aj všeobecnom vyššom strednom vzdelávaní. Vo Švédsku a Nórsku sa podiel žiakov, ktorí sa učia španielčinu, zvýšil v nižšom strednom vzdelávaní. Vo väčšine štátov však popularita španielčiny rástla vo všeobecnom vyššom strednom vzdelávaní, ale v nižšom strednom vzdelávaní zostala medzi rokmi 2005 a 2014 stabilná. Je to tak v prípade Českej republiky, Nemecka, Cypru, Slovinska, Slovenska, Spojeného kráľovstva a Islandu.

Ukazovateľ C15: Rozdiel v podiele žiakov, ktorí sa učia španielsky jazyk, všeobecné stredné vzdelávanie (ISCED 2-3), 2005, 2014

Vysvetlivka

Ukazovateľ neuvádza ISCED 1, keďže na tejto úrovni sa španielsky jazyk vyučuje len zriedkavo, a preto nie sú údaje za rok 2005.

Prerušenie v iných časových radoch ako tie, ktoré je uvedené v špecifických poznámkach, sa v niektorých štátoch mohlo vyskytnúť v rokoch 2010 až 2014 pre zmeny v metodike zberu údajov.

Údaje podľa úrovne ISCED sú v prílohe 3.

Špecifické poznámky štátov

Rakúsko: Prerušenie v časových radoch bolo v rokoch 2009 a 2013. Do roku 2009 ukazovatele vychádzali z kvalifikovaného odhadu. V roku 2013 došlo k zmene metodiky pre úroveň ISCED 3 v dôsledku používania klasifikácie ISCED za rok 2011. Preto tento rozdiel nie je zohľadnený v ukazovateli.

Bývalá juhoslovanská republika Macedónsko: Údaje pre odborné vzdelávanie ISCED 3 sú zahrnuté vo všeobecnom vzdelávaní ISCED 3.

VO VYŠŠIE STREDNÉ VŠEOBECNÉ A ODBORNÉ VZDELÁVANIE PONÚKAJÚ ROVNAKÉ CUDZIE JAZYKY

Všeobecné a odborné formy vzdelávania vo vyššom strednom vzdelávaní majú často odlišné vzdelávacie programy; preto je potrebné analyzovať, či existujú rozdiely v študovaných cudzích jazykoch. Na úrovni EÚ v roku 2014 absolvovalo odborné programy 47 % všetkých žiakov vyšších stredných škôl (Eurostat, 2017). Najvyššie podiely (70 % alebo vyššie) sú v Českej republike, Chorvátsku, Rakúsku a vo Fínsku. Na druhej strane, v odborných programoch v Írsku, na Cypre, v Litve, Maďarsku a na Malte je registrovaných menej ako 30 % žiakov.

Vo všetkých skúmaných európskych štátoch a regiónoch je najčastejšie študovaný cudzí jazyk rovnaký vo všeobecnom aj v odbornom vyššom strednom vzdelávaní (ukazovateľ C8). Druhý cudzí jazyk (ukazovateľ C10) sa líši len v dvoch štátoch. V Bulharsku je nemčina druhým najobľúbenejším cudzím jazykom vo všeobecných programoch, zatiaľ čo druhým najobľúbenejším cudzím jazykom v odbornej forme vzdelávania je ruština. V Portugalsku je vo všeobecnom vyššom strednom vzdelávaní druhým najčastejšie študovaným jazykom španielčina, zatiaľ čo v odbornom vzdelávaní je druhým najobľúbenejším cudzím jazykom francúzština.

Medzi všeobecným a odborným vzdelávaním sú sledovateľné väčšie rozdiely v podiele žiakov, ktorí sa učia cudzie jazyky. Ukazovateľ C16 zobrazuje rozdiely v podiele žiakov, ktorí sa učia angličtinu vo všeobecnom a odbornom vyššom strednom vzdelávaní. Angličtina je najobľúbenejším cudzím jazykom vo vyšších stredných školách všetkých neanglofónnych vzdelávacích systémov. Na úrovni EÚ 94,1 % žiakov všeobecných programov študuje angličtinu, v odborných programoch klesá na 75,0 %. Tento rozdiel je mimoriadne vysoký v Španielsku, kde takmer všetci žiaci (97,5 %) vo všeobecnom vyššom strednom vzdelávaní študujú angličtinu, ale v odbornom vzdelávaní je ich iba 20,4 %. Podobne v Dánsku dosahuje podiel žiakov, ktorí sa učia angličtinu vo všeobecných programoch 82,1 % v porovnaní s iba 18,6 % v odborných programoch. Rozdiel je tiež priepastný (približne 50 až 55 percentuálnych bodov) vo Francúzskom spoločenstve v Belgicku a v Nemecku. V pobaltských štátoch, vo Flámskom spoločenstve v Belgicku ⁽⁵⁾, v Grécku, Luxembursku ⁽⁶⁾, Maďarsku, Holandsku a na Islande sa rozdiel medzi podielom žiakov, ktorí sa učia angličtinu, vo všeobecnom a odbornom vyššom strednom vzdelávaní pohybuje medzi 25 až 42 percentuálnymi bodmi.

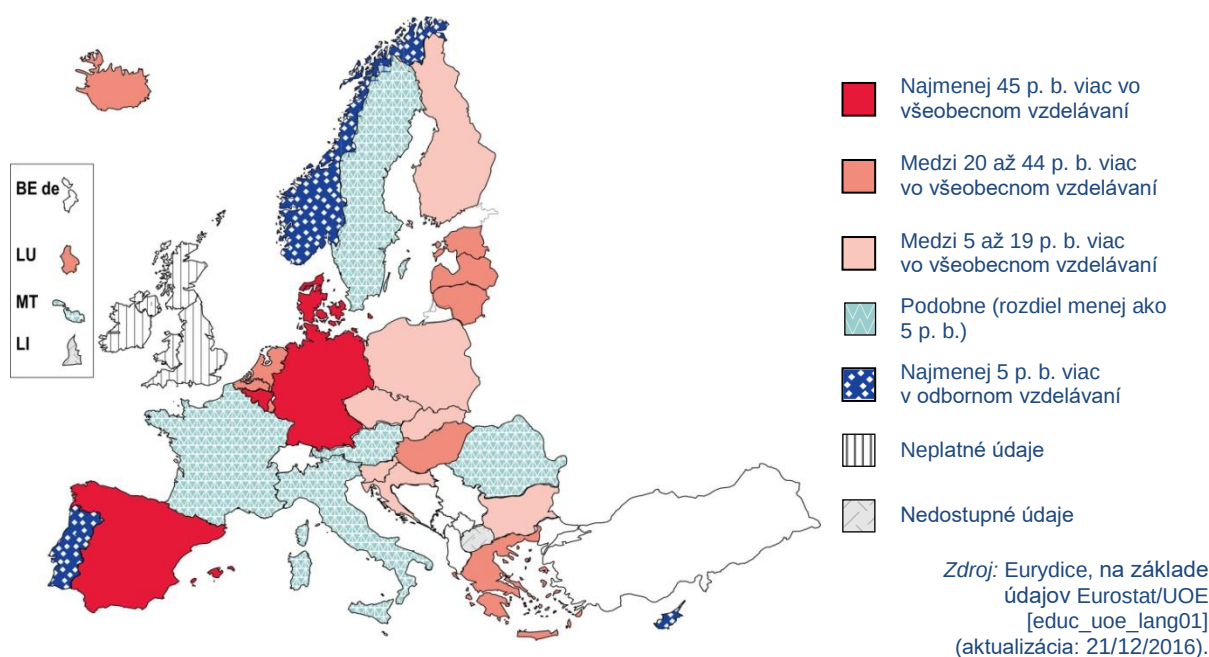
Podobný je podiel žiakov, ktorí sa učia angličtinu vo všeobecnom a odbornom vyššom strednom vzdelávaní, vo Francúzsku, Taliansku, na Malte, v Rakúsku, Rumunsku a vo Švédsku. Mierne rozdiely sú (5 až 13 percentuálnych bodov) v Bulharsku, Českej republike, Chorvátsku, Poľsku, Slovinsku, na Slovensku a vo Fínsku.

⁽⁵⁾ Vo Flámskom spoločenstve v Belgicku je pri prvom cudzom jazyku menej rozdielov. Francúzštinu študovalo 100 % žiakov vo všeobecných programoch a 89 % žiakov v odborných programoch.

⁽⁶⁾ V Luxembursku je tretím cudzím jazykom angličtina. Všetci žiaci sa učia nemecky a francúzsky jazyk vo všeobecnom vyššom strednom vzdelávaní, zatiaľ čo v odborných programoch sa učí 78 % žiakov francúzštinu a 71 % nemčinu.

Len v troch európskych štátoch (Cyprus, Portugalsko a Nórsko) sú podiely žiakov odborných škôl, ktorí sa učia angličtinu vyššie než vo všeobecnom vzdelávaní. Rozdiely sú mierne, v rozpätí od 15,7 percentuálneho bodu v Portugalsku po 9,3p. b. na Cypre. Na Cypre to možno vysvetliť širším výberom cudzích jazykov pre žiakov všeobecného vzdelávania. Napríklad na Cypre sa oveľa viac žiakov všeobecného ako odborného vzdelávania učí francúzštinu, španielčinu, taliančinu a ruštinu (rozdiel sa pohybuje medzi 13,4 až 25,3 percentuálnymi bodmi). V Nórsku sa žiaci odborného vzdelávania učia angličtinu dva roky, zatiaľ čo žiaci všeobecného vzdelávania iba jeden rok. Majú rovnaký počet hodín. Žiaci všeobecného vzdelávania sa musia prvý a druhý rok učiť iné jazyky ako je angličtina, zatiaľ čo žiaci v odborných programoch nie sú povinní učiť sa iné cudzie jazyky ako angličtinu.

Ukazovateľ C16: Rozdiely v podiele žiakov, ktorí sa učia angličtinu vo všeobecnom a odbornom vyššom strednom vzdelávaní (ISCED 3), 2014

Vysvetlivka

Mapa ukazuje rozdiel medzi podielom žiakov, ktorí sa učia angličtinu vo všeobecnom a odbornom vzdelávaní na úrovni ISCED 3.

Údaje sú v prílohe 3.

Špecifické poznámky štátov

Bývalá juhoslovanská republika Macedónsko: Údaje pre odborné vzdelávanie ISCED 3 sú zahrnuté vo všeobecnom vzdelávaní ISCED 3.

Učitelia zohrávajú kľúčovú úlohu pri rozvoji zručností v cudzích jazykoch. Prvá časť sa preto zaoberá kvalifikačnými predpokladmi pedagogických zamestnancov. Prvé tri ukazovatele znázorňujú stupeň špecializácie predmetu, ktorý potrebujú učitelia cudzích jazykov v základnom a strednom vzdelávaní, ako to odporúčajú centrálné orgány školstva. Štvrtý ukazovateľ sa zameriava na počiatočnú prípravu učiteľov s uvedením minimálnej kvalifikačnej úrovne požadovanej od špecializovaných a pološpecializovaných učiteľov cudzích jazykov (slovník). Posledné dva ukazovatele tejto časti skúmajú, či sú pre učiteľov v dvoch špecializáciách potrebné ďalšie kvalifikácie. Po prvé, vyučovanie nejazykového predmetu v cudzom jazyku – tento typ sa v tejto štúdii označuje ako obsahovo a jazykovo integrované vyučovanie (CLIL) (časť B III). Po druhé, odporúčaná alebo požadovaná kvalifikácia na výučbu žiakov z prostredia prisťahovalcov, ktorí nehovoria vyučovacím jazykom.

V CELEJ EURÓPE SÚ ZA VÝUČBU CUDZÍCH JAZYKOV V ZÁKLADNOM VZDELÁVANÍ ZODPOVEDNÍ UČITELIA VŠEOBECNOVZDELÁVACÍCH PREDMETOV A ŠPECIALIZOVANÍ UČITELIA

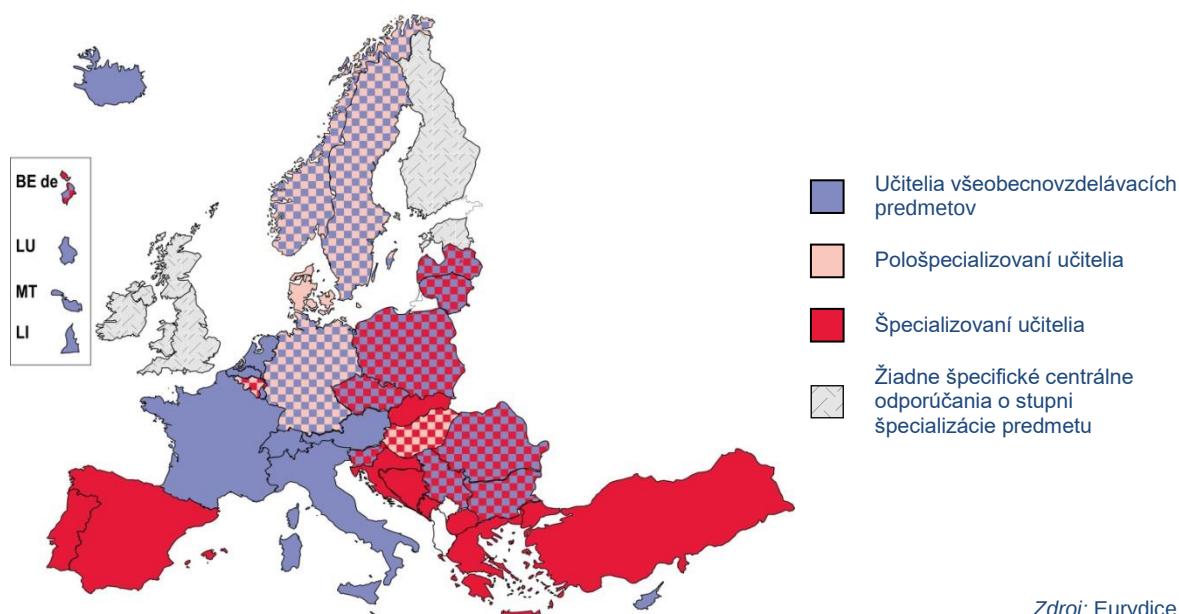
Ukazovateľ D1 znázorňuje, že v základnom vzdelávaní má často jeden učiteľ zodpovednosť za určitú triedu a tam vyučuje všetky alebo väčšinu predmetov, vrátane cudzích jazykov – v štúdii je definovaný ako učiteľ všeobecnovzdelávacích predmetov. V mnohých štátoch však cudzie jazyky vyučuje iný ako triedny učiteľ. Táto osoba môže byť špecializovaný alebo pološpecializovaný učiteľ, v závislosti od počtu predmetov, pre ktoré má učiteľ kvalifikáciu. Podľa definície v tejto štúdii je špecializovaný učiteľ kvalifikovaný učiť jeden alebo dva predmety, zatiaľ čo pološpecializovaný učiteľ je kvalifikovaný učiť skupinu aspoň troch rôznych predmetov. V týchto definíciách sa "cudzie jazyky" považujú za jeden predmet, aj keď je učiteľ kvalifikovaný na výučbu viacerých cudzích jazykov. Špecializovaný učiteľ môže byť teda kvalifikovaný učiť buď jeden alebo viac cudzích jazykov, alebo jeden alebo viac cudzích jazykov a jeden ďalší predmet.

Vo väčšine vzdelávacích systémov s centrálnymi odporúčaniami o kvalifikačných predpokladoch a požiadavkách, vyučujú cudzie jazyky v základnom vzdelávaní učitelia všeobecnovzdelávacích predmetov. V 11 vzdelávacích systémoch sa v centrálnych odporúčaníach uvádzajú len učitelia všeobecnovzdelávacích predmetov (Flámske spoločenstvo Belgicka, Francúzsko, Taliansko, Cyprus, Luxembursko, Malta, Holandsko, Rakúsko, Švajčiarsko, Island a v Lichtenštajnsku). V Poľsku učitelia všeobecnovzdelávacích predmetov môžu vyučovať cudzie jazyky iba v prvých troch ročníkoch základného vzdelávania a vo vyšších ročníkoch ich nahradia špecializovaní učitelia.

Inde (12 vzdelávacích systémov) centrálné orgány školstva odporúčajú, aby učitelia všeobecnovzdelávacích predmetov a rovnako aj viac špecializovaní pracovníci na tejto úrovni vzdelávania vyučovali cudzie jazyky v základnom vzdelávaní. V deviatich z nich sú zapojení učitelia všeobecnovzdelávacích predmetov, ako aj špecializovaní učitelia (Nemecké spoločenstvo Belgicka, Bulharsko, Česká republika, Lotyšsko, Litva, Poľsko, Rumunsko, Slovinsko a Srbsko). V ďalších troch sa odporúčajú učitelia všeobecnovzdelávacích predmetov ako aj pološpecializovaní učitelia (Nemecko, Švédsko a Nórsko).

V niektorých štátoch však musia učitelia všeobecnovzdelávacích predmetov dokladovať ovládanie cudzieho jazyka. Napríklad, aby sa časť počiatočnej prípravy venovala výučbe cudzích jazykov (napríklad Estónsko, Litva, Holandsko, Slovinsko a Srbsko), alebo aby dokázali svoju odbornosť v cieľovom jazyku (napríklad v Nemecku, Taliansku, Lotyšsku, Poľsku a Srbsku).

Ukazovateľ D1: Centrálné odporúčania o stupni špecializácie predmetov, ktoré potrebujú učitelia cudzích jazykov v základnom vzdelávaní, 2015/16

Zdroj: Eurydice.

Vysvetlivka

Ukazovateľ platí iba pre všeobecné vzdelávanie hlavného prúdu (t.j. špeciálne triedy s rozšíreným vyučovaním cudzích jazykov sa neberú do úvahy).

Definície **“učiteľ všeobecnovzdelávacích predmetov”**; **“pološpecializovaný učiteľ”** (na cudzie jazyky) a **“špecializovaný učiteľ”** (na cudzie jazyky), pozri v slovníku.

V ostatných vzdelávacích systémoch centrálné orgány školstva odporúčajú, aby učitelia cudzích jazykov boli špecializovaní, pološpecializovaní, prípadne ich kombinácia. Učitelia by mali byť špecializovaní v deviatich štátoch (Grécko, Španielsko, Chorvátsko, Portugalsko, Slovensko, Bosna a Hercegovina, Čierna Hora, Bývalá juhoslovanská republika Macedónsko a Turecko) a pološpecializovaní v Dánsku. Vo Francúzskom spoločenstve Belgicka a Maďarsku by pedagogickí zamestnanci mali zahŕňať oba typy učiteľov.

V Estónsku, Írsku, Fínsku a Spojenom kráľovstve nie sú odporúčania o kvalifikačných predpokladoch pre učiteľov cudzích jazykov v základnom vzdelávaní. V Spojenom kráľovstve (Wales a Severné Írsko) sa však vyučovanie cudzích jazykov stáva povinné až v strednom vzdelávaní.

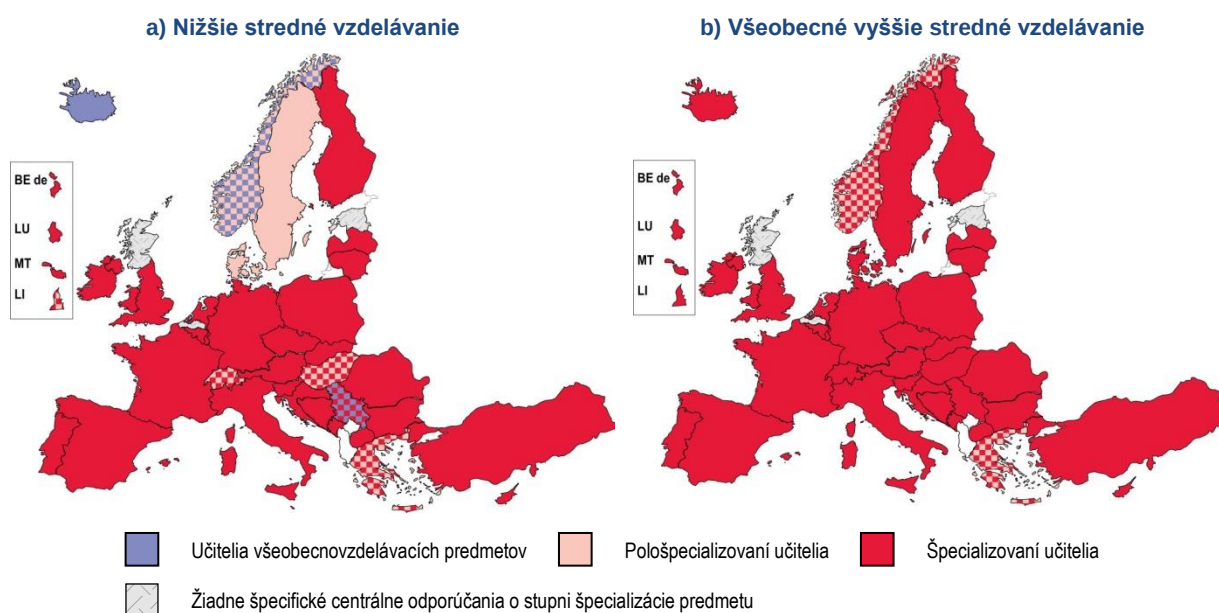
V STREDNOM VZDELÁVANÍ SÚ ZVYČAJNE UČITELIA CUDZÍCH JAZYKOV ŠPECIALIZOVANÍ V DANOM PREDMETE

Ako je uvedené v ukazovateli D2, odporúčania o požadovanom stupni špecializácie učiteľov jazykov v strednom vzdelávaní, sú odlišné od učiteľov základného vzdelávania (ukazovateľ D1). Vo väčšine štátov by cudzie jazyky mali vyučovať špecializovaní učitelia.

Hoci model špecializovaného učiteľa prevažuje na obidvoch úrovniach, v nižšom strednom vzdelávaní je situácia o niečo rozmanitejšia.

V nižšom strednom vzdelávaní na Islande, v Nórsku a v Srbsku môžu cudzie jazyky vyučovať učitelia všeobecnovzdelávacích predmetov. V dvoch posledne menovaných štátoch sa odporúčajú aj pološpecializovaní (Nórsko) alebo špecializovaní učitelia (Srbsko). V dvoch štátoch by cudzie jazyky mali vyučovať iba pološpecializovaní učitelia (Dánsko a Švédsko). Napokon v štyroch štátoch sa odporúčajú špecializovaní aj pološpecializovaní učitelia (Grécko, Maďarsko, Švajčiarsko a Lichtenštajnsko).

Ukazovateľ D2: Centrálne odporúčania o stupni špecializácie, ktorú potrebujú učitelia cudzích jazykov vo všeobecnom strednom vzdelávaní, 2015/16

Zdroj: Eurydice.

Vysvetlivka

Definície “učiteľ” všeobecnovzdelávacích predmetov”; “pološpecializovaný učiteľ” (na cudzie jazyky) a “špecializovaný učiteľ” (na cudzie jazyky) pozri v slovníku.

V celej Európe vo všeobecnom vyššom strednom vzdelávaní by mali cudzie jazyky vyučovať špecializovaní učitelia. V Grécku a Nórsku môžu cudzie jazyky vyučovať spolu so špecializovanými učiteľmi aj pološpecializovaní učitelia.

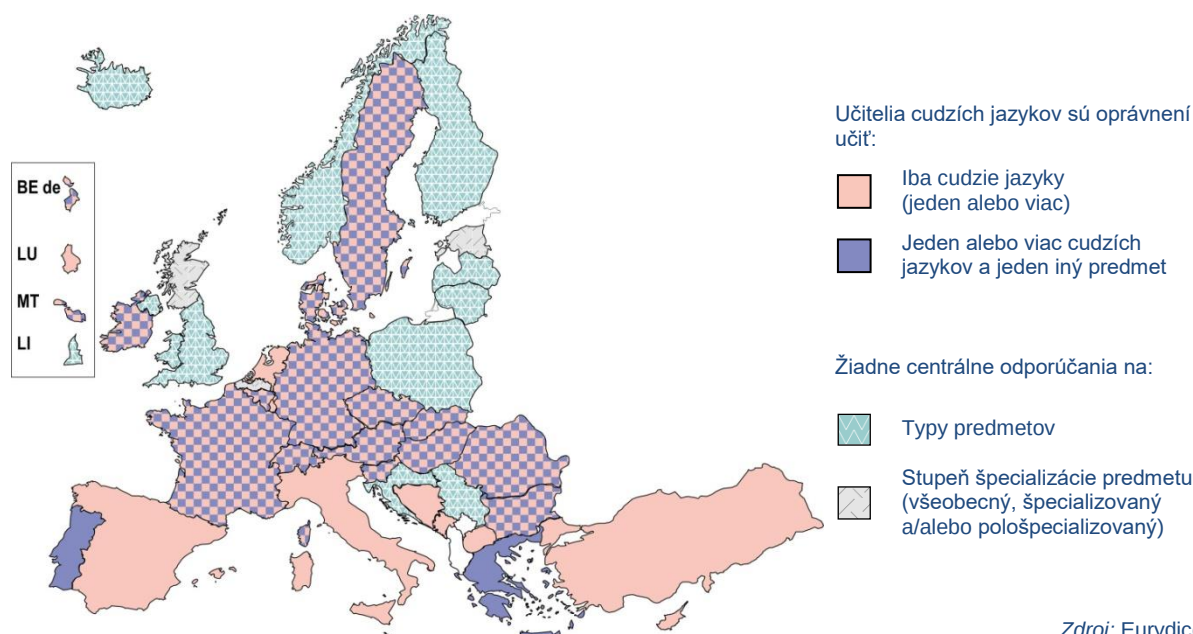
V Belgicku (Flámske spoločenstvo), Estónsku a Spojenom kráľovstve (Škótsko) v nižšom a všeobecnom vyššom strednom vzdelávaní nie sú centrálné odporúčania o rozsahu špecializácie potrebnej na výučbu cudzích jazykov.

VÄČŠINA ŠTÁTOV PONÚKA UČITEĽOM MOŽNOSŤ ŠPECIALIZOVAŤ SA POPRI CUDZOM JAZYKU AJ V INOM PREDMETE

Ukazovatele D1 a D2 prezentujú stupeň špecializácie pre učiteľov cudzích jazykov. Ukazujú, že špecializovaní učitelia cudzích jazykov sa odporúčajú predovšetkým v nižšom a všeobecnom vyššom strednom vzdelávaní, hoci niektoré štáty majú takéto odporúčania aj pri základnom vzdelávaní. Ukazovateľ D3 sa zameriava na predmety, ktoré sú špecializovaní učitelia cudzích jazykov kvalifikovaní učiť, bez ohľadu na úroveň vzdelávania, v ktorej učia.

Štáty, v ktorých by učitelia cudzích jazykov mali mať kvalifikáciu aj pre iný predmet, môžu mať optimálnejšie podmienky na zdokonaľovanie vyučovania, kde sa niektoré neязыkové predmety vyučujú v inom než vo vyučovacom jazyku. Tento typ programu, ktorý sa v tejto štúdii označuje ako obsahovo a jazykovo integrované vzdelávanie (CLIL), je intenzívnejší spôsob výučby cudzích jazykov bez toho, aby sa jazyku venovala väčšia časť vyučovania (kapitola B, časť III). Pre vyučovanie v programe CLIL však môžu byť potrebné aj ďalšie zručnosti a kvalifikácie (ukazovateľ D5).

Ukazovateľ D3: Predmety, ktoré sú špecializovaní učitelia cudzích jazykov v základnom a všeobecnom strednom vzdelávaní oprávnení učiť podľa centrálnych odporúčaní, 2015/16

Vysvetlivky

Ak sa centrálné odporúčania týkajúce predmetov, ktoré by mali byť oprávnení vyučovať špecializovaní učitelia cudzích jazykov, vzťahujú aspoň na jednu úroveň vzdelávania, štát je zaradený do kategórie "iba cudzie jazyky (jeden alebo viac)" alebo "jeden alebo viac cudzích jazykov a jeden iný predmet" podľa odporúčania.

Centrálné odporúčania týkajúce sa predmetov, ktoré sú špecializovaní učitelia oprávnení vyučovať, môžu byť vyjadrené buď v rámci centrálnych odporúčaní o počiatočnej príprave učiteľov alebo v statuse učiteľa.

Definíciu "**špecializovaný učiteľ**" (na cudzie jazyky), pozri v slovníku.

V 16 vzdelávacích systémoch centrálné odporúčania uvádzajú, že špecializovaní učitelia môžu mať kvalifikáciu buď len na výučbu cudzích jazykov, alebo na výučbu jedného alebo viacerých jazykov a jedného iného predmetu. Tak je to v Belgicku (Francúzske a Nemecké spoločenstvo), Bulharsku, Českej republike, Dánsku, Nemecku, Írsku, Francúzsku, Maďarsku, na Malte, v Rakúsku, Rumunsku, Slovinsku, na Slovensku, vo Švédsku a Švajčiarsku. Vo Francúzsku, tam kde sú dostupné štatistické údaje, je v praxi väčšina špecializovaných učiteľov cudzích jazykov kvalifikovaná na výučbu cudzieho jazyka.

V deviatich vzdelávacích systémoch musia byť špecializovaní učitelia kvalifikovaní len na výučbu cudzích jazykov (Španielsko, Taliansko, Cyprus, Luxembursko, Holandsko, Bosna a Hercegovina, Čierna Hora, Bývalá juhoslovanská republika Macedónsko a Turecko).

V 12 vzdelávacích systémoch nie sú centrálné odporúčania o kombinácii predmetov, pričom výber sa ponecháva na inštitúciách počiatočnej prípravy učiteľov a ak existujú obidve ustanovenia, na budúcich učiteľoch. Tak je to v Chorvátsku, Lotyšsku, Litve, Poľsku, Fínsku, Spojenom kráľovstve (Anglicko, Wales a Severné Írsko), na Islande, v Lichtenštajnsku, Nórsku a v Srbsku. V Lotyšsku, Litve a na Islande, tam kde sú dostupné štatistické údaje, je v praxi väčšina špecializovaných učiteľov cudzieho jazyka kvalifikovaná len na výučbu cudzích jazykov.

Iba v dvoch štátoch (konkrétne Portugalsko a Grécko) musia mať špecializovaní učitelia kvalifikáciu na výučbu jedného alebo viacerých cudzích jazykov a jedného ďalšieho predmetu.

POČIATOČNÁ PRÍPRAVA PRE ŠPECIALIZOVANÝCH A POLOŠPECIALIZOVANÝCH UČITEĽOV CUDZÍCH JAZYKOV TRVÁ ZVYČAJNE ŠTYRI ALEBO PÄŤ ROKOV

Ukazovateľ D4 označuje minimálnu úroveň vzdelania a dĺžku trvania počiatočnej prípravy špecializovaných a pološpecializovaných učiteľov. V tejto štúdii je počiatočná príprava učiteľov definované ako obdobie štúdia a odbornej prípravy, počas ktorej budúci učelia navštevujú akademické kurzy zamerané na predmet a vykonávajú odbornú prípravu (či už postupne alebo súčasne) na získanie potrebných vedomostí a zručností, aby sa stali učiteľmi. Toto obdobie končí získaním kvalifikácie učiteľa.

V dvoch tretinách vzdelávacích systémov musia byť špecializovaní a/alebo pološpecializovaní učelia cudzích jazykov v základnom vzdelávaní kvalifikovaní na bakalárskom stupni (ukazovateľ D1 a D2 pre špecializáciu učiteľov na rôznych úrovniach vzdelávania). V nižšom strednom vzdelávaní musia byť kvalifikovaní na bakalárskom stupni približne v polovici vzdelávacích systémov a na magisterskom stupni štúdia vo zvyšku. V takmer dvoch tretinách vzdelávacích systémov je požadovaná vo všeobecnej vyššej strednej úrovni minimálnou vysokoškolská kvalifikácia na magisterskom stupni.

Vo väčšine vzdelávacích systémov je minimálna úroveň vzdelania rovnaká pre špecializovaných aj pre pološpecializovaných učiteľov cudzích jazykov, bez ohľadu od stupňa vzdelávania. V 12 štátoch potrebujú oba typy učiteľov cudzích jazykov na všetkých troch stupňoch vzdelávania minimálne magisterský stupeň (Česká republika, Nemecko, Estónsko, Francúzsko, Chorvátsko, Taliansko, Portugalsko, Slovinsko, Slovensko, Fínsko, Švédsko a Srbsko). V ďalších štyroch štátoch, ktoré nemajú špecializovaných alebo pološpecializovaných učiteľov cudzích jazykov alebo výučbu cudzích jazykov v základnom vzdelávaní, sa taktiež vyžaduje magisterský stupeň pre obe úrovne stredného vzdelávania (Írsko, Luxembursko, Švajčiarsko a Island). Naopak, v 10 ďalších štátoch je požadovaný bakalársky stupeň pre špecializovaných aj pološpecializovaných učiteľov cudzích jazykov všetkých troch stupňov vzdelávania. Tak je to v Bulharsku, Grécku, Lotyšsku, Litve, Poľsku, Spojenom kráľovstve (Anglicko), Bosne a Hercegovine, Čiernej Hore, Bývalej juhoslovanskej republike, Macedónsko a Turecku. Na Cypre, Malte a v Spojenom kráľovstve (Wales, Severné Írsko a Škótsko), nemajú v základnom vzdelávaní ani špecializovaných, ani pološpecializovaných učiteľov cudzích jazykov, ani výučbu cudzích jazykov, v dvoch stupňoch stredného vzdelávania sa vyžaduje bakalársky stupeň. Od roku 2018/19 budú mať učelia základných a stredných škôl na Malte kvalifikáciu magisterského stupňa s 5-ročnou počiatočnou prípravou.

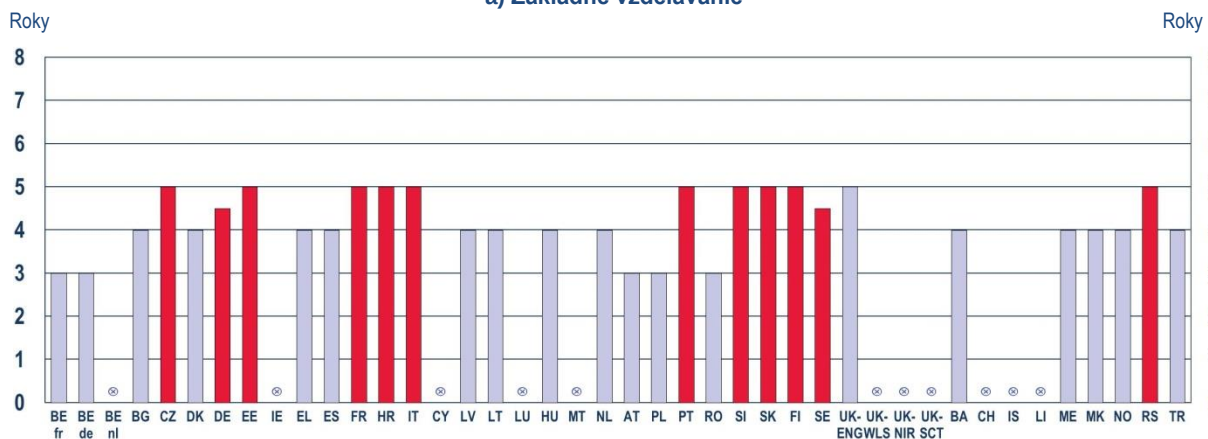
Medzi 8 vzdelávacími systémami, v ktorých sa minimálna úroveň kvalifikácie pre špecializovaných a pološpecializovaných učiteľov cudzích jazykov mení podľa úrovne vzdelávania, existujú dva modely. V troch z nich sa na strednej úrovni vyžaduje magisterský stupeň, ale v základnej sa nevyžaduje (Španielsko, Maďarsko a Rumunsko). V ďalších piatich sa vyžaduje magisterský titul len vo všeobecnom vyššom strednom vzdelávaní (Belgicko – Francúzske a Flámske spoločenstvo, Dánsko, Holandsko a Nórsko). V Nórsku bude od roku 2017/18 minimálny kvalifikačný stupeň pre špecializovaného učiteľa cudzieho jazyka v základnom a nižšom strednom stupni takisto magisterský stupeň. V Rakúsku je bakalársky stupeň minimálnou požadovanou kvalifikáciou pre základné a nižšie stredné vzdelávanie v *Neue Mittelschule* (t.j. školy nižšieho stredného vzdelávania). V druhom type školy pracujú spoločne učelia cudzieho jazyka kvalifikovaní na bakalárskom a magisterskom stupni. Pre nižšie stredné vzdelávanie v *Allgemeinbildende Höhere Schule* (t.j. akademicky orientované školy pre nižšie aj vyššie stredné vzdelávanie) a všeobecné vyššie stredné vzdelávanie je potrebný magisterský titul. V súčasnosti kvalifikácia na bakalárskom stupni pre základné a nižšie stredné vzdelávanie postupne zaniká a od roku 2020/21 by ju mala v plnej miere nahradiť kvalifikácia na magisterskom stupni pre všetky úrovne vzdelávania.

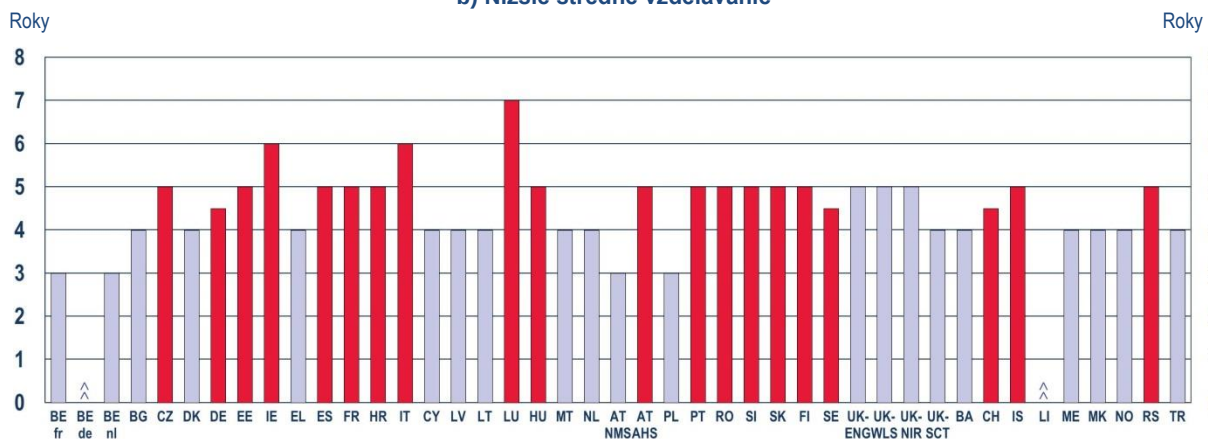
UČITELIA

Ukazovateľ D4: Minimálna dĺžka a stupeň počiatočnej prípravy pre špecializovaných a pološpecializovaných učiteľov cudzích jazykov v základnom a všeobecnom strednom vzdelávaní, 2015/16

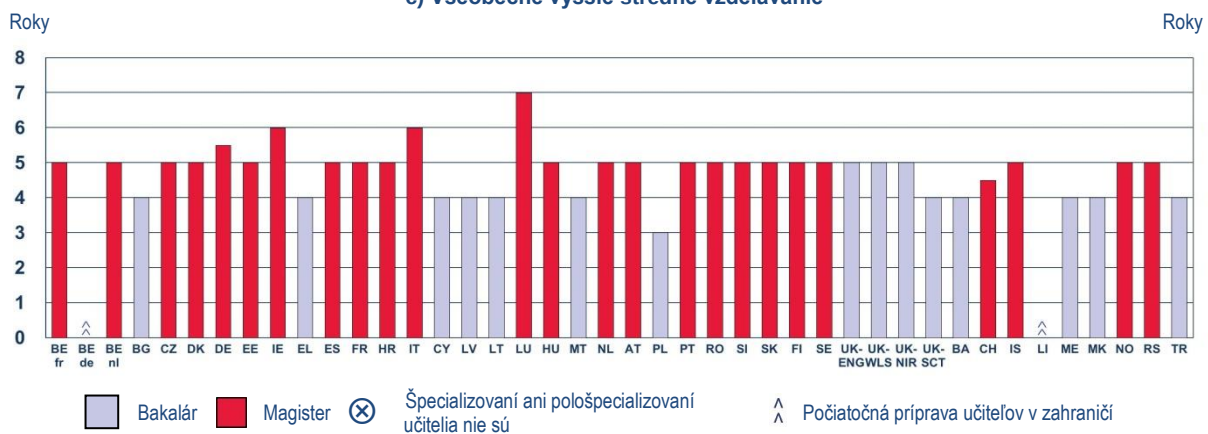
a) Základné vzdelávanie

b) Nižšie stredné vzdelávanie

c) Všeobecné vyššie stredné vzdelávanie

Bakalár
 Magister
 Špecializovaní ani pološpecializovaní učitelia nie sú
 Počiatočná príprava učiteľov v zahraničí

Zdroj: Eurydice.

Vysvetlivky

V niektorých vzdelávacích systémoch nie sú centrálné odporúčania o stupni špecializácie alebo sa spomínajú iba všeobecnovzdelávací učitelia pre jeden alebo viac vzdelávacích úrovní (ukazovateľ D1 a D2). Ak v praxi boli počas referenčného roka prijatí špecializovaní a/alebo pološpecializovaní učitelia do príslušnej vzdelávacej úrovne (úrovní), je v ukazovateli znázornené minimálne trvanie a úroveň počiatočnej prípravy učiteľov.

Definíciu "počiatočná príprava učiteľov" pozri v slovníku.

Špecifické poznámky štátov (ukazovateľ D4)

Belgicko (BE fr): V prvom ročníku všeobecného ISCED 3 je pre učiteľov minimálne trvanie a úroveň kvalifikácie rovnaká ako pre ISCED 2.

Belgicko (BE de): Na úrovniach ISCED 2 a 3 nie je v rámci tohto spoločenstva organizované počiatočná príprava učiteľov. Väčšina učiteľov pre tieto úrovne vzdelávania je vyškolená vo Francúzskom spoločenstve Belgicka.

Rakúsko: Implementácia nového modelu počiatočnej prípravy učiteľov na magisterskej úrovni (5-6 rokov) sa začala v rokoch 2015/16 pre budúcich učiteľov na úrovni ISCED 1 a v roku 2016/17 pre budúcich učiteľov na úrovni ISCED 2. Úplná implementácia sa očakáva do roku 2020/21.

Lichtenštajnsko: Na úrovniach ISCED 2 a 3 nie je v rámci tohto spoločenstva organizovaná počiatočná príprava učiteľov. Väčšina týchto učiteľov je vyškolená v Rakúsku alebo vo Švajčiarsku.

Minimálna dĺžka počiatočnej prípravy špecializovaných a pološpecializovaných učiteľov cudzích jazykov zvyčajne trvá štyri alebo päť rokov. V štyroch štátoch trvá iba 3 roky: v Belgicku (základné a nižšie stredné vzdelávanie), Rakúsku (základné a nižšie stredné vzdelávanie okrem *Allgemeinbildende Höhere Schule*), Poľsku (všetky tri úrovne vzdelávania) a v Rumunsku (základné vzdelávanie). Naopak, minimálna dĺžka štúdia 6 rokov je v Írsku a v Taliansku v nižšom a všeobecnom vyššom strednom vzdelávaní. V Luxembursku budúci učelia nižšieho a všeobecného vyššieho stredného vzdelávania získajú magisterský titul v zahraničí až po absolvovaní dvojročného kurzu odbornej prípravy vo svojom štáte, čiže minimálna doba trvania štúdia je sedem rokov.

V rámci štátov rozdiel v minimálnom trvaní počiatočnej prípravy učiteľov zvyčajne zodpovedá rozdielom v minimálnom požadovanom stupni kvalifikácie. Minimálna dĺžka trvania je vyššia, ak je potrebný magisterský titul, v porovnaní s bakalárskym titulom. V niektorých štátoch sa však minimálna dĺžka trvania štúdia na získanie magisterského titulu mení o pol roka až o rok podľa úrovne vzdelávania, v ktorej bude budúci učiteľ pracovať. V Nemecku a vo Švédsku je minimálna dĺžka štúdia na magisterskom stupni dlhšia pre všeobecné vyššie stredné vzdelávanie. V Taliansku je pre všeobecné stredné vzdelávanie o rok dlhšie štúdium ako pre základné vzdelávanie.

VO VÄČŠINE ŠTÁTOV, KTORÉ PONÚKAJÚ CLIL, SÚ NA VÝUČBU V TÝCHTO PROGRAMOCH POTREBNÉ ĎALŠIE KVALIFIKÁCIE

Vo väčšine štátov existujú špeciálne ustanovenia pre výučbu istých vyučovacích predmetov učebných osnov v dvoch rôznych jazykoch. Niektoré sú vo vyučovacom, iné v cudzom jazyku. Napríklad väčšina predmetov je vo vyučovacom jazyku, ale matematika, geografia a prírodné vedy v cudzom jazyku. V tejto štúdii sa tento typ označuje ako obsahovo a jazykovo integrované vzdelávanie (CLIL) typu A (kapitola B, časť III, kde nájdete viac informácií o existujúcich ustanoveniach CLIL).

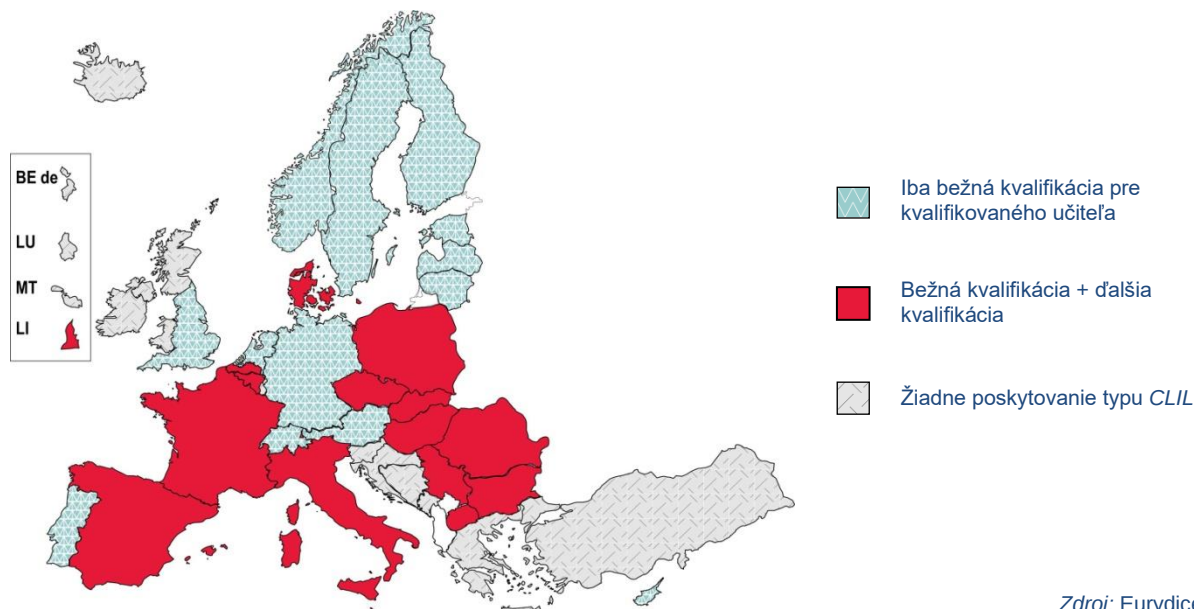
V ideálnom stave, aby učelia učili nejazykový predmet v cudzom jazyku, mali by mať veľmi dobré znalosti vo vyučovanom predmete a aj v danom jazyku, v ktorom ho učia. Musia byť tiež oboznámení s metodikou CLIL. V niektorých vzdelávacích systémoch sa vyžaduje, aby mali učelia cudzích jazykov kvalifikáciu nielen v cudzích jazykoch ako aj v nejazykovom predmete (ukazovateľ D3). Je to optimálne riešenie pre poskytovania CLIL typu A.

Ukazovateľ D5 znázorňuje požiadavky centrálnych orgánov školstva pre učiteľov CLIL typu A. V 13 vzdelávacích systémoch stačí mať bežnú pedagogickú kvalifikáciu, zatiaľ čo 15 vzdelávacích systémov požaduje ďalšiu kvalifikáciu, osvedčenie alebo skúsenosti.

Vo väčšine štátov, kde sú predpisy o ďalšej kvalifikácii pre CLIL, platia zvyčajne pre učiteľov, ktorí nie sú kvalifikovaní ako učelia cudzích jazykov, a odkazujú na znalosti cieľového jazyka. Učelia sú buď povinní mať akademický titul v cieľovom jazyku – popri titulu z predmetu, ktorý budú vyučovať – alebo musia dokladovať, že majú dostatočné znalosti v cieľovom jazyku. Minimálna úroveň požadovanej odbornej spôsobilosti v cudzích jazykoch sa často vyjadruje v rámci spoločného európskeho referenčného rámca Rady Európy pre jazyky. Zvyčajne zodpovedá buď úrovni B2 ("stredne pokročilý")

alebo úrovni C1 ("pokročilý"). Okrem toho môžu centrálna odporúčania odkazovať aj na špeciálne jazykové certifikáty/skúšky, ktoré môžu byť dôkazom o dostatočnej znalosti cieľového jazyka (napr. štátna jazyková skúška na Slovensku).

Ukazovateľ D5: Požadované kvalifikácie pre prácu v školách s programom CLIL (typ A) stanovené na centrálnej úrovni v základnom a/alebo všeobecnom strednom vzdelávaní, 2015/16

	Druh požadovanej ďalšej kvalifikácie
BE fr	- Kvalifikácie získané v cieľovom jazyku; alebo - certifikát (udelený na základe skúšky), ktorý dokladuje dôkladnú znalosť jazyka.
BE nl	Certifikát o spôsobilosti minimálne na <i>CEFR</i> úrovni C1.
BG	Certifikát o spôsobilosti minimálne na <i>CEFR</i> úrovni B2 (iba pre učiteľov, ktorí nemajú akademický titul v cieľovom jazyku).
CZ	Znalosti cieľového jazyka zodpovedajúce aspoň <i>CEFR</i> úrovni C1 (iba pre učiteľov, ktorí nemajú akademický titul v cieľovom jazyku).
DK	- Bakalársky titul v cieľovom jazyku; alebo <i>Cambridge English</i> certifikát; alebo - skúška z písomnej a ústnej znalosti jazyka (napr. ukončenie nejazykového štúdia na britskej alebo americkej univerzite).
ES	Certifikát a/alebo skúška o pokročilej znalosti cieľového jazyka. Minimálna požadovaná úroveň je zvyčajne <i>CEFR</i> B2, existujú však rozdiely v autonómnych spoločenstvách. Tieto sú zodpovedné za reguláciu akýchkoľvek ďalších kvalifikačných požiadaviek. - Niektoré autonómne spoločenstvá vyžadujú certifikát o jazykovej spôsobilosti (<i>habilitación lingüística</i>), ktorý možno získať ako buď ako súčasť predmetovej kvalifikácie alebo prostredníctvom certifikátu vydaného štátnymi jazykovými školami (<i>Escuelas Oficiales de Idiomas</i>) alebo ďalšími akreditovanými inštitúciami (napr. Valencia, de Murcia, Astúria, Kanárske ostrovy a Kalábria). - Iné autonómne spoločenstvá vyžadujú osobitnú odbornú prípravu v metodike (napr. Katalánsko, La Rioja, Kastília - León, Valencia, de Murcia, Kanárske ostrovy a Extremadura).
FR	- Absolvovanie špeciálnej ústnej skúšky testujúcej schopnosť používať cieľový cudzí jazyk v kontexte predmetu, ktorý sa má vyučovať. - V medzinárodných sekciách musia učitelia ovládať dva jazyky danej sekcie ako materinskú reč.
IT	- Jednoročný univerzitný kurz v <i>CLIL</i> (60 kreditov); a - certifikát o spôsobilosti minimálne na <i>CEFR</i> úrovni C1.
HU	- Plná kvalifikácia ako učiteľ cudzieho jazyka; a - plná kvalifikácia v konkrétnom nejazykovom predmete.

ČASŤ I – KVALIFIKÁCIA

	Druh požadovanej ďalšej kvalifikácie
PL	– Certifikát o spôsobilosti minimálne na <i>CEFR</i> úrovni B2 (iba pre učiteľov, ktorí nemajú akademický titul v cieľovom jazyku); alebo – ekvivalent zodpovedajúci certifikátu <i>CEFR</i> úrovni B2 (predpisy obsahujú zoznam ekvivalentných jazykových certifikátov).
RO	Certifikát o účasti na kurze/seminári o metodike <i>CLIL</i> .
SK	Štátna jazyková skúška v cieľovom jazyku (iba pre učiteľov, ktorí nemajú akademický titul v cieľovom jazyku).
LI	Certifikát preukazujúci spôsobilosť minimálne na <i>CEFR</i> úrovni C2 (iba pre učiteľov, ktorí nemajú akademický titul v cieľovom jazyku).
MK	– Certifikát preukazujúci spôsobilosť minimálne na <i>CEFR</i> úrovni B1 (iba pre učiteľov, ktorí nemajú akademický titul v cieľovom jazyku); a – pravidelná účasť na jazykových kurzoch.
RS	– Certifikát preukazujúci spôsobilosť na minimálnej <i>CEFR</i> úrovni B2 v prvom roku s požiadavkou dosiahnuť úroveň <i>CEFR/C1</i> v nasledujúcich piatich rokoch v pokračujúcom profesionálnom rozvoji; alebo – ako minimum ukončenie vyššieho stredného vzdelávania s cieľovým jazykom ako hlavným predmetom; alebo – pre tých, ktorí vyučujú po boku kvalifikovaného učiteľa cudzieho jazyka – certifikát preukazujúci spôsobilosť na úrovni <i>CEFR/B1</i> (iba pre učiteľov, ktorí nemajú akademický titul v cieľovom jazyku).

Vysvetlivky

Definície “*CLIL* typu A a B” sa nachádzajú v slovníku.

Špecifické poznámky štátov

Švajčiarsko: Centrálné predpisy stanovujú, že kantóny musia zabezpečiť primeranú kvalifikáciu pri vyučovaní cudzích jazykov a metodológie *CLIL*.

Niekoľko ďalších štátov uviedlo, že hoci neexistujú žiadne ďalšie formálne požiadavky na výučbu v *CLIL*, všeobecne sa očakáva, že potenciálni učitelia *CLIL* by mali predložiť dôkaz o znalosti cieľového cudzieho jazyka.

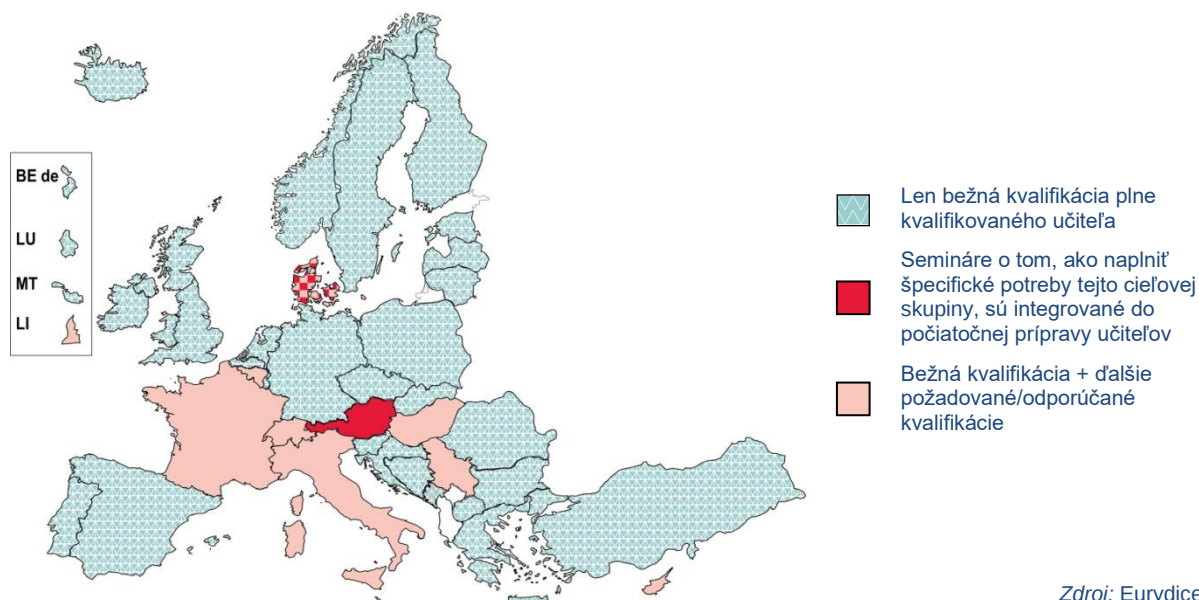
V niekoľkých štátoch presahujú špeciálne požiadavky znalosti cieľového cudzieho jazyka. Napríklad v niektorých autonómnych spoločenstvách Španielska sa učitelia musia zúčastniť na špeciálnom kurze odbornej prípravy o metodike *CLIL*. Vo Francúzsku budúci učitelia *CLIL* musia absolvovať ústnu skúšku, kde uchádzači preukážu schopnosť používať cieľový cudzí jazyk, ktorý majú vyučovať. V Rumunsku musia učitelia absolvovať kurz alebo seminár o metodike *CLIL*.

MENEJ AKO 10 VZDELÁVACÍCH SYSTÉMOV UVÁDZA ŠPECIFICKÉ KVALIFIKÁCIE NA VÝUČBU ŽIAKOV – PRISŤAHOVALCOV

V dôsledku nedávneho prílivu prisťahovalcov, viac škôl a učiteľov reaguje na výzvu integrácie žiakov do systému vzdelávania, ktorí sú prisťahovalcami a nehovoria vyučovacím jazykom (ukazovateľ A3 a A4). To znamená, že viac učiteľov musí byť schopných pracovať v multikultúrnom a viacjazyčnom prostredí. To si vyžaduje špecifické zručnosti, ktoré je v zásade možné získať počas počiatkovej prípravy učiteľov a následne ďalej rozvíjať prostredníctvom ďalšej odbornej prípravy. Evidencia však ukazuje (prieskum TALIS 2013), že 37,9 % učiteľov nižších stredných škôl vyjadrilo miernu až vysokú potrebu odbornej prípravy v tejto oblasti, zatiaľ čo iba 13,3 % sa zúčastnilo vzdelávacích aktivít v tejto oblasti počas 12 mesiacov pred týmto prieskumom (7).

(7) Pozri ukazovateľ 3.12 v Európska komisia/EACEA/Eurydice, 2015b.

Ukazovateľ D6: Požadované/odporúčané kvalifikácie stanovené na centrálnej úrovni na výučbu žiakov – prisťahovalcov, ktorí nehovoria vyučovacím jazykom v základnom a/alebo všeobecnom strednom vzdelávaní, 2015/16

Zdroj: Eurydice.

	Druh požadovanej/odporúčanej ďalšej kvalifikácie
BE fr	Kvalifikácia na výučbu vyučovacieho jazyka ako cudzieho jazyka.
DK	Kvalifikácia na výučbu vyučovacieho jazyka ako cudzieho jazyka.
FR	Pre učiteľov v základnom vzdelávaní, kvalifikácia na výučbu vyučovacieho jazyka ako cudzieho jazyka.
IT	– Kvalifikácia na výučbu vyučovacieho jazyka ako cudzieho jazyka. Účasť v ďalšej odbornej príprave v oblasti medzikulturality.
CY	– Pre učiteľov v základnom vzdelávaní: účasť na školení o výučbe vyučovacieho jazyka ako cudzieho jazyka. – Pre učiteľov v strednom vzdelávaní: – kvalifikácia v gréckej filozofii; a – skúsenosti s výučbou vyučovacieho jazyka ako cudzieho jazyka; a – účasť na seminároch o medzikultúrnom rozmere.
HU	– Kvalifikácia na výučbu vyučovacieho jazyka ako cudzieho jazyka; alebo – len pre učiteľov maďarského jazyka a literatúry: špecifické akreditované školenie pre učiteľov o výučbe vyučovacieho jazyka ako cudzieho jazyka (ekvivalent 90-hodinového tréningu).
CH	Účasť na ďalších činnostiach profesionálneho rozvoja v oblasti výučby vyučovacieho jazyka ako cudzieho jazyka.
LI	– Kvalifikácia na výučbu vyučovacieho jazyka ako cudzieho jazyka (60 ECTS); alebo – Kvalifikácia v nápravnom vzdelávaní (60 ECTS).
RS	– Účasť na ďalších činnostiach profesionálneho rozvoja v oblasti výučby vyučovacieho jazyka ako cudzieho jazyka (20 hodín); a – Absolvovanie špecifickej skúšky v oblasti vyučovacieho jazyka ako cudzieho jazyka.

Vysvetlivky

Tento ukazovateľ sa zameriava na centrálné odporúčania/požiadavky pre učiteľov, ktorí učia žiakov z prostredia prisťahovalcov, ktorí nerozprávajú vyučovacím jazykom. Títo môžu byť učiteľmi všeobecnovzdelávacích predmetov alebo špecializovaní učitelia, ktorí učia vyučovacím jazykom, cudzie jazyky alebo iný predmet učebných osnov. Učitelia s konkrétnou úlohou (napr. učitelia jazykovej podpory, učitelia materinského jazyka) nie sú v ukazovateli zahrnutí.

Definície “deti z prostredia prisťahovalcov” a “vyučovací jazyk” sa nachádzajú v slovníku.

Centrálne orgány školstva môžu stanoviť špecifické požiadavky alebo odporúčania pre učiteľov, ktorí pracujú so žiakmi – prisťahovalcami tak, aby boli títo učitelia vhodne vybavení na vyučovanie v multikultúrnom alebo viacjazyčnom prostredí, a tak poskytovali optimálnu podporu týmto žiakom. Ako je však znázornené v ukazovateli D6, učitelia so žiakmi – prisťahovalcami v troch štvrtinách štátov potrebujú iba bežné kvalifikácie učiteľov bez ďalších požiadaviek alebo odporúčaní. Učitelia s osobitnou úlohou (asistenti učiteľa, učitelia materinského jazyka) sa tu nezohľadňujú (viac informácií o spôsobe integrácie žiakov – prisťahovalcov do vzdelávacích systémov je v kapitole E, časť III).

V dvoch štátoch sa úloha učiteľov ako facilitátorov integračného procesu žiakov z prostredia prisťahovalcov zohľadňuje a začleňuje do počiatočnej prípravy učiteľov ako súčasť študijného programu pre všetkých budúcich učiteľov. V Dánsku sa budúci učitelia musia pripravovať ako vyučovať bilingválnych žiakov v triedach s jazykovou rozmanitosťou. V Rakúsku Centrum pre medzikultúru, migráciu a viacjazyčnosť podporuje tieto otázky v počiatočnej príprave učiteľov pod záštitou ministerstva školstva. “Rozmanitosť a rodové kompetencie” sú definované ako jedna zo šiestich kompetencií, ktoré sa majú nadobudnúť v počiatočnej príprave učiteľov. Zahŕňa to niektoré povinné témy, napríklad “prostredie prisťahovalcov”, “nemčina ako vyučovací jazyk” a “nemčina ako druhý jazyk”. Rakúske ministerstvo školstva nedávno tiež odporučilo účasť v kurze ďalšieho odborného vzdelávania “Rozmanitosť jazykov/Viacjazyčnosť/Medzikultúrne vzdelávanie”.

Iba deväť vzdelávacích systémov má centrálne odporúčania alebo požiadavky pre učiteľov so žiakmi – prisťahovalcami, ktorí nehovoria vyučovacím jazykom. Tie zvyčajne platia pre výučbu vyučovacieho jazyka. V siedmich vzdelávacích systémoch sa uvádzajú špecifické kvalifikácie pre výučbu vyučovacieho ako cudzieho jazyka (Francúzske spoločenstvo Belgicka, Dánsko, Francúzsko (iba základné vzdelávanie), Taliansko, Cyprus, Maďarsko a Lichtenštajnsko). V troch vzdelávacích systémoch sa spomína účasť v ďalšom vzdelávaní učiteľov v tejto oblasti (Cyprus, Švajčiarsko a Srbsko).

Všetky tieto požiadavky alebo odporúčania sú o jazykovom rozmere. Interkultúrny rozmer vyučovania je zohľadnený iba v centrálnych odporúčaníach v Taliansku a na Cypre.

Niektoré štáty tiež zriadili špeciálne zdroje na podporu učiteľov so žiakmi z prostredia prisťahovalcov, ktorí nehovoria vyučovacím jazykom. Napríklad Nemecké spoločenstvo Belgicka a Rakúsko vytvorili internetové stránky, ktoré sa osobitne venujú výučbe nemčiny ako cudzieho jazyka, poskytujú učebné materiály a návrhy na pozitívne zvládnutie kultúrnej a jazykovej rozmanitosti ⁽⁸⁾. Írsko má metodické pokyny pre výučbu a hodnotenie angličtiny ako druhého jazyka v základnom vzdelávaní ⁽⁹⁾. Vláda Estónska zriadila Metodické centrum pre učebné osnovy a nadáciu Innove na koordináciu aktivít rozvoja celoživotného vzdelávania a realizáciu príslušných projektov. Jednou z kompetencií tejto inštitúcie je poskytnúť poradenstvo, metodické rady, učebné materiály a školenia o medzikultúrnom vzdelávaní a výučbe žiakov, ktorí nehovoria vyučovacím jazykom.

⁽⁸⁾ Pozri www.daz-dg.be, www.sprich-mit-mir.at a <http://www.schule-mehrsprachig.at>.

⁽⁹⁾ Pozri http://www.ncca.ie/en/Curriculum_and_Assessment/Inclusion/English_as_an_Additional_Language/

UČITELIA

ČASŤ II – MEDZINÁRODNÁ MOBILITA

Rada Európskej únie vo svojich záveroch z 12. mája 2009 zdôraznila potrebu postupne rozširovať medzinárodnú mobilitu, najmä pre učiteľov, s “cieľom vzdelávať sa v zahraničí – tak v rámci Európy ako aj vo svete – aby bolo skôr pravidlom ako výnimkou” ⁽¹⁰⁾. Táto časť sa zaoberá medzinárodnou mobilitou učiteľov cudzích jazykov. Cesta do zahraničia je pre týchto učiteľov mimoriadne dôležitá, pretože potrebujú zlepšiť svoje jazykové zručnosti a dobre sa oboznámiť s kultúrou danej krajiny, v ktorej sa hovorí jazykmi, ktoré vyučujú. Medzinárodná mobilita je určite dôležitým faktorom pri poskytovaní potrebných zručností a kompetencií učiteľom na rozvoj viacjazyčnosti žiakov.

Táto časť sa zameriava na medzinárodnú mobilitu učiteľov cudzích jazykov. Jeden ukazovateľ zobrazuje, či centrálné orgány školstva odporúčajú, aby budúci učitelia cudzích jazykov počas svojej počiatočnej prípravy strávili určitý čas v štáte cieľového jazyka. Taktiež sa analyzujú existujúce schémy financovania organizované na centrálnej úrovni na podporu mobility učiteľov cudzích jazykov. Niekoľko ukazovateľov zameraných na učiteľov nižšieho stredného vzdelávania, poskytuje niektoré štatistické údaje o medzinárodnej mobilita. Tie ukazujú podiel učiteľov cudzích jazykov, ktorí boli pracovne aspoň raz v zahraničí, dôvod cesty a či získali finančnú podporu alebo nie. Tieto štatistiky pochádzajú z medzinárodného prieskumu OECD, TALIS 2013 (Štatistické databázy a terminológia).

Prieskum TALIS 2013 sa týka učiteľov nižších stredných škôl. Iba 19 európskych vzdelávacích systémoch, ktoré sú v tomto prieskume, sa zúčastnilo časti prieskumu venovanej medzinárodnej mobilita učiteľov. Aby sa zjednodušili ukazovatele vychádzajúce z údajov TALIS, vzdelávacie systémy, ktoré sa nezúčastnili prieskumu, nie sú uvedené.

Medzinárodná mobilita znamená, že učitelia sa fyzicky presunú do štátu, iného ako je ich domovský štát na pracovné/profesionálne účely, a to buď počas počiatočnej prípravy učiteľov (PPU) alebo ako praktizujúci učitelia. Súkromné cestovanie/mobilita – ako sú prázdniny v zahraničí bez pracovného charakteru – sa neberú do úvahy. Okrem toho prieskum TALIS 2013 obmedzuje túto definíciu na časový úsek “týždeň a viac [strávený vo] vzdelávacej inštitúcii alebo škole” a neberie do úvahy zahraničné cesty na konferencie alebo workshopy.

OD BUDÚCEHO UČITEĽA SA MÁLOKEDY VYŽADUJE, ABY STRÁVIL URČITÝ ČAS POČIATOČNEJ PRÍPRAVY V ŠTÁTE CIEĽOVÉHO JAZYKA

Zotrvanie určitého obdobia počiatočnej prípravy v štáte cieľového jazyka sa zdá byť pre budúcich učiteľov cudzích jazykov mimoriadne dôležité. Môže to výrazne zlepšiť znalosti o jazyku, ktorý budú učiť. Môže im to tiež poskytnúť skúsenosť s kultúrou cieľového štátu z prvej ruky. Preto je zaujímavé zistiť, či centrálné orgány školstva odporúčajú medzinárodnú mobilitu budúcim učiteľom cudzích jazykov ako spôsob na skvalitnenie vyučovania.

Počiatočná príprava učiteľov je v tejto štúdii definovaná ako úplné obdobie štúdia a odbornej prípravy, počas ktorej budúci učitelia navštevujú akademické študijné predmety a vykonávajú odbornú prípravu

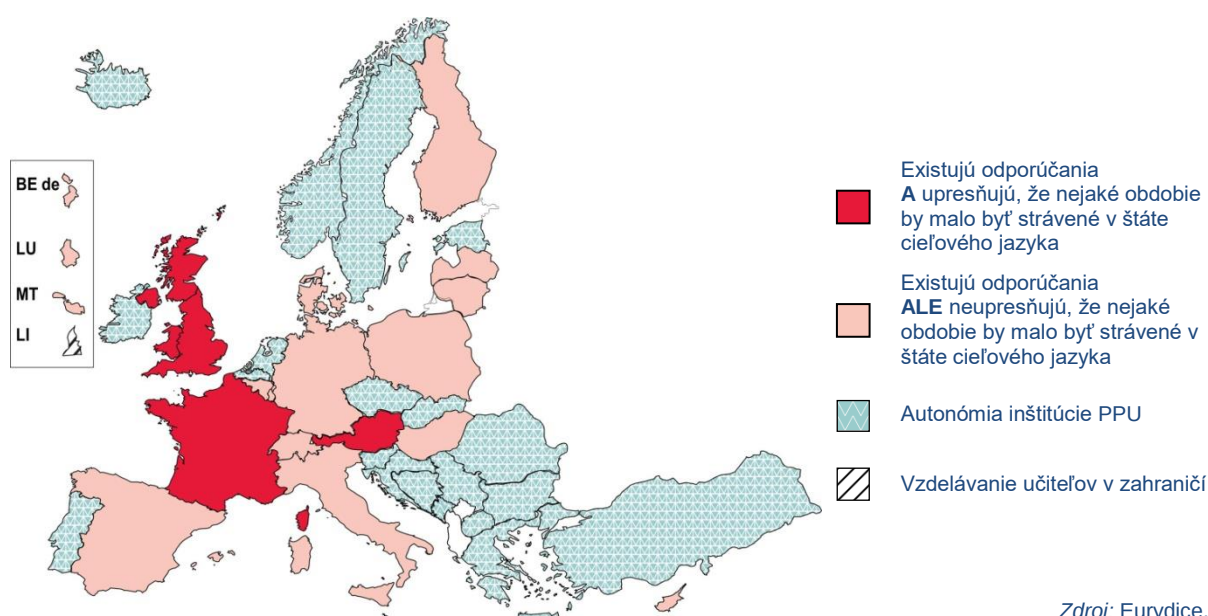
⁽¹⁰⁾ Závery Rady z 12. mája 2009 o strategickom rámci pre európsku spoluprácu v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy (“ET2020”), OJ C 119, 28.05.2009, str. 3.

– či už postupne alebo súčasne – na získanie potrebných vedomostí a zručností, aby sa stali učiteľmi. Toto obdobie končí, keď budúci učelia získajú kvalifikáciu ako učelia.

V polovici vzdelávacích systémov centrálné orgány školstva nemajú centrálna odporúčania o počiatočnej príprave budúcich učiteľov cudzích jazykov. Vzdelávacie inštitúcie môžu organizovať výučbu podľa vlastného uváženia.

V druhej polovici vzdelávacích systémov sú hlavné odporúčania o obsahu počiatočnej prípravy pre učiteľov cudzích jazykov. Majú rôzne aspekty, vrátane organizovania teoretických kurzov o výučbe cudzích jazykov, určenie miesta vyučovania cudzích jazykov v rámci školy alebo časové obdobie strávené v štáte cieľového jazyka.

Ukazovateľ D7: Existencia centrálnych odporúčaní o obsahu počiatočnej prípravy učiteľov (PPU) a časové obdobie, ktoré majú budúci učelia cudzích jazykov stráviť v štáte cieľového jazyka, 2015/16

Vysvetlivky

Definíciu “**počiatočná príprava učiteľov**” pozri v slovníku.

Tam, kde existujú odporúčania o obsahu počiatočnej prípravy učiteľov aspoň pre jeden typ učiteľa cudzieho jazyka (t.j. učelia všeobecnovzdelávacích predmetov, špecializovaní alebo pološpecializovaní učelia) alebo jednu vzdelávaciu úroveň, štát sa zaraďuje buď do kategórie “Existujú odporúčania A upresňujú, že nejaké obdobie by malo byť strávené v štáte cieľového jazyka” alebo do kategórie “Existujú odporúčania ALE neupresňujú, že nejaké obdobie by malo byť strávené v štáte cieľového jazyka”.

Ak učelia cudzích jazykov strávia určitý čas v štáte alebo regióne, v ktorom sa hovorí jazykom, ktorý majú vyučovať (cieľový jazyk), môže to zahŕňať čas strávený v škole (ako asistent), na univerzite (zúčastňovanie sa kurzov) alebo na pracovnom mieste. Cieľom je poskytnúť budúcim učiteľom priamy kontakt s jazykom, ktorý budú vyučovať a s reáliami príslušného štátu.

Špecifické poznámky štátov

Belgicko (BE de): Ukazovateľ platí len pre počiatočnú prípravu učiteľov pre ISCED 1, pretože spoločenstvo neorganizuje PPU pre učiteľov na úrovni ISCED 2 a 3.

Írsko: Aby mohli byť budúci učelia cudzích jazykov na úrovni ISCED 2 a všeobecnej úrovni ISCED 3 zaregistrovaní v Učiteľskej rade (ktorá umožňuje jednotlivcom vyučovať v štátom financovaných školách), musia aspoň 3 mesiace stráviť v štáte cieľového jazyka.

Ako znázorňuje ukazovateľ D7, medzi štátmi, ktoré majú nejaké odporúčania o obsahu počiatočnej prípravy učiteľov, konkrétne len tri odporúčajú, aby budúci učitelia cudzích jazykov, najmä špecializovaní, strávili určité obdobie v štáte cieľového jazyka predtým, než získajú pedagogickú kvalifikáciu. Vo Francúzsku sa odporúča, aby špecializovaní učitelia cudzích jazykov strávili určité obdobie v štáte cieľového jazyka, ale dĺžka trvania nie je špecifikovaná. V Rakúsku sa odporúča študijný pobyt v zahraničí na jeden semester. V Spojenom kráľovstve (Anglicko, Wales, Severné Írsko) vysokoškolský jazykový stupeň zahŕňa jeden rok štúdia v zahraničí, ktorý je vstupom do kurzu postgraduálneho vzdelávania učiteľov. V Škótsku je jednou z požiadaviek odborného vzdelávania, aby budúci učitelia jazykov strávili aspoň šesť mesiacov v štáte, kde sa hovorí ich prvým cudzím jazykom a tri mesiace v štáte, kde sa hovorí ich druhým cudzím jazykom.

V Írsku sa môžu pedagogické fakulty rozhodovať o obsahu počiatočnej prípravy učiteľov, ktorú ponúknu učiteľom cudzích jazykov. Na to, aby mohli byť zamestnaní, musia byť zaregistrovaní v Učiteľskej rade (ktorá umožňuje jednotlivcovi učiť v štátom financovaných školách). Preto musia budúci učitelia cudzích jazykov v nižšom a všeobecnom strednom vzdelávaní stráviť minimálne tri mesiace v štáte cieľového jazyka.

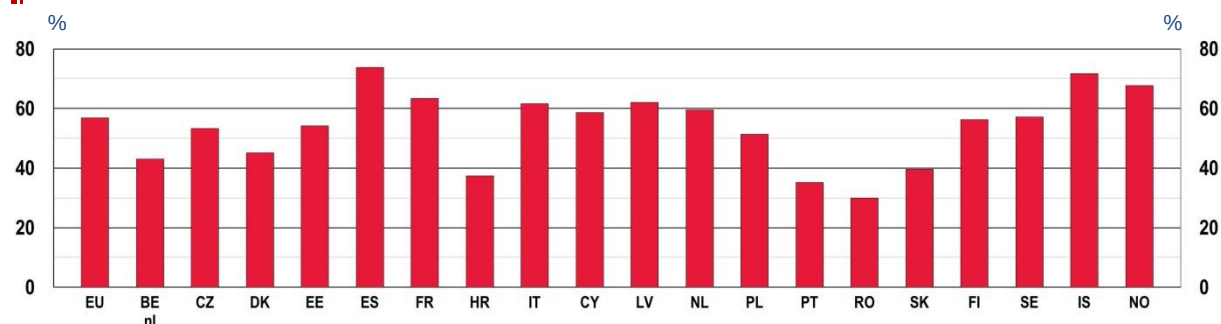
VIAC AKO POLOVICA UČITEĽOV CUDZÍCH JAZYKOV BOLA V ZAHRANIČÍ PRACOVNE

Predchádzajúci ukazovateľ skúmal hlavné odporúčania o PPU vo vzťahu k medzinárodnej mobilite budúcich učiteľov cudzích jazykov. Ukazuje sa, že len niekoľko štátov zaviedlo odporúčania v tejto oblasti.

Prieskum TALIS 2013 poskytuje prehľad o skutočnej praxi a zároveň údaje o podiele učiteľov cudzích jazykov, ktorí odišli pracovne do zahraničia.

Dotazník pre učiteľov TALIS 2013 uviedol otázku pracovnej mobility učiteľov s nasledujúcim znením: “Boli ste niekedy vo vašej kariére učiteľa alebo počas počiatočnej prípravy/školenia na zahraničnom študijnom pobyte?” Na základe tejto otázky nie je možné z prieskumu TALIS demonštrovať závery o frekvencii pracovných/študijných ciest učiteľov do zahraničia alebo mať informácie kedy sa táto cesta uskutočnila.

Ukazovateľ D8: Podiel učiteľov moderných cudzích jazykov v nižšom strednom vzdelávaní, ktorí boli pracovne/študijne v zahraničí, 2013

Zdroj: Eurydice, na základe TALIS 2013.

Vysvetlivky

Hodnoty uvedené v ukazovateli sú kvalifikovaným odhadom výsledkov prieskumu. Presné údaje a štandardné chyby odhadov sú uvedené v prílohe 3. Ďalšie informácie o TALIS nájdete v Štatistickej databáze a terminológii.

V zúčastnených štátoch bola priemerne viac ako polovica učiteľov cudzích jazykov aspoň raz na študijnom pobyte v zahraničí (56,9 %), v porovnaní s ostatnými učiteľmi 19,6 % (0,35). V Španielsku a na Islande bolo viac ako 70 % učiteľov cudzích jazykov v zahraničí. Učitelia cudzích jazykov zrejme potrebujú precvičovať a praktizovať jazyk, ktorý vyučujú. Taktiež potrebujú zažiť úzky kontakt s jednou z krajín, v ktorej sa hovorí jazykom, ktorý vyučujú. Môžu tak získať hlbší kultúrny pohľad, ktorý odovzdajú žiakom. Pre týchto učiteľov je medzinárodná mobilita prioritnou profesionálnou potrebou než pre učiteľov iných predmetov.

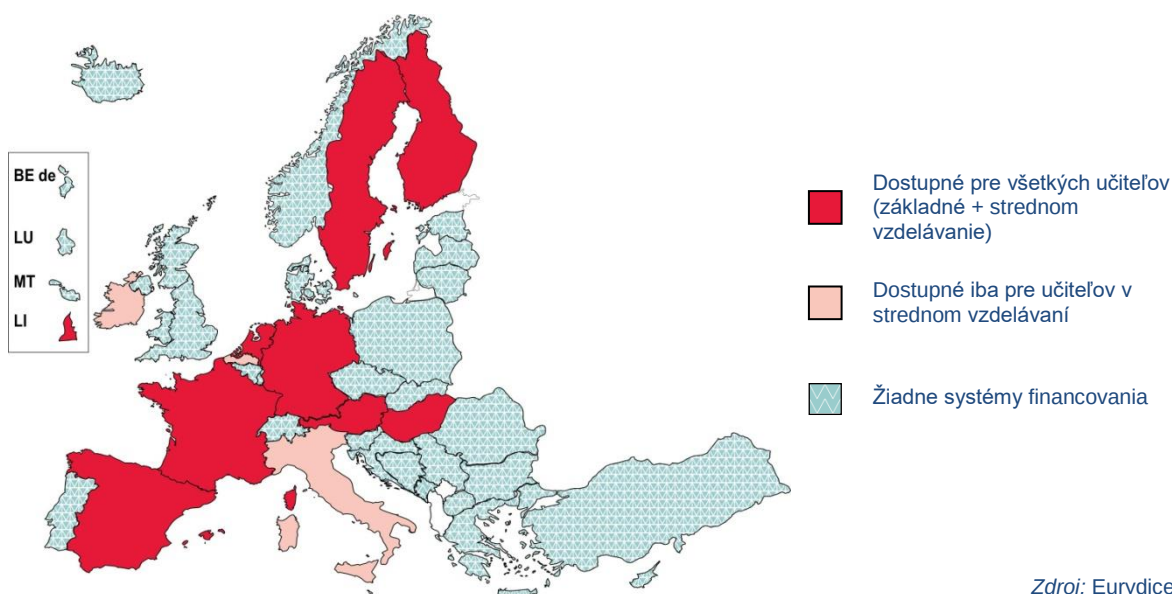
Druhou stranou mince však je, že viac ako 40 % učiteľov moderných cudzích jazykov, zo skúmaných štátov, nikdy nebolo na študijnom/pracovnom pobyte v zahraničí, čo je záver, ktorý môže mať vplyv na kvalitu výučby. Menej ako 40 % učiteľov cudzích jazykov v Chorvátsku, Portugalsku, Rumunsku a na Slovensku bolo v zahraničí na študijnom/pracovnom pobyte.

V obmedzenom počte štátov môže byť táto situácia spôsobená pozíciou príslušného cudzieho jazyka. Napríklad vo Flámskom spoločenstve Belgicka je francúzština považovaná za cudzí jazyk, hoci je to štátny jazyk (ukazovateľ A1). To znamená, že učitelia francúzštiny vo Flámskom spoločenstve môžu svoje jazykové zručnosti vykonávať vo svojom vlastnom štáte.

PREDOVŠETKÝM V ZÁPADNÝCH EURÓPSKYCH ŠTÁTOCH SÚ NÁRODNÉ SYSTÉMY FINANCOVANIA MEDZINÁRODNEJ MOBILITY PRE UČITEĽOV CUDZÍCH JAZYKOV

Niektoré štáty majú centrálné systémy na podporu medzinárodnej mobility svojich učiteľov cudzích jazykov. Cieľom týchto programov je podporiť učiteľov, ktorí chcú stráviť určitý čas v zahraničí na študijnom/pracovnom pobyte. Systémy financovania môžu platiť pre všetkých učiteľov, bez ohľadu na predmet, ktorý vyučujú, alebo sa môžu konkrétne zameriavať na učiteľov cudzích jazykov.

Ukazovateľ D9: Centrálné systémy financovania na podporu medzinárodnej mobility učiteľov cudzích jazykov v základnom a všeobecnom strednom vzdelávaní, 2015/16

Vysvetlivky (ukazovateľ D9)

Definíciu “**medzinárodná mobilita**” pozri v slovníku.

Systémy financovania môžu platiť pre učiteľov všetkých predmetov alebo špeciálne pre učiteľov cudzích jazykov.

Učители, ktorí odišli do zahraničia učiť do národnej školy alebo do bilingválneho vzdelávacieho programu tu nie sú zahrnutí.

Medzinárodné programy financovania, napríklad európsky program Erasmus+, sa nezohľadňuje.

Systémy financovania medzinárodnej mobility učiteľov existujú v tucte vzdelávacích systémov, najmä v západnej Európe. Tieto systémy sú zvyčajne organizované ako dvojstranné dohody. Platia pre všetkých učiteľov cudzích jazykov, bez ohľadu na úroveň vzdelávania, v ktorej pracujú, s výnimkou Flámskeho spoločenstva v Belgicku, Írska a Talianska, kde ich môžu využiť len stredoškolskí učители.

Programy medzinárodnej mobility môžu podporiť rozvoj pedagogických, jazykových a/alebo kultúrnych zručností v rámci pokračujúcich aktivít odborného rozvoja, jazykovej pomoci a výmenných programov. Napríklad vo Flámskom spoločenstve Belgicka sa učители francúzštiny môžu zúčastniť dvojtyždňového vzdelávacieho kurzu vo Francúzsku a učители nemčiny týždenného vzdelávacieho kurzu v Nemecku. V Španielsku systém Profesionálnych návštev (*Estancias Profesionales*) podporuje učiteľov základných a stredných škôl, bez ohľadu na predmet, ktorý vyučujú, stráviť ako pozorovateľ dva týždne v nejakej škole v zahraničí. Vo Francúzsku sa učители môžu zúčastniť jazykových, pedagogických a kultúrnych aktivít v zahraničí. Taktiež môžu využívať rôzne výmenné programy, ktoré umožňujú výmenu s učiteľom v inom štáte na celý školský rok. To zahŕňa program spolupráce s Nemeckom, výmeny so Severnou Amerikou (najmä prostredníctvom programu Codofil) a celosvetové výmeny (prostredníctvom programu Jules Verne). Učители v Rakúsku môžu stráviť jeden školský rok v zahraničí cez systém jazykovej pomoci. V Írsku môžu učители stráviť dva týždne vo francúzskych stredných školách alebo tri mesiace v nemeckých stredných školách. Vo Švédsku sa program konferencie Atlas snaží sprístupniť účasť učiteľov na konferenciách v zahraničí.

Niektoré štáty tiež organizujú špeciálne programy pre učiteľov cudzích jazykov, ktorí pracujú v iných štátoch, ako spôsob podpory štúdia svojho národného jazyka v zahraničí. Napríklad v Nemecku iniciatíva “Školy: Partneri pre budúcnosť” (*Schulen: Partner der Zukunft*) umožňujú zahraničným učiteľom nemčiny zúčastniť sa ďalšieho vzdelávania a programov zameraných na prácu v Nemecku.

Ukazovateľ D9 znázorňuje existujúce systémy; ale nie sú dostupné údaje o rozpočtoch ani o počte každoročne podporených učiteľov. Napríklad podiel učiteľov cudzích jazykov v nižšom strednom vzdelávaní, ktorí idú do zahraničia na pracovný/študijný pobyt je jeden z najnižších vo Flámskom spoločenstve Belgicka (ukazovateľ D8) napriek existencii centrálnych systémov na podporu medzinárodnej mobility.

Tri spoločenstvá Belgicka s tromi rôznymi vyučovacími jazykmi (flámsky, holandský a nemecký) podpísali v marci 2015 dohodu o podpore učiteľov cudzích jazykov v tom zmysle, aby mohli vyučovať v jednom z dvoch ďalších spoločenstiev aspoň počas jedného roka. Aj keď to nie je samo o sebe medzinárodná mobilita, táto spoločná iniciatíva spoločenstiev tiež stojí za zmienku. Cieľom je poskytnúť jazykové kurzy s rodeným hovoriacim učiteľom.

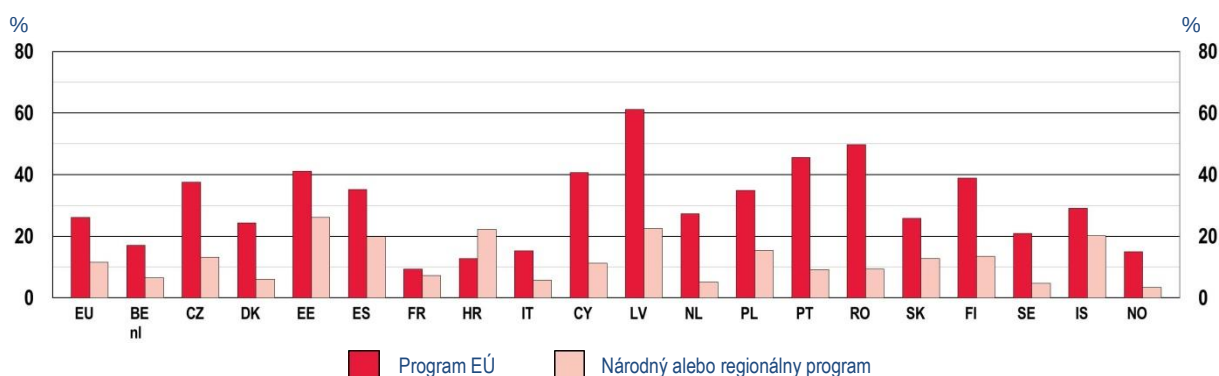

PROGRAMY EÚ ZOHRÁVAJÚ DÔLEŽITÚ ÚLOHU V MEDZINÁRODNEJ MOBILITE UČITEĽOV CUDZÍCH JAZYKOV

Ukazovateľ D10 znázorňuje podiel učiteľov nižšieho stredného vzdelávania, ktorí uviedli v prieskume TALIS 2013, že odišli do zahraničia na študijný/pracovný pobyt s podporou buď programu EÚ (napríklad vzdelávací program Erasmus+, predošlý program Socrates II), alebo s podporou národného alebo regionálneho programu.

V zúčastnených štátoch je podiel učiteľov cudzích jazykov, ktorí využívali finančné prostriedky EÚ priemerne dvojnásobne viac ako tých, ktorí využili národné alebo regionálne programy. V takmer všetkých sledovaných štátoch je podiel učiteľov, ktorí využili finančné prostriedky z EÚ, vyšší. Je dokonca viac ako štyrikrát vyšší v Dánsku, Holandsku, Portugalsku, Rumunsku, Švédsku a Nórsku. Iba v Chorvátsku zaznamenali vyšší podiel učiteľov, ktorí išli do zahraničia, s podporou národných alebo regionálnych zdrojov. Nižší vplyv financovania z EÚ na medzinárodnú mobilitu učiteľov cudzích jazykov mohla spôsobiť skutočnosť, že Chorvátsko sa až v roku 2013 stalo oprávnené využívať programy EÚ mobility.

Ukazovateľ D10: Podiel učiteľov moderných cudzích jazykov v nižšom strednom vzdelávaní, ktorí boli pracovne/študijne v zahraničí s podporou programov medzinárodnej mobility, 2013

Zdroj: Eurydice, na základe TALIS 2013.

Vysvetlivky

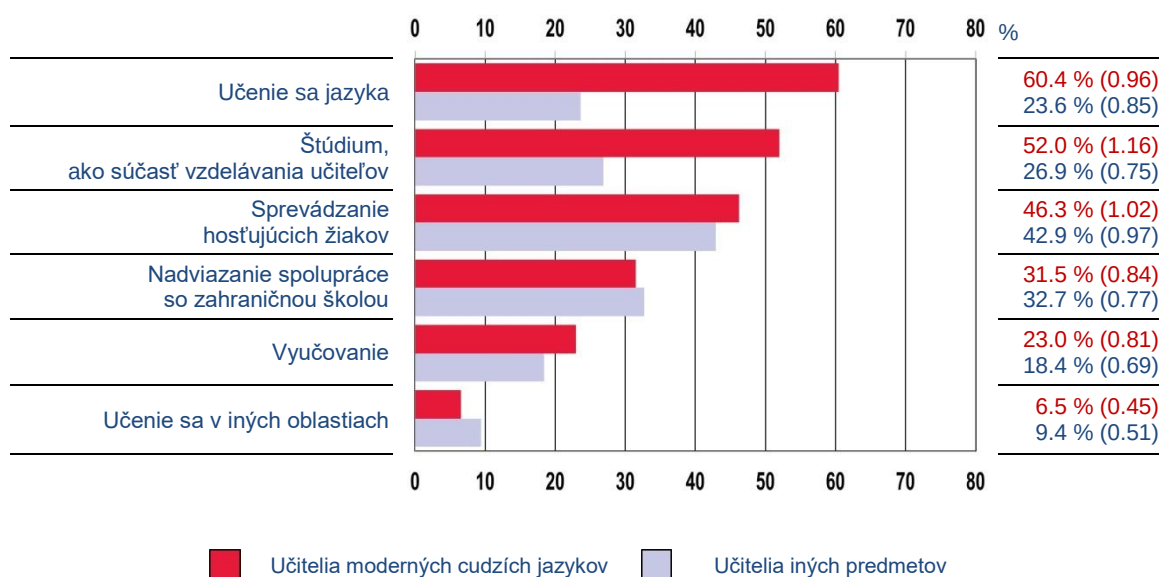
Hodnoty uvedené v ukazovateli sú kvalifikovaným odhadom výsledkov prieskumu. Presné údaje a štandardné chyby odhadov sú uvedené v prílohe 3. Ďalšie informácie o TALIS nájdete v Štatistickej databáze a terminológii.

VIAC AKO JEDEN Z DVOCH UČITEĽOV CUDZÍCH JAZYKOV IDE DO ZAHRANIČIA ZA ÚČELOM UČENIA SA JAZYKA A AKO SÚČASŤ POČIATOČNEJ PRÍPRAVY

V prieskume TALIS 2013 boli učitelia nižšieho stredného vzdelávania vyzvaní, aby uviedli dôvody, prečo cestovali do zahraničia počas kariéry učiteľa alebo počas pedagogického vzdelávania. Učitelia mohli pre svoju zahraničnú cestu uviesť viac ako jeden dôvod.

Hlavným dôvodom pre odchod do zahraničia, ktorý uviedli učitelia cudzích jazykov zúčastnených štátov bolo štúdium jazykov. Jedným z najúčinnnejších spôsobov, ako si zlepšiť zručnosti v cieľovom jazyku, je reálne navštíviť jeden zo štátov, v ktorom sa hovorí daným jazykom. Tento konkrétny dôvod medzinárodnej mobility je preto veľmi úzko spojený s prácou. Z toho vyplýva, že cestovanie do zahraničia je oveľa bežnejšie u učiteľov cudzích jazykov (60,4 %) ako u učiteľov iných predmetov (23,6 %). V Taliansku tento dôvod cesty uvádza viac ako 80 % učiteľov cudzích jazykov. Na druhom konci škály, s menej ako 35 %, udávajú rovnaký dôvod učitelia na Cypre, v Lotyšsku, Rumunsku a na Islande.

Ukazovateľ D11: Podiel učiteľov nižšieho stredného vzdelávania na úrovni EÚ, ktorí boli pracovne/študijné v zahraničí, podľa dôvodu cesty, 2013

Zdroj: Eurydice, na základe TALIS 2013.

Vysvetlivky

Dôvody, prečo boli učitelia v zahraničí sú uvedené vzostupne, podľa podielu učiteľov moderných cudzích jazykov.

Údaje o jednotlivých štátoch (iba učitelia moderných cudzích jazykov) pozri v prílohe 3. Ďalšie informácie o TALIS nájdete v Štatistickej databáze a terminológii.

Priemerne jeden z dvoch učiteľov cudzích jazykov skúmaných štátov, študoval v zahraničí v rámci svojej počiatočnej odbornej prípravy. Aj keď len málo štátov má k tejto záležitosti odporúčania (ukazovateľ D7), zdá sa, že relatívne veľký podiel budúcich učiteľov cudzích jazykov považuje pobyt v zahraničí za dôležitú súčasť počiatočnej odbornej prípravy. Existuje však ešte priestor na zlepšenie – jeden z dvoch učiteľov cudzích jazykov nevyužil príležitosť alebo nemal možnosť stráviť časť svojej počiatočnej prípravy v zahraničí. Približne 65 % učiteľov cudzích jazykov v Taliansku študovalo v zahraničí v rámci ďalšieho vzdelávania učiteľov, v Chorvátsku a na Islande tak urobilo menej ako

UČITELIA

30 %. Podiel učiteľov, ktorí študujú v zahraničí je dvakrát vyšší u učiteľov cudzích jazykov (52,0 %) než u učiteľov ostatných predmetov (26,9 %).

Výučba v zahraničí ako forma jazykového vzdelávania nie je bežná u učiteľov cudzích jazykov (23,0 %), ale je o niečo častejšia ako u učiteľov iných predmetov (18,4 %). Viac ako 35 % učiteľov cudzích jazykov vo Francúzsku a Rumunsku vyučovalo v zahraničí. V Chorvátsku to bolo menej ako 10 % učiteľov cudzích jazykov.

Učitelia taktiež môžu zohrávať úlohu pri podpore skutočnej, aj virtuálnej mobility žiakov. Učitelia môžu sprevádzať žiakov pri ceste do zahraničia a tiež môžu vytvoriť základ pre budúcu spoluprácu medzi školami. Napríklad prípravou medzinárodných programov mobility alebo uskutočňovaním spoločných projektov, kde nové technológie podporia výmeny medzi žiakmi a študentmi. Podiel učiteľov cudzích jazykov, ktorí už sprevádzali hosťujúcich žiakov, je v zúčastnených štátoch v priemere 46,3 %, čo je trochu vyššie percento ako pri učiteľoch iných predmetov (42,9 %). Podiel učiteľov, ktorí boli v zahraničí na základe nadviazania spolupráce so školami je však podobný či už pri učiteľoch cudzích jazykov, alebo učiteľoch ostatných predmetov (31,5 % a 32,7 % v tomto poradí).

VYUČOVACIE POSTUPY

ČASŤ I – ČASOVÁ DOTÁCIA

Prvá časť informuje o časovej dotácii určenej pre cudzie jazyky ako povinné predmety počas denného povinného vzdelávania. Spolu s kapitolou B a najmä časťou I pomáha vytvárať komplexný obraz o postavení cudzích jazykov v učebných osnovách.

Táto časť začína s podrobnými informáciami o počte vyučovacích hodín cudzích jazykov ako povinného predmetu podľa ročníka a štátu; pokračuje analýzou zmien časovej dotácie, ktoré sa uskutočnili v rokoch 2010/11 až 2015/16. Pokračuje diskusiou o vzťahu medzi časovou dotáciou určenou pre prvý cudzí jazyk a počtom rokov jeho vyučovania; porovnanie ďalej pokračuje medzi časom stanoveným pre prvý a druhý cudzí jazyk. Piaty a šiesty ukazovateľ tejto časti poskytuje údaje o postavení cudzích jazykov v učebných osnovách tým, že uvádza podiel časovej dotácie priradenej cudzím jazykom vo vzťahu k celkovej časovej dotácii.

V MNOHÝCH ŠTÁTOCH SA ZAČIATOK STREDNÉHO VZDELÁVANIA VYZNAČUJE ZVÝŠENÍM ČASOVEJ DOTÁCIE PRE CUDZIE JAZYKY

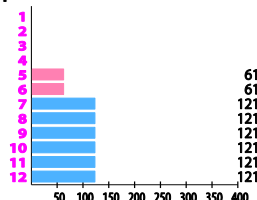
Vo väčšine európskych štátov vydávajú centrálné orgány školstva odporúčania o časovej dotácii pre jednotlivé ročníky, v ktorých sa vyučovanie cudzích jazykov ako povinných predmetov poskytuje počas denného povinného vzdelávania.

Vo väčšine štátov je najnižší počet vyučovacích hodín v základnom vzdelávaní počas prvých dvoch ročníkov výučby cudzieho jazyka. Vo väčšine štátov sa pohybuje medzi 30 až 60 hodinami ročne. Žiaci v Nemecku a Rumunsku majú najnižší počet hodín za rok (16 a 20 v danom poradí). Toto číslo je najvyššie na Malte (118), po nej nasleduje skupina troch štátov, ktoré majú relatívne vysoký počet hodín – Česká republika (88), Slovensko (86) a Maďarsko (83). V niektorých štátoch sa však tento stav v ďalších školských rokoch výrazne mení: vo Francúzskom spoločenstve Belgicka, Dánsku, Grécku (EAEP) a Lichtenštajnsku sa vyučovacie hodiny zdvojnásobia; v Nemecku a Lotyšsku sa trojnásobia.

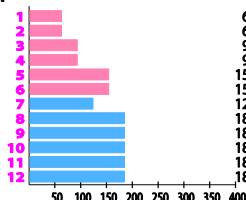
V Luxembursku a v menšom rozsahu na Malte a v Belgicku (Nemecké spoločenstvo) sa vyučovanie cudzieho jazyka začína veľmi skoro s veľmi vysokým počtom vyučovacích hodín. V týchto štátoch sa prvý cudzí jazyk, ktorý sa žiaci učia, stáva vyučovacím jazykom. Preto musia žiaci veľmi rýchlo získať vysokú úroveň jazykových zručností, aby sa mohli efektívne učiť nejazykové predmety v prvom cudzom jazyku. V Luxembursku sa druhý cudzí jazyk (francúzština) zavádza v druhom ročníku a na strednom stupni sa stáva aj vyučovacím jazykom.

Ukazovateľ E1: Odporúčaná minimálna ročná časová dotácia pre povinný cudzí jazyk podľa ročníka v dennom povinnom všeobecnom vzdelávaní, 2015/16

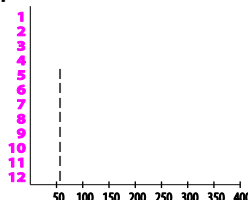
Belgicko – Francúzske spoločenstvo*

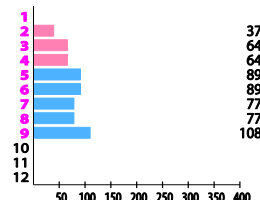
Belgicko – Nemecké spoločenstvo

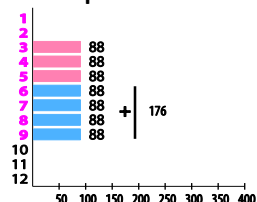
Belgicko – Flámske spoločenstvo

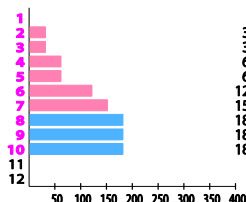
Bulharsko

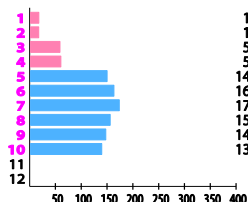
Česká republika

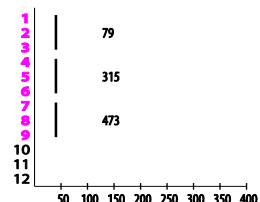
Dánsko

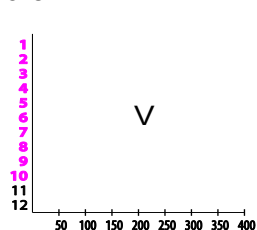
Nemecko *

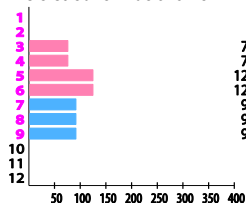
Estónsko

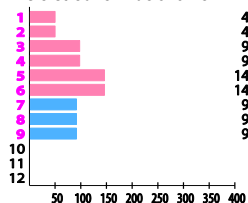
Írsko

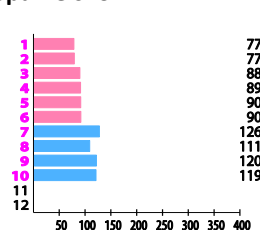
Grécko RC (základné) a nižšie stredné vzdelávanie

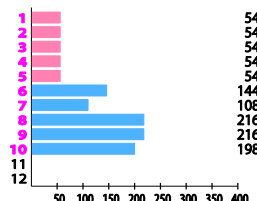
Grécko EAEP (základné) a nižšie stredné vzdelávanie

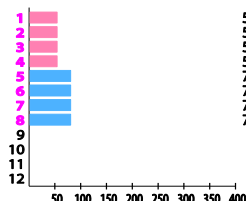
Španielsko *

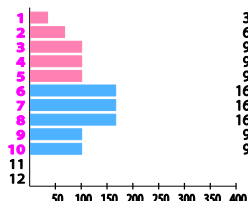
Francúzsko

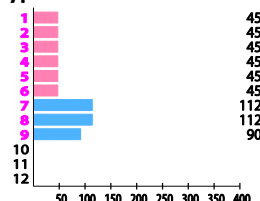
Chorvátsko *

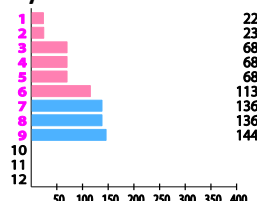
Taliansko

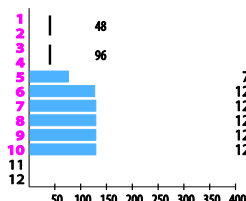
Cyprus

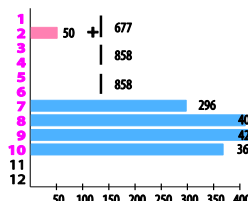
Lotyšsko

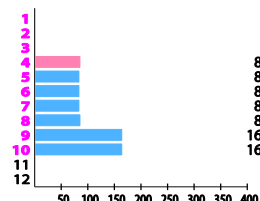
Litva

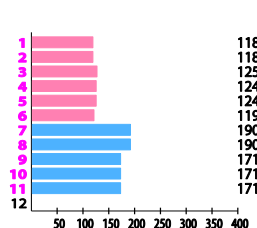
Luxembursko

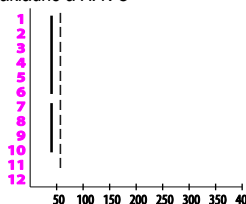
Maďarsko

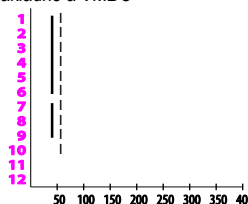
Malta

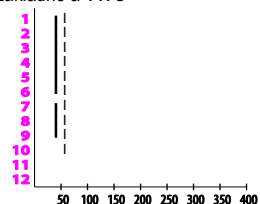
Holandsko Základné a HAVO

Holandsko Základné a VMBO

Holandsko Základné a VWO

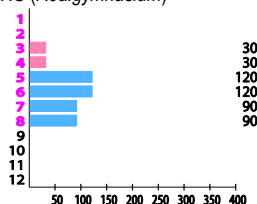
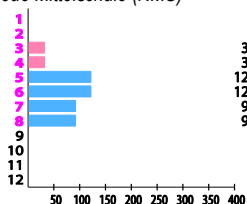
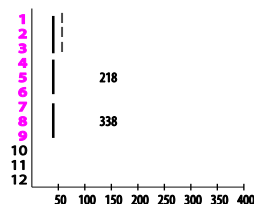
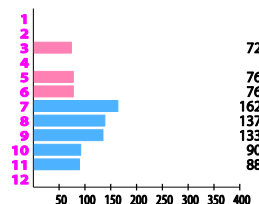
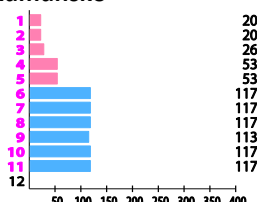
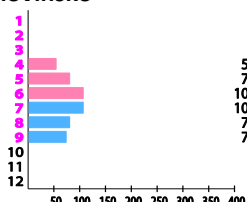
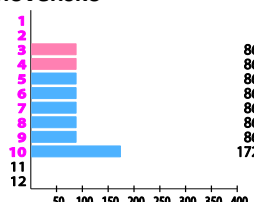
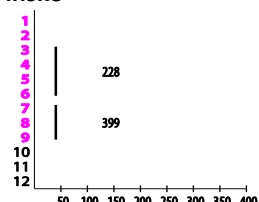
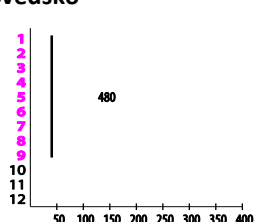
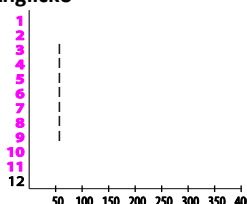
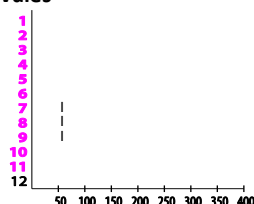
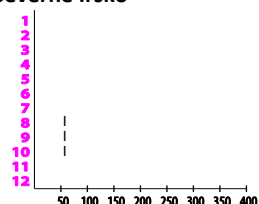
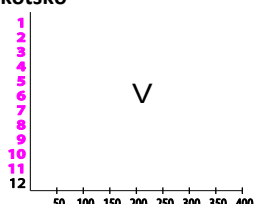
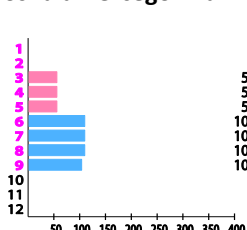
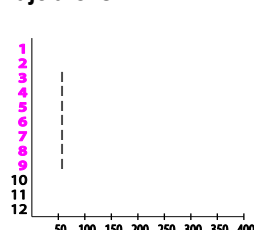
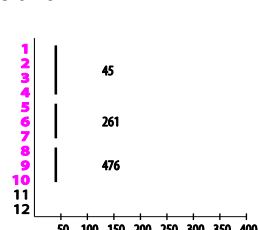
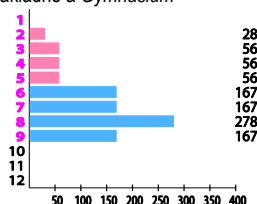
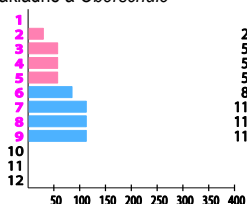
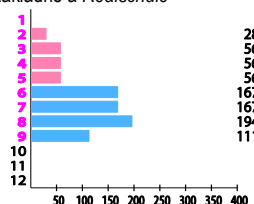
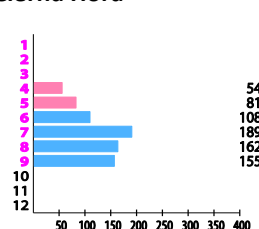
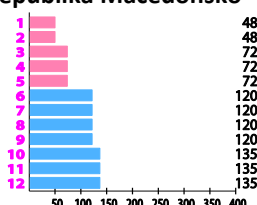
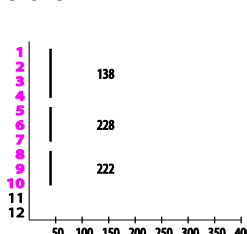
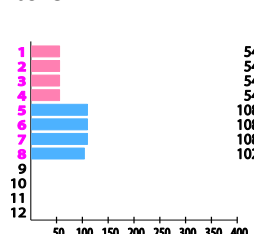
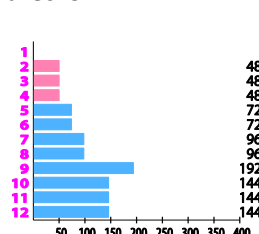
Denné povinné všeobecné vzdelávanie (FTCG):

■ Základná úroveň ■ Stredná úroveň

n Ročníky

⊗ Žiadny povinný cudzí jazyk

✕ Počet hodín rozdelený medzi rôzne školské ročníky</

Rakúsko Volksschule a AHS (Realgymnasium)**Rakúsko** Volksschule a Neue Mittelschule (NMS)**Poľsko****Portugalsko****Rumunsko****Slovinsko *****Slovensko****Fínsko****Švédsko *****Spojené kráľovstvo – Anglicko *****Spojené kráľovstvo – Wales *****Spojené kráľovstvo – Severné Írsko *****Spojené kráľovstvo – Škótsko****Bosna a Hercegovina****Švajčiarsko****Island****Lichtenštajnsko** Základné a Gymnasium**Lichtenštajnsko *** Základné a Oberschule**Lichtenštajnsko** Základné a Realschule**Čierna Hora****Bývalá juhoslovanská republika Macedónsko****Nórsko *****Srbsko****Turecko**

Denné povinné všeobecné vzdelávanie (FTCG):

Základná úroveň

Stredná úroveň

Ročníky

⊗ Žiadny povinný cudzí jazyk

X Počet hodín rozdelený medzi rôzne školské ročníky

● Flexibilný čas

* Iba jeden povinný cudzí jazyk

Zdroj: Eurydice.

Vysvetlivky (ukazovateľ E1)

Horizontálna os ukazuje počet hodín (60-minútové) za školský rok. Na zvislej osi sú zobrazené ročníky v dennom povinnom všeobecnom vzdelávaní.

V štátoch označených hviezdíčkou sa všetci žiaci v dennom povinnom vzdelávaní učia iba jeden povinný cudzí jazyk (viac informácií ukazovateľ B1 a príloha 1).

Definície "cudzí jazyk", "jazyk ako povinný predmet" pozri v slovníku.

Špecifické poznámky štátov

Nemecko: Údaje predstavujú vážený priemer časovej dotácie cudzích jazykov ako povinných predmetov základných učebných osnov. Stanovil ich sekretariát ministrov školstva a kultúrnych záležitostí spolkových krajín na základe počtu žiakov zapísaných v rôznych typoch škôl.

Írsko: Všetci žiaci sa učia írsky a anglický jazyk, ale ani jeden nie je považovaný za cudzí jazyk.

Grécko: V Grécku existujú dva typy verejných základných škôl (1. až 6. ročník): základné školy dodržiavajúce bežné učebné osnovy (47 % žiakov) a základné školy implementujúce jednotné revidované učebné osnovy (EAEP; 53 %). V šk. roku 2016/17 tieto dva typy základných škôl zaniknú a nahradí ich jeden typ celodennej základnej školy.

Španielsko: Údaje vychádzajú z národných a regionálnych predpisov o učebných osnovách a školských kalendároch (referenčný rok 2015/16). Ako uviedol Štatistický úrad Ministerstva školstva, kultúry a športu (referenčný rok 2013/14), na výpočet vážených priemerov sa použili štatistické údaje o počte žiakov v ročníku a v danej autonómnej oblasti.

Maďarsko: Údaje platia len pre gymnáziá.

Rakúsko: Cudzí jazyk je povinný od nástupu do základného vzdelávania. V prvých dvoch ročníkoch sa cudzí jazyk vyučuje prostredníctvom metódy CLIL. Pre toto vyučovanie je vyčlenených dvadsaťsedem vyučovacích hodín ročne. Žiaci si môžu vybrať od 9. ročníka do ukončenia povinnej školskej dochádzky rôzne programy. V tomto ročníku sa zavádza povinne druhý cudzí jazyk. Vzhľadom na to, že tieto programy nemohli byť prezentované, údaje pre daný ročník neboli zahrnuté.

Poľsko: V 1. - 3. ročníku vyučuje cudzí jazyk učiteľ všeobecnovzdelávacích predmetov, časová dotácia vyučovania cudzieho jazyka je voľná. Ak v 1. - 3. ročníku vyučuje cudzí jazyk špecializovaný učiteľ, predpisy určujú pre tieto tri ročníky minimálnu časovú dotáciu 143 hodín s flexibilným rozložením. V 7. až 9. ročníku určujú celkový počet 338 hodín pre dva cudzie jazyky a rozdelenie medzi jazyky je na základe rozhodnutia danej školy.

Slovensko: Údaje sú o časovej dotácii pre cudzie jazyky podľa nového štátneho vzdelávacieho programu, ktorý bude plne implementovaný v šk. roku 2019/20.

Švajčiarsko: Na vnútroštátnej úrovni nie je štandardná časová dotácia, s výnimkou minimálneho počtu hodín pre telesnú výchovu. Jednotlivé časové dotácie si určuje 26 kantónov na regionálnej úrovni.

Lichtenštajnsko: Vyučovanie cudzích jazykov je povinné od nástupu do základného vzdelávania. V prvom ročníku sa však cudzie jazyky vyučujú metódou CLIL.

Vo všetkých štátoch, kde sa žiaci povinne učia iba jeden cudzí jazyk v rámci denného povinného vzdelávania (ukazovateľ B1), sa ročná časová dotácia predmetu zvyšuje na základe toho, ako žiaci postupujú v škole. Toto zvýšenie je mimoriadne výrazné na začiatku stredného vzdelávania; je dôležité v Nemecku, ale aj v Belgicku (Francúzske spoločenstvo).

V štátoch, v ktorých sa žiaci povinne učia dva cudzie jazyky, sa časová dotácia pre cudzie jazyky zvyšuje, niekedy výrazne, zavedením druhého jazyka. Časová dotácia sa zdvojnásobí v Dánsku, Francúzsku, na Cypre, v Maďarsku, Portugalsku, Rumunsku, Bosne a Hercegovine, Srbsku a Turecku. V niektorých štátoch sa však v istom čase pred koncom povinného vzdelávania objaví pokles. Tento pokles je buď veľmi malý a vyskytuje sa v poslednom ročníku povinnej školskej dochádzky; alebo je podstatnejší a ovplyvňuje posledné dva (Taliansko) alebo tri ročníky (Grécko) povinného vzdelávania. V Portugalsku, Čiernej Hore a v Turecku sa znižovanie časovej dotácie začína v ročníku bezprostredne po tom, v ktorom sa zvýšila. V Portugalsku a v Čiernej Hore sa potom postupne znižuje až do ukončenia povinného vzdelávania.

Žiaci, ktorí sa učia dva cudzie jazyky v konkrétnych ročníkoch nemajú vždy väčšiu časovú dotáciu ako tí, ktorí študujú iba jeden cudzí jazyk. Napríklad v 9. ročníku v Belgicku (Francúzske spoločenstvo) je ročne vyčlenených 121 hodín pre jeden cudzí jazyk, zatiaľ čo v Grécku je len 90 hodín pre dva jazyky. Počet vyučovacích hodín cudzích jazykov ako povinných predmetov ovplyvňuje niekoľko premenných: počet vyučovaných jazykov; či sa kladie väčší dôraz na prvý a/alebo druhý jazyk (jazyky), počiatočný vek/ročník výučby cudzieho jazyka a význam cudzích jazykov vo vzťahu k iným povinným vyučovacím predmetom.

V niekoľkých štátoch, v ktorých sa všetci žiaci musia učiť tri cudzie jazyky v určitom čase počas denného povinného vzdelávania, je ročná časová dotácia pre jazyky najvyššia. Tak je to v Luxembursku, kde sa všetci žiaci 8. ročníka musia učiť nemčinu, francúzštinu a angličtinu. V Lichtenštajnsku sa musia učiť tri jazyky iba žiaci gymnázia.

V šiestich vzdelávacích systémoch majú školy pri rozhodovaní o rozložení časovej dotácie pre cudzie jazyky počas celej povinnej školskej dochádzky určitú autonómiu. V Estónsku, Poľsku, Fínsku, na Islande a v Nórsku je odporúčaná časová dotácia pre každý vzdelávaciu úroveň, zatiaľ čo vo Švédsku sa odporúča pre celé obdobie povinného vzdelávania. Okrem toho v Belgicku (Flámske spoločenstvo), Holandsku a v celom Spojenom kráľovstve sú oficiálne odporúčania o časovej dotácii pre všetky predmety učebných osnov; preto majú školy flexibilitu pri rozhodovaní, koľko vyučovacích hodín stanovia na výučbu jednotlivých predmetov. Okrem toho v niekoľkých ďalších štátoch čiastočne rozhodujú centrálné orgány školstva, čiastočne jednotlivé školy pre rovnaké ročníky (Česká republika) alebo pre rôzne ročníky (Litva a Luxembursko). Napokon vo Švajčiarsku nie je na vnútroštátnej úrovni stanovená štandardná časová dotácia. Učebné osnovy a predpokladanú časovú dotáciu si určuje regionálnej úrovni 26 kantónov.

TAM, KDE BOLI V ROKOCH 2011 AŽ 2016 ZAZNAMENANÉ ZMENY, SA V ZÁKLADNOM VZDELÁVANÍ ČASOVÁ DOTÁCIA ZVYŠOVALA, ZATIAĽ ČO V STREDNOM VZDELÁVANÍ SA ZNIŽOVALA

Ukazovateľ E2 znázorňuje odporúčaný minimálny počet hodín (60 minút) určený pre povinnú výučbu cudzích jazykov počas teoretického roku základného a denného povinné všeobecného stredného vzdelávania v rokoch 2010/11 a 2015/16. Časová dotácia pre teoretický rok zodpovedá celkovej výučbe v hodinách vydelenej počtom rokov trvania jednotlivé úrovne vzdelávania. Tento výpočet eliminuje všetky odchýlky vyplývajúce z rozdielov v počte ročníkov v jednotlivé úrovni vzdelávania.

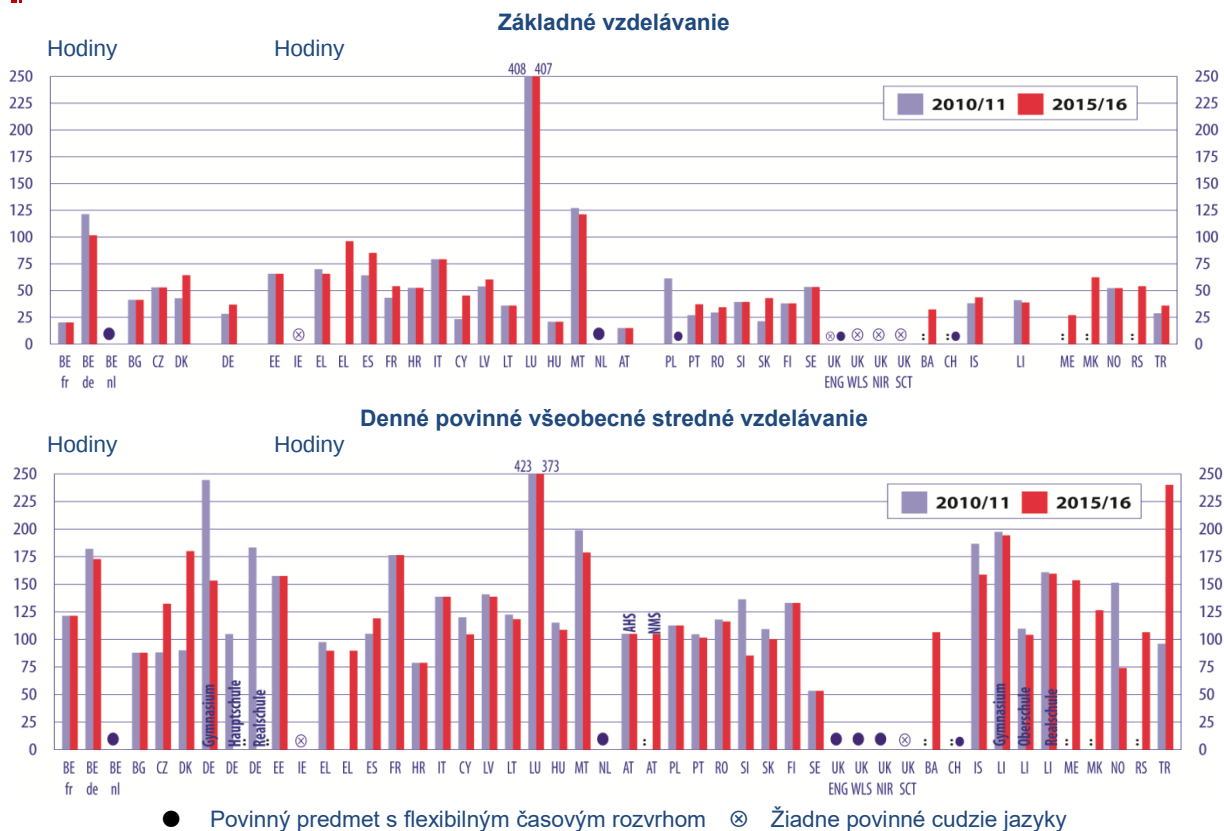
Údaje za rok 2015/16 ukazujú, že napriek tomuto, sa situácia medzi štátmi, kde sú odporúčania pre časovú dotáciu, stále veľmi líši. V základnom vzdelávaní sú Belgicko (Francúzske spoločenstvo) a Maďarsko jedinými štátmi s menej ako 30 hodinami ročne (20 a 21 hodín v tomto poradí). Na druhom konci spektra sú Luxembursko, Malta a Belgicko (Nemecké spoločenstvo) – štáty, kde sa prvý vyučovaný cudzí jazyk stáva vyučovacím jazykom – majú najvyšší počet hodín. Okrem predchádzajúcich troch štátov je Grécko jediný štát s viac ako 90 hodinami za rok, pretože žiaci sa tu začínajú učiť druhý cudzí jazyk dva roky pred koncom základného vzdelávania.

Rozdiely v počiatocnom veku učenia sa cudzích jazykov čiastočne zodpovedajú rozdielom na základnej úrovni. Napríklad v Belgicku (Francúzske spoločenstvo) sa žiaci začínajú učiť cudzí jazyk ako povinný predmet od 5. ročníka (v Bruseli a vo valónskych komunitách so špecifickým jazykovým postavením od 3. ročníka), zatiaľ čo v mnohých ďalších vzdelávacích systémoch, táto povinnosť začína medzi 1. až 3. ročníkom (ukazovateľ B1). Rozdiel v počiatocnom veku však nevysvetľuje všetky odchýlky v časovej dotácii. Francúzsko, Taliansko, Luxembursko, Rumunsko, Lichtenštajnsko, Bývalá juhoslovanská republika Macedónsko, Nórsko a Srbsko vyžadujú od svojich žiakov, aby sa začali učiť cudzí jazyk od začiatku základného vzdelávania (t.j. od veku 6 rokov). Napriek tomu sú výrazné rozdiely najmä medzi Rumunskom (34 hodín ročne) a Talianskom (79 hodín). Nórsko, Francúzsko a Srbsko sú však pomerne podobné 52, 54 a 54 hodín v tomto poradí.

V takmer všetkých štátoch žiaci strávia viac času štúdiom cudzích jazykov v dennom povinnom všeobecnom strednom vzdelávaní ako v základnom vzdelávaní. V dennom povinnom všeobecnom strednom vzdelávaní musia žiaci študovať jeden cudzí jazyk vo všetkých ročníkoch a v niektorých štátoch dva cudzie jazyky. Ukazovatele B2 a B3 udávajú počet rokov, počas ktorých sú tieto jazyky povinné. Takmer vo všetkých štátoch, kde je zaznamenaných menej ako 100 hodín, majú iba jeden cudzí jazyk ako povinný predmet. Výnimkami sú Bulharsko, kde je druhý cudzí jazyk povinný pre všetkých žiakov v poslednom ročníku denného povinného vzdelávania a v Grécku, kde sa od žiakov vyžaduje, aby študovali dva jazyky nezanedbateľný počet hodín pred skončením základného stupňa. Naopak, Belgicko (Francúzske spoločenstvo), kde je iba jeden povinný cudzí jazyk, má relatívne vysoký počet hodín. Okrem Belgicka (Nemecké spoločenstvo), Luxemburska a Malty (ukazovateľ E1) je časová dotácia pre cudzie jazyky viac ako 170 hodín iba v Dánsku, Francúzsku, Lichtenštajnsku (gymnázium) a v Turecku.

Tam, kde sa vyskytli zmeny v rokoch 2010/11 až 2015/16, sú dva hlavné trendy. Po prvé, nárast časovej dotácie je zjavný v relatívne vysokom počte štátov v základnej úrovni. Po druhé, časová dotácia sa znižuje na strednom stupni taktiež vo veľkom počte štátov. V niektorých prípadoch, podobne ako na Slovensku, zmeny politiky o druhom cudzom jazyku, ktorý sa začína teraz vyučovať neskoršie, zodpovedajú týmto zmenám. Opačná tendencia je v Turecku, kde predlžovanie povinného denného vzdelávania vysvetľuje, prečo je druhý jazyk, ktorý sa žiaci začnú učiť vo veku 14 rokov, súčasťou rozsahu, a preto sa započítava do časovej dotácie.

Ukazovateľ E2: Trendy v odporúčanom minimálnom počte vyučovacích hodín pre povinné cudzie jazyky v danom roku v základnom a dennom povinnom všeobecnom strednom vzdelávaní, 2010/11, 2015/16

Zdroj: Eurydice.

Vysvetlivky (ukazovateľ E2)

Ukazovateľ znázorňuje na základe národných minimálnych odporúčaní v učebných osnovách pre jednotlivé referenčné roky odporúčaný minimálny počet hodín (60-minútové) povinnej výučby cudzích jazykov v základnom a dennom povinnom všeobecnom strednom vzdelávaní.

Aby sa získal **teoretický rok**, celkové vyučovacie zaťaženie v hodinách pre základné a denné povinné stredné vzdelávanie sa vydeleno počtom rokov zodpovedajúcim trvaníu jednotlivej úrovne vzdelávania.

Flexibilné pridelenie času: systém, v ktorom sa školy môžu rozhodnúť, koľko vyučovacích hodín stanovia pre povinné predmety. Rámcové (alebo národné) učebné osnovy uvádzajú iba predmety, ktoré sa musia vyučovať, bez stanovenia časovej dotácie.

Definície “**cudzí jazyk**”, “**jazyk ako povinný predmet**”, pozri v slovníku.

Hodiny	Základné		Denné povinné všeobecné stredné		Hodiny	Základné		Denné povinné všeobecné stredné	
	2010/11	2015/16	2010/11	2015/16		2010/11	2015/16	2010/11	2015/16
BE fr	20	20	121	121	AT - Volksschule	15	15		
BE de	121	102	182	173	AT - AHS (Realgymnasium)			105	105
BE nl	●	●	●	●	AT - Neue Mittelschule (NMS)			(-)	105
BG	41	41	88	88	PL	61	●	113	113
CZ	53	53	88	132	PT	27	37	105	102
DK	43	64	90	180	RO	30	34	118	116
DE - Grundschule	28	37			SI	39	39	136	85
DE - Gymnasium			244	153	SK	21	43	109	100
DE - Hauptschule			105	:	FI	38	38	133	133
DE - Realschule			183	:	SE	53	53	53	53
EE	66	66	158	158	UK-ENG	⊗	●	●	●
IE	⊗	⊗	⊗	⊗	UK-WLS/NIR	⊗	⊗	●	●
EL (RC)	70	66	98	90	UK-SCT	⊗	⊗	⊗	⊗
EL (EAEP)	0	96	0	90	BA	:	32	:	107
ES	64	85	105	119	CH	:	●	:	●
FR	43	54	176	176	IS	38	44	187	159
HR	53	53	79	79	LI - Primarschule	41	39		
IT	79	79	139	139	LI - Gymnasium			197	194
CY	23	45	120	105	LI - Oberschule			110	104
LV	54	60	141	139	LI - Realschule			161	160
LT	36	36	122	118	ME	:	27	:	154
LU	408	407	423	373	MK	:	62	:	126
HU	21	21	115	109	NO	52	52	151	74
MT	127	121	199	179	RS	:	54	:	107
NL	●	●	●	●	TR	29	36	96	240

● Povinný predmet s flexibilným časovým rozvrhom ⊗ Žiadne povinné cudzie jazyky : Nedostupné údaje

Zdroj: Eurydice.

Špecifické poznámky štátov

Nemecko a Španielsko: Prerušenie časových radov nastalo pre zmenu metodiky. Pozri ukazovateľ E1.

Írsko: Všetci žiaci študujú írsky a anglický jazyk, z ktorých sa ani jeden nepovažuje za cudzí jazyk.

Grécko: V Grécku existujú dva typy verejných základných škôl (1. až 6. ročník): základné školy dodržiavajúce bežné učebné osnovy (47 % žiakov) a základné školy implementujúce jednotné revidované učebné osnovy (EAEP; 53 %). V šk. roku 2016/17 tieto dva typy základných škôl zaniknú a nahradí ich jeden typ celodennej základnej školy.

Maďarsko: Údaje platia len pre gymnáziá. Zmena počtu rokov zodpovedajúcich dennému povinnému všeobecnému strednému vzdelávaniu môže vysvetliť mierny rozdiel.

Rakúsko: Časová dotácia pre 9. ročník na AHS sa neberie do úvahy. Cudzí jazyk je povinný od nástupu do základného vzdelávania. V prvých dvoch ročníkoch sa cudzí jazyk vyučuje prostredníctvom metódy CLIL. Pre toto vyučovanie je vyčlenených dvadsaťsedem vyučovacích hodín ročne.

Poľsko: Vzhľadom na flexibilné pridelovanie časovej dotácie na výučbu cudzieho jazyka v 1. až 3. ročníku nemožno stanoviť minimálnu časovú dotáciu na výučbu cudzieho jazyka počas teoretického roku v základnej škole (1. – 6. ročník). Ak v 1. – 3. ročníku vyučuje cudzí jazyk špecializovaný učiteľ, predpisy určujú pre tieto tri ročníky minimálnu časovú dotáciu. Pre teoretický rok v základnej škole to predstavuje 60 hodín.

Slovinsko: Od šk. roku 2008/09 sa postupne zaviedol povinný druhý cudzí jazyk. V novembri 2011 bola implementácia pozastavená a odvtedy je druhý cudzí jazyk zaradený v učebných osnovách ako nepovinný predmet pre žiakov od veku 9 rokov.

Slovensko: Údaje sú o časovej dotácii pre cudzie jazyky podľa nového štátneho vzdelávacieho programu, ktorý bude plne implementovaný v šk. roku 2019/20.

Švédsko: Časová dotácia sa stanovuje pre celé denné povinné všeobecné vzdelávanie.

Švajčiarsko: Na vnútroštátnej úrovni nie je štandardná časová dotácia, s výnimkou minimálneho počtu hodín pre telesnú výchovu. Jednotlivé časové dotácie si určuje 26 kantónov na regionálnej úrovni.

Lichtenštajnsko: Vyučovanie cudzích jazykov je povinné od nástupu do základného vzdelávania. V prvom ročníku sa však cudzie jazyky vyučujú metódou *CLIL*.

Nórsko: Prerušenie časových radov. Žiaci v povinnom vzdelávaní nemusia študovať dva cudzie jazyky súčasne. Môžu sa rozhodnúť študovať dva rozdielne jazyky, ale každý v inom čase.

ŠTÁTY, V KTORÝCH TRVÁ VÝUČBA CUDZIEHO JAZYKA NAJDLHŠIE, NEMAJÚ NEVYHNUTNE NAJVYŠŠIU ČASOVÚ DOTÁCIU

Ukazovateľ E3 znázorňuje vzťah medzi dvoma faktormi, ktoré výrazne ovplyvňujú výučbu cudzieho jazyka v školách: stanovená minimálna časová dotácia a trvanie poskytovania výučby v školských ročníkoch. Celkový pohľad na tento ukazovateľ naznačuje, že medzi týmito dvoma faktormi existuje pozitívny, hoci pomerne slabý vzťah.

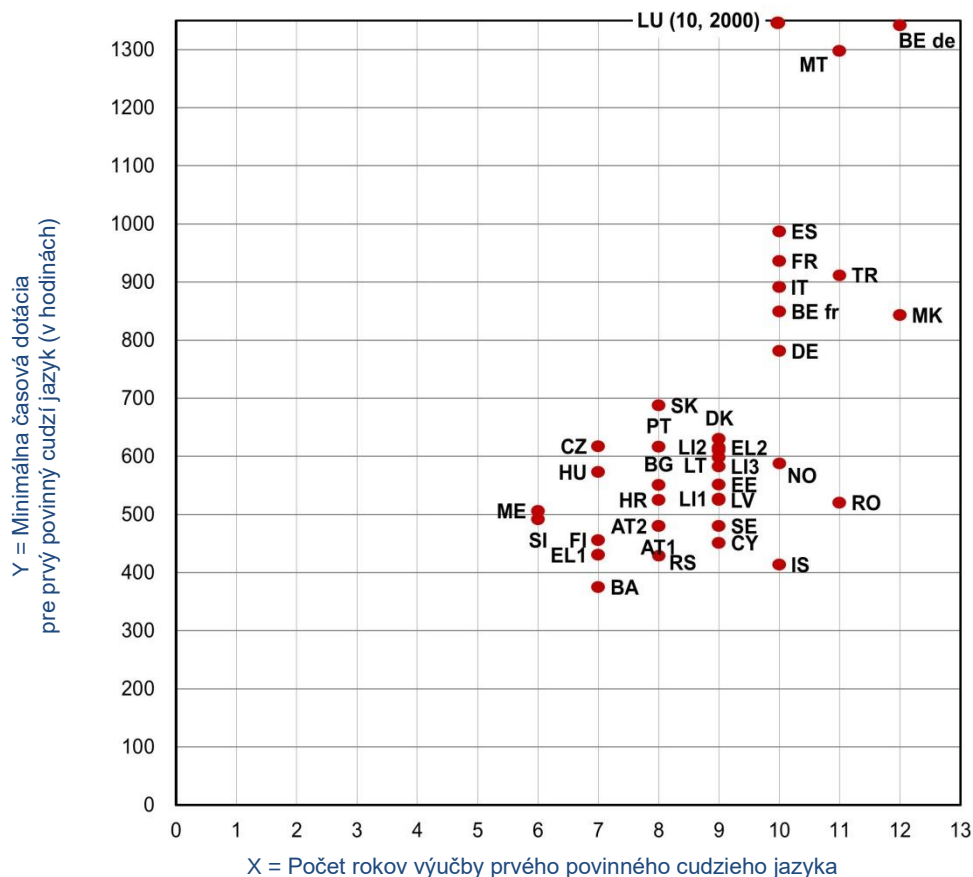
Podrobnejšia analýza však ukazuje, že hoci niektoré štáty vyučujú prvý cudzí jazyk ako povinný predmet rovnaký počet rokov, výrazne sa líšia, pokiaľ ide o celkovú časovú dotáciu pridelenú vyučovaniu tohto jazyka. Rozdiel je mimoriadne viditeľný v tých štátoch, kde dĺžka vyučovania trvá až 10 rokov: na Islande sa časová dotácia pre prvý cudzí jazyk rovná 414 hodinám, zatiaľ čo v Španielsku dosahuje 987 hodín.

Naopak, štáty, ktoré stanovujú podobnú celkovú časovú dotáciu, môžu tak robiť v pomerne rôznom počte rokov. Napríklad v Chorvátsku a Rumunsku sa pre prvý cudzí jazyk odporúča 525 a 520 hodín v danom poradí a poskytovanie výučby trvá v Chorvátsku 8 rokov a v Rumunsku 11 rokov.

Niektoré rozdiely môžu tiež vyplývať z toho, že nie všetky štáty vyučujú rovnaký počet cudzích jazykov ako povinné predmety a v tomto ukazovateli je zobrazená len výučba prvého cudzieho jazyka. V skutočnosti, ak existuje len jeden povinný cudzí jazyk, môže byť pre jeho vyučovanie stanovených viac vyučovacích hodín. Napríklad v Španielsku, kde je iba jeden povinný cudzí jazyk, je časová dotácia 987 hodín rozložená na 10 rokov. Pre porovnanie na Islande sa odporúča 414 hodín pre prvý jazyk v priebehu 10 rokov a 368 hodín pre druhý jazyk v priebehu 6 rokov (Európska komisia/EACEA/Eurydice, 2015d).

V Belgicku (Nemecké spoločenstvo), Luxembursku a na Malte, s prihliadnutím na to, že prvý cudzí jazyk sa stáva vyučovacím jazykom, je stanovená časová dotácia pre tento jazyk v celej Európe najvyššia. Oficiálne učebné osnovy v týchto troch vzdelávacích systémoch stanovujú 1 342 hodín v období 12 rokov v nemecky hovoriacom spoločenstve, 2004 hodín v priebehu 10 rokov v Luxembursku a 1 298 hodín počas 11 rokov na Malte.

Ukazovateľ E3: Vzťah medzi minimálnou odporúčanou časovou dotáciou pre prvý povinný cudzí jazyk a počet rokov, počas ktorých sa vyučuje v dennom povinnom všeobecnom vzdelávaní, 2005/16

	Počet rokov	Minimálna časová dotácia		Počet rokov	Minimálna časová dotácia		Počet rokov	Minimálna časová dotácia
BE fr	10	849	LV	9	525	SE	9	480
BE de	12	1 342	LT	9	599	UK-ENG	7	●
BE nl	8	●	LU	10	2 004	UK-WLS	3	●
BG	8	551	HU	7	573	UK-NIR	3	●
CZ	7	617	MT	11	1 298	UK-SCT	⊗	⊗
DK	9	630	NL HAVO	●	●	BA	7	375
DE	10	781	NL VMBO	●	●	CH	7	●
EE	9	551	NL VWO	●	●	IS	10	414
IE	⊗	⊗	AT1	8	480	LI1	9	527
EL1	7	430	AT2	8	480	LI2	9	611
EL2	9	615	PL	9	●	LI3	9	583
ES	10	987	PT	8	617	ME	6	506
FR	10	936	RO	11	520	MK	12	843
HR	8	525	SI	6	492	NO	10	588
IT	10	891	SK	8	688	RS	8	429
CY	9	451	FI	7	456	TR	11	912

● Povinný predmet s flexibilným časovým rozvrhom ⊗ Žiadne povinné cudzie jazyky

Zdroj: Eurydice.

Vysvetlivky (ukazovateľ E3)

Ďalšie informácie o štátoch s "povinným predmetom s flexibilným pridelovaním času" nájdete v ukazovateli E1.

Flexibilné pridelenie času: systém, v ktorom sa školy môžu rozhodnúť, koľko vyučovacích hodín stanovia pre povinné predmety. Rámcové (alebo národné) učebné osnovy uvádzajú iba predmety, ktoré sa musia vyučovať, bez stanovenia časovej dotácie.

Definície "cudzí jazyk", "jazyk ako povinný predmet", pozri v slovníku.

Špecifické poznámky štátov

Grécko: EL1: Regulárne učebné osnovy (RC); EL2: Jednotné revidované učebné osnovy (EAEP).

Maďarsko: Údaje platia len pre gymnáziá.

Rakúsko: AT1: *Volksschule + Allgemeinbildende Höhere Schule (AHS – vedné odbory, Realgymnasium)*; AT2: *Volksschule + Neue Mittelschule (NMS)*. Žiaci si môžu vybrať od 9. ročníka do ukončenia povinnej školskej dochádzky rôzne programy. Keďže informácie o týchto programoch nebolo možné predložiť, neboli zahrnuté údaje pre daný rok.

Lichtenštajnsko: LI1: základné vzdelávanie + *Oberschule*; LI2: základné vzdelávanie + *Gymnasium*; LI3: základné vzdelávanie + *Realschule*.

Ďalšie informácie o jednotlivých štátoch nájdete v špecifických poznámkach štátov ukazovateľov E1 a E2.

VO VŠETKÝCH ŠTÁTOCH JE PRE PRVÝ CUDZÍ JAZYK STANOVENÝ NAJVYŠŠÍ PODIEL ČASOVEJ DOTÁCIE URČENEJ PRE CUDZIE JAZYKY

Ukazovateľ E4 porovnáva odporúčanú časovú dotáciu pre prvý a druhý cudzí jazyk ako povinné predmety teoretického roku v dennom povinnom všeobecnom vzdelávaní. Časová dotácia pre teoretický rok zodpovedá celkovej výučbe v hodinách vydelenej počtom rokov na každej úrovni vzdelávania. Tento výpočet eliminuje všetky odchýlky vyplývajúce z rozdielov v počte ročníkov na každej vzdelávacej úrovni.

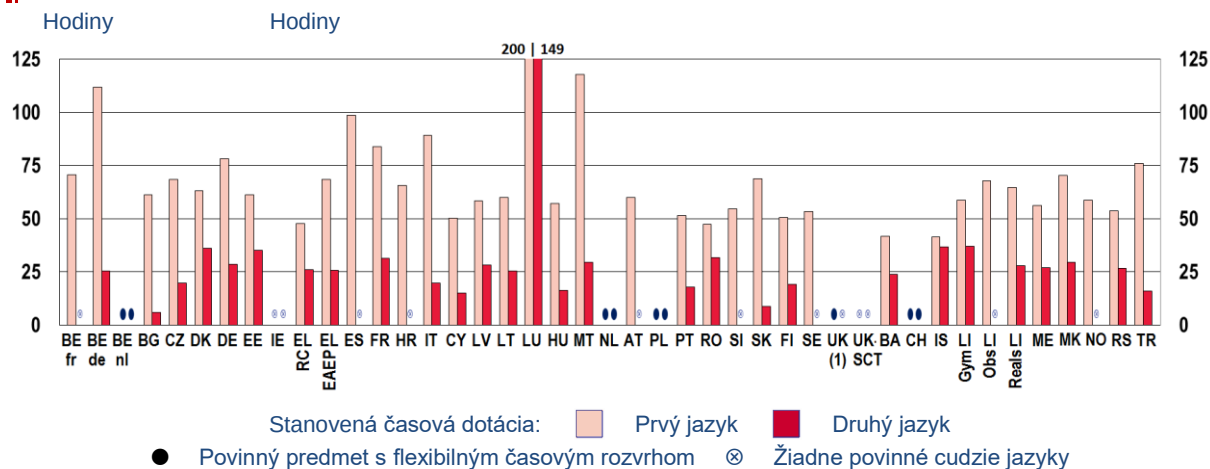
Vo väčšine európskych štátov sú do učebných osnov denného povinného vzdelávania zaradené dva cudzie jazyky ako povinné predmety (ukazovateľ B6). Vo všetkých týchto štátoch je celkový čas pre druhý jazyk v teoretickom roku vždy nižší ako je to pri prvom jazyku. Možno to vysvetliť tým, že druhý cudzí jazyk sa začína vyučovať neskôr a trvá menej rokov ako výučba prvého jazyka.

Druhý jazyk sa zavádza vo všetkých štátoch okrem piatich (Grécko, Luxembursko, Holandsko, Švajčiarsko a Island), (ukazovateľ B1) viac ako dva roky po prvom jazyku. V Luxembursku a na Islande je malý rozdiel v časovej dotácii každého jazyka. V Luxembursku sú prvými dvomi jazykmi, ktoré sa žiaci učia nemčina a francúzština: v oboch prípadoch ide o národné jazyky a používajú sa na školách ako vyučovacie jazyky. Na Islande žiaci musia študovať angličtinu a dánčinu ako prvý a druhý jazyk (ukazovateľ B12). Existujú historické, politické a vzdelávacie príčiny, ktoré by mohli objasniť, prečo centrálné orgány školstva na Islande dali takmer rovnakú váhu – pokiaľ ide o časovú dotáciu – na obidva jazyky.

Ako je však znázornené v ukazovateli E3, vzťah medzi minimálnou časovou dotáciou určenou pre cudzie jazyky a počtom rokov, ktoré žiaci strávia ich učením, hoci je pozitívny, je pomerne nevýrazný. Preto počet vyučovacích rokov nemôže úplne zodpovedať rozdielu v časovej dotácii medzi jazykmi.

Najvýraznejší rozdiel medzi časom stráveným pri prvých dvoch cudzích jazykoch môžeme nájsť v Bulharsku a na Slovensku. Rozdiely sú aj v Belgicku (Nemecké spoločenstvo), Českej republike, Taliansku, na Cypre, v Maďarsku, na Malte a v Turecku. V Bulharsku a na Slovensku sa výučba druhého cudzieho jazyka ako povinného predmetu zavádza po skončení denného povinného vzdelávania. V Belgicku (Nemecké spoločenstvo) a na Malte sa prvý cudzí jazyk neskôr používa ako vyučovací jazyk. Potreba, aby žiaci zvládli tento prvý jazyk rýchlo a na vysokej úrovni, preto môže vysvetľovať výrazný rozdiel v čase výučby týchto dvoch jazykov.

Ukazovateľ E4: Odporúčaná minimálna časová dotácia v teoretickom roku pre výučbu prvého a druhého jazyka ako povinných predmetov v dennom povinnom všeobecnom vzdelávaní, 2015/16

Hodiny	Prvý	Druhý	Hodiny	Prvý	Druhý	Hodiny	Prvý	Druhý
BE fr	71	⊗	CY	50	15	SE	53	⊗
BE de	112	25	LV	58	28	UK (1) = UK-ENG/WLS/NIR	●	⊗
BE nl	●	●	LT	60	26	UK-SCT	⊗	⊗
BG	61	6	LU	200	149			
CZ	69	20	HU	57	16	BA	42	24
DK	63	36	MT	118	29	CH	●	●
DE	78	29	NL	●	●	IS	41	37
EE	61	35	AT Volksschule	60	⊗	LI Gym Primarschule + Gymnasium	59	37
IE	⊗	⊗	+ AHS / NMS			LI Obs Primarschule + Oberschule	68	⊗
EL - RC	48	26	PL	●	●	LI Reals Primarschule + Realschule	65	28
EL - EAEP	68	26	PT	51	18	ME	56	27
ES	99	⊗	RO	47	32	MK	70	30
FR	84	32	SI	55	⊗	NO	59	⊗
HR	66	⊗	SK	69	9	RS	54	27
IT	89	20	FI	51	19	TR	76	16

Zdroj: Eurydice.

Vysvetlivky

Flexibilné pridelenie času: systém, v ktorom sa školy môžu rozhodnúť, koľko vyučovacích hodín stanovia pre povinné predmety. Rámcové (alebo národné) učebné osnovy uvádzajú iba predmety, ktoré sa musia vyučovať, bez stanovenia časovej dotácie.

Definície “cudzí jazyk”, “jazyk ako povinný predmet”, pozri v slovníku.

Špecifické poznámky štátov

Francúzsko: V 10. ročníku sa stanovuje 198 hodín pre prvý aj druhý cudzí jazyk a školy sú oprávnené zadeliť tieto hodiny medzi jazyky tak, aby vyhovovali ich potrebám. Pre porovnanie je tento vyučovací čas rozdelený rovnako medzi prvý a druhý cudzí jazyk.

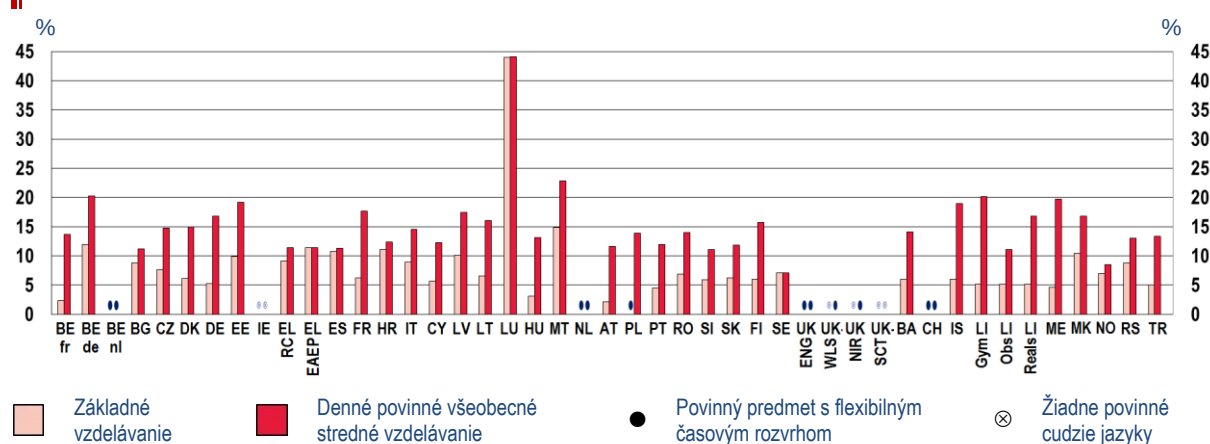
Maďarsko: Údaje platia len pre gymnáziá.

Ďalšie informácie o jednotlivých štátoch nájdete v špecifických poznámkach ukazovateľov E1 a E2.

V STREDNOM VZDELÁVANÍ JE PODIEL STANOVENEJ ČASOVEJ DOTÁCIE VÝUČBY CUDZIEHO JAZYKA VÝRAZNĚ VYŠŠÍ NEŽ V ZÁKLADNOM VZDELÁVANÍ

V takmer všetkých štátoch je podiel času stanovenej časovej dotácie výučby cudzieho jazyka ako povinného predmetu v súvislosti s celkovou časovou dotáciou pre povinné predmety vyššia alebo podstatne vyššia v povinnom všeobecnom strednom vzdelávaní ako v základnom vzdelávaní. V Grécku, Španielsku, Chorvátsku, Luxembursku a v Nórsku je rozdiel medzi dvoma vzdelávacími úrovňami ohrozený približne jedným percentuálnym bodom alebo ešte menej.

Ukazovateľ E5: Stanovená minimálna časová dotácia pre cudzí jazyk ako povinný predmet ako podiel celkovej časovej dotácie v základnom a dennom povinnom všeobecnom strednom vzdelávaní, 2015/16

%	BE fr	BE de	BE nl	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL RC	EL EAEP	ES	FR	HR	IT
Základné vzdelávanie	2.4	11.9	●	8.8	7.6	6.1	5.2	9.9	⊗	9.1	11.4	10.8	6.3	11.1	8.9
Denné povinné všeobecné stredné vzdelávanie	13.6	20.2	●	11.2	14.8	15.0	16.8	19.1	⊗	11.4	11.4	11.4	17.6	12.4	14.6
%	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT		PL	PT	RO	SI	SK	FI
Základné vzdelávanie	5.7	10.1	6.5	44.0	3.1	14.9	●	2.1		●	4.5	6.9	5.9	6.3	6.0
Denné povinné všeobecné stredné vzdelávanie	12.3	17.5	16.0	44.2	13.1	22.8	●	11.7 AHS	11.7 NMS	13.9	12.0	14.0	11.1	11.9	15.8
%	SE	UK-ENG	UK-WLS/NIR	UK-SCT	BA	CH	IS	LI			ME	MK	NO	RS	TR
Základné vzdelávanie	7.1	●	⊗	⊗	6.0	●	6.0	5.1			4.6	10.4	7.0	8.8	5.0
Denné povinné všeobecné stredné vzdelávanie	7.1	●	●	⊗	14.2	●	18.9	20.1 Gym	11.1 Obs	16.8 Reals	19.7	16.9	8.5	13.0	13.3

Zdroj: Eurydice.

Vysvetlivky

Flexibilný čas: systém, v ktorom sa školy môžu rozhodnúť, koľko vyučovacích hodín stanovia pre povinné predmety. Rámcové (alebo národné) učebné osnovy uvádzajú iba predmety, ktoré sa musia vyučovať, bez stanovenia časovej dotácie.

Definície “cudzí jazyk”, “jazyk ako povinný predmet”, pozri v slovníku.

Špecifické poznámky štátov

Grécko: V Grécku existujú dva typy verejných základných škôl (1. až 6. ročník): základné školy dodržiavajúce bežné učebné osnovy (47 % žiakov) a základné školy implementujúce jednotné revidované učebné osnovy (EAEP; 53 %). V šk. roku 2016/17 tieto dva typy základných škôl zaniknú a nahradí ich jeden typ celodennej základnej školy.

Maďarsko: Údaje platia len pre gymnáziá.

Rakúsko: *Allgemeinbildende Höhere Schule* (AHS – vedné odbory, *Realgymnasium*); *Neue Mittelschule* (NMS).

Poľsko: Ak v 1. – 3. ročníku vyučuje cudzí jazyk špecializovaný učiteľ, predpisy určujú pre tieto tri ročníky minimálnu časovú dotáciu – podiel na základnom stupni je 9,5 %.

Švédsko: Tento ukazovateľ znázorňuje umelé rozloženie časovej dotácie medzi základné a denné povinné všeobecné stredné vzdelávanie. Centrálné orgány školstva stanovujú časovú dotáciu pre celé povinné vzdelávanie. Každý

poskytovateľ vzdelávania určuje, ako túto časovú dotáciu medzi jednotlivé ročníky rozdelí.

Lichtenštajnsko: *LI Gym:* základné vzdelávanie + *Gymnasium*; *LI Obs:* základné vzdelávanie + *Oberschule*; *LI Reals:* základné vzdelávanie + *Realschule*.

Ďalšie informácie o jednotlivých štátoch nájdete v špecifických poznámkach štátov ukazovateľov E1 a E2.

Okrem tohto všeobecného trendu sú na oboch úrovniach vzdelávania výrazné rozdiely medzi štátmi. Tieto rozdiely možno pripísať štrukturálnym faktorom, ako je počet ročníkov v základnom a dennom povinnom strednom vzdelávaní alebo politické rozhodnutia o vyučovaní cudzích jazykov, ako je počet povinných cudzích jazykov alebo vek začiatku výučby (ukazovatele B2 a B3).

V základnom vzdelávaní predstavuje povinná výučba cudzieho jazyka vo väčšine štátov 5 až 10 % z celkovej časovej dotácie. V niekoľkých štátoch, konkrétne v Belgicku (Francúzske spoločenstvo), Maďarsku, Rakúsku, Portugalsku a v Čiernej Hore, je podiel celkovej časovej dotácie výučby cudzieho jazyka nižší ako 5 %. V Rakúsku sa v prvých dvoch rokoch vyučujú cudzie jazyky prostredníctvom metódou *CLIL*, preto nie sú v ukazovateli tieto roky zaznamenané. Na druhej strane spektra predstavuje vyučovanie cudzích jazykov v základnom vzdelávaní približne 11 % z celkovej časovej dotácie v Belgicku (Nemecké spoločenstvo), Grécku (EAEP), Španielsku a Chorvátsku; na Malte je podiel 14,9 %; a v Luxembursku 44 %.

Pokiaľ ide o denné povinné všeobecné stredné vzdelávanie, väčšina štátov s dostupnými údajmi môže byť zaradená do jednej z dvoch kategórií; prvá, percento času vyučovania povinného cudzieho jazyka sa pohybuje medzi 10 až 15 percentami; druhá skupina sa pohybuje medzi 16 a 20 percentami. Štyri štáty vyčnievajú: Nórsko, pretože výučba cudzích jazykov tvorí 8,5 % z celkovej časovej dotácie; a tri štáty, ktoré majú viac ako 20 % z celkovej časovej dotácie, konkrétne Bulharsko a Malta (23,4 % a 22,8 % v danom poradí) a Luxembursko so 44,2 percentami.

VYUČOVACIE POSTUPY

ČASŤ II – OČAKÁVANÉ ŠTUDIJNÉ VÝSLEDKY

Očakávané študijné výsledky vymedzujú rozsah a úroveň zručností, ktoré by žiaci mali dosiahnuť po ukončení určitého školského ročníka alebo úrovne vzdelávania. Tieto vyhlásenia sa často formulujú s cieľom podporiť excelentnosť v oblasti vyučovania a učenia sa cudzích jazykov. Očakávané študijné výsledky určujú vedomosti, zručnosti a postoje, ktoré by žiaci mali mať po úspešnom ukončení určitej časti výučby. Často sú vyjadrené ako požadované primerané očakávané požiadavky a sú zahrnuté do hodnotiacich rámcov. Hodnotenie je dôležitou súčasťou vyučovacieho procesu, pretože umožňuje porovnanie výsledkov jednotlivých žiakov vo vzťahu k očakávaným študijným výsledkom.

Táto časť sa venuje študijným výsledkom jazykového vzdelávania z hľadiska komunikatívnych kompetencií, ktoré žiaci získajú a priorit, na ktoré upozorňujú centrálné orgány školstva. Spomenie sa dôraz kladený na štyri kľúčové kompetencie: počúvanie, rozprávanie, čítanie a písanie. Druhý ukazovateľ skúma očakávanú minimálnu úroveň dosiahnutého vzdelávania podľa Spoločného európskeho referenčného rámca pre jazyky (CEFR). V mnohých štátoch sa dosiahnutá úroveň žiakov hodnotí prostredníctvom národných testov a v niektorých štátoch sú tieto testy zosúladené s úrovňami CEFR. Preto analyzujeme jazyky a úrovne CEFR, na ktoré sa vzťahujú národné testy na strednom stupni. Časť končí ukazovateľmi o certifikátoch, ktoré možno získať po úspešnom absolvovaní jazykových štúdií.

VŠETKY ŠTYRI KOMUNIKATÍVNE KOMPETENCIE SA NA KONCI POVINNÉHO VZDELÁVANIA POVAŽUJÚ ZA ROVNAKO DÔLEŽITÉ

Jedným z hlavných cieľov výučby cudzích jazykov je získanie komunikačných zručností, ktoré sú zvyčajne definované ako štyri kľúčové kompetencie: počúvanie (počúvanie s porozumením), rozprávanie (ústny prejav), čítanie (čítanie s porozumením) a písanie (písomný prejav). Vo väčšine európskych štátov učebné osnovy pre cudzie jazyky vyslovene uvádzajú komunikačné zručnosti.

Ukazovateľ E6 znázorňuje, či štáty uprednostňujú niektorú z týchto štyroch kompetencií na začiatku a na konci povinnej výučby prvého cudzieho jazyka. Vo väčšine európskych štátov sú na konci povinnej výučby cudzieho jazyka všetky štyri kompetencie považované za rovnako dôležité. Polovica európskych štátov dáva rovnakú váhu všetkým štyrom kompetenciám na začiatku aj na konci výučby prvého cudzieho jazyka. Osem európskych vzdelávacích systémov (Belgicko – Francúzske spoločenstvo, Francúzsko, Chorvátsko, Cyprus, Litva, Maďarsko, Rakúsko a Srbsko) kladie na začiatku povinnej výučby cudzieho jazyka väčší dôraz na ústne komunikatívne kompetencie (počúvanie a rozprávanie), ale na konci tohto procesu dáva rovnakú váhu všetkým kľúčovým kompetenciám. Navyše Fínsko a Lichtenštajnsko počas prvého roku (rokov) výučby cudzích jazykov neuvádzajú žiadne kompetencie, ale na konci kladú rovnaký dôraz na všetky štyri komunikatívne kompetencie. Holandsko zdôrazňuje význam počúvania, rozprávania a čítania na začiatku, ale na konci povinnej výučby cudzieho jazyka považuje všetky štyri za rovnako dôležité.

Od tohto modelu sa odkláňa len niekoľko štátov. V mnohých autonómnych spoločenstvách Španielska sa aj na začiatku a aj na konci povinnej výučby cudzieho jazyka kladie dôraz na ústne komunikatívne kompetencie. Vo väčšine kantónov Švajčiarska sa počas celej fázy povinného vzdelávania zdôrazňujú počúvanie, rozprávanie a čítanie, pričom menšia dôležitosť je kladená na písanie.

Štyri štáty (Česká republika, Nemecko, Lotyšsko a Nórsko) neuvádzajú vo svojich učebných osnovách žiadne konkrétne odkazy na priority o komunikatívnych kompetenciách na začiatku, ani na konci

povinnnej výučby cudzieho jazyka. Luxembursko zdôrazňuje všetky štyri kompetencie počas prvého roku výučby cudzieho jazyka, ale neuvádza výslovný odkaz na žiadne komunikatívne kompetencie na konci povinnej výučby cudzieho jazyka.

Ukazovateľ E6: Priority kladené na štyri komunikatívne kompetencie pri výučbe prvého cudzieho jazyka, denné povinné všeobecné vzdelávanie, 2015/16

Na začiatku povinnej výučby prvého cudzieho jazyka						Na konci povinnej výučby prvého cudzieho jazyka					
Explicitná priorita					Žiadny odkaz na priority	Explicitná priorita					Žiadny odkaz na priority
Počúvanie	Rozprávanie	Čítanie	Písanie	Kľúčové zručnosti sú rovnako dôležité		Počúvanie	Rozprávanie	Čítanie	Písanie	Kľúčové zručnosti sú rovnako dôležité	
●	●					BE fr				●	
				●		BE de				●	
				●		BE nl				●	
				●		BG				●	
				●	●	CZ					●
				●	●	DK				●	
				●	●	DE					●
				●		EE				●	
⊗	⊗	⊗	⊗	⊗	⊗	IE	⊗	⊗	⊗	⊗	⊗
				●		EL				●	
●	●					ES	●	●			
●	●					FR				●	
●	●					HR				●	
				●		IT				●	
●	●				●	CY				●	
●	●			●		LV					●
●	●			●		LT				●	
●	●			●		LU					●
●	●			●		HU				●	
●	●			●		MT				●	
●	●	●				NL				●	
●	●					AT				●	
				●		PL				●	
				●		PT				●	
				●		RO				●	
				●		SI				●	
				●	●	SK				●	
				●		FI				●	
				●		SE				●	
				●		UK (1)				●	
⊗	⊗	⊗	⊗	⊗	⊗	UK-SCT	⊗	⊗	⊗	⊗	⊗
●	●	●		●		BA				●	
				●		CH	●	●	●		
				●	●	IS				●	
				●		LI				●	
				●		ME				●	
				●	●	MK				●	
●	●				●	NO					●
				●		RS				●	
				●		TR				●	

⊗ Žiadne povinné cudzie jazyky

Zdroj: Eurydice.

UK (1) = UK-ENG/WLS/NIR

Vysvetlivky (ukazovateľ E6)

Štyri komunikatívne kompetencie: Kľúčové komunikatívne kompetencie pri výučbe cudzieho jazyka: počúvanie (počúvanie s porozumením), rozprávanie (ústny prejav), čítanie (čítanie s porozumením) a písanie (písomný prejav).

Rovnaký dôraz sa kladie na všetky štyri komunikatívne kompetencie: Oficiálne učebné osnovy pre cudzie jazyky uvádzajú, že pokiaľ ide o ciele, nie je potrebné prioritizovať jednu alebo viaceré zo štyroch komunikačných kompetencií.

Explicitná priorita pre jednu alebo viac komunikatívnych kompetencií: Oficiálne učebné osnovy pre cudzie jazyky výslovne uvádzajú, že by sa mal klásť väčší dôraz na ciele týkajúce sa jednej alebo viacerých kompetencií počas celého procesu vyučovania/učenia.

Žiadny odkaz na priority: Oficiálne učebné osnovy pre cudzie jazyky neuvádzajú, či by sa mala uprednostniť jedna alebo viac komunikatívnych kompetencií.

Špecifické poznámky štátov

Španielsko: V autonómnych oblastiach Valencia, Kastília - León, Kastília-La Mancha a Kalábria nariadenie stanovuje rovnaké ovládanie všetkých štyroch kľúčových kompetencií na konci povinnej výučby prvého cudzieho jazyka.

Švajčiarsko: Vo francúzsky a taliansky hovoriacich kantónoch sú na začiatku povinnej výučby prvého cudzieho jazyka rovnako dôležité všetky štyri kľúčové kompetencie.

OČAKÁVA SA, ŽE ŽIACI V ČASE UKONČENIA ŠKOLY DOSIAHNU V CUDZÍCH JAZYKOCH ÚROVEŇ “MIERNE A STREDNE POKROČILÝ”

Spoločný európsky referenčný rámec pre jazyky (CEFR) (Rada Európy, 2001) vymedzuje rozsah, ktorý podporuje medzinárodne porovnateľné hodnotenie študijných výsledkov výučby cudzích jazykov. CEFR člení zručnosti v cudzích jazykoch do šiestich úrovní: A1 a A2 (úplní začiatovníci a začiatovníci), B1 a B2 (mierne a stredne pokročilí), C1 a C2 (pokročilí a experti). Úrovně sú doplnené podrobnou analýzou komunikačných súvislostí, tém, úloh a cieľov, ako aj rozsiahlymi popismi komunikatívnych kompetencií. Na základe empirického výskumu a širokých diskusií umožňuje tento systém porovnávať testy a skúšky v rôznych jazykoch podľa národných zvyklostí. Taktiež poskytuje základ pre uznávanie jazykových kvalifikácií, a tak uľahčuje vzdelávaciu a pracovnú mobilitu. Uznesenie Rady Európskej únie vo februári 2002 odporúčalo používanie CEFR pri zavádzaní systémov overovania jazykových kompetencií ⁽¹¹⁾.

Ukazovateľ E7 znázorňuje očakávané minimálne dosiahnuté úrovne na konci nižšieho stredného a na konci všeobecného vyššieho stredného vzdelávania. V súčasnosti dve tretiny európskych štátov využívajú CEFR na stanovenie minimálnych úrovní dosiahnutých znalostí cudzích jazykov na týchto dvoch úrovniach školského vzdelávania. Tieto dve vzdelávacie úrovne pokrývajú prvý a druhý cudzí jazyk. V niekoľkých štátoch sú definované minimálne úrovne CEFR taktiež pre tretí cudzí jazyk.

Pri porovnávaní dosiahnutej úrovne pri prvom a druhom cudzom jazyku v tom istom referenčnom období sa všeobecne očakáva, že žiaci dosiahnu pri prvom cudzom jazyku vyššiu úroveň ako pri druhom. Na konci nižšieho stredného vzdelávania sa minimálna úroveň všeobecne pohybuje pre prvý jazyk medzi úrovňou A2 (začiatovník) a B1 (mierne pokročilý); a pre druhý jazyk medzi úrovňou A1 (úplný začiatovník) a A2 (začiatovník). Na konci vyššieho stredného vzdelávania určuje väčšina európskych štátov ako minimálnu dosiahnutú úroveň pre prvý cudzí jazyk úroveň B2 (stredne pokročilý) a pre druhý cudzí jazyk úroveň B1 (mierne pokročilý). Žiadny z európskych vzdelávacích systémov nestanovil minimálnu úroveň vzdelávania na úrovni pokročilých alebo certifikovaných expertov cudzích jazykov (C1 alebo C2).

V niektorých vzdelávacích systémoch sú v rovnakom referenčnom období stanovené podobné ciele pre prvý a druhý jazyk. Tak je to v Poľsku a Rumunsku na konci nižšieho aj všeobecného vyššieho stredného vzdelávania. Rovnaké dosiahnuté úrovne sa očakávajú pri prvom aj druhom cudzom jazyku na konci nižšieho stredného vzdelávania na Cypre, v Rakúsku, vo Švajčiarsku, na Islande a v Čiernej

⁽¹¹⁾ Uznesenie Rady EÚ zo 14. februára 2002 o podpore jazykovej rozmanitosti a jazykového vzdelávania pri plnení cieľov Európskeho roka jazykov 2001, OJ 2002/C 50/01.

Hore. Na konci všeobecného vyššieho stredného vzdelávania sa očakáva dosiahnutie rovnakej úrovne pre prvý aj druhý cudzí jazyk v Taliansku, Lotyšsku, Bývalej juhoslovanskej republike Macedónsko a v Srbsku. Je dôležité poznamenať, že v niektorých týchto vzdelávacích systémoch môžu byť pre prvý a druhý cudzí jazyk v rámci tej istej úrovne CEFR stanovené rôzne rozčlenenia. V iných vzdelávacích systémoch môžu byť pre rôzne zručnosti stanovené rôzne úrovne.

Porovnanie minimálnych dosiahnutých úrovní výsledkov žiakov v cudzích jazykoch na konci nižšieho stredného a vyššieho stredného vzdelávania ukazuje, ako sme očakávali tendenciu, že úroveň dosiahnutého vzdelávania bude vyššia na konci vyššieho stredného ako nižšieho stredného vzdelávania. Všeobecným očakávaním je, že sa žiaci v ďalšom štúdiu zdokonalia. Toto platí pre prvý aj druhý cudzí jazyk. Pri prvom cudzom jazyku väčšina štátov na konci nižšieho stredného vzdelávania požaduje úroveň A2 (začiatocník) a na konci vyššieho stredného vzdelávania úroveň B2 (stredne pokročilý). Väčšina štátov má minimálne požiadavky pre druhý cudzí jazyk na konci nižšieho stredného vzdelávania úroveň A1 - A2 (úplný začiatocník - začiatocník) a na konci vyššieho stredného vzdelávania úroveň B1 (mierne pokročilý).

V niekoľkých štátoch je požadovaná minimálna dosiahnutá úroveň vzdelania závislá od dĺžky štúdia. Napríklad v Poľsku vo všeobecnom vyššom strednom vzdelávaní je úroveň druhého cudzieho jazyka stanovená na úroveň B1 (mierne pokročilý) pre žiakov, ktorí pokračujú v štúdiu rovnakého cudzieho jazyka ako v nižšom strednom vzdelávaní, zatiaľ čo pre žiakov, ktorí sa začali učiť nový cudzí jazyk, je očakávaná minimálna úroveň A2 (začiatocník). Podobne v Srbsku sa na konci všeobecného vyššieho stredného vzdelávania požaduje úroveň B1 od tých žiakov, ktorí pokračovali v rovnakom cudzom jazyku od základnej školy, zatiaľ čo pre tých, ktorí sa začali učiť nový cudzí jazyk v strednej škole je stanovená úroveň A2. Rakúske učebné osnovy rozlišujú medzi cudzími jazykmi, ktoré sa žiaci učia šesť alebo štyri roky (požadovaná úroveň B1) a cudzími jazykmi, ktoré sa učia tri roky, čo môže byť tretí cudzí jazyk (požadovaná úroveň A2). V Slovinsku je v nižšom strednom vzdelávaní minimálna dosiahnutá úroveň pre tých, ktorí študovali druhý cudzí jazyk tri roky stanovená na úrovni A1 (úplný začiatocník), zatiaľ čo pre tých, ktorí si zvolili šesťročný povinný cudzí jazyk, je požadované minimum na úrovni A2.

Niekoľko štátov definovalo požiadavky pre tretí cudzí jazyk. Na konci nižšieho stredného vzdelávania Dánsko očakáva, že žiaci dosiahnu úroveň A2, zatiaľ čo na Islande je stanovená úroveň B1, aj pre prvý, aj druhý cudzí jazyk. Vo Francúzsku je pre tretí cudzí jazyk na konci všeobecného vyššieho stredného vzdelávania definovaná minimálna požiadavka (A2), Taliansku (B1), na Cypre (A2), v Rakúsku (A2), Rumunsku (A2), Slovinsku (A1) a Macedónsku (B1). V Rakúsku sa môžu minimálne požiadavky rozšíriť v prípade dlhších alebo intenzívnejších kurzov.

Väčšina štátov si stanovuje rovnaké minimálne štandardy pre štyri kľúčové komunikatívne kompetencie (počúvanie, rozprávanie, čítanie a písanie). Avšak v Estónsku, Rakúsku a vo Fínsku sa špecifickým zručnostiam prisudzujú rôzne minimálne dosiahnuté úrovne. V Estónsku je na konci všeobecného vyššieho stredného vzdelávania úroveň písania pre prvý cudzí jazyk nižšia ako pre počúvanie, rozprávanie a čítanie. V Rakúsku na nižšom strednom stupni môže byť pri druhom cudzom jazyku dosiahnutá úroveň v rozprávaní nižšia ako pri ostatných kompetenciách. Vo Fínsku je očakávaná úroveň pre produktívne kompetencie (rozprávanie a písanie) nižšia ako pre recepcné kompetencie (počúvanie a čítanie).

Ukazovateľ E7: Očakávaná minimálna dosiahnutá úroveň pre prvý a druhý cudzí jazyk v súlade s CEFR na konci nižšieho stredného vzdelávania (ISCED 2) a všeobecného vyššieho stredného vzdelávania (ISCED 3), 2015/16

Koniec nižšieho stredného vzdelávania (ISCED 2)							Koniec všeobecného vyššieho stredného vzdelávania (ISCED 3)										
Začiatočník			→				Začiatočník			→							
			Expert							Expert							
			A1	A2	B1	B2	C1	C2				A1	A2	B1	B2	C1	C2
BE fr	a	b							BE fr	a	b						
BE de	a	b							BE de	a	b						
BE nl	a	b							BE nl	a	b						
BG	a	b							BG	a	b						
CZ	a	b							CZ	a	b						
DK	a	b							DK	a	b						
DE	a	b							DE	a	b						
EE	a	b							EE	a	b						
IE	a	b							IE	a	b						
EL	a	b							EL	a	b						
ES	a	b							ES	a	b						
FR	a	b							FR	a	b						
HR	a	b							HR	a	b						
IT	a	b							IT	a	b						
CY	a	b							CY	a	b						
LV	a	b							LV	a	b						
LT	a	b							LT	a	b						
LU	a	b							LU	a	b						
HU	a	b							HU	a	b						
MT	a	b							MT	a	b						
NL	a	b							NL	a	b						
AT	a	b							AT	a	b						
PL	a	b							PL	a	b						
PT	a	b							PT	a	b						
RO	a	b							RO	a	b						
SI	a	b							SI	a	b						
SK	a	b							SK	a	b						
FI	a	b							FI	a	b						
SE	a	b							SE	a	b						
UK-	a	b	ENG/WLS/NIR						UK-	a	b	ENG/WLS/NIR					
UK-SCT	a	b							UK-SCT	a	b						
BA	a	b							BA	a	b						
CH	a	b							CH	a	b						
IS	a	b							IS	a	b						
LI	a	b							LI	a	b						
ME	a	b							ME	a	b						
MK	a	b							MK	a	b						
NO	a	b							NO	a	b						
RS	a	b							RS	a	b						
TR	a	b							TR	a	b						

a Prvý cudzí jazyk b Druhý cudzí jazyk

Zdroj: Eurydice.

Vysvetlivky (ukazovateľ E7)

Ukazovateľ znázorňuje odporúčanú minimálnu dosiahnutú úroveň v tých štátoch, kde sú systémy hodnotenia prepojené so Spoločným európskym referenčným rámcom pre jazyky (CEFR) (Rada Európy, 2001). CEFR je rámec pre výučbu, učenie a hodnotenie jazykov, ktorý vypracovala Rada Európy. Jeho hlavným cieľom je uľahčiť transparentnosť a porovnateľnosť pri poskytovaní jazykového vzdelávania a kvalifikácie. CEFR určuje kompetencie potrebné na komunikáciu v cudzom jazyku, požiadavky na vedomosti a zručnosti, ako aj rôzne iné súvislosti. Definuje šesť úrovní spôsobilosti A1, A2, B1, B2, C1, C2 (kde A zodpovedá začiatkovi, B pokročilému a C expertovi), čo umožňuje meranie pokroku žiakov a používateľov cudzích jazykov.

Ak sú špecifické zručnosti zaradené do rôznych minimálnych dosiahnutých úrovní, zobrazuje sa najnižšia požadovaná úroveň. Intenzívne študijné programy pre cudzie jazyky a podúrovne CEFR nie sú v ukazovateli uvedené.

Špecifické poznámky štátov

Estónsko: Na konci všeobecného vyššieho stredného vzdelávania sa pre prvý cudzí jazyk, t.j. počúvanie, rozprávanie a čítanie požaduje úroveň B2.

Španielsko: Koniec povinného vzdelávania (prvý ročník vyššieho stredného vzdelávania) sa uvádza namiesto ukončenia nižšieho stredného vzdelávania.

Lotyšsko: Ukazovateľ označuje odporúčanú úroveň.

Maďarsko: Údaje platia len pre gymnáziá.

Rakúsko: Aj keď je na konci ISCED 2 zobrazená pre oba cudzie jazyky úroveň A2, dosiahnuté zručnosti v prvom cudzom jazyku čiastočne zahŕňajú kompetencie z úrovne B1, zatiaľ čo časť jazykových zručností (interakčné zručnosti) pri druhom jazyku by mali dosiahnuť minimálnu úroveň A1 (minimálna dosiahnutá úroveň pre rozprávanie je stanovená na úroveň A2). Na konci všeobecného ISCED 3 požadovaná úroveň pre druhý a tretí cudzí jazyk závisí od dĺžky štúdia. Ukazovateľ znázorňuje minimálnu povinnú dĺžku štúdia pre druhý cudzí jazyk (4 roky). Ak žiaci študujú šesť rokov, požadovaná minimálna úroveň čítania je B2.

Fínsko: Dosiahnutá úroveň cieľa je "dobrá", nie "minimálna". Na konci všeobecného vyššieho stredného vzdelávania pre druhý cudzí jazyk je požadovaná pre počúvanie a čítanie úroveň B1.

Švajčiarsko: V taliansky hovoriacom kantóne je stanovená minimálna úroveň prvého cudzieho jazyka na konci nižšieho stredného vzdelávania (ISCED 2) – úroveň B1.

Srbsko: Učebné osnovy stanovujú všeobecnú úroveň. Uvádza sa však, že dosiahnutá úroveň týchto štyroch kompetencií sa môže líšiť, vyžadujúc, aby recepcné zručnosti (počúvanie a čítanie) boli na očakávanej úrovni, zatiaľ čo produkčné schopnosti (rozprávanie a písanie) môžu byť o jednu úroveň nižšie.

V niektorých štátoch sa uskutočňujú reformy, ktoré majú vplyv na dosiahnutú minimálnu úroveň v cudzích jazykoch. Dánsko, ktoré v súčasnosti využíva CEFR len v nižšom strednom vzdelávaní, oficiálne začne používať tieto dosahované úrovne vzdelávania aj vo všeobecnom vyššom strednom vzdelávaní. Írsko reviduje jazykové sylaby nižšieho stredného vzdelávania a bude vo všeobecnosti zosúladené s úrovňami A1 – A2 CEFR. Na Slovensku, odkedy nový štátny vzdelávací program skrátil dĺžku povinného štúdia druhého cudzieho jazyka (ukazovateľ B3), sa minimálna úroveň zníži z úrovne B2 na úroveň A1. Vo Švajčiarsku je "cieľom stratégie koordinácie výučby cudzích jazykov na vyššom strednom stupni" (prijatá v októbri 2013 všetkými kantónmi) zaviesť minimálnu dosiahnutú úroveň výsledkov na základe úrovne CEFR pre všeobecné vyššie stredné vzdelávanie. V súčasnosti niektoré kantóny už definujú minimálnu úroveň prvého cudzieho jazyka na úrovni C1 pre počúvanie a čítanie a B2 pre rozprávanie a písanie.

V NIŽŠOM STREDNOM VZDELÁVANÍ SÚ ZVYČAJNE NAJVIŠŠIE TESTOVANÉ ÚROVNE CEFR A2 A B1

Ukazovateľ E8 poskytuje informácie o jazykových národných testoch v nižšom strednom vzdelávaní. Konkrétnejšie sa zameriava na štáty, ktorých národné testy sú zosúladené so Spoločným európskym referenčným rámcom pre jazyky (CEFR) a poskytujú podrobnejšie informácie o úrovniach testovaných kompetencií. CEFR definuje šesť úrovní spôsobilosti A1, A2, B1, B2, C1, C2 (kde A zodpovedá "začiatkovi", B "pokročilému" a C "expertovi"), čo umožňuje merať napredovanie žiakov v cudzích jazykoch (slovník).

19 štátov vypracovalo pre nižšie stredné vzdelávanie národné testy prispôbolené úrovňam CEFR. Preto sú všetky existujúce testy spojené s CEFR okrem Luxemburska, kde "Štandardizovaný test" (testované zručnosti čítania žiakov v 9. ročníku s cieľom monitorovania vzdelávacieho systému) nie je prepojený s CEFR. "Národné testy" zobrazené v ukazovateli E8, vykonávané v 8. alebo 9. ročníku (podľa testovaného jazyka), však majú súvis s úrovňami CEFR.

Ukazovateľ E8: Národné testy prispôsobené úrovniám CEFR, nižšie stredné vzdelávanie, 2015/16

	Názov testu (v slovenčine)	Začiatočník		Pokročilý		Expert	
		A1	A2	B1	B2	C1	C2
CZ	Vzorový prieskum výsledkov žiakov v 4. a 8. ročníku základných škôl a žiakov v 2. ročníku stredných odborných škôl		●				
DE	Porovnávacie testy/Hodnotenia učenia (VERA)	●	●	●	●	●	
	Národná štúdia hodnotenia jazykov	●	●	●	●	●	
EE	Záverečná skúška na konci základnej školy			●			
ES	Národné testy v 8. ročníku (Valencia, Extremadura, Madrid, de Murcia, Navarra a Pais Vasco)		●	●	●		
FR	Hodnotenie CEDRE (hodnotenie predmetov na vzorke žiakov 9. roč.)	●	●	●			
	Hodnotenie CEDRE (hodnotenie predmetov na vzorke žiakov 9. roč.)	●	●				
LT	Štandardizovaný test cudzieho jazyka		●	●			
LU	Národné testy v angličtine		●	●			
HU	Hodnotenie cudzieho jazyka (6. ročník)	●					
	Hodnotenie cudzieho jazyka (8. ročník)		●				
NL	Národná skúška VMBO	●	●	●	●		
AT	Hodnotenie národných štandardov vzdelávania		●	●			
PL	Jazyková skúška na konci nižšieho stredného vzdelávania		●				
RO	Národné testovanie: skúška z jazyka a komunikácie	●					
SI	Národné hodnotenie poznatkov		●				
SE	Národný test			●			
IS	Islandské národné skúšky - angličtina	●	●	●	●	●	●
LI	Testy s definovaným obsahom štandardov	●	●	●			
ME	Tretie hodnotenie cyklu poznatkov		●				
MK	Externý test z cudzieho jazyka na úrovni ISCED 2	●	●				
TR	Testovanie pri nástupe do stredného vzdelávania			●			

Vysvetlivky

Symbol ● označuje úroveň testu, ktorá je v súlade s CEFR.

Národné testy, ktoré posudzujú jazykové kompetencie žiakov na prijatie do školy typu CLIL, nie sú predmetom skúmania. Tento ukazovateľ neposkytuje informácie o rozsahu testovaných kľúčových kompetencií (čítanie, počúvanie, rozprávanie a písanie).

Ak sa skúška vzťahuje na viac ako jednu úroveň CEFR, v ukazovateli sa neuvádza na ktorej úrovni (úrovniah). Ak sa úroveň testu líši medzi testovanými zručnosťami alebo populáciou žiakov, tieto informácie sú uvedené v špecifických poznámkach pre daný štát.

Ak pre daný ročník hodnotí žiakov niekoľko testov v rôznych jazykoch na tej istej úrovni (úrovniah) CEFR, uvádza sa iba jeden test.

Definície "národné testy" a "CEFR" pozri v slovníku.

Špecifické poznámky štátov

Belgicko (BE fr): Národný test na konci prvého cyklu stredného vzdelávania (CE1D) hodnotí kompetencie žiakov v jazykoch. Čoskoro bude zosúladený so stupnicou CEFR na úrovni testovania A2.

Francúzsko: Tieto dva testy sú zamerané na prvý a druhý cudzí jazyk, v danom poradí.

Holandsko: Úrovně CEFR sa líšia podľa testovaných jazykov a vzdelávacích programov, ktoré žiaci navštevujú.

Väčšina národných testov má požiadavky na viac ako jednej úrovni odbornej spôsobilosti; rozsah testovaných úrovní sa pohybuje od A1 do C1. Tieto testy môžeme podľa rozsahu pokrytých úrovní rozdeliť do štyroch skupín. V prvej skupine sú testy na úrovni A2 a nižšie: t.j. hodnotenie CEDRE vo Francúzsku - testovanie kompetencií v druhom cudzom jazyku na vzorke žiakov a v Bývalej juhoslovanskej republike Macedónsko externý test z cudzieho jazyka na úrovni ISCED 2. Druhú skupinu spájajú testy, ktoré hodnotia žiakov na úrovni B1 a nižšie. Toto je skupina s najväčším počtom národných testov; zahŕňa testy vykonávané vo Francúzsku (hodnotenie CEDRE na vzorke žiakov, ktorí sa učia prvý cudzí jazyk), Litve, Luxembursku, Rakúsku a Lichtenštajnsku. Tretiu skupinu tvoria testy na úrovni B2 a nižšie, t.j. národné testy v Španielsku a v Holandsku. Napokon v poslednej skupine sú národné testy v Nemecku a na Islande, ktoré pokrývajú všetky úrovne až do C1 a C2.

Menšia časť testov spojených s *CEFR* pokrýva iba jednu úroveň. Účelom týchto testov nie je posúdiť dosiahnutú úroveň žiakov, ale určiť, či dosiahli kompetencie určitej úrovne. Testované úrovne sú obvykle A1, A2 alebo B1, ale A2 je najbežnejšia. V Poľsku sa jazyková skúška na konci nižšieho stredného vzdelávania skladá z dvoch samostatných testov: základného – upraveného podľa úrovne A2, a rozšíreného – upraveného podľa úrovne A2+. Estónsko, Švédsko a Turecko majú vyššiu úroveň (B1). Vo Švédsku zodpovedá úrovni B1 iba najnižšia známka (E) v úspešne zvládnuť skúške na stupnici od A do E: vyššie známky nie sú výslovne prispôbené *CEFR*.

Pri používaní úrovni *CEFR* existujú medzi štátmi výrazné rozdiely v testovacích režimoch v rámci rovnakej úrovne ISCED a v rámci podobných ročníkov. Dôvodom je, ako znázorňuje ukazovateľ B1, na rozdiel od matematiky alebo čítania a písania sa žiaci v Európe začínú učiť cudzie jazyky v rôznych ročníkoch. Ďalšie úvahy, napríklad jazykové súvislosti každého štátu, zohrávajú tiež úlohu pri vysvetľovaní rozdielov v cieľoch študijných programov a v konečnom dôsledku aj v rozdieloch v úrovni skúšanej odbornej spôsobilosti.

VO VYŠŠOM STREDNOM VZDELÁVANÍ SÚ ZVYČAJNE NAJVIŠŠIE TESTOVANÉ ÚROVNE *CEFR* B1 A B2

Vo vyššom strednom vzdelávaní má 22 štátov aspoň jeden národný test prispôbený Spoločnému európskemu referenčnému rámcu pre jazyky (*CEFR*). Je to o niečo viac ako v nižšom strednom vzdelávaní (ukazovateľ E8). Štyri štáty (Nemecko, Luxembursko, Island a Lichtenštajnsko) s národnými testami prispôbených *CEFR* na nižšom strednom stupni, ich však nemajú na všeobecnom vyššom strednom stupni.

Najvyššie úrovne *CEFR*, ktoré zahŕňajú národné testy väčšiny štátov, sú na úrovni B1 a B2. Iba päť štátov (Španielsko, Francúzsko, Lotyšsko, Holandsko ("Národná skúška VWO") a Poľsko) majú predmetové skúšky na úrovni C1. V troch z týchto štátov sa testujú iba vyššie úrovne: vo Francúzsku úrovne B2 a C1; v Lotyšsku a v Poľsku úrovne B1, B2 a C1. V Poľsku má maturitná skúška z jazyka tri samostatné varianty na troch úrovniach: základný – prepojený s úrovňou B1, rozšírený – prepojený s úrovňou B2 a dvojazyčný – prepojený s úrovňou C1. Deväť štátov má národné testy pre žiakov len na úrovni B1 alebo B2.

Približne tretina štátov (Francúzsko, Chorvátsko, Taliansko, Cyprus, Maďarsko, Rakúsko a Fínsko) má národné testy špeciálne zamerané na prvý, druhý alebo dokonca tretí vyučovaný jazyk. V týchto štátoch sa úrovne kompetencií zahrnuté v testoch líšia podľa pozície jazyka v učebných osnovách. Ako môžeme očakávať, prvý vyučovaný jazyk je testovaný na vyššej úrovni ako tie, ktoré sa žiaci učili o niekoľko rokov menej. Vo Francúzsku, na Cypre a v Rakúsku sú národné testy z tretieho cudzieho jazyka iba do úrovne A2.

Ukazovateľ E9: Národné testy prispôsobené úrovniam CEFR, všeobecné vyššie stredné vzdelávanie, 2015/16

	Názov testu (v slovenčine)	Začiatočník		Pokročilý		Expert	
		A1	A2	B1	B2	C1	C2
BE de	Certifikát z francúzskych jazykových štúdií, úroveň B1-B2 (DELF-test)			●	●		
CZ	Školská záverečná skúška (spoločná časť)			●			
EE	Externá záverečná školská (štátna) skúška			●	●		
ES	Národné testy 10. ročníka (Kanárske ostrovy, Kantábria, Katalánsko, Extremadura a Madrid)		●	●	●	●	
FR	Všeobecná a technologická maturita (prvý cudzí jazyk)				●	●	
	Všeobecná a technologická maturita (druhý cudzí jazyk)			●	●		
	Všeobecná a technologická maturita (tretí cudzí jazyk)		●				
HR	Štátna maturitná skúška (prvý cudzí jazyk)			●	●		
	Štátna maturitná skúška (druhý cudzí jazyk)		●	●			
IT	Národné skúšky: Druhý písomný test (prvý a druhý cudzí jazyk)				●		
	Národné skúšky: Druhý písomný test (tretí cudzí jazyk)			●			
CY	Pancyperské skúšky z angličtiny (prvý cudzí jazyk)				●		
	Pancyperské skúšky z francúzštiny (druhý cudzí jazyk)			●			
	Pancyperské skúšky (tretí cudzí jazyk)		●				
LV	Ústredná stredoškolská záverečná skúška z cudzích jazykov			●	●	●	
LT	Štátna maturitná skúška v cudzích jazykoch			●	●		
HU	Záverečná skúška z vyššej strednej školy (prvý cudzí jazyk)			●	●		
	Záverečná skúška z vyššej strednej školy (druhý cudzí jazyk)		●	●			
NL	Národná skúška HAVO		●	●	●		
	Národná skúška VWO		●	●	●	●	
AT	Štandardizovaná maturitná skúška vo všeobecných stredných školách (AHS) (prvý cudzí jazyk)				●		
	Štandardizovaná maturitná skúška vo všeobecných stredných školách (AHS) (druhý cudzí jazyk)		●	●	●		
	Štandardizovaná maturitná skúška vo všeobecných stredných školách (AHS) (tretí cudzí jazyk)		●				
PL	Maturitná skúška z jazyka (základná, rozšírená, dvojazyčný stupeň)			●	●	●	
RO	Národná maturitná skúška: Test C: Hodnotenie jazykových zručností v cudzom jazyku	●	●	●	●		
SI	Všeobecná maturitná skúška				●		
SK	Maturitná skúška: externá a interná časť				●		
FI	Maturitná skúška			●	●		
	Maturitná skúška			●			
	Maturitná skúška		●	●			
SE	Národný test	●	●	●	●		
ME	Maturitná skúška				●		
MK	Externý test z cudzieho jazyka na úrovni ISCED 3	●	●	●	●		
TR	Prijímacia skúška 5 na vysokú školu				●		

Zdroj: Eurydice.

Vysvetlivky (ukazovateľ E9)

Symbol ● označuje, ktorú zo šiestich úrovní *CEFR* test pokrýva.

Informácie o definíciách a rozsahu tohto ukazovateľa nájdete vo vysvetlivkách ukazovateľa E8.

Špecifické poznámky štátov

Estónsko: Štátne skúšky vo francúzskom, nemeckom a ruskom jazyku ako cudzích jazykov boli nahradené nasledovnými medzinárodnými skúškami: francúzsky jazyk: DELF B1 a B2; nemecký jazyk: *Goethe-Zertifikat* B1 alebo B2; *Deutsches Sprachdiplom II* B2 a C1; *Deutschprüfung der Allgemeinen deutschen Hochschulreife* (B2 a C1); ruský jazyk: *Тест по русскому языку как иностранному* B1 alebo *Тест по русскому языку как иностранному* B2.

Francúzsko: Ak sa žiaci rozhodnú študovať jeden z cudzích jazykov na pokročilej úrovni sú z literatúry pri maturitnej skúške testovaní na úrovni C1 v prvom jazyku a na úrovni B2 v druhom jazyku.

Maďarsko: Žiaci môžu absolvovať záverečné skúšky v jazykoch na strednej alebo vyššej úrovni. Zobrazené údaje platia len pre strednú úroveň.

Slovinsko: Ukazovateľ platí pre anglický jazyk; skúšky pre iné jazyky sa v súčasnosti zosúladujú s *CEFR*.

Fínsko: Žiaci musia študovať druhý národný jazyk a aspoň jeden jazyk má byť na pokročilej úrovni. Okrem týchto požiadaviek si môžu vybrať oba – jazyk (jazyky) a sylaby (krátke alebo dlhé/pokročilé). Relatívna flexibilita systému zodpovedá za rôzne maturitné skúšky a úrovne *CEFR*, ktoré pokrývajú.

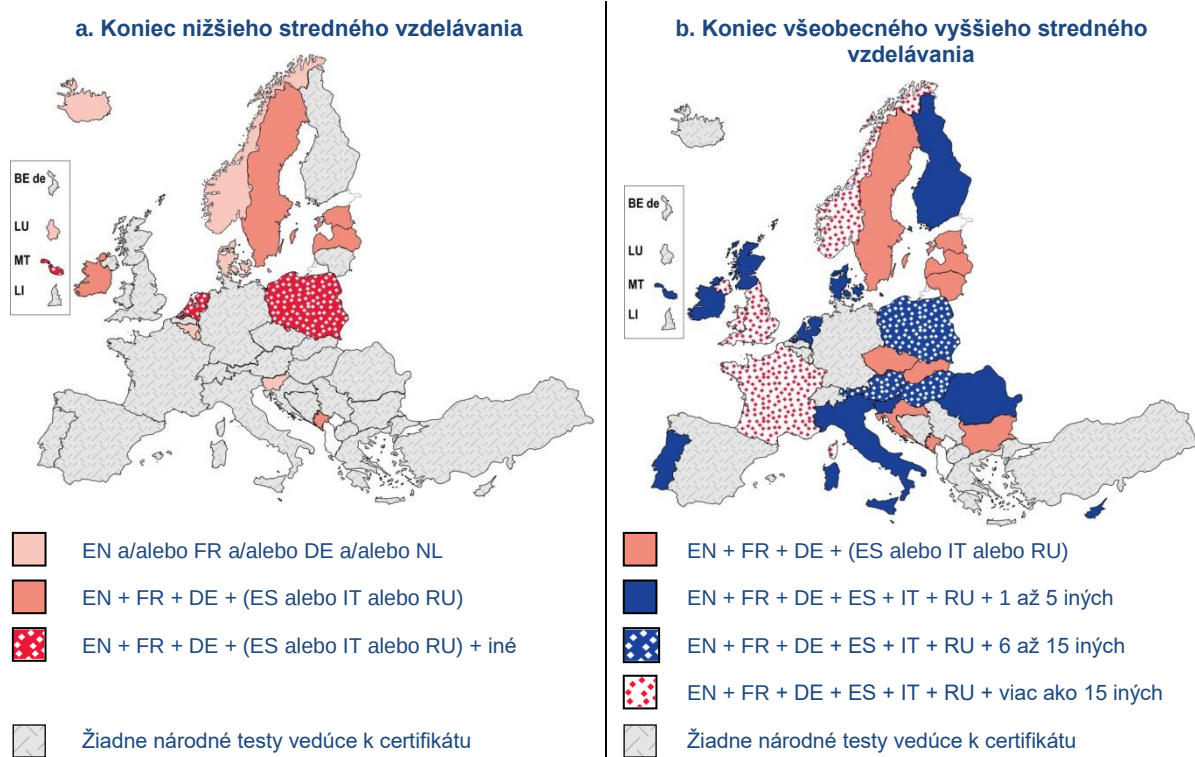
NÁRODNÉ SKÚŠKY V RELATÍVNE ŠIROKOM SPEKTRE JAZYKOV MÁ VÄČŠINA ŠTÁTOV NA KONCI VYŠŠIEHO STREDNÉHO VZDELÁVANIA

Iba málo štátov má na konci nižšieho stredného vzdelávania národné testy vedúce k certifikátu. Vo väčšine štátov s takýmito testami sú pre len pre niektoré jazyky. V mnohých štátoch môžu byť žiaci testovaní v angličtine, nemčine a francúzštine a v jednom alebo dvoch ďalších jazykoch – v španielčine, ruštine alebo taliančine. Tieto jazyky patria medzi šesť najčastejšie testovaných jazykov.

Avšak niektoré štáty na tomto stupni vzdelávania testujú menej jazykov. V Slovinsku sú národné testy iba v nemčine a v angličtine. V Luxembursku, na Islande a v Nórsku sú len v angličtine. V Belgicku (Francúzske spoločenstvo) je holandčina najčastejšie vyučovaným jazykom (ukazovateľ C8), a je popri angličtine a nemčine jedným z troch testovaných jazykov. Naopak, na Malte, v Holandsku a v Poľsku sú národné testy pre viaceré jazyky, vrátane menej frekventovaných jazykov. Na Malte môžu byť žiaci testovaní v arabčine a čínštine; v Holandsku sú národné testy na konci nižšieho stredného v turečtine, arabčine a vo frízštine; a napokon v Poľsku je do zoznamu šiestich najčastejšie testovaných jazykov pridaná ukrajinčina.

Situácia na konci vyššieho stredného vzdelávania je výrazne odlišná. Väčšina štátov má národné testy končiace certifikátom. Väčšina štátov má testy vo viacerých jazykoch ako je šesť najviac testovaných. Francúzsko, Spojené kráľovstvo (Anglicko, Wales a Severné Írsko) a Nórsko vypracovalo národné testy vo veľkom počte jazykov (44, 22, 41 v danom poradí). Nie sú to len európske, ale tiež svetové jazyky, ktorými hovoria spoločenstvá prisťahovalcov žijúci v týchto štátoch. Vo Francúzsku a v Nórsku sú to tiež menšinové a/alebo regionálne jazyky. Napríklad vo Francúzsku môžu žiaci absolvovať test v baskickom, bretónskom, berberskom a vietnamskom jazyku. Nórsko vypracovalo národné testy v lule-samskom, severnom samskom, ormskom a pandžábskom jazyku, a to sú spomenuté len niektoré. Napokon v Spojenom kráľovstve (Anglicko, Wales a Severné Írsko) sú národné testy, napríklad, v bengálskom, urdskom a v perzskom jazyku.

Ukazovateľ E10: Jazyky testované prostredníctvom národných testov, ktoré vedú k certifikátu na konci nižšieho stredného a vyššieho všeobecného stredného vzdelávania, 2015/16

Zdroj: Eurydice.

Vysvetlivky

Do úvahy sa berú iba národné testy končiace certifikátom.

Ak sa testované jazyky líšia podľa vzdelávacích foriem, rozdiely sa neuvádzajú, ale zahrnuté sú všetky jazyky.

V SIEDMICH ŠTÁTOCH SA POUŽÍVA CEFR NA OZNAMOVANIE VÝSLEDKOV ŽIAKOV NA CERTIFIKÁTOCH O VYŠŠOM STREDNOM VZDELÁVANÍ

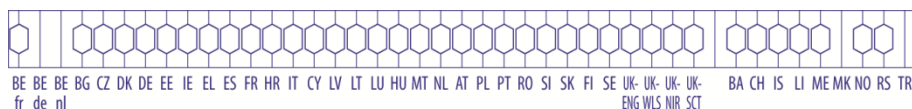
Vo všetkých štátoch, s výnimkou Belgicka (Nemecké spoločenstvo), Bývalej juhoslovanskej republiky Macedónsko a Turecka, žiaci na konci stredného vzdelávania dostávajú certifikát. Tento certifikát zahŕňa aj predmet cudzí jazyk vo všetkých štátoch okrem Belgicka (Flámske spoločenstvo).

Certifikáty potvrdzujú, že žiaci absolvovali výučbu v cudzom jazyku a to prevažne dvoma spôsobmi. Po prvé môžu uvádzať zložky súvisiace so vstupom vyučovania, informácie o dĺžke štúdia a/alebo časovej dotácii; po druhé, môžu špecifikovať zložky súvisiace s výstupom, napríklad výsledky hodnotenia a/alebo úroveň dosiahnutých výsledkov.

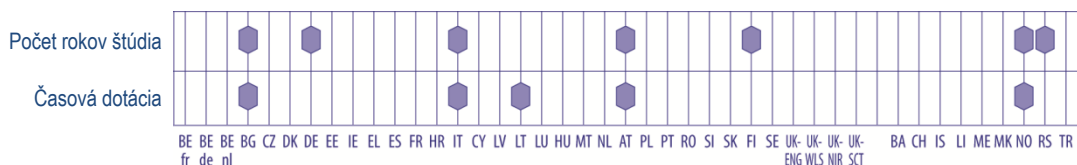
Vo všetkých štátoch, s výnimkou Belgicka (Francúzske spoločenstvo) a Talianska, certifikát uvádza výsledky hodnotenia a/alebo poskytuje informácie o dosiahnutých úrovniach žiakov. V siedmich štátoch (Estónsko, Francúzsko, Lotyšsko, Litva, Rakúsko, Rumunsko a Slovensko) sa používa stupnica dosiahnutého vzdelávania definovaná Spoločným európskym referenčným rámcom (CEFR). Osem štátov informuje o dosiahnutých výsledkoch žiakov v inej forme (Dánsko, Grécko, Lotyšsko, Litva, Luxembursko, Maďarsko, Švédsko a Spojené kráľovstvo (Škótsko). Lotyšsko a Litva sa v certifikáte odvolávajú na CEFR, ako aj na vlastnú stupnicu.

Ukazovateľ E11: Informácie na certifikáte o cudzom jazyku na konci všeobecného vyššieho stredného vzdelávania, 2015/16

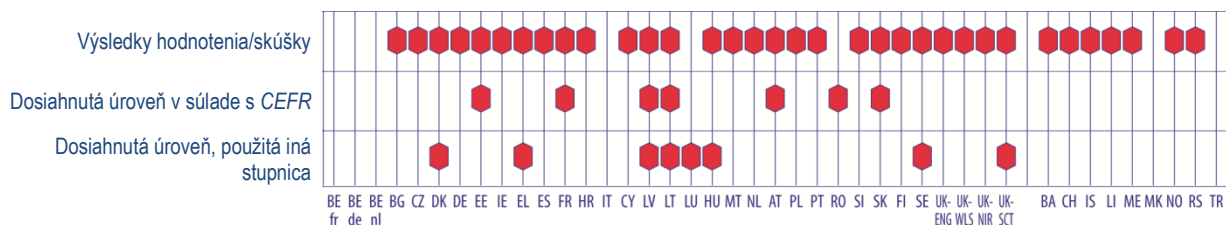
Odkazy na jazyk (jazyky), ktoré sa žiaci naučili

Odkaz na informácie súvisiace so VSTUPOM

Odkaz na informácie súvisiace s VÝSTUPOM

Žiadny certifikát/žiadna zložka o jazyku v certifikáte

Zdroj: Eurydice.

Vysvetlivky

Definíciu “certifikát” nájdete v slovníku.

Tento ukazovateľ sa zameriava na certifikáty pre žiakov, ktorí sa učia cudzie jazyky vo vyššom strednom vzdelávaní.

Informácie o dosiahnutých alebo očakávaných úrovniach na konci vyššieho stredného vzdelávania nájdete v ukazovateli E7.

Špecifické poznámky štátov

Belgicko (BE de): Žiaci získajú špeciálny jazykový certifikát pre prvý cudzí jazyk, ak dosiahnu úroveň B2 a pre druhý jazyk, ak dosiahnu úroveň B1.

Španielsko: Okrem certifikátu po ukončení vyššieho stredného vzdelávania žiaci dostanú záznamy o študovaných jazykoch a získaných známkach.

Slovinsko: Certifikáty o znalostiach európskeho cudzieho jazyka v súlade s CEFR budú vydané retrospektívne všetkým uchádzačom, ktorí absolvovali všeobecnú alebo odbornú maturitu v anglickom jazyku v roku 2014 alebo neskôr (pre ostatné jazyky v roku 2015 alebo neskôr).

Iba niekoľko štátov špecifikuje dĺžku štúdia cudzieho jazyka a/alebo časovú dotáciu. Väčšina štátov, ktorá informuje o detailoch vyučovania, poukazuje aj na počet rokov štúdia jazyka (jazykov) (Bulharsko, Taliansko, Rakúsko a Nórsko).

Belgicko (Francúzske spoločenstvo) je jediný štát s jazykovou zložkou na certifikáte vo všeobecnom strednom vzdelávaní, ktoré sa obmedzuje iba na uvedenie študovaného jazyka.

VYUČOVACIE POSTUPY

ČASŤ III – OPATRENIA NA PODPORU JAZYKA PRE NOVOPRICHÁDZAJÚCICH ŽIAKOV PRISŤAHOVALCOV

Prijímanie, vzdelávanie a integrácia novoprichádzajúcich žiakov prisťahovalcov sa v posledných rokoch stali náročnejšou úlohou v čoraz vyššom počte európskych vzdelávacích systémov. Školy v mnohých európskych štátoch prijímajú narastajúci počet žiakov, ktorých jazykové zručnosti vo vyučovacom jazyku nepostačujú na to, aby boli zaradení do bežného vzdelávania. Títo žiaci môžu mať tiež veľké medzery vo svojom vzdelávaní a navyše mnohí z nich prešli traumatizujúcimi zážitkami alebo dokonca utrpeli násilie.

V *Európskej príručke o integrácii* (Európske spoločenstvá, 2010, str. 160) sa uvádza: “základná znalosť jazyka, histórie a inštitúcií hostiteľskej spoločnosti je pre integráciu nevyhnutná; je nevyhnutné umožniť prisťahovalcom získať tieto základné poznatky...” Táto časť sa zameriava na integračné politiky, ktoré súvisia s vyučovaním jazyka. Pojem vyučovací jazyk slúži na definovanie jazyka, ktorý sa používa na výučbu a v širšom zmysle aj na komunikáciu v škole, ako aj mimo školy zainteresovanými stranami ako sú rodičia, pedagógovia, školské orgány atď. Vyučovací jazyk je obvyčajne oficiálnym štátnym jazykom (ukazovateľ A1).

Na uľahčenie integrácie novoprichádzajúcich žiakov do škôl je potrebný súbor podporných opatrení vo vzdelávaní: jazyková podpora, akademická podpora, dosah a spolupráca ako aj medzikultúrne vzdelávanie (Európska únia, 2013). Títo žiaci majú veľmi rozmanité životné skúsenosti a kultúru, rovnako ako aj rozličné úrovne vzdelania a vedomostí, preto je ťažké vytvoriť organizačné štruktúry a podporné opatrenia, platné v každej situácii. Zvyčajne sa presadzujú špecifické prístupy prispôbené individuálnym potrebám v rámci širšieho súboru dostupných podporných opatrení (Európska únia, 2013). Okrem toho v štátoch s rozsiahlymi systémami podpory vzdelávania spadajú pravidlá jazykového vzdelávania do širších vzdelávacích opatrení zameraných na podporu všetkých žiakov, ktorí nedosahujú potrebné vzdelanie.

Novoprichádzajúci žiaci prisťahovalcov sú definovaní ako deti a dospelávajúci, ktorí sa narodili mimo súčasného štátu svojho pobytu rodičom, ktorí sa taktiež narodili mimo hostiteľského štátu a sú v školskom veku alebo nižšom (podľa vnútroštátnych predpisov pre povinné vzdelávanie) a následne vstupujú do formálneho vzdelávania v hostiteľskom štáte (Európska únia, 2013). Títo žiaci môžu mať v hostiteľských štátoch odlišný právny status (žiadateľ o azyl, dočasný alebo trvalý pobyt, držiteľ národného pasu), ale majú povolený prístup k formálnemu vzdelávaniu v školách. V analýzach tejto časti nie je zahrnuté vzdelávanie v zadržiavacích centrách žiadateľov o azyl.

Táto časť začína diskusiou o hlavných odporúčaniach/nariadeniach o hodnotení zručností mladých ľudí vo vyučovacom jazyku pri zaraďovaní do vzdelávacieho systému v hostiteľskom štáte. Ďalej opisuje rôzne formy jazykovej podpory, ktoré títo žiaci môžu v školách využiť. Je dôležité poznamenať, že poradenstvo a finančná podpora poskytovaná centrálnymi orgánmi školstva zvyčajne umožňujú školám veľkú autonómiu – prispôbiť poskytovanie tak, aby vyhovovala potrebám žiakov v školskom prostredí. Východiská a potreby novoprichádzajúcich žiakov prisťahovalcov sa môžu výrazne líšiť, od mladých ľudí bez formálneho vzdelania až po vysokoškolákov, alebo mladých ľudí bez znalosti akéhokoľvek cudzieho jazyka až po tých, ktorí plynulo hovoria niekoľkými jazykmi. Navyše sa skúsenosti škôl s riešením novoprichádzajúcich prisťahovalcov líšia. Niektoré školy majú bohaté skúsenosti s integráciou migrantov a žiakov inej národnosti, zatiaľ čo iní majú len niekoľko nových žiakov s rôznym jazykovým a kultúrnym zázemím. Na druhej strane sa tiež líši štruktúra, v ktorej školy

fungujú. Niektoré štáty majú veľké skúsenosti s prisťahovalcami a majú zavedené postupy na riešenie jazykovej a kultúrnej rozmanitosti, zatiaľ čo v iných štátoch je prisťahovalectvo nízke a podporné systémy pre vzdelávanie prisťahovalcov sa stále rozvíjajú.

ÚROVEŇ VYUČOVACIEHO JAZYKA NOVOPRICHÁDZAJÚCICH ŽIAKOV PRISŤAHOVALCOV SA POSUDZUJE V JEDNEJ TRETINE EURÓPSKÝCH ŠTÁTOV

Určenie vhodných typov podpory je jedným z prvých krokov, ktoré treba vykonať, keď novoprichádzajúci žiaci prisťahovalcov vstupujú do vzdelávacieho systému. Posudzovanie ich vedomostí a jazykových zručností prispieva k identifikácii ich vzdelávacích potrieb. V ukazovateli E12 sa uvádza, ktoré štáty majú odporúčania/nariadenia o testovaní migrantov vo vyučovacom jazyku. Niekedy opatrenia uvedené v ukazovateli spadajú pod širšie predpisy, ktoré nesúvisia so zázemím žiakov. Napríklad v niektorých štátoch novoprichádzajúci žiaci prisťahovalcov podstupujú rovnaký režim hodnotenia/testovania ako ostatní žiaci, ktorí vstupujú do základnej alebo strednej školy, zatiaľ čo v iných môžu prejsť rovnakým postupom ako žiaci, ktorí menia školy.

Všeobecne si školy určujú vlastné postupy pre prijímanie novoprichádzajúcich žiakov prisťahovalcov. Často sú neformálne testovanie, aby mohli byť umiestnení do skupín s inými žiakmi s podobnými potrebami (napríklad Francúzske spoločenstvo Belgicka). Niektoré štáty majú nástroje na hodnotenie schopností žiakov vo vyučovacom jazyku, aj keď neexistujú žiadne konkrétne odporúčania alebo predpisy týkajúce sa testovania (napríklad Slovinsko).

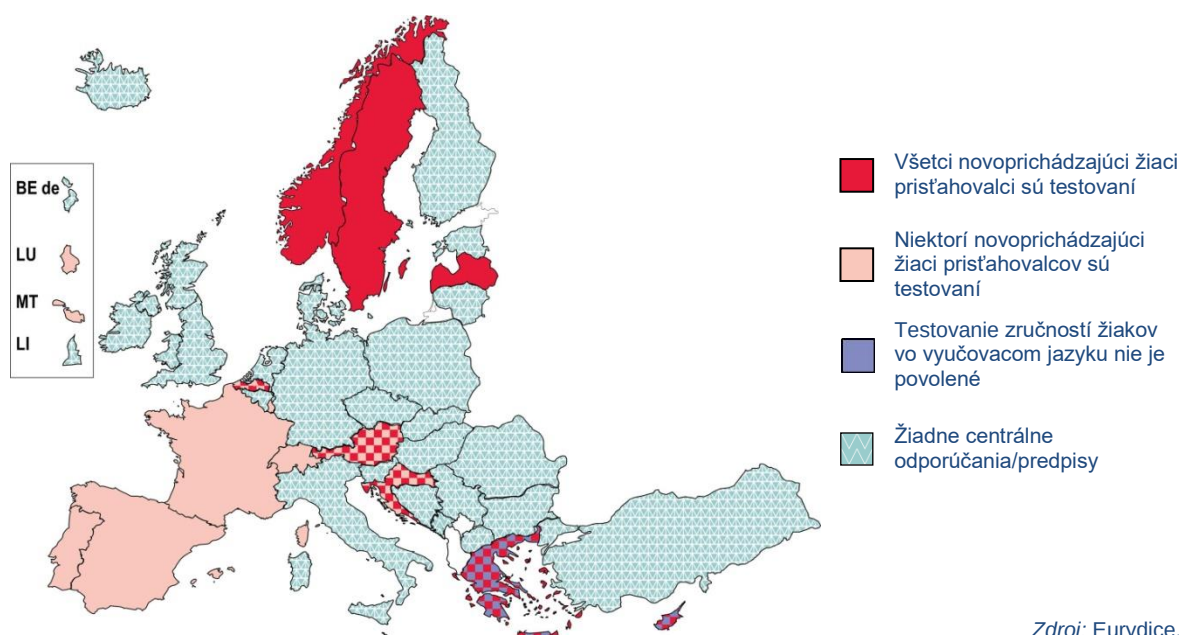
Aby však bolo možné usmerňovať školy a zaručiť podobné prístupy, približne jedna tretina európskych štátov poskytuje centrálné odporúčania/predpisy o testovaní žiakov vo vyučovacom jazyku. Často je toto testovanie len jedným z aspektov širšieho pedagogicko-psychologického hodnotenia. Väčšina z týchto štátov odporúča rovnaké prístupy pre všetky stupne vzdelávania, zatiaľ čo v niekoľkých vzdelávacích systémoch sa odporúčania/predpisy líšia podľa stupňa vzdelávania (ukazovateľ E12 – legenda).

Jazykové zručnosti novoprichádzajúcich žiakov sú testované v Lotyšsku, Švédsku a Nórsku. V Lotyšsku komisia, ktorá sa skladá z troch učiteľov hodnotí lotyšské jazykové kompetencie žiaka a jeho vedomosti a zručnosti z iných predmetov. Na základe výsledku hodnotenia a veku žiaka sa rozhoduje o jeho zaradení do ročníka a o akýchkoľvek ďalších potrebných podporných opatreniach. Centrálna usmernenia vo Švédsku vyžadujú, aby školy vykonávali komplexné hodnotenie každého novoprichádzajúceho dieťaťa prisťahovalcov vo veku povinnej školskej dochádzky. Patrí sem hodnotenie ich vedomostí a zručností v rôznych vyučovacích predmetoch, aby bolo možné rozhodnúť o zaradení do školského ročníka. Jazykové zručnosti sú súčasťou tohto hodnotenia, merajú rozsah a úroveň nielen vo vyučovacom jazyku (švédčina), ale aj v materinskom jazyku dieťaťa a v iných jazykoch, ktorými môže hovoriť. Cieľom je vytvoriť najoptimálnejší individuálny študijný plán pre dieťa. Vo vyššom strednom vzdelávaní však centrálna orgány školstva stanovujú len to, že by sa mali posudzovať jazykové kompetencie, pričom školy si môžu sami určiť, či budú posudzovať aj iné okolnosti. V Nórsku obce posudzujú úroveň jazykových zručností novoprichádzajúcich prisťahovalcov z nórskeho jazyka, aby sa rozhodli, či poskytnú "prispôbené jazykové vzdelávanie".

Belgicko (Flámske spoločenstvo), Chorvátsko a Rakúsko posudzujú komunikatívne kompetencie vo vyučovacom jazyku všetkých žiakov v konkrétnych etapách. Ak do tohto vzdelávacieho systému vstúpi novoprichádzajúci žiak prisťahovalcov v danej etape, bude testovaný aj on. V Belgicku (Flámske spoločenstvo) sú od septembra 2014 všetci žiaci pri vstupe do základného a stredného vzdelávania hodnotení podľa jazykových zručností holandčiny. Školy si môžu zvoliť vhodné nástroje na hodnotenie a očakáva sa, že využijú výsledky skríningu na prispôbenie výučby holandčiny tak,

aby zodpovedali potrebám žiakov. V Chorvátsku sa všetci žiaci, vrátane novoprichádzajúcich prisťahovalcov, v základnom vzdelávaní podrobia testu vo vyučovacom jazyku. V Rakúsku hodnotenie nemeckej jazykovej spôsobilosti (*Sprachstandsfeststellung*) identifikuje potenciálne jazykové potreby všetkých detí, ktoré navštevujú vzdelávacie inštitúcie alebo sú v predškolskej starostlivosti. Testuje sa 15 mesiacov pred nástupom do základnej školy. Nemecké jazykové zručnosti všetkých žiakov sa posudzujú aj v čase zápisu do základnej školy (určenie pripravenosti na vzdelávanie). Okrem toho sa všetci žiaci, ktorí začínajú študovať v obchodnom odbornom vzdelávaní, podrobia testu „*Diagnose-Check Deutsch*“, ktorý hodnotí jazykové kompetencie žiakov vo vyučovacom jazyku.

Ukazovateľ E12: Testovanie vyučovacieho jazyka novoprichádzajúcich žiakov – prisťahovalcov, v predškolskom, základnom a strednom vzdelávaní, 2015/16

Vysvetlivky

V tomto ukazovateli sú uvedené najdôležitejšie odporúčania/predpisy o testovaní novoprichádzajúcich žiakov prisťahovalcov vo vyučovacom jazyku. Špecifické postupy zamerané na žiakov – prisťahovalcov, ako aj všeobecné zásady o testovaní vyučovacieho jazyka pre iných žiakov, sa uvádzajú za predpokladu, že zahŕňajú novoprichádzajúcich žiakov prisťahovalcov. Niektoré opatrenia spadajú pod širšie postupy posudzovania (vrátane hodnotenia iných zručností a/alebo potrieb). Legenda v ukazovateli označuje rôzne prístupy na rôznych stupňoch vzdelávania a je špecifikovaná v jednotlivých poznámkach štátov.

Definície „**novoprichádzajúci žiaci prisťahovalcov**“ a „**vyučovací jazyk**“ nájdete v slovníku.

Špecifické poznámky štátov

Belgicko (BE nl): Všetci žiaci, vrátane novoprichádzajúcich žiakov prisťahovalcov absolvujú pri vstupe do základnej a strednej školy testy vo vyučovacom jazyku. Niektorí môžu byť testovaní pri vstupe do predškolského vzdelávania.

Estónsko: Nie je testovanie, ale vedú sa rozhovory so žiakmi a ich rodičmi, aby sa čo najviac dozvedeli o jazykových kompetenciách žiakov, vedomostiach v iných vyučovacích predmetoch, o zdraví, záujmoch, atď. tak, aby sa určil najvhodnejší individuálny študijný plán a využili náležité podporné opatrenia.

Grécko: Na úrovni ISCED 0 nie je povolené testovanie vyučovacieho jazyka.

Chorvátsko: Všetci žiaci, vrátane novoprichádzajúcich žiakov prisťahovalcov, sú na úrovni ISCED 1 testovaní, ale na úrovni ISCED 2 a 3 sú testovaní len niektorí žiaci preto, aby sa zistila potreba ďalšieho vzdelávania v chorvátskom jazyku.

Cyprus: Na úrovni ISCED 0 a ISCED 1 sú žiaci zapísaní do vyučovacieho ročníka podľa veku. Testovanie vyučovacieho jazyka nie je povolené.

Rakúsko: Na úrovni ISCED 0 (15 mesiacov pred začiatkom základnej školy) sú testované vo vyučovacom jazyku všetky deti, taktiež na úrovni ISCED 1, v čase zápisu do základnej školy (určenie zrelosti/pripravenosti na vzdelávanie) a úrovni ISCED 3 žiaci, ktorí vstupujú do odborného vzdelávania a prípravy na povolanie.

Švajčiarsko: Usmernenia sa medzi kantónmi rôznia.

Niektorí novoprichádzajúci žiaci prisťahovalcov sú testovaní v Španielsku, Francúzsku, Luxembursku, na Malte, v Portugalsku a vo Švajčiarsku. V Španielsku sa však neodporúča žiadne testovanie novoprichádzajúcich žiakov na úrovni štátu alebo autonómneho spoločenstva. Napriek tomu v niektorých autonómnych spoločenstvách (La Rioja, Astúria a Kantábria) sa skúška v jednom z vyučovacích jazykov vykonáva pri deťoch z rodín prisťahovalcov. Toto testovanie môže byť súčasťou širšieho pedagogicko-psychologického hodnotenia zo strany poradenských služieb v oblasti vzdelávania.

Testovanie často závisí od jazykového profilu žiaka. Napríklad v Portugalsku sa testujú všetci novoprichádzajúci žiaci, ktorých materinský jazyk nie je portugalčina. Okrem testu umiestnenia sa rozvíja aj sociálno-jazykový profil žiaka. Vo Švajčiarsku sa testujú žiaci z iného švajčiarskeho jazykového regiónu, ako aj žiaci – prisťahovalci, aby zistili, či majú náležité jazykové kompetencie v používaní vyučovacieho jazyka.

Niekoľko vzdelávacích systémov odporúča rôzne prístupy na testovanie detí na rôznych stupňoch vzdelávania. V Grécku sa v predškolskom vzdelávaní explicitne nepovoľuje testovanie, ale všetci novoprichádzajúci žiaci na iných stupňoch vzdelávania sú testovaní, aby sa určili vhodné prípravné triedy a opatrenia na podporu učenia. Na Cypre sú žiaci mladší ako 12 rokov zaradení do tried podľa veku. V strednom vzdelávaní sa novoprichádzajúci žiaci podrobujú testu a sú umiestnení buď do samostatnej triedy s intenzívnou jazykovou výučbou, alebo do tried hlavného prúdu vzdelávania (ukazovateľ E13).

PRÍPRAVNÉ TRIEDY S INTENZÍVNOU JAZYKOVOU VÝUČBOU SÚ ZVYČAJNE LIMITOVANÉ NA 1-2 ROKY

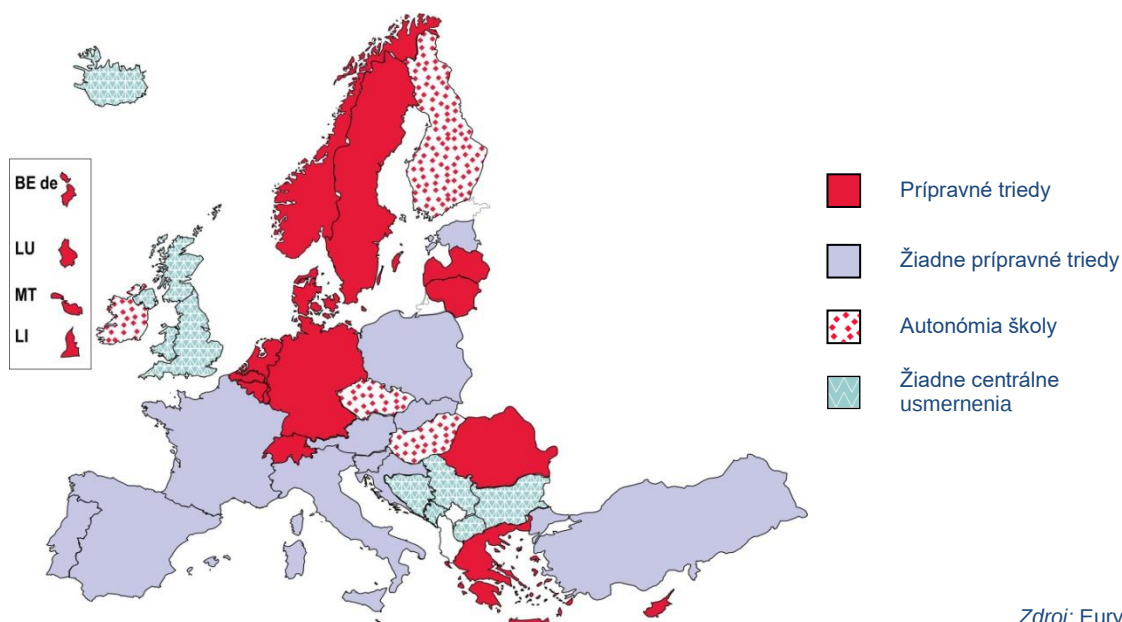
Jedným z opatrení na podporu novoprichádzajúcich žiakov prisťahovalcov je zriaďovanie samostatných tried. Táto štúdia ich definuje ako "prípravné triedy", kde novoprichádzajúci žiaci prisťahovalcov dostávajú intenzívnu jazykovú výučbu a majú prispôbené učebné osnovy pre ostatné vyučovacie predmety tak, aby boli čo najrýchlejšie pripravení na rýchly prestup do bežných tried. Títo žiaci navštevujú vyučovacie hodiny počas celého školského dňa na obmedzené obdobie, nie sú priamo integrovaní do bežných tried s ostatnými žiakmi. Podľa jednotlivých štátov sa môžu nazývať "úvodné", "prechodné" alebo "prijímacie" triedy. Žiaci, ktorí navštevujú prípravné triedy s intenzívnou jazykovou výučbou, sa však v niektorých vyučovacích predmetoch, ktoré nevyžadujú vysokú úroveň jazykovej kompetencie vo vyučovacom jazyku, môžu zapojiť do bežných tried, napríklad umenie alebo telesná výchova, ako aj účasť na školských výletoch alebo podujatiach. Niektoré vzdelávacie systémy môžu organizovať dvojazyčné prípravné triedy (ukazovateľ E14).

V Európe majú školy veľkú autonómiu v spôsobe podpory integrácie novoprichádzajúcich žiakov prisťahovalcov a aké opatrenia prijímajú. Centrálné orgány školstva však môžu vydávať niektoré všeobecné usmernenia alebo nariadenia, ktoré určujú, ako dlho a za akých okolností sa môžu uplatňovať určité opatrenia. Ukazovateľ E13 znázorňuje, že v takmer polovici európskych štátov centrálné orgány školstva umožňujú intenzívnu jazykovú výučbu v prípravných triedach pre novoprichádzajúcich prisťahovalcov. Bežne, keď novoprichádzajúci žiaci nastupujú do prípravnej triedy v miestnej škole, sa spočiatku väčší dôraz kladie na vyučovací jazyk a ako sa jazykové kompetencie žiaka zlepšujú, postupne sa zavádzajú ďalšie vyučovacie predmety. Niektoré centrálné orgány školstva vyslovene uvádzajú podiel vyučovacieho času, ktorý má byť venovaný iným vyučovacím predmetom. Napríklad Belgicko (Francúzske spoločenstvo) upresňuje, že v prípravných triedach by sa aspoň 15 hodín týždenne malo venovať vyučovaciemu jazyku (spolu s históriou a geografiou) a najmenej 8 hodín výučbe matematiky a prírodovedných predmetov. V niektorých

štátoch odporúčajú centrálné orgány školstva, aby sa v prípravných triedach venovali aj úvodu do kultúry/histórie hostiteľskej krajiny.

Keďže školy majú možnosť prijať opatrenia, ktoré zodpovedajú individuálnym potrebám novým prisťahovalcom, existujú rôzne typy prípravných tried. Napríklad v Nemecku existujú rôzne typy tried v rôznych spolkových krajinách. Patria sem okrem iného prípravné kurzy pre deti a mladých ľudí z prisťahovaleckého prostredia, ktorí nemajú požadovanú úroveň z nemeckého jazyka a špeciálne triedy, ktoré kombinujú výučbu povinných predmetov (*Vorbereitungskurse*, *Vorkurse Deutsch* alebo *Deutschförderkurse*) s intenzívnym štúdiom nemeckého jazyka (*Sprachlernklassen*, *Deutschförderklassen* alebo *Übergangsklassen*).

Ukazovateľ E13: Prípravné triedy pre novoprichádzajúcich žiakov, základné a nižšie stredné vzdelávanie, 2015/16

Zdroj: Eurydice.

Vysvetlivky

Školy v štátoch, ktoré majú prípravné triedy, môžu niektorých novoprichádzajúcich žiakov prisťahovalcov umiestniť priamo do bežných tried. Školy v štátoch, kde nie sú povolené prípravné triedy, umiestňujú všetkých novoprichádzajúcich žiakov prisťahovalcov priamo do bežných tried. V oboch prípadoch môže byť k dispozícii ďalšia podpora jazykového vzdelávania.

Špecifické poznámky štátov

Nemecko: V jednotlivých spolkových štátoch sa usmernenia líšia.

Francúzsko: Od roku 2012 sú žiaci umiestňovaní priamo do tried hlavného prúdu s dodatočnou podporou. Prípravné triedy sú len pre novoprichádzajúcich žiakov prisťahovalcov, ktorí pred príchodom neabsolvovali žiadne vzdelávanie.

Luxembursko: Na úrovni ISCED 0 nie sú povolené oddelené triedy.

Poľsko: Od septembra 2016 poľské predpisy umožňujú žiakom zaradiť sa do prípravných tried počas jedného roka, ak majú problémy s prispôbením sa poľskému vzdelávaciemu systému, alebo ak úroveň vyučovacieho jazyka im neumožňuje zúčastniť sa na vyučovaní v bežných triedach.

Švajčiarsko: Usmernenia sa medzi kantónmi rôznia.

V niektorých štátoch centrálné orgány školstva stanovujú maximálny čas, ktorý môže novoprichádzajúci žiak stráviť v samostatných prípravných triedach s intenzívnou jazykovou výučbou. Spomínané maximum je najčastejšie obmedzené na jeden alebo dva roky. V Belgicku, Francúzsku, Litve, Luxembursku a v Lichtenštajnsku je maximálna dĺžka stanovená na jeden rok alebo jeden školský rok; v Dánsku (deti do 14 rokov), na Cypre a v Nórsku sú to dva roky. V niektorých štátoch je maximálny čas dlhší, v Lotyšsku sú to tri roky a v Grécku štyri roky. V niektorých štátoch sa musí dodržať maximálna dĺžka, aby žiaci neboli separovaní od svojich rovesníkov, v iných, ak je to

potrebné, môžu žiaci zostať v prípravnej triede dlhšie. Napríklad v Belgicku (Francúzske spoločenstvo) môže novoprichádzajúci žiak prisťahovalcov stráviť v prípravnej triede (*Dispositif d'accueil et de scolarisation des élèves primo-arrivants*) od jedného týždňa do jedného roka, a tento čas môže byť predĺžený maximálne o šesť mesiacov. Podobne v Belgicku (Flámske spoločenstvo) dĺžka v "prijímacej triede" v bežnom stredoškolskom vzdelávaní závisí od individuálnej vzdelávacej formy a môže byť predĺžená o ďalší rok. Oproti tomu v Dánsku musí byť žiak postupne integrovaný do bežnej triedy a do dvoch rokov úplne integrovaný. Grécko má dve úrovne "prijímacie triedy" (*Taxeis Qpodoxis*) – I a II – do ktorých sú žiaci umiestnení podľa ich úrovne zručností gréckeho jazyka. "Prijímacia trieda I" je pre žiakov, ktorí majú základné alebo žiadne vedomosti gréckeho jazyka a trvá jeden rok. "Prijímacia trieda II" je určená pre žiakov s priemernou úrovňou gréčtiny a trvá maximálne tri roky. V Holandsku sa maximálna dĺžka trvania pohybuje podľa stupňa vzdelávania: prípravné triedy sú limitované na jeden rok v základnom vzdelávaní a na dva roky v stredoškolskom vzdelávaní, po ktorom sú žiaci integrovaní do bežných tried. V Nórsku môžu novoprichádzajúci žiaci prisťahovalcov študovať v špeciálne organizovaných skupinách, triedach alebo školách až do dvoch rokov. Rozhodnutie môže byť v danom čase vydané len na jeden rok.

Vo všeobecnosti sú prípravné triedy s intenzívnou výučbou vyučovacieho jazyka pre novoprichádzajúcich prisťahovalcov dostupné vo väčšine štátov strednej a severnej Európy, ako aj v Grécku, na Cypre a na Malte. Avšak väčšina európskych štátov, vrátane mnohých štátov južnej Európy, nesešparuje novoprichádzajúcich prisťahovalcov do prípravných tried, ale ich umiestňuje priamo do bežných tried v školskom ročníku primeranom ich veku. Ak je to potrebné, poskytnú sa im ďalšie opatrenia na podporu jazykov (ukazovateľ E14). Balkánske štáty majú málo novoprichádzajúcich prisťahovalcov vstupujúcich do vzdelávacieho systému, preto neposkytujú žiadne centrálné odporúčania o tom, či by mali byť umiestnení do prípravných alebo priamo do bežných tried. V Spojenom kráľovstve a ani na Islande nie sú žiadne odporúčania alebo usmernenia o týchto otázkach, školy samé rozhodujú, ako najoptimálnejšie podporiť prisťahovalcov pri nadobudnutí požadovanej úrovne vyučovacieho jazyka.

TAKMER VŠETKY EURÓPSKE ŠTÁTY POSKYTUJÚ ŽIAKOM PRISŤAHOVALCOV DOUČOVACIE HODINY Z VYUČOVACIEHO JAZYKA

Bez ohľadu na to, či sú žiaci najskôr zaradení do prípravných tried, všetci novoprichádzajúci žiaci prisťahovalcov sa skôr, či neskôr presunú do bežných tried. Na zabezpečenie ďalšieho vzdelávania a podporu integrácie týchto žiakov sú preto nevyhnutné účinné opatrenia na podporu jazykov.

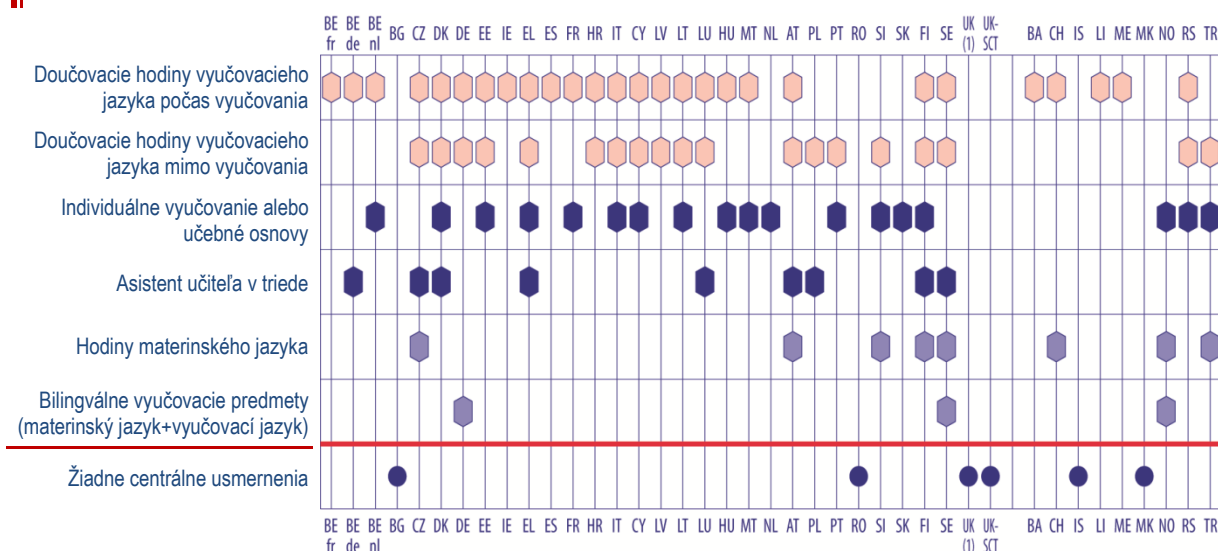
Ukazovateľ E14 znázorňuje výber podporných opatrení na osvojenie jazyka, určených pre novoprichádzajúcich žiakov prisťahovalcov v hlavnom prúde vzdelávania. Zvyčajne sú k dispozícii podobné typy podpory a rovnaké množstvo opatrení v štátoch, v ktorých majú prípravné triedy, a taktiež aj v štátoch, v ktorých sú žiaci prisťahovalcov umiestnení priamo do bežných tried podľa veku. Jazyková podpora v hlavnom prúde vzdelávania je pre týchto žiakov zvyčajne dostupná bez ohľadu na to či navštevovali alebo nenavštevovali prípravné triedy; ale môže byť menej častá alebo menej intenzívna. Jazyková podpora môže byť navyše k dispozícii aj pre takých žiakov, ktorí nie sú prisťahovalcami, ale doma rozprávajú iným ako vyučovacím jazykom.

Takmer všetky štáty poskytujú ďalšie doučovacie hodiny vo vyučovacom jazyku. Najčastejšie novoprichádzajúci žiaci prisťahovalcov absolvujú tieto hodiny počas vyučovania iných predmetov. Napríklad v Belgicku (Flámske spoločenstvo) môžu školy zaviesť pre žiakov flexibilné spôsoby vzdelávania, t.j. vytvorenie alternatívneho časového harmonogramu s doučovacími hodinami holandského jazyka, ktorý nahradí iné časti programu. Vo Francúzsku počas prvého roka deti

prist'ahovalcov navštevujú intenzívne kurzy francúzskeho jazyka, ktoré v základnom vzdelávaní trvajú najmenej deväť hodín týždenne a v strednom vzdelávaní 12 hodín týždenne ⁽¹²⁾. Rozvrhy sa individualizujú tak, aby sa žiaci mohli zaradiť do bežného vzdelávania v triede. Rozvrh jednotlivca musí byť rovnaký podľa celkového počtu vyučovacích hodín ako časový harmonogram jeho rovesníkov. V Rakúsku žiaci, ktorí nemajú potrebný rozsah a úroveň jazykových zručností z nemeckého jazyka na to, aby absolvovali vzdelávanie hlavnou príde, navštevujú jazykové kurzy (*Sprachförderkurse/Sprachstartgruppen*) v trvaní 11 vyučovacích hodín s dĺžkou 50 minút týždenne. Toto podporné opatrenie môže pokračovať dva roky. Ak ešte žiak potrebuje špeciálne doučovanie v nemčine ako druhom jazyku (*besonderer Förderunterricht in Deutsch*), môže absolvovať týždenne maximálne 6 vyučovacích hodín v dĺžke 50 minút (v inej učebni alebo v rovnakej triede), alebo po vyučovaní v samostatných malých skupinách.

V niektorých iných štátoch je určených oveľa menej doučovacích hodín za týždeň. Napríklad v Maďarsku deti s inou štátnou príslušnosťou študujú "maďarský jazyk a literatúru" spolu s maďarskými spolužiakmi aspoň polovicu času a počas zostávajúcich hodín sa zúčastňujú na špeciálnych hodinách maďarského jazyka ako cudzieho jazyka. Títo žiaci sa musia učiť maďarčinu ako cudzí jazyk najmenej dve hodiny týždenne tak dlho, ako to je potrebné. V Slovinsku sú lekcie slovinského jazyka a kultúry v základných školách zvyčajne k dispozícii počas jednej hodiny (45 minút) týždenne alebo 35 vyučovacích hodín ročne (ktoré môžu byť sústredené na začiatku) v prvom roku a v druhom roku je to polovica. Vo Fínsku môžu školy požiadať o štátne dotácie na ďalšie tri doučovacie hodiny týždenne vo vyučovacom jazyku, v trvaní 45 minút (fínsky alebo švédsky jazyk), ale môžu ponúknuť aj viac hodín.

Ukazovateľ E14: Opatrenia na podporu jazykového vzdelávania pre žiakov prist'ahovalcov v hlavnom príde vzdelávania, základné a nižšie stredné vzdelávanie, 2015/16

Zdroj: Eurydice.

UK (1) = UK-ENG/WLS/NIR

Vysvetlivky

Znárodné sú len opatrenia odporúčané/požadované centrálnymi orgánmi školstva alebo opatrenia finančne podporované centrálnymi orgánmi. Napríklad sa neberú do úvahy kurzy materinského jazyka, ktoré organizujú veľvyslanectvá alebo iné inštitúcie zriadené štátom pôvodu prist'ahovalcov.

Definície "novoprichádzajúci žiaci prist'ahovalcov" a "vyučovací jazyk" nájdete v slovníku.

Špecifické poznámky štátov

Belgicko (BE nl): Opatrenia platia len pre úroveň ISCED 2, na úrovni ISCED 1 sú školy autonómne.

⁽¹²⁾ Vyučovacie hodiny zvyčajne trvajú 55 minút, ale v učebných plánoch ju uvádzajú ako jednu hodinu.

Nemecko: V jednotlivých spolkových krajinách sa usmernenia líšia.

Estónsko a Lotyšsko: Centrálna nariadenia nešpecifikujú, či doučovanie vyučovacieho jazyka má prebiehať počas alebo mimo vyučovacích hodín.

Cyprus: Doučovacie hodiny mimo vyučovacích hodín môžu byť organizované len na úrovni ISCED 2.

V niektorých štátoch doučovacie hodiny z vyučovacieho jazyka sa konajú po bežných vyučovacích hodinách. Napríklad v Grécku sú pre novoprichádzajúcich žiakov prisťahovalcov v stredoškolskom vzdelávaní k dispozícii “konzultačné hodiny” (*Frontistiriaka Tmimata*). Žiaci sú umiestnení priamo do bežných tried alebo navštevujú “prijímacie triedy” (*Taxeis Ypodoxis*), ale v bežnej triede majú naďalej ťažkosti s jazykom. V Poľsku sú doučovacie hodiny z vyučovacieho jazyka organizované mimo bežného rozvrhu. Riaditeľ školy si môže redigovať rozvrh a môže pridať ďalších päť doučovacích hodín týždenne v trvaní 45 minút, vrátane minimálne dvoch vyučovacích hodín vyučovacieho jazyka.

V niektorých prípadoch, keď je počet žiakov prisťahovalcov menší, môžu doučovacie hodiny z vyučovacieho jazyka absolvovať v inej škole. Tak je v súčasnosti napríklad v Českej republike.

Niektoré štáty poskytujú na ľahšiu integráciu novoprichádzajúcich žiakov prisťahovalcov individuálne vyučovanie alebo individuálny učebný plán. Napríklad v Estónsku zákon o základných a vyšších stredných školách poskytuje žiakom prisťahovalcov flexibilné možnosti štúdia na základe individuálneho učebného plánu a zároveň zabezpečuje maximálnu integráciu s ostatnými spolužiakmi. V Taliansku môže triedna rada vytvoriť v rámci triedy personalizovaný vyučovací plán zameraný na potreby jednotlivcov alebo skupín žiakov prisťahovalcov. Tieto plány uvádzajú všetky opatrenia, ktoré sa majú zaviesť na ľahšiu integráciu a okrem iného špecifikujú trvanie doplnkových vyučovacích hodín vo vyučovacom jazyku. V Portugalsku žiaci, ktorí podľa zaradovacieho testu dosiahnu iba CEFR stupeň A1-B1 (“úplný začiatočník”-“mierne pokročilý”) v portugalskom jazyku, sa riadia učebnými osnovami akoby bola portugalčina druhý jazyk namiesto bežných učebných osnov pre portugalčinu (viac pozri o CEFR v Rade Európy, 2001). V Srbsku sa pripravuje individuálny vzdelávací plán pre každého novoprichádzajúceho žiaka/študenta. V Nórsku majú žiaci základnej alebo strednej školy s iným ako nórsnym materinským jazykom alebo samským jazykom, právo na “prispôsobené vzdelávanie” v nórskom jazyku, až kým nebudú dostatočne kvalifikovaní na to, aby sa riadili bežnými učebnými plánmi.

Niektoré štáty prispôbujú štandardy hodnotenia novoprichádzajúcim žiakom. Slovenské centrálné orgány školstva odporúčajú, aby sa v prvom školskom roku v bežných triedach hodnotili novoprichádzajúci žiaci prisťahovalcov na základe ich vedomostí v danom predmete bez ohľadu na dosiahnutú jazykovú úroveň. Podobne aj v Slovinsku môžu byť metódy, frekvencia a kritériá pre hodnotenie novoprichádzajúcich žiakov prisťahovalcov upravené počas dvoch školských rokov.

Asistenti učiteľov môžu poskytnúť podporu v triede, ktorá pomôže rozvíjať jazykové zručnosti žiakov prisťahovalcov, ako aj pomôcť v prístupe k vyučovacím predmetom. Často bilingválni asistenti učiteľov ovládajú jazyk žiakov prisťahovalcov, a tak môžu pomôcť preložiť dôležité slová používané v triede. Taktiež môžu poskytovať individuálnu alebo malú skupinovú podporu – či už v rámci alebo po vyučovaní. Okrem toho asistenti môžu, ak zdieľajú skúsenosti s prisťahovalectvom, pôsobiť ako sprostredkovatelia, ktorí pomáhajú zmierňovať kultúrne a jazykové bariéry. Môžu pomôcť podporiť vzťahy medzi žiakmi, ich rodičmi a školami, pretože rodičia často neovládajú vyučovací jazyk. Podľa centrálnych usmernení môžu školy v niektorých štátoch zamestnávať asistentov, ktorí pomáhajú novoprichádzajúcim prisťahovalcom alebo môžu úrady prideliť asistentov do škôl na základe počtu žiakov, ktorí potrebujú podporu. Tak je to v Belgicku (Nemecké spoločenstvo), Českej republike, Dánsku, Grécku, Luxembursku, Rakúsku, Poľsku, Fínsku a vo Švédsku. V niektorých iných štátoch môžu školy na základe dohody o školskej autonómii zamestnať asistentov na jazykovú podporu, ale centrálné orgány školstva to výslovne neuvádzajú.

Niekoľko štátov poskytuje vyučovanie v materinskom jazyku alebo bilingválne vyučovanie (materinský jazyk a vyučovací jazyk). Štáty, ktoré podporujú výučbu materinského jazyka sa domnievajú, že plynulosť v materinskom jazyku zvyšuje schopnosť učiť sa a zvládnuť vyučovací jazyk a má vo všeobecnosti pozitívny vplyv na kognitívne zručnosti žiaka. Kompetencia v materinskom jazyku sa tiež považuje za nástroj na diferencovanie rôznorodého jazykového kapitálu a hodnoty kultúrneho dedičstva (Európska komisia, 2016). V Rakúsku môžu byť ponúkané 2 – 6-týždňové kurzy materinského jazyka ako voliteľný alebo nepovinne voliteľný predmet v rámci učebných osnov. Vo Fínsku môžu školy požiadať na výučbu materinského jazyka o štátnu dotáciu na dve doučovacie hodiny týždenne v trvaní 45 minút. V Nórsku majú žiaci základnej a strednej školy s iným materinským jazykom ako nórčinou alebo samským jazykom, právo na výučbu materinského jazyka, dvojazyčné vyučovacie predmety alebo aj oboje. Vyučovanie materinského jazyka môže prebiehať v inej škole, než ktorú bežne žiak navštevuje. Ak výučba materinského jazyka a dvojazyčné vyučovanie predmetov nemožno zabezpečiť príslušným pedagogickým pracovníkom, obec musí, ak je to možné, zabezpečiť iné vyučovanie prispôbené schopnostiam žiakov.

Ako znázorňuje ukazovateľ E14, väčšina štátov poskytuje žiakom prisťahovalcov jeden alebo dva typy jazykovej podpory. Najbežnejší model jazykovej podpory je prostredníctvom doučovacích hodín a individuálneho vzdelávania. Táto kombinácia je v 15 európskych vzdelávacích systémoch. V niektorých vzdelávacích systémoch sú k dispozícii doučovacie hodiny a asistenti v triede. Podľa ukazovateľa E14 sú doučovacie hodiny vo vyučovacom jazyku jediným opatrením pre žiakov prisťahovalcov v ôsmich vzdelávacích systémoch.

Centrálne orgány školstva vo Fínsku a Švédsku umožňujú školám, aby poskytli žiakom prisťahovalcov najširšiu škálu jazykovej podpory. Vo Fínsku dostávajú školy prostriedky nielen na to, aby ponúkali doučovanie z vyučovacieho jazyka mimo vyučovacích hodín, ale aj vyučovanie materinského jazyka, podporu asistentov učiteľov a individuálne vyučovanie. Vo Švédsku obsahujú dostupné opatrenia doučovacie triedy vo vyučovacom jazyku v rámci aj mimo vyučovacích hodín, ako aj výučbu materinského jazyka, bilingválne vyučovanie predmetov, ako aj podporu asistentov učiteľov. Česká republika, Dánsko, Grécko, Rakúsko, Slovinsko a Turecko tiež poskytujú širokú škálu jazykových podporných opatrení pre žiakov prisťahovalcov.

I. DEFINÍCIE

CEFR (Spoločný európsky referenčný rámec pre jazyky): Rámec pre štúdium, vyučovanie a hodnotenie jazykov vypracovaný Radou Európy. Jeho hlavným cieľom je uľahčiť transparentnosť a porovnateľnosť pri poskytovaní jazykového vzdelávania a kvalifikácie. CEFR poskytuje ucelený popis kompetencií potrebných na komunikáciu v cudzom jazyku, súvisiace vedomosti a zručnosti, ako aj rôzne kontexty komunikácie. CEFR definuje šesť úrovní spôsobilosti od „základného používateľa“ po „kvalifikovaného používateľa“: A1 („úplný začiatok“), A2 („začiatok“), B1 („mierne pokročilý“), B2 („stredne pokročilý“), C1 („pokročilý“) a C2 („expert“). Umožňuje meranie napredovania žiakov a používateľov cudzích jazykov (Rada Európy, 2001).

Centrálné orgány školstva: Najvyššia úroveň orgánov zodpovedných za vzdelávanie v danom štáte, zvyčajne na národnej (štátnej) úrovni. V Belgicku, Nemecku, Španielsku a Spojenom kráľovstve však spoločenstvo, spolková krajina, autonómne komunity a decentralizované administratívy plne zodpovedajú alebo zdieľajú zodpovednosť so štátnou úrovňou pre všetky alebo väčšinu oblastí súvisiacich so vzdelávaním. Tieto administratívy sa preto považujú za centrálné orgány pre dané oblasti, v ktorých nesú zodpovednosť, zatiaľ čo pre tie oblasti, za ktoré zodpovedá národná (štátna) úroveň, sa považujú za orgány najvyššej úrovne.

Certifikát: Oficiálny doklad o kvalifikácii po absolvovaní určitého stupňa vzdelávania alebo úplného vzdelávania/odbornej prípravy. Udeľovanie certifikátov môže byť podmienené rôznymi formami hodnotenia; záverečná skúška nie je nevyhnutným predpokladom.

CLIL (Obsahovo a jazykovo integrované vzdelávanie): Všeobecný pojem na označenie rôznych typov dvojazyčného alebo hĺbkového vzdelávania. Dva typy CLIL boli definované na základe statusu jazykov používaných na výučbu nejazykových predmetov (predmety iné ako jazyk a ich literatúra/kultúra):

CLIL, typ A: Poskytovanie CLIL, v ktorom sú niektoré nejazykové predmety vyučované prostredníctvom jazyka určeného v rámcových učebných osnovách ako ► cudzí jazyk. Počet nejazykových predmetov vyučovaných prostredníctvom cudzieho jazyka sa môže podľa školy a štátu líšiť. V niektorých školách (situácia 1) sa všetky nejazykové predmety vyučujú v cudzom jazyku. V ostatných prípadoch (situácia 2) sa niektoré nejazykové predmety vyučujú v cudzom jazyku a ostatné prostredníctvom úradného ► vyučovacieho jazyka daného štátu. V tejto druhej situácii sa na vyučovanie nejazykových predmetov učebných osnov používajú dva jazyky.

CLIL, typ B: Poskytovanie, v ktorom sú niektoré nejazykové predmety vyučované prostredníctvom ► regionálneho a/alebo menšinového jazyka alebo ► neteritoriálneho jazyka alebo ► štátneho jazyka (v štátoch s viac ako jedným úradným jazykom) a druhého jazyka, ktorý môže byť akýkoľvek iný jazyk. Na rozdiel od CLIL typu A (situácia 1), v školách s CLIL typu B sú vždy nejazykové predmety vyučované v dvoch jazykoch. Vo veľmi malom počte škôl sa okrem týchto dvoch jazykov používa na vyučovanie nejazykových predmetov aj tretí jazyk. Tri jazyky zahŕňajú menšinový a/alebo regionálny jazyk, úradný jazyk a cudzí jazyk.

Cudzí jazyk: Jazyk ako taký je opísaný vo schválených učebných osnovách centrálnymi (alebo najvyššími) orgánmi školstva. V niektorých štátoch môžu byť cudzie jazyky označované ako moderné jazyky alebo druhý/tretí jazyk. Použitý popis je založený na definícii o vzdelávaní, ktorá nesúvisí s politickým statusom jazyka. Niektoré jazyky, ktoré sa z politického hľadiska považujú za ► regionálne alebo menšinové, môžu byť v učebných osnovách zahrnuté ako cudzie jazyky. Rovnakým spôsobom môžu byť v niektorých učebných osnovách považované ► klasické jazyky ako cudzie jazyky. V niektorých učebných osnovách sa výraz „moderné jazyky“ používa na rozlíšenie týchto

jazykov od klasických jazykov; v iných sa používa “druhý alebo tretí jazyk” na rozdiel od “prvého jazyka”, ktorý sa používa na označenie vyučovacieho jazyka v štátoch s viac ako jedným úradným jazykom.

Deti z prostredia prisťahovalcov: Deti, ktoré navštevujú školu v inom štáte ako je krajina ich pôvodu alebo krajina pôvodu oboch rodičov. Tento referenčný rámec zahŕňa niekoľko právne odlišných vzťahov vrátane utečencov, žiadateľov o azyl, deti pracovníkov, deti štátnych príslušníkov tretích krajín s dlhodobým pobytom, deti pracovníkov z tretích krajín, ktorí nie sú osobami s dlhodobým pobytom, deti, ktoré majú nepravidelný pobyt a deti prisťahovaleckého pôvodu, ktoré nemusia nevyhnutne využívať právne ustanovenia týkajúce sa konkrétne vzdelávania. Táto definícia nezohľadňuje národnostné menšiny, ktoré sú usadené v krajinách viac ako dve generácie.

Domáca mobilita učiteľov: ► Medzinárodná mobilita (spolu) financovaná ► centrálnymi (najvyššími) orgánmi školstva v hostiteľskom štáte s cieľom podporiť výučbu jazyka hostiteľského štátu v zahraničí. Pozri tiež ► externá mobilita učiteľov.

Externá mobilita učiteľov: ► Medzinárodná mobilita (spolu) financovaná ► centrálnymi (najvyššími) orgánmi školstva štátu, v ktorom je učiteľ zamestnaný. Pozri taktiež ► domáca mobilita učiteľov.

Forma vzdelávania: V niektorých štátoch si žiaci na strednom stupni musia vybrať špecializovanú oblasť štúdia z daných možností; napríklad v niektorých štátoch si musia vybrať medzi humanitným alebo odborným štúdiom. V iných štátoch si žiaci musia vybrať medzi rôznymi typmi škôl, napríklad v Nemecku *Gymnasium*, *Realschule*, atď. Toto platí len pre bežné školy. Nepokúša sa špecifikovať vzdelávanie ako *CLIL*, experimentálne školy, hudobné školy, atď.

Jazyk ako povinný predmet: Akýkoľvek jazyk určený ako povinný predmet stanovený v učebných osnovách ► centrálnymi orgánmi školstva. Tento výraz môže byť použitý na označenie stavu, keď sa všetci žiaci v konkrétnom programe alebo v konkrétnom ročníku musia učiť jazyk, alebo v konkrétnom kontexte špecifických učebných osnov pre rôzne ► formy vzdelávania. Ak si žiaci nemôžu vybrať jazyk (jazyky), ktorý sa budú učiť, príslušný jazyk sa považuje za ► špecifický povinný jazyk.

Jazyk ako povinne voliteľný predmet: V niektorých štátoch centrálné schválené učebné osnovy vyžadujú, aby školy ponúkali aspoň jeden cudzí jazyk v rámci voliteľných predmetov – ako možnosť. Žiaci si musia z týchto predmetov vybrať aspoň jeden (ktorý nemusí byť jazykom).

Klasický jazyk: Starobylý jazyk ako je latinčina alebo klasická gréčtina, ktorými už nie je hovorovým jazykom, a preto sa vyučuje na iné účely ako na “komunikáciu”. Cieľom výučby môže byť získanie hlbšieho poznania koreňov moderného jazyka, ktorý vyplynul z daného klasického jazyka, čítanie a pochopenie pôvodných textov v klasickej literatúre a oboznámenie sa s civilizáciou, ktorá používala tento jazyk. V niektorých učebných osnovách sa považuje za ► cudzí jazyk.

Medzinárodná mobilita: Presťahovanie sa do iného štátu na pracovné/profesionálne účely ako je bydlisko. Do rozsahu tejto definície nie sú zahrnuté zahraničné cesty na konferencie alebo workshopy, príprava na doktorandské štúdium alebo práca v zahraničí v škole vzdelávacieho systému pôvodu učiteľa. Individuálna mobilita – napríklad cestovanie do zahraničia počas prázdnin, ktorá nie je pracovnou cestou sem tiež nepatrí.

Národná skúška: Štandardizované testy/skúšky stanovené centrálnymi/najvyššími orgánmi a vykonávané v ich kompetencii. Štandardizované testy/skúšky sú akákoľvek forma testu, ktorá (a) vyžaduje, aby všetci testujúci odpovedali na rovnaké otázky (alebo výber z bežnej škály otázok) a (b) sú hodnotené štandardným spôsobom. Medzinárodné testy alebo prieskum ako *SurveyLang* nie sú v tomto rozsahu, ani nie sú navrhnuté na úrovni školy, aj keď boli vypracované na základe centrálne vytvoreného referenčného rámca (Európska komisia/EACEA/Eurydice, 2015c).

Neteritoriálny jazyk: Jazyk používaný národnými príslušníkmi štátu, ktorý sa líši od jazyka alebo jazykov používaných zvyškom populácie štátu, ale ktorý sa síce tradične používa na území štátu, no nemožno ho priradiť ku konkrétnej oblasti. (Definícia vychádzajúca z Európskej charty regionálnych alebo menšinových jazykov (Rada Európy, 1992)). Napríklad rómsky jazyk nie je teritoriálny jazyk.

Novoprichádzajúci žiaci prisťahovalcov: Deti a mladí ľudia, ktorí sa narodili mimo štátu svojho pobytu, rodičom narodeným mimo hostiteľského štátu, ktorí sú v školskom veku alebo nižšom (podľa vnútroštátnych predpisov pre povinné vzdelávanie) a následne vstupujú do formálneho vzdelávania v hostiteľskom štáte (Európska únia, 2013).

Počiatková príprava učiteľov: Obdobie štúdia a prípravy, počas ktorého budúci učitelia navštevujú akademické študijné predmety a vykonávajú odbornú prípravu (súbežne alebo následne) na získanie potrebných vedomostí a zručností, aby sa stali učiteľmi. Toto obdobie končí, keď budúci učitelia získajú pedagogickú kvalifikáciu.

Pološpecializovaný učiteľ: Učiteľ, ktorý je kvalifikovaný na výučbu skupiny aspoň troch rôznych predmetov (pričom cudzí jazyk je jedným z nich). Pre pološpecializovaného učiteľa cudzieho jazyka by to malo zahŕňať jeden alebo viac cudzích jazykov a aspoň dva ďalšie predmety.

Postupné zavádzanie: Proces, ktorým sa postupne zavádzajú nové právne predpisy tak, aby zainteresované osoby mali dostatok času na úpravu a prípravu splnenia nových požiadaviek.

Predpokladaný vek žiakov: V školskom systéme nie je zohľadnený reálny vek žiakov v konkrétnom ročníku alebo stupni vzdelávania v prípade skorého alebo odloženého nástupu do školy, opakovania ročníka alebo iného prerušenia školskej dochádzky.

Prípravná trieda: Oddelené triedy pre ► novoprichádzajúcich žiakov prisťahovalcov, kde majú intenzívne vyučovanie jazyka a prispôbené učebné osnovy pre ostatné predmety tak, aby sa pripravili na rýchly prechod do tried hlavného prúdu vzdelávania. Žiaci radšej navštevujú počas určitého obdobia celodenné triedy, ako by mali byť priamo zaradení do bežných tried s ostatnými žiakmi. Podľa štátu sa triedy môžu nazývať "úvodné", "prechodné" alebo "prijímacie".

Regionálny a menšinový jazyk: Jazyk, ktorý sa "tradične používa v istej oblasti štátu štátnymi príslušníkmi, ktorí tvoria menšiu časť ako zvyšok štátneho obyvateľstva; je odlišný od ► štátneho jazyka (jazykov) tohto štátu" (Rada Európy, 1992). Vo všeobecnosti ide o jazyky obyvateľstva, ktoré majú v daných oblastiach svoje etnické korene alebo bolo v príslušných regiónoch usadených už niekoľko generácií. Menšinové/regionálne jazyky môžu mať status ► úradného jazyka, ale podľa definície bude tento status obmedzený na oblasť, v ktorej sa ním hovorí.

Špecializovaný učiteľ: Učiteľ, ktorý je kvalifikovaný na výučbu jedného alebo dvoch rôznych predmetov (kde jedným z nich je aj cudzí jazyk). U špecializovaného učiteľa by to malo zahŕňať iba cudzie jazyky alebo jeden alebo viac cudzích jazykov a jeden ďalší predmet.

Špecifický povinný cudzí jazyk: Konkrétny cudzí jazyk, ktorý je povinný pre všetkých žiakov (bez ohľadu na ► formu vzdelávania alebo typ školy). ► Centrálné (alebo najvyššie) orgány školstva rozhodujú, ktorý jazyk sa musia žiaci učiť.

Štátny jazyk: Každý jazyk s úradným statusom v celom štáte. Každý štátny jazyk je ► úradným jazykom.

Štyri komunikatívne kompetencie: Kľúčové kompetencie pri výučbe cudzích jazykov: počúvanie (počúvanie s porozumením), rozprávanie (ústny prejav), čítanie (čítanie s porozumením) a písanie (písomný prejav).

Učiteľ všeobecnovzdelávacích predmetov: Učiteľ (zvyčajne na základnom stupni), ktorý je kvalifikovaný na výučbu všetkých (alebo takmer všetkých) predmetov, vrátane cudzích jazykov. Takíto učitelia môžu vyučovať cudzie jazyky bez ohľadu na to, či absolvovali školenie v tejto oblasti alebo nie.

Úradný jazyk: Jazyk, ktorý sa používa v právnej a verejnej správe v určenej oblasti daného štátu. Úradný status môže byť obmedzený na časť štátu alebo rozšírený na jeho celé územie. Všetky štátne jazyky sú úradnými jazykmi, ale nie všetky úradné jazyky sú nevyhnutne štátne jazyky (napríklad dánčina so statusom úradného jazyka v Nemecku je regionálnym alebo menšinovým jazykom a nie je štátnym jazykom).

Vyučovací jazyk: Jazyk (jazyky), ktorý sa používa na výučbu predmetov a v širšom zmysle aj pre komunikáciu v škole, ako aj mimo školy zainteresovanými stranami, ako sú rodičia, školské orgány atď.

Žiak – prístahovalec: Žiak, ktorého obaja rodičia sa narodili v zahraničí (definícia OECD PISA).

II. KLASIFIKÁCIA ISCED

Medzinárodná klasifikácia štandardov vzdelávania (ISCED) bola vypracovaná tak, aby uľahčila porovnanie štatistík a ukazovateľov vzdelávania v jednotlivých štátoch na základe jednotlivých a medzinárodne schválených definícií. Pokrytie ISCED sa vzťahuje na všetky organizované a trvalé spôsoby vzdelávania detí, mladých ľudí a dospelých vrátane tých, ktorí majú špeciálne potreby, bez ohľadu na inštitúcie alebo organizácie, ktoré ich poskytujú alebo formu, v akej sú poskytované. Prvý zber štatistických údajov podľa novej klasifikácie (ISCED 2011) sa uskutočnil v roku 2014 (text a definície prijaté z UNESCO, 1997, UNESCO/OECD/Eurostat, 2013 a UNESCO/UNESCO Štatistický úrad, 2011).

ISCED 0: Predškolská výchova

Programy na úrovni 0 (predškolské) sú definované ako počiatočná fáza organizovanej výučby, sú primárne určené na uvedenie veľmi malých detí do školského prostredia, t. j. zabezpečenie prepojenia medzi domovom a školou. Po ukončení týchto programov deti pokračujú v štúdiu na úrovni 1 (základné vzdelávanie).

Predškolská výchova prebieha v škole alebo v stredisku a je určená pre deti vo veku aspoň 3 roky.

ISCED 1: Základné vzdelávanie

Základné vzdelávanie poskytuje vyučovacie a vzdelávacie aktivity, ktoré sú zvyčajne navrhnuté tak, aby poskytovali žiakom základné zručnosti v čítaní, písaní a matematike (t. j. gramotnosť a počty). Vytvára základ pre učenie, dôkladné pochopenie hlavných oblastí vedomostí, podporuje osobnostný rozvoj, a tak pripravuje žiakov na nižšie stredné vzdelávanie. Poskytuje základné vzdelávanie s malou špecializáciou, ak nejaká existuje.

Táto úroveň začína vo veku 5 až 7 rokov, je povinná vo všetkých štátoch a všeobecne trvá štyri až šesť rokov.

ISCED 2: Nižšie stredné vzdelávanie

Programy na úrovni ISCED 2 alebo v nižšom strednom vzdelávaní zvyčajne nadväzujú na základné procesy výučby a učenia úrovne ISCED 1. Vzdelávacím cieľom je zvyčajne položiť základy pre celoživotné vzdelávanie a individuálny rozvoj, ktorý pripravuje žiakov na ďalšie vzdelávacie možnosti. Programy na tejto úrovni sú zvyčajne organizované viacpredmetovo a tvoria teoretické koncepty v širšej škále tém.

Táto úroveň obyčajne začína vo veku 11 alebo 12 rokov a zvyčajne končí vo veku 15 alebo 16 rokov, čo sa často zhoduje s ukončením povinného vzdelávania.

ISCED 3: Vyššie stredné vzdelávanie

Programy na úrovni ISCED 3 alebo vo vyššom strednom vzdelávaní sú zvyčajne navrhnuté tak, aby ukončili stredoškolské vzdelávanie buď ako prípravu na vysokoškolské/vyššie vzdelávanie, alebo poskytovali zručnosti pre vstup do zamestnania, alebo oboje. Programy na tejto úrovni ponúkajú žiakom viac predmetov, špecializované a hĺbkové programy ako v nižšom strednom vzdelávaní (ISCED 2). Sú rozdielnejšie, s rozšíreným rozsahom možností a dostupných smerov.

Táto úroveň vo všeobecnosti začína na konci povinného vzdelávania. Vstupný vek je zvyčajne 15 alebo 16 rokov. Obyčajne sú potrebné vstupné kvalifikácie (napríklad ukončenie povinnej školskej dochádzky) alebo iné minimálne požiadavky. Dĺžka trvania tejto úrovne je dva až päť rokov.

ISCED 4: Postredoškolské neterciárne vzdelávanie

Postredoškolské neterciárne programy nasledujú po stredoškolskom vzdelávaní tak, aby poskytovali vyučovacie a vzdelávacie aktivity na prípravu žiakov na vstup na trh práce a/alebo terciárne vzdelávanie. Zvyčajne sa zameriava na žiakov s ukončeným vyšším stredným vzdelaním (úroveň ISCED 3), ktorí si ale chcú skvalitniť svoje zručnosti a zvýšiť ponúkané možnosti. Programy nie sú často výrazne pokročilejšie než programy na vyššom strednom stupni, pretože väčšinou slúžia predovšetkým na rozšírenie vedomostí, zručností a kompetencií. Preto sú umiestnené pod úrovňou pre terciárne vzdelávanie.

ISCED 5: Krátkodobé terciárne vzdelávanie

Programy na úrovni ISCED 5 sú krátkodobé terciárne vzdelávania určené na poskytovanie odborných vedomostí, zručností a kompetencií. Zvyčajne ide o prax a špecifické zamestnania, ktoré pripravujú žiakov na vstup na trh práce. Tieto programy však môžu otvoriť aj cestu k ďalším programom terciárneho vzdelávania.

Akademické terciárne vzdelávacie programy pod úrovňou bakalárskeho programu alebo rovnocenného programu sú tiež klasifikované ako úroveň ISCED 5.

ISCED 6: Bakalársky alebo ekvivalentný stupeň

Programy ISCED 6 sú na bakalárskej alebo ekvivalentnej úrovni. Často sú určené na poskytovanie stredných akademických a/alebo odborných vedomostí, zručností a kompetencií, čo vedie k získaniu prvého stupňa vysokoškolského vzdelania alebo rovnocenného vzdelania. Sú to prevažne teoretické programy, ale môžu obsahovať aj praktické zložky; dopĺňané najnovším vedeckým výskumom a/alebo osvedčenou odbornou praxou. Programy ISCED 6 tradične ponúkajú univerzity a ekvivalentné inštitúcie terciárneho vzdelávania.

ISCED 7: Magisterský alebo ekvivalentný stupeň

Programy na úrovni ISCED 7 sú na magisterskej alebo ekvivalentnej úrovni. Často sú navrhnuté tak, aby poskytovali účastníkom pokročilé akademické a/alebo odborné vedomosti, zručnosti a kompetencie, čo vedie k získaniu druhého stupňa vysokoškolského vzdelania alebo rovnocenného vzdelania. Podstatnú časť programov tejto úrovne môže tvoriť výskum, ale nevedú k získaniu doktorandskej kvalifikácie. Programy tejto úrovne sú prevažne teoretické, ale môžu obsahovať aj praktické zložky dopĺňané najnovším vedeckým výskumom a/alebo osvedčenou odbornou praxou. Tradične ich ponúkajú univerzity a iné inštitúcie terciárneho vzdelávania.

ISCED 8: Doktorandský alebo ekvivalentný stupeň

Programy ISCED 8 sú na doktorandskom alebo ekvivalentnom stupni určené predovšetkým na to, aby viedli k vysokým výskumným kvalifikáciám. Programy na tejto úrovni sú venované pokročilému štúdiu a pôvodnému výskumu a ponúkajú ich len výskumné inštitúcie terciárneho vzdelávania zamerané na výskum, napríklad univerzity. Doktorandské programy môžu byť akademické i odborné.

Viac informácií o klasifikácii ISCED nájdete na:

<http://uis.unesco.org/sites/default/files/documents/international-standard-classification-of-education-isced-2011-en.pdf> [sprístupnené: marec 2017].

Medzinárodná databáza PISA 2015

PISA (Program medzinárodného hodnotenia žiakov) je medzinárodný prieskum vytvorený pod hlavičkou OECD zameraný na meranie úrovne výkonnosti 15-ročných žiakov v čitateľskej gramotnosti, matematike a prírodovednej gramotnosti. Prieskum je založený na reprezentatívnych vzorkách 15-ročných žiakov, ktorí môžu byť podľa štruktúry vzdelávacieho systému buď v nižšom, alebo vyššom strednom vzdelávaní (ISCED 2 alebo 3). Okrem merania výkonnosti žiakov a škôl medzinárodný prieskum PISA zahŕňa aj dotazníky na identifikáciu premenných v školskom a rodinnom kontexte. Všetky ukazovatele pokrývajú verejné školy aj súkromné školy, bez ohľadu na to, či sú dotované alebo nie.

Prieskumy PISA sa uskutočňujú v trojročných cykloch. Prvý prieskum sa uskutočnil v roku 2000; nasledujúce v rokoch 2003, 2006, 2009, 2012 a 2015.

Zo štátov v sieti Eurydice sa na zbere údajov pre program PISA 2015 nezúčastnili Bosna a Hercegovina, Lichtenštajnsko a Srbsko.

Postup výberu vzorky zahŕňal výber škôl a potom žiakov. Snahou je ponúknuť každému žiakovi rovnakú pravdepodobnosť výberu bez ohľadu na veľkosť alebo umiestnenie navštevovanej školy. Na tento účel boli školy pred zberom vzoriek merané tak, aby pravdepodobnosť výberu bola nepriamoúmerná ich veľkosti.

Ak sa údaje vzťahujú na celú populáciu v štátoch, je nevyhnutné dodržiavať prísne požiadavky, ako je štandardná analýza chýb (meranie chýb súvisiacich so zberom vzoriek), v dôsledku čoho môžeme viditeľný rozdiel medzi dvoma položkami údajov považovať za štatisticky zanedbateľný.

Databáza PISA 2015 je dostupná na <http://www.oecd.org/pisa/data/>

Dotazníky PISA 2015 sú dostupné na <https://nces.ed.gov/surveys/pisa/questionnaire.asp>

Databáza TALIS 2013

TALIS (Medzinárodná štúdia o vyučovaní a vzdelávaní) je medzinárodný prieskum pod záštitou OECD, ktorý sa zameriava na pracovné podmienky učiteľov a vzdelávacie prostredie v školách. Hlavnými témami sú vedenie školy; tréning učiteľov; hodnotenie a spätná väzba učiteľov; pedagogické presvedčenie učiteľov; postoje a vyučovacie postupy; kariérová spokojnosť učiteľov; spokojnosť učiteľov s prácou a klímou v školách a učebniach; a nakoniec, medzinárodná mobilita učiteľov.

Prieskum sa zameriava najmä na učiteľov v nižšom strednom vzdelávaní (ISCED 2). Vychádza z dotazníkov učiteľov a dotazníkov riaditeľov škôl. Všetky ukazovatele pokrývajú verejné aj súkromné školy, bez ohľadu na to, či sú dotované alebo nie.

Prvý prieskum sa uskutočnil v roku 2008 a druhý v roku 2013. OECD v súčasnosti pripravuje TALIS 2018.

Prieskumu TALIS 2013 sa zúčastnilo dvadsaťdva štátov siete Eurydice. Z dotazníka o učiteľoch však len 19 štátov zozbieralo údaje súvisiace s mobilitou učiteľov, ktoré boli použité v tejto štúdii.

Postup výberu vzorky zahŕňal výber 200 škôl v každom štáte a 20 učiteľov vyučujúcich na nižšom strednom vzdelávaní (ISCED 2).

Ak údaje platia na celú populáciu štátu, je nevyhnutné dodržiavať určité prísne požiadavky, ako je štandardná analýza chýb (meranie chýb súvisiacich s odberom vzoriek), v dôsledku čoho môžeme viditeľný rozdiel medzi dvoma položkami údajov považovať za štatisticky zanedbateľný.

Údaje TALIS 2013 sú založené na vlastnom podaní správ, a preto pozostávajú skôr zo subjektívnych informácií než z pozorovanej praxe. Okrem tohto prepojenia medzi položkami predloženými štatistickou analýzou neznamenajú príčinnú súvislosť medzi nimi. Okrem toho, vzhľadom na to, že sa jedná o medzinárodný prieskum, odpovede respondentov môžu ovplyvniť kultúrne a jazykové problémy. Ďalšie informácie o interpretácii výsledkov programu TALIS 2013 sú dostupné v správe OECD (OECD 2014, str. 29).

Databáza TALIS 2013 je dostupná na http://stats.oecd.org/Index.aspx?datasetcode=talis_2013%20

Dotazníky TALIS 2013 sú dostupné na

<http://www.oecd.org/edu/school/Questionnaires%20TALIS%202013.pdf>

Štatistické termíny

Štandardné chyby: Prieskumy PISA 2015 a TALIS 2013, rovnako ako všetky ostatné veľké prieskumy vzdelávania (OECD/PISA; IEA/PIRLS; IEA/TIMSS atď.) sa zameriavajú len na reprezentatívnu vzorku cieľových skupín obyvateľstva. Vo všeobecnosti existuje nekonečný počet možných vzoriek pre ktorúkoľvek danú populáciu. Z toho vyplýva, že od jednej vzorky k druhej sa môžu odhady parametra populácie (priemer, percento, korelácia, atď.) líšiť. Štandardná chyba spojená s akýmkoľvek odhadom parametra populácie kvantifikuje túto neistotu skúmania. Na základe tohto odhadovaného parametra a jeho príslušnej štandardnej chyby je možné vytvoriť interval spoľahlivosti, ktorý vyjadruje o koľko môže byť hodnota vypočítaná zo vzorky odlišná. Podľa toho, za predpokladu odhadovaného priemeru 50 a štandardnej chyby 5, sa interval spoľahlivosti s chybou typu 1 z 5 % rovná $[50 - (1,96 \times 5) + (1,96 \times 5)]$, t.j. približne $[40;60]$. Preto možno konštatovať, že existuje šanca len 5 zo 100, že to bude chyba, ak priemer obyvateľstva naznačil, že to bude v tomto intervale.

Všetky štandardné chyby zaznamenané v tejto štúdii boli vypočítané pomocou metód opätovného odobratia vzoriek a podľa metodiky rôznych technických dokumentov prieskumov PISA a TALIS.

Štandardné chyby štatistických tabuliek sú uvedené v prílohe 3.

Štatistická významnosť: Vzťahuje sa na 95 % úroveň spoľahlivosti. Napríklad významný rozdiel znamená, že rozdiel je štatisticky významný od nuly pri 95 % úrovni spoľahlivosti.

ZDROJE

Council of Europe, 1992. *The European Charter for Regional or Minority Languages (ECRML)*. European Treaty Series – No. 148. [Online] Dostupné na: <http://conventions.coe.int/treaty/en/Treaties/Html/148.htm> [Sprístupnené 15. marca 2017].

Council of Europe, 2001. *Common European Framework of Reference for Languages: Learning, teaching, assessment (CEFR)*. Cambridge: Cambridge University Press. [pdf] Dostupné na: http://www.coe.int/t/dg4/linguistic/source/framework_en.pdf [Sprístupnené 15. marca 2017].

EACEA/Eurydice, 2008. *Key Data on teaching Languages at school in Europe*. Brussels: EACEA Eurydice.

EACEA/Eurydice, 2009. *Key Data on Education in Europe 2009*. Brussels: EACEA Eurydice.

EACEA/Eurydice, 2012. *Key Data on Education in Europe 2012*. Brussels: EACEA Eurydice.

EU Council Resolution of 14 February 2002 on the promotion of linguistic diversity and language learning in the framework of the implementation of the objectives of the European Year of Languages 2001, OJ 050, 23.02.2002, str.1-2.

European Commission, 2010. *Handbook on Integration for policy-makers and practitioners*. Third edition. [pdf] Dostupné na: http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/e-library/docs/handbook_integration/doc1_12892_168517401_en.pdf [Sprístupnené 15. marca 2017].

European Commission, 2013. *Study on educational support for newly arrived migrant children*. [Online] Dostupné na: <http://bookshop.europa.eu/en/study-on-educational-support-for-newly-arrived-migrant-children-pbNC3112385/> [Sprístupnené 8. novembra 2016].

European Commission, 2016. *Reception of newly arrived migrants, and assessment of previous schooling*. Highlight report from the Peer Learning Activity in Stockholm 5-7 April 2016. [pdf] Dostupné na: https://ec.europa.eu/education/sites/education/files/migrant-school-peer-learning_en.pdf [Sprístupnené 15. marca 2017].

European Commission/EACEA/Eurydice, 2015a. *The Structure of the European Education Systems 2015/16: Schematic Diagrams*. Eurydice – Facts and Figures. Luxembourg: Publications Office of the European Union.

European Commission/EACEA/Eurydice, 2015b. *The Teaching Profession in Europe: Practices, Perceptions and Policies*. Eurydice Report. Luxembourg: Publications Office of the European Union.

European Commission/EACEA/Eurydice, 2015c. *Languages in Secondary Education. An Overview of National Tests in Europe: 2014/15*. Eurydice Report. Luxembourg: Publications Office of the European Union.

European Commission/EACEA/Eurydice, 2015d. *Recommended Annual Instruction Time in Full-time Compulsory Education in Europe 2015/16*. Eurydice – Facts and Figures. Luxembourg: Publications Office of the European Union.

European Parliament, 1988. *European Parliament Resolution on Sign Languages 1988*. [Online] Dostupné na: <http://www.policy.hu/flora/ressign2.htm> [Sprístupnené 8. novembra 2016].

European Parliament, 2013. *Endangered languages and Linguistic diversity in the European Union* (P/B/CULT/IC/2013-030. PE 495.851). [pdf] Dostupné na: [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/note/join/2013/495851/IPOL-CULT_NT\(2013\)495851_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/note/join/2013/495851/IPOL-CULT_NT(2013)495851_EN.pdf) [Sprístupnené 28. októbra 2016].

European Parliamentary Research Service, 2016. *Regional and Minority Languages in the European Union. Briefing September 2016*. [pdf] Dostupné na: [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2016/589794/EPRS_BRI\(2016\)589794_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2016/589794/EPRS_BRI(2016)589794_EN.pdf) [Sprístupnené 15. marca 2017].

Eurostat, 2017. *Vocational education and training statistics*. Eurostat Statistics Explained: [Online] Dostupné na : http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Vocational_education_and_training_statistics [Sprístupnené 10. februára 2017].

Unesco. Institute for Statistics, 2012. *International Standard Classification of Education: ISCED 2011*; [pdf] Dostupné na: <http://uis.unesco.org/sites/default/files/documents/international-standard-classification-of-education-isced-2011-en.pdf> [Sprístupnené 15. marca 2017].

PRÍLOHY

PRÍLOHA 1: OPISY ŠTÁTOV VZHLADOM NA POSKYTOVANIE CUDZIEHO JAZYKA V PREDŠKOLSKOM, ZÁKLADNOM A STREDNOM VZDELÁVANÍ (2015/16)

Úvod

Zámerom týchto opisov je sústrediť na jednom mieste informácie z niekoľkých ukazovateľov; presnejšie, sumarizovať informácie v časti I, kapitoly B a ukazovateľa B9 (časť II). Opisy sa týkajú iba cudzích jazykov ako povinných predmetov alebo možnosti výberu spomedzi povinne voliteľných predmetov (pozri v slovníku pojem “jazyk”) v rámci učebných osnov schválených centrálnymi orgánmi školstva. Pretože rozsah ich pôsobnosti je obmedzený, neusilujú sa o získanie komplexného obrazu poskytovania cudzích jazykov v každom štáte.

Tieto opisy sa zameriavajú na všeobecné vzdelávanie. Len jeden krátky odsek na konci opisu sa zameriava na poskytovanie cudzích jazykov ako povinných predmetov pre všetkých žiakov v strednom odbornom vzdelávaní a príprave. Konkrétne opisuje počet rokov, počas ktorých sa títo žiaci učia povinne jeden a v niektorých prípadoch aj dva jazyky súčasne počas celej školskej kariéry, t. j. až do ukončenia školskej dochádzky. Inými slovami, nešpecifikujú počet vyučovaných jazykov, konkrétne v odbornom vzdelávaní. Navyše tento krátky opis neposkytuje konkrétne informácie o rôznych typoch v odbornom vzdelávaní.

Vzhľadom na zložitosť odborného vzdelávania a odbornej prípravy a veľký počet foriem v niektorých štátoch sa zohľadňujú len programy, ktoré poskytujú priamy prístup k terciárnemu vzdelávaniu (kód ISCED-P “354”). Okrem toho v rámci tohto vymedzeného rozsahu pôsobnosti sú informácie založené na typických programoch okrem tých, ktoré poskytujú veľmi špecializované inštitúcie (napr. výtvarné umenie a divadelné umenie). Nie sú sem zahrnuté programy vzdelávania dospelých, programy špeciálnej výchovy alebo formy s veľmi malým počtom žiakov. V rámci tohto rozsahu, ak majú programy odbornej prípravy rôznu dĺžku trvania, považuje sa za rozhodujúcu najkratšia, vzhľadom na vek žiakov pri ukončení štúdia. Podrobnejšie informácie o klasifikácii ISCED nájdete v Medzinárodnej štandardnej klasifikácii vzdelávania ISCED 2011 (Štatistický inštitút UNESCO, 2012).

Keď sa počet povinne vyučovaných cudzích jazykov líši podľa vzdelávacej formy alebo typov škôl, v texte sa uvádza najvyšší počet. Toto platí v mnohých štátoch pre stredné vzdelávanie, kde existujú rôzne vzdelávacie formy alebo typy škôl.

Vek žiakov zodpovedá fiktívnemu veku žiakov, t. j. do úvahy sa neberie vek žiakov v školskom systéme pri odloženom alebo skoršom nástupe, opakovaní ročníka alebo iných prerušeníach školskej dochádzky. Informácie o súvislostiach medzi fiktívnym vekom žiakov a štruktúrou vzdelávania nájdete v národných štruktúrach Eurydice na adrese: <https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/images/0/05/192EN.pdf>.

Každý opis štátu zvyčajne začína uvedením veku, v ktorom sa stáva cudzí jazyk povinným vyučovacím predmetom, tento údaj sa medzi jednotlivými štátmi mimoriadne odlišuje a končí vo veku ukončenia stredného vzdelávania, teda väčšinou vo veku od 18 až 20 rokov, v závislosti od daného štátu.

Napokon, informácie sú usporiadané podobným spôsobom vo všetkých popisoch štátov tak, aby uľahčili pochopenie; na porovnávanie sa používa bežná terminológia. Špecifické pojmy sú definované v slovníku.

Belgicko (Francúzske spoločenstvo)

Všetci žiaci sa začínajú povinne učiť cudzí jazyk vo veku 10 rokov, s výnimkou Bruselu a valónskej komunity so špecifickým jazykovým postavením, kde táto povinnosť začína vo veku 8 rokov. V Bruseli musí byť týmto jazykom holandčina. Táto povinnosť trvá vo všeobecnom vzdelávaní až do dosiahnutia veku 18 rokov. Od veku 14 rokov sa všetci žiaci všeobecného vzdelávania môžu rozhodnúť začať učiť druhý cudzí jazyk, pretože všetky školy sú povinné ponúkať takúto možnosť v rámci povinne voliteľných predmetov.

Po úplnom zavedení dekrétu z roku 2013 všetci žiaci stredného odborného vzdelávania a prípravy na konci školskej dochádzky sa vo Valónskom regióne učia povinne osem rokov jeden cudzí jazyk a v Bruseli a vo valónskej komunite s osobitným jazykovým postavením desať rokov.

Belgicko (Nemecké spoločenstvo)

Všetci žiaci, ktorí navštevujú predškolské vzdelávanie, sa začínajú povinne učiť francúzštinu vo veku 3 roky. Pre francúzsky hovoriacu menšinu obyvateľov v Nemeckom spoločenstve, ktorí navštevujú školy s vyučovacím jazykom francúzskym, sa stáva nemecký jazyk povinný. Angličtina, povinná pre všetkých, je zaradená vo veku 13 rokov. Žiaci vo všeobecnom vzdelávaní sa musia učiť tieto dva jazyky až do veku 18 rokov. Na úrovni stredného vzdelávania úradné predpisy nestanovujú najvyšší počet cudzích jazykov, ten závisí od zvolenej formy vzdelávania.

Až do ukončenia školy sa všetci žiaci stredného odborného vzdelávania povinne učili jeden cudzí jazyk po dobu 15 rokov. Povinnosť všetkých žiakov odborného vzdelávania a prípravy učiť sa súčasne dva jazyky bude trvať jeden rok.

Belgicko (Flámske spoločenstvo)

Všetci žiaci sa začínajú povinne učiť francúzsky jazyk vo veku 10 rokov. Angličtina ako povinný predmet sa zavádza, keď žiaci dosiahnu vek 13 rokov. Žiaci vo všeobecnom vzdelávaní sa musia učiť tieto dva jazyky až do veku 18 rokov. Na úrovni stredného vzdelávania úradné predpisy nestanovujú najvyšší počet cudzích jazykov, ten závisí od zvolenej formy vzdelávania.

Až do ukončenia školy sa všetci žiaci stredného odborného vzdelávania povinne učili jeden cudzí jazyk po dobu osem rokov. Povinnosť všetkých žiakov odborného vzdelávania a prípravy učiť sa súčasne dva jazyky bude trvať jeden rok.

Bulharsko

Všetci žiaci sa začínajú povinne učiť cudzí jazyk vo veku 8 rokov. Druhý cudzí jazyk, povinný pre všetkých, je zaradený vo veku 15 rokov. Vo všeobecnom vzdelávaní trvá povinnosť učiť sa dva cudzie jazyky až do veku 19 rokov. V odbornom vzdelávaní a príprave sa ukončí výučba jazykov vo veku 17 rokov.

Česká republika

Všetci žiaci sa začínajú povinne učiť cudzí jazyk vo veku 8 rokov. Druhý cudzí jazyk sa musia začať učiť vo veku 11 až 13 rokov, najneskôr vo veku 13 rokoch. Od tohto veku sa všetci žiaci musia učiť druhý cudzí jazyk. Žiaci vo všeobecnom vzdelávaní sa musia učiť dva jazyky až do veku 19 rokov.

Po ukončení strednej odbornej školy, všetci žiaci študovali jeden jazyk rovnako dlho ako ich rovesníci vo všeobecnom vzdelávaní. Povinnosť pre všetkých žiakov odborného vzdelávania a prípravy (v čase, keď končia školu) učiť sa dva cudzie jazyky trvá dva roky.

Dánsko

Všetci žiaci sa začínajú povinne učiť anglický jazyk vo veku 7 rokov. Od veku 11 rokov sa všetci žiaci musia učiť druhý cudzí jazyk. Žiaci musia študovať aspoň dva cudzie jazyky, vrátane angličtiny, do veku 16 rokov. Okrem toho sa všetci žiaci, vo veku 13 až 16 rokov, môžu rozhodnúť študovať tretí cudzí jazyk. Žiaci všeobecného vzdelávania musia študovať aspoň jeden cudzí jazyk kým nedosiahnu vek 19 rokov. V niektorých vzdelávacích systémoch musia pokračovať v štúdiu dvoch jazykov aj po dosiahnutí veku 16 rokov, do veku 19 rokov.

Až do ukončenia školy sa všetci žiaci stredného odborného vzdelávania a prípravy budú učiť angličtinu ako povinný predmet deväť rokov. Povinnosť učiť sa dva cudzie jazyky súčasne, pre všetkých žiakov odborných škôl, trvá päť rokov.

Nemecko

Všetci žiaci sa musia povinne učiť cudzí jazyk vo veku 8 rokov. V šiestich spolkových krajinách začína prvý cudzí jazyk ako povinný predmet vo veku 6 rokov. Vo väčšine spolkových krajín týmto jazykom musí byť angličtina a spravidla je to buď angličtina, alebo francúzština. V gymnáziách majú všetci žiaci povinnosť učiť sa dva cudzie jazyky vo veku 12 až 16 rokov. Vo väčšine spolkových krajín táto povinnosť začína vo veku 11 rokov.

Až do ukončenia školy sa všetci žiaci stredného odborného vzdelávania a prípravy budú musieť učiť jeden cudzí jazyk ako povinný predmet osem alebo desať rokov, ak študujú v spolковой krajine, kde je prvý cudzí jazyk povinný od veku 6 rokov.

Estónsko

Všetci žiaci sa musia povinne začať učiť cudzí jazyk vo veku 7 až 9 rokov; presný vek si určujú samotné školy. Druhý cudzí jazyk, povinný pre všetkých, je zavedený, keď žiaci dosiahnu vek 10, 11 alebo 12 rokov, podľa danej školy. Pre žiakov všeobecného vzdelávania je povinnosť učiť sa dva jazyky až do veku 19 rokov.

Až do ukončenia školy sa všetci žiaci stredného odborného vzdelávania a prípravy budú musieť učiť jeden cudzí jazyk ako povinný predmet rovnako dlho ako žiaci vo všeobecnom vzdelávaní. Povinnosť žiakov odborného vzdelávania učiť sa súčasne dva jazyky trvá štyri roky.

Írsko

Výučba cudzieho jazyka nie je povinná. Všetci žiaci sa učia štátne jazyky: anglický a írsky jazyk. Centrálné orgány školstva neurčujú celý obsah minimálneho vzdelávania, ktoré musia školy v strednom stupni ponúkať. Všetky školy pre žiakov vo veku od 12 do 18 rokov majú určitú flexibilitu pri navrhovaní vyučovacieho predmetu v povinne voliteľných predmetoch. Preto sa niektoré školy môžu rozhodnúť klásť väčší dôraz na cudzie jazyky.

Grécko

V šk. roku 2015/16 sa všetci žiaci začali povinne učiť angličtinu vo veku 8 rokov. Od šk. roku 2016/17 je počiatočný vek pre všetkých žiakov 6 rokov. Druhý cudzí jazyk, povinný pre všetkých, sa zaraďuje vo veku 10 rokov. Povinnosť učiť sa dva cudzie jazyky trvá pre žiakov do veku 15 rokov. Vo veku 15 rokov zostáva jeden cudzí jazyk povinný pre všetkých žiakov až kým nedosiahnu 18 rokov. Okrem toho všetci žiaci vo veku 17 rokov môžu študovať druhý jazyk ako to umožňujú povinne voliteľné predmety.

Až do ukončenia školy sa všetci žiaci stredného odborného vzdelávania a prípravy budú musieť učiť dva cudzie jazyky ako povinné predmety rovnako dlho ako žiaci vo všeobecnom vzdelávaní.

Španielsko

Všetci žiaci sa musia povinne začať učiť cudzí jazyk vo veku 6 rokov. V štyroch autonómnych oblastiach (Kalábria, Kastília-La Mancha, Kastília-León a Valencia) je počiatočný vek vyučovania prvého cudzieho jazyka ako povinného predmetu od 3 rokov; v dvoch autonómnych oblastiach (Astúria a Kanárske ostrovy) je to od veku 4 roky. V niektorých autonómnych oblastiach (Kastília-La Mancha, Valencia, Astúria, Kanárske ostrovy a La Rioja) musí byť týmto jazykom angličtina.

Vo veku od 12 až 18 rokov sa všetci žiaci všeobecného vzdelávania môžu rozhodnúť pre štúdium druhého cudzieho jazyka, keďže všetky školy sú povinné ponúknuť aspoň jeden cudzí jazyk ako povinne voliteľný predmet. V niektorých autonómnych oblastiach – Murcia a Kanárske ostrovy – majú túto možnosť vo veku 10 alebo 11 rokov. Iba v týchto dvoch regiónoch, ako aj v Kantábrii a Galícii, poskytujú učebné osnovy druhý cudzí jazyk ako povinný predmet: od 12 rokov je povinný v Kantábrii a Galícii a od 10 rokov v Murcii a na Kanárskych ostrovoch.

Okrem toho sa v autonómnych oblastiach s rovnakým úradným jazykom musia všetci žiaci učiť druhý jazyk.

Do ukončenia školy sa všetci žiaci stredného odborného vzdelávania a prípravy budú musieť učiť jeden cudzí jazyk ako povinný predmet najmenej 10 rokov alebo viac, najmä v autonómnych oblastiach, kde sa žiaci začínajú učiť prvý jazyk ako povinný predmet pred dosiahnutím veku 6 rokov.

Francúzsko

Všetci žiaci sa začnú povinne učiť cudzí jazyk vo veku 6 rokov. Druhý cudzí jazyk, povinný pre všetkých je zavedený, keď žiaci dosiahnu vek 13 rokov. Od roku 2016/17 sa žiaci musia začať učiť druhý cudzí jazyk od veku 12 rokov. Povinnosť učiť sa dva jazyky trvá až do dovŕšenia 18 rokov. Vo veku 15 rokov všetci žiaci všeobecného vzdelávania majú možnosť študovať tretí jazyk ako povinný voliteľný predmet.

Od šk. roku 2016/17 platí, že do ukončenia školy sa všetci žiaci stredného odborného vzdelávania a prípravy musia učiť jeden cudzí jazyk ako povinný predmet po dobu 12 rokov a dva cudzie jazyky počas troch rokov.

Chorvátsko

Všetci žiaci sa začnú povinne učiť cudzí jazyk vo veku 7 rokov. Táto povinnosť trvá až kým žiaci nedovŕšia vek 19 rokov. Okrem toho sa všetci žiaci vo veku 10 až 15 rokov môžu rozhodnúť učiť ďalší jazyk, pretože všetky školy musia ponúknuť jeden jazyk ako povinne voliteľný predmet. Vo veku 15 rokov si žiaci môžu vybrať formu vzdelávania/typ školy, kde študujú dva cudzie jazyky ako povinné predmety až do dovŕšenia veku 19 rokov.

Do ukončenia školy sa všetci žiaci stredného odborného vzdelávania a prípravy budú musieť učiť jeden cudzí jazyk počas 12 rokov.

Taliansko

Všetci žiaci sa začínajú povinne učiť angličtinu vo veku 6 rokov. Od veku 11 až do 14 rokov sa všetci žiaci učia povinne dva jazyky. Od veku 14 rokov do 19 rokov je pre všetkých žiakov povinný iba jeden cudzí jazyk; avšak žiaci majú možnosť zvoliť si formu vzdelávania/typ školy, kde musia, až do dovŕšenia veku 19 rokov, študovať až tri cudzie jazyky.

Do ukončenia školy sa všetci žiaci stredného odborného vzdelávania a prípravy budú musieť učiť jeden cudzí jazyk 13 rokov a dva cudzie jazyky súčasne 3 roky.

Cyprus

Podľa reformy zavedenej v septembri 2015 sa všetci žiaci začnú učiť angličtinu ako povinný predmet, už v predškolskom vzdelávaní, t.j. vo veku 3 roky až do dovŕšenia 18 rokov. Francúzština sa zavádza ako povinný predmet pre všetkých vo veku 12 rokov. Povinnosť učiť sa francúzštinu trvá do dovŕšenia 16 rokov (15 rokov pre žiakov stredných odborných škôl). Reforma bude plne implementovaná do konca školského roka 2017/18.

Podľa tejto reformy si môžu žiaci vo veku 16 až 18 rokov vo všeobecnom vzdelávaní vybrať druhý cudzí jazyk ako možnosť alebo rozšíriť ďalšie hodiny v angličtine. V roku 2015/16 však všetci žiaci všeobecného vzdelávania vo veku od 15 do 18 rokov sa ešte museli učiť dva jazyky.

Do ukončenia školy sa všetci žiaci stredného odborného vzdelávania a prípravy budú musieť učiť angličtinu ako povinný predmet 15 rokov a anglický a francúzsky jazyk súčasne tri roky.

Lotyšsko

Všetci žiaci sa začínajú povinne učiť cudzí jazyk vo veku 7 rokov. Druhý cudzí jazyk, povinný pre všetkých, sa zavádza, keď žiaci dosiahnu vek 12 rokov. Pre žiakov všeobecného vzdelávania je povinnosť učiť sa dva jazyky až do veku 19 rokov. Žiaci niektorých vzdelávacích foriem musia študovať tri jazyky vo veku 16 až 19 rokov.

Do ukončenia školy sa všetci žiaci stredného odborného vzdelávania a prípravy budú musieť učiť jeden cudzí jazyk ako povinný predmet 13 rokov a dva cudzie jazyky súčasne ako povinné predmety štyri roky.

Litva

Všetci žiaci sa začínajú povinne učiť cudzí jazyk vo veku 8 rokov. Druhý cudzí jazyk, povinný pre všetkých, sa zavádza, keď žiaci dosiahnu vek 12 rokov. Povinnosť učiť sa dva cudzie jazyky trvá do veku 17 rokov. Potom je povinný už len jeden jazyk do veku 19 rokov. Avšak žiaci všeobecného vzdelávania môžu pokračovať v učení sa dvoch jazykov, pretože všetky školy musia ponúknuť druhý jazyk ako povinný predmet pre všetkých žiakov v tomto veku.

Do ukončenia školy sa všetci žiaci stredného odborného vzdelávania a prípravy budú musieť učiť jeden cudzí jazyk ako povinný predmet 11 rokov a dva cudzie jazyky súčasne ako povinné predmety päť rokov.

Luxembursko

Všetci žiaci sa začínajú povinne učiť nemecký jazyk vo veku 6 rokov. Vo veku 7 rokov sa všetci žiaci začínajú povinne učiť francúzštinu. Angličtina sa stáva povinným jazykom pre všetkých žiakov vo veku 13 rokov. Povinnosť učiť sa všetky tri tieto jazyky trvá až kým žiaci dosiahnu vek 19 rokov. Vo veku 14 rokov, ak si žiaci vyberú niektoré formy/typy školy, sa budú povinne učiť štvrtý cudzí jazyk až do veku 19 rokov.

Do ukončenia školy sa všetci žiaci stredného odborného vzdelávania a prípravy budú musieť učiť jeden cudzí jazyk ako povinný predmet 12 rokov a druhý jazyk 11 rokov.

Maďarsko

Všetci žiaci sa začínajú povinne učiť cudzí jazyk vo veku 9 rokov. Táto povinnosť trvá až kým žiaci dosiahnu vek 18 rokov. Vo veku 10 až 18 rokov si žiaci môžu vybrať niektoré vzdelávacie formy/typy škôl, v ktorých sa budú povinne učiť druhý cudzí jazyk.

Podľa kritérií tejto štúdie nie je žiadny program odborného vzdelávania a prípravy.

Malta

Všetci žiaci sa začínajú povinne učiť angličtinu vo veku 5 rokov. Druhý povinný cudzí jazyk pre všetkých sa zavádza, keď žiaci dosiahnu vek 11 rokov. Povinnosť učiť sa dva cudzie jazyky (z nich jeden musí byť angličtina) trvá do veku 16 rokov. Okrem toho, vo veku 13 rokov sa žiaci niektorých typov vzdelávacích ustanovizní musia povinne učiť tretí cudzí jazyk do veku 16 rokov.

Po dosiahnutí veku 16 rokov musia mať všetky školy v učebných osnovách ponuku aspoň sedem jazykov ako povinne voliteľný predmet. Žiaci, ktorí absolvujú maturitnú skúšku s certifikátom, musia študovať aspoň jeden z týchto jazykov.

Podľa kritérií tejto štúdie nie je žiadny program odborného vzdelávania a prípravy.

Holandsko

Všetci žiaci sa začínajú povinne učiť angličtinu vo veku 6 až 12 rokov. V praxi je vo väčšine škôl povinná pre všetkých žiakov od 10 rokov. Vo veku 12 rokov sa všetci žiaci začínajú povinne učiť druhý cudzí jazyk. Pre všetkých žiakov všeobecného vzdelávania je povinnosť učiť sa dva cudzie jazyky súčasne, až do konca stredného vzdelávania. Žiaci v niektorých typoch škôl sa musia začať učiť vo veku 12 rokov aj tretí jazyk.

Národné učebné osnovy pre programy odborného vzdelávania a prípravy po dosiahnutí veku 16 rokov nie sú.

Rakúsko

Všetci žiaci sa začínajú povinne učiť cudzí jazyk vo veku 6 rokov. Vo veku 12 rokov si žiaci môžu vybrať vzdelávacie formy/typy škôl, kde sú povinné dva cudzie jazyky a vo veku 14 až 18 rokov sa musia učiť tri jazyky. Vo veku 14 až 18 rokov sa musia všetci žiaci všeobecného vzdelávania povinne učiť dva jazyky. Okrem toho všetci žiaci všeobecného vzdelávania vo veku 15 až 18 rokov musia mať možnosť vybrať si cudzí jazyk ako povinne voliteľný predmet.

Do ukončenia školy sa všetci žiaci stredného odborného vzdelávania a prípravy budú musieť povinne učiť jeden cudzí jazyk vo veku 11 rokov.

Poľsko

V šk. roku 2015/16 sa všetci žiaci začínali povinne učiť cudzí jazyk v predškolskom vzdelávaní vo veku 5 rokov. Druhý cudzí povinný cudzí jazyk je zavedený, keď žiaci dosiahnu vek 12 rokov. Povinnosť učiť sa dva jazyky trvá až do ukončenia vyššieho stredného vzdelávania (žiaci všeobecného vzdelávania majú vtedy 18 rokov a žiaci odborného vzdelávania 19 rokov). Od šk. roku 2016/17 sa budú, na základe zmien v počiatočnom veku povinnej školskej dochádzky, všetci žiaci učiť jeden cudzí jazyk vo veku 6 rokov a dva jazyky vo veku 13 rokov až po ukončení vyššieho stredného vzdelávania (žiaci všeobecného vzdelávania majú vtedy 19 rokov a žiaci odborného vzdelávania 20 rokov). Okrem toho od školského roka 2017/18 bude učenie cudzích jazykov povinné pre deti, ktoré navštevujú predškolské vzdelávanie.

V šk. roku 2015/16 sa teoreticky, do ukončenia školy všetci žiaci stredného odborného vzdelávania a prípravy museli povinne učiť jeden cudzí jazyk vo veku 14 rokov a dva cudzie jazyky súčasne sedem rokov.

Portugalsko

Reforma zaviedla angličtinu ako povinný predmet pre všetkých žiakov vo veku 8 rokov od šk. roku 2015/16; od roku 2016/17 sa vzťahuje aj pre žiakov vo veku 9 rokov. Vo veku 12 rokov sa všetci

musia učiť druhý cudzí jazyk, kým nedosiahnu vek 15 rokov. Vo veku 15 až 17 rokov zostáva pre všetkých žiakov povinný iba jeden cudzí jazyk (môže to byť angličtina, druhý jazyk, ktorý sa žiaci učili alebo tretí jazyk). Vo veku 17 až 18 rokov sa všetci žiaci všeobecného vzdelávania môžu rozhodnúť študovať cudzí jazyk, pretože všetky školy musia ponúknuť možnosť vybrať si cudzí jazyk ako povinne voliteľný predmet.

Do ukončenia školy sa všetci žiaci stredného odborného vzdelávania a prípravy budú musieť učiť jeden cudzí jazyk 9 rokov. Povinnosť pre všetkých žiakov stredného odborného vzdelávania a prípravy učiť sa dva cudzie jazyky súčasne bude trvať tri roky.

Rumunsko

Všetci žiaci sa začínajú povinne učiť cudzí jazyk vo veku 6 rokov. Druhý cudzí jazyk, povinný pre všetkých, sa zavádza, keď žiaci dosiahnu vek 11 rokov. Povinnosť učiť sa dva cudzie jazyky súčasne trvá do veku 19 rokov.

Do ukončenia školy sa všetci žiaci stredného odborného vzdelávania a prípravy budú povinne učiť jeden cudzí jazyk 13 rokov a dva cudzie jazyky súčasne 8 rokov.

Slovinsko

Podľa reformy, ktorá bola plne implementovaná v šk. roku 2016/17, sa všetci žiaci začnú povinne učiť cudzí jazyk vo veku 7 rokov. Rozšírené učebné osnovy umožňujú všetkým žiakom vo veku 9 až 15 rokov možnosť učiť sa druhý cudzí jazyk. Okrem toho vo veku 12 až 15 rokov majú všetci žiaci možnosť vybrať si ďalší jazyk ako povinne voliteľný predmet. Vo veku 15 až 19 rokov majú všetci žiaci všeobecného vzdelávania povinnosť učiť sa dva cudzie jazyky. Niektoré vzdelávacie formy majú povinné tri jazyky.

Do ukončenia školy sa všetci žiaci stredného odborného vzdelávania a prípravy budú povinne učiť jeden cudzí jazyk 12 rokov.

Slovensko

Všetci žiaci sa začínajú povinne učiť angličtinu vo veku 8 rokov. Reforma zavedená v septembri 2015 zmenila začiatok vyučovania povinného druhého cudzieho jazyka: pred reformou to bolo vo veku 11 rokov; po reforme, ktorá bude plne implementovaná v šk. roku 2019/20, to bude vo veku 15 rokov. Namiesto toho budú mať všetci žiaci vo veku 12 rokov možnosť vybrať si druhý jazyk ako povinne voliteľný predmet.

Do ukončenia školy sa všetci žiaci stredného odborného vzdelávania a prípravy budú povinne učiť jeden cudzí jazyk 11 rokov.

Fínsko

Všetci žiaci sa začínajú povinne učiť cudzí jazyk vo veku 7, 8 alebo 9 rokov, podľa rozhodnutia danej školy. Druhý povinný cudzí jazyk pre všetkých sa zavádza, keď žiaci dosiahnu vek 13 rokov. Povinnosť učiť sa dva cudzie jazyky trvá až do veku 19 rokov. Jedným z týchto cudzích jazykov musí byť druhý štátny jazyk (švédsky alebo fínsky jazyk, podľa výberu žiaka). Okrem toho všetky školy musia pre žiakov všeobecného vzdelávania vo veku 16 až 19 rokov ponúkať dva ďalšie jazyky ako povinne voliteľný predmet.

Do ukončenia školy sa všetci žiaci stredného odborného vzdelávania a prípravy budú povinne učiť jeden cudzí jazyk 12, 11, 10 rokov, podľa toho, kedy sa tento jazyk začali učiť a dva cudzie jazyky súčasne 6 rokov.

Švédsko

Všetci žiaci sa povinne začnú učiť angličtinu vo veku 7 až 10 rokov. Školy si sami stanovujú, kedy ju začnú vyučovať. Všetci žiaci však zvyčajne začínajú s učením sa cudzieho jazyka vo veku 7 rokov. Okrem toho majú žiaci možnosť učiť sa druhý jazyk, pretože všetky školy musia ponúknuť dva jazyky ako povinne voliteľné predmety. Aj v tomto prípade si školy sami stanovujú, kedy ich začnú ponúkať. Všeobecne sa žiaci začnú učiť druhý jazyk približne vo veku 12 rokov. Vo veku 16 až 19 rokov je jeden cudzí jazyk povinný pre všetkých, ale všetky školy musia okrem anglického jazyka ponúknuť aj tri iné jazyky. V priebehu týchto rokov si môžu žiaci vybrať vzdelávaciu úroveň/typy škôl, kde sa povinne učia dva cudzie jazyky.

Do ukončenia školy sa všetci žiaci stredného odborného vzdelávania a prípravy budú povinne učiť jeden cudzí jazyk rovnaký počet rokov ako ich rovesníci vo všeobecnom vzdelávaní.

Spojené kráľovstvo – Anglicko

Všetci žiaci sa povinne začínajú učiť cudzí jazyk vo veku 7 rokov. Vo veku 14 rokov už nie je štúdium cudzieho jazyka pre žiakov povinné. Avšak všetky školy musia žiakom vo veku 14 až 16 rokov umožniť vybrať si aspoň jeden cudzí jazyk ako voliteľný predmet. Akadémia sa nemusí riadiť národnými učebnými osnovami, ale väčšina z nich má podobné vyučovacie predmety.

Pre žiakov vo veku 16 – 18 rokov nie sú schválené povinné národné učebné osnovy.

Do ukončenia školy sa všetci žiaci stredného odborného vzdelávania a prípravy budú povinne učiť jeden cudzí jazyk rovnaký počet rokov ako ich rovesníci vo všeobecnom vzdelávaní.

Spojené kráľovstvo – Wales

Všetci žiaci sa povinne začínajú učiť cudzí jazyk vo veku 11 rokov. Vo veku 14 rokov už nie je štúdium cudzieho jazyka pre žiakov povinné. Ponuka miestnych učebných osnov, z ktorých si žiaci (vo veku 14 až 16 rokov) vyberajú viaceré skúškové predmety, sa uvádzajú ako “vzdelávacie formy”. “Jazyky spolu s umením, médiami a kultúrou” tvoria jednu “vzdelávaciu oblasť”. Žiaci musia mať možnosť vybrať si témy v každej z piatich vzdelávacích oblastí.

Okrem toho sa všetci žiaci povinne musia učiť vo veku 5 až 16 rokov waleský jazyk.

Pre žiakov vo veku 16 – 18 rokov nie sú schválené povinné národné učebné osnovy.

Do ukončenia školy sa všetci žiaci stredného odborného vzdelávania a prípravy budú povinne učiť jeden cudzí jazyk rovnaký počet rokov ako ich rovesníci vo všeobecnom vzdelávaní.

Spojené kráľovstvo – Severné Írsko

Všetci žiaci sa povinne začínajú učiť cudzí jazyk vo veku 11 rokov. Vo veku 14 rokov už nie je štúdium cudzieho jazyka pre žiakov povinné. Vo veku 14 až 16 rokov majú všetci žiaci možnosť učiť sa cudzí jazyk, pretože všetky školy musia mať minimálne jeden kurz v úradnom jazyku Európskej únie (v školách s írskym vyučovacím jazykom, iný ako anglický a írsky jazyk).

Pre žiakov vo veku 16 – 18 rokov nie sú schválené povinné národné učebné osnovy.

Do ukončenia školy sa všetci žiaci stredného odborného vzdelávania a prípravy budú povinne učiť jeden cudzí jazyk rovnaký počet rokov ako ich rovesníci vo všeobecnom vzdelávaní.

Spojené kráľovstvo – Škótsko

V Škótsku nie sú povinné národné učebné osnovy. Škótske miestne orgány majú autonómiu v tom, aby si vypracovali vlastné učebné osnovy. Tie musia vychádzať zo základných princípov *Curriculum for Excellence*, v rámci ktorých je možnosť pre štúdium najmenej jedného moderného jazyka pre všetkých žiakov.

Škótska vláda v súčasnosti podporuje model jazykovej politiky, ktorej cieľom je zabezpečiť, aby sa mladí ľudia naučili okrem svojho materinského jazyka ďalšie dva cudzie jazyky. Očakáva sa, že žiaci vo veku 5 rokov sa začnú učiť prvý cudzí jazyk a vo veku 9 rokov sa začnú učiť druhý cudzí jazyk. Všetci žiaci, kým nedosiahnu vek 15 rokov, by mali mať možnosť učiť sa tieto dva jazyky. Úplné implementovanie tejto politiky je naplánované na rok 2021.

Do ukončenia školy sa všetci žiaci stredného odborného vzdelávania a prípravy budú povinne učiť jeden cudzí jazyk rovnaký počet rokov ako ich rovesníci vo všeobecnom vzdelávaní.

Bosna a Hercegovina

Všetci žiaci sa povinne začínajú učiť cudzí jazyk vo veku 8 rokov. Vo veku 11 rokov sa povinne všetci začnú učiť druhý cudzí jazyk. Všetci žiaci sa musia učiť dva jazyky až do veku 15 rokov a jeden jazyk do veku 19 rokov. Vo veku 15 rokov si žiaci môžu vybrať vzdelávacie formy, v ktorých je učenie sa dvoch jazykov povinné až do veku 19 rokov.

Do ukončenia školy sa všetci žiaci stredného odborného vzdelávania a prípravy budú povinne učiť jeden cudzí jazyk 11 rokov a dva cudzie jazyky súčasne štyri roky.

Švajčiarsko

Všetci žiaci sa povinne začínajú učiť cudzí jazyk vo veku 8 rokov. Vo veku 10 rokov sa povinne všetci začnú učiť druhý cudzí jazyk. Všetci žiaci vo všeobecnom vzdelávaní sa musia učiť dva jazyky až do veku 18 rokov. Žiaci si nemôžu voľiteľne vybrať jazyky: ponuka závisí od kantónu, v ktorom bývajú, musia študovať dva z týchto jazykov: nemecký, francúzsky, anglický, taliansky alebo románsky jazyk. Vo veku 14 rokov si žiaci môžu takú vzdelávaciu úroveň, kde sú povinné tri jazyky.

Vo veku 12 rokov majú všetci žiaci vo všeobecnom vzdelávaní možnosť študovať tretí jazyk, keďže všetky školy musia ako alternatívu poskytnúť tretí národný jazyk. Všetci žiaci vo veku 15 až 18 rokov si môžu vybrať ďalší cudzí jazyk, pretože všetky školy musia poskytovať tri cudzie jazyky ako voľiteľný predmet, okrem povinných dvoch jazykov.

Do ukončenia školy sa všetci žiaci stredného odborného vzdelávania a prípravy budú povinne učiť jeden cudzí jazyk 7 rokov a dva cudzie jazyky súčasne päť rokov.

Island

Všetci žiaci sa povinne začínajú učiť cudzí jazyk vo veku 9 rokov. Vo veku 10 rokov sa povinne všetci začnú učiť dánčinu ako druhý cudzí jazyk. Za určitých podmienok si žiaci môžu namiesto dánčiny zvoliť švédčinu alebo nórčinu. Tretí jazyk, povinný pre všetkých, sa zavádza, keď vo veku 17 rokov. Povinnosť pre všetkých učiť sa tri jazyky súčasne trvá iba jeden rok. Žiaci si však môžu vybrať také typy vzdelávania, ktoré od nich požadujú, aby sa začali vo veku 16 rokov učiť tretí cudzí jazyk. Okrem toho niektoré typy vzdelávania požadujú, aby sa žiaci vo veku 17 rokov učili až štyri cudzie jazyky. Po dovŕšení veku 18 rokov je pre všetkých žiakov povinný iba jeden jazyk až do veku 20 rokov.

Podľa kritérií tejto štúdie nie je žiadny program odborného vzdelávania a prípravy.

Lichtenštajnsko

Všetci žiaci sa povinne začínajú učiť angličtinu vo veku 6 rokov. Vo veku 15 až 18 rokov sa všetci žiaci všeobecného vzdelávania musia povinne učiť aspoň angličtinu a francúzštinu. Podľa toho akú vzdelávaciu formu/typ školy si vyberú, žiaci sa môžu povinne učiť viac cudzích jazykov. Takto to platí pre žiakov vo veku 11 rokov, ktorí si môžu vybrať formu/typ vzdelávania, kde sa povinne učia angličtinu aj francúzštinu (*Gymnasium* a *Realschule*); alebo môžu študovať tieto dva jazyky (*Oberschule*). Vo veku 14 až 18 rokov si žiaci môžu vybrať taký typ škôl, kde sú povinné až štyri cudzie jazyky.

Školská časť odborných programov prebieha vo Švajčiarsku.

Čierna Hora

Všetci žiaci sa povinne začínajú učiť cudzí jazyk vo veku 9 rokov. Vo veku 12 rokov sa musia začať učiť druhý cudzí jazyk. Všetci žiaci všeobecného vzdelávania pokračujú v učení dvoch jazykov súčasne až do veku 19 rokov.

Do ukončenia školy sa všetci žiaci stredného odborného vzdelávania a prípravy budú povinne učiť jeden cudzí jazyk 10 rokov a dva cudzie jazyky súčasne tri roky, t.j. 12 až 15 rokov.

Bývalá juhoslovanská republika Macedónsko

Všetci žiaci sa povinne začínajú učiť cudzí jazyk vo veku 6 rokov. Vo veku 11 rokov sa musia začať učiť druhý cudzí jazyk. Všetci žiaci pokračujú v učení dvoch jazykov súčasne až do veku 19 rokov.

Do ukončenia školy sa všetci žiaci stredného odborného vzdelávania a prípravy budú povinne učiť jeden cudzí jazyk 13 rokov a dva cudzie jazyky súčasne sedem rokov.

Nórsko

Všetci žiaci sa povinne začínajú učiť angličtinu vo veku 6 rokov. Vo veku 13 až 16 rokov sa žiaci môžu rozhodnúť či sa budú učiť druhý cudzí jazyk, pretože tento druhý jazyk musí byť ako povinne voliteľným predmetom vo všetkých školách. Vo veku 16 až 17 rokov sa musia všetci žiaci povinne učiť súčasne dva jazyky. Žiaci všeobecného vzdelávania sa vo veku 17 rokov musia učiť jeden cudzí jazyk. Vo veku 17 až 19 rokov sa iba žiaci v niektorých typoch vzdelávania majú učiť dva jazyky.

Podľa kritérií tejto štúdie nie je žiadny program odborného vzdelávania a prípravy.

Srbsko

Všetci žiaci sa povinne začínajú učiť cudzí jazyk vo veku 6 rokov. Vo veku 10 rokov sa musia začať učiť druhý cudzí jazyk. Všetci žiaci vo všeobecnom vzdelávaní pokračujú v učení dvoch jazykov súčasne do veku 18 rokov.

Do ukončenia školy sa všetci žiaci stredného odborného vzdelávania a prípravy budú povinne učiť jeden cudzí jazyk 12 rokov a dva cudzie jazyky súčasne štyri roky, t.j. 10 až 14 rokov.

Turecko

Všetci žiaci sa povinne začínajú učiť cudzí jazyk vo veku 7 rokov. Táto povinnosť trvá, až kým žiaci nedosiahnu vek 18 rokov. Vo veku 14 rokov sa všetci žiaci vo všeobecnom vzdelávaní povinne učia dva jazyky, až kým dosiahnu vek 18 rokov.

Do ukončenia školy sa všetci žiaci stredného odborného vzdelávania a prípravy budú povinne učiť jeden cudzí jazyk 11 rokov.

PRÍLOHA 2: CLIL V ZÁKLADNOM A VŠEOBECNOM STREDNOM VZDELÁVANÍ

Inštrukcie prostredníctvom rôznych jazykov a príslušných úrovni ISCED			
	Status jazyka	Jazyky	Úroveň ISCED
BE fr	1 štátny jazyk + 1 cudzí jazyk	Francúzsky + anglický	1-3
	1 štátny jazyk + 1 ďalší štátny jazyk	Francúzsky + holandský; nemecký	1-3
BE de	1 štátny jazyk + 1 ďalší štátny jazyk	Nemecký + francúzsky	1-3
BE nl	1 štátny jazyk + 1 cudzí jazyk	Holandský + anglický	2-3
	1 štátny jazyk + 1 ďalší štátny jazyk	Holandský + francúzsky; nemecký	2-3
BG	1 štátny jazyk + 1 cudzí jazyk	Bulharský + anglický; francúzsky; nemecký; taliansky; ruský; španielsky	3
CZ	1 štátny jazyk + 1 cudzí jazyk	Český + anglický; nemecký	1-3
		Český + francúzsky; taliansky; španielsky	2-3
	1 štátny jazyk + 1 regionálny/menšinový jazyk so statusom úradného jazyka	Český + poľský	1-3
DK	1 štátny jazyk + 1 cudzí jazyk	Dánsky + anglický	1-3
DE	1 štátny jazyk + 1 cudzí jazyk	Nemecký + čínsky; český; holandský; anglický; francúzsky; grécky; taliansky; poľský; portugalský; rumunský; španielsky; turecký	(:)
	1 štátny jazyk + 1 regionálny/menšinový jazyk so statusom úradného jazyka	Nemecký + dánsky; lužicko-srbský	(:)
EE	1 štátny jazyk + 1 cudzí jazyk	Estónsky + nemecký	2-3
		Estónsky + anglický	3
	1 štátny jazyk + 1 regionálny/menšinový jazyk bez statusu úradného jazyka	Estónsky + ruský	1-3
	1 regionálny/menšinový jazyk bez statusu úradného jazyka + 1 cudzí jazyk	Ruský + anglický	1
IE	1 štátny jazyk + 1 ďalší štátny jazyk	Anglický + írsky	1-3
EL	(-)	(-)	(-)
ES	1 štátny jazyk + 1 cudzí jazyk	Španielsky + anglický; francúzsky; nemecký; taliansky; portugalský	1-3
	1 štátny jazyk + 1 regionálny/menšinový jazyk so statusom úradného jazyka	Španielsky + baskický; katalánsky; galicijský; okcitánsky; valencijský	1-3
	1 štátny jazyk + 1 regionálny/menšinový jazyk so statusom úradného jazyka + 1 cudzí jazyk	Španielsky + baskický + anglický; francúzsky Španielsky + katalánsky + anglický; francúzsky Španielsky + galicijský + anglický; francúzsky; taliansky; portugalský Španielsky + valencijský + anglický; francúzsky; taliansky; portugalský	1-3
		Španielsky + katalánsky + portugalský	2-3
HR	1 štátny jazyk + 1 regionálny/menšinový jazyk so statusom úradného jazyka	Chorvátsky + maďarský	1-2
		Chorvátsky + český	3
FR	1 štátny jazyk + 1 cudzí jazyk	Francúzsky + arabský; čínsky; dánsky; holandský; anglický; nemecký; taliansky; japonský; poľský; portugalský; ruský; španielsky; švédsky	1-3
		Francúzsky + vietnamský	2-3
	1 štátny jazyk + 1 regionálny/menšinový jazyk bez statusu úradného jazyka	Francúzsky + alsaský; baskický; bretónsky; katalánsky; korzický; kreolský; gallo; melanézske; moselský; okcitánsky - <i>langue d'Oc</i> ; polynézske jazyky	1-3
IT	1 štátny jazyk + 1 cudzí jazyk	Taliansky + anglický; francúzsky; nemecký; španielsky	3
	1 štátny jazyk + 1 regionálny/menšinový jazyk so statusom úradného jazyka	Taliansky + francúzsky; frizsky; nemecký; ladinský; slovinšský	1-3
CY	1 štátny jazyk + 1 cudzí jazyk	Grécky + anglický	1

Inštrukcie prostredníctvom rôznych jazykov a príslušných úrovní ISCED			
	Status jazyka	Jazyky	Úroveň ISCED
LV	1 štátny jazyk + 1 cudzí jazyk	Lotyšský + anglický; nemecký	3
	1 štátny jazyk +	Lotyšský + poľský; ruský; ukrajinský	1-3
	1 regionálny/menšinový jazyk bez statusu úradného jazyka	Lotyšský + bulharský	1-2
		Lotyšský + estónsky	1
LT	1 štátny jazyk + 1 cudzí jazyk	Litovský+ anglický; francúzsky; nemecký	1-3
	1 štátny jazyk + 1 regionálny/menšinový jazyk so statusom úradného jazyka	Litovský+ bieloruský; poľský; ruský	1-3
LU	1 štátny jazyk + 1 ďalší štátny jazyk	Luxemburský + nemecký; francúzsky	1-3
HU	1 štátny jazyk + 1 cudzí jazyk	Maďarský + anglický; nemecký	1-3
		Maďarský + čínsky	1-2
		Maďarský + francúzsky; taliansky; ruský; slovenský; španielsky	3
	1 štátny jazyk + 1 regionálny/menšinový jazyk so statusom úradného jazyka	Maďarský + bojašský; bulharský; chorvátsky; nemecký; grécky; poľský; rumunský; románsky; srbský; slovenský; slovinský	1-3
		Maďarský + rusínsky	2-3
MT	1 štátny jazyk + 1 ďalší štátny jazyk	Maltský + anglický	1-3
NL	1 štátny jazyk + 1 cudzí jazyk	Holandčina + anglický	1-3
		Holandský + nemecký	2-3
AT	1 štátny jazyk + 1 cudzí jazyk	Nemecký + arabský; bosniansky/chorvátsky/srbský (BKS); anglický	1-3
		Nemecký + španielsky	1-2
		Nemecký + francúzsky	1
		Nemecký + čínsky; poľský	2
	1 štátny jazyk + 1 regionálny/menšinový jazyk so statusom úradného jazyka	Nemecký + chorvátsky; maďarský; slovinský	1-3
		Nemecký + český; slovenský	1-2
PL	1 štátny jazyk + 1 cudzí jazyk	Poľský + anglický; francúzsky; nemecký; taliansky; španielsky	2-3
		Poľský + ruský	2
	1 štátny jazyk + 1 regionálny/menšinový jazyk so statusom úradného jazyka	Poľský + ukrajinský	1-3
		Poľský + nemecký	1-2
PT	1 štátny jazyk + 1 cudzí jazyk	Portugalský + francúzsky	2-3
		Portugalský + anglický	1
RO	1 štátny jazyk + 1 cudzí jazyk	Rumunský + anglický; francúzsky; nemecký; španielsky	3
SI	1 štátny jazyk + 1 regionálny/menšinový jazyk so statusom úradného jazyka	Slovinský + maďarský	1-3
SK	1 štátny jazyk + 1 cudzí jazyk	Slovenský + anglický; francúzsky	1-3
		Slovenský + nemecký; taliansky; ruský; španielsky	2-3
	1 štátny jazyk + 1 regionálny/menšinový jazyk so statusom úradného jazyka	Slovenský + nemecký; rómsky	1-2
		Slovenský + rusínsky	1
		Slovenský + ukrajinský	2
FI	1 štátny jazyk + 1 cudzí jazyk	Fínsky + anglický; francúzsky; nemecký; ruský	1-3
	1 štátny jazyk + 1 ďalší štátny jazyk	Fínsky + švédsky	1-2
	1 štátny jazyk + 1 neteritoriálny jazyk so statusom úradného jazyka	Fínsky + samský	1-3

Inštrukcie prostredníctvom rôznych jazykov a príslušných úrovní ISCED			
	Status jazyka	Jazyky	Úroveň ISCED
SE	1 štátny jazyk + 1 cudzí jazyk	Švédsky + anglický	1-3
	1 štátny jazyk + 1 regionálny/menšinový jazyk so statusom úradného jazyka	Švédsky + fínsky	1-3
	1 štátny jazyk + 1 neteritoriálny jazyk so statusom úradného jazyka	Švédsky + samský	1-3
UK-ENG	1 štátny jazyk + 1 cudzí jazyk	Anglický + čínsky; francúzsky; taliansky; španielsky	1-3
UK-WLS	1 štátny jazyk + 1 regionálny/menšinový jazyk so statusom úradného jazyka	Anglický + waleský	1-3
UK-NIR	1 štátny jazyk + 1 regionálny/menšinový jazyk bez statusu úradného jazyka	Anglický + írsky	1-3
UK-SCT	1 štátny jazyk + 1 regionálny/menšinový jazyk so statusom úradného jazyka	Anglický + škótska gaelčina	1-3
BA	(-)	(-)	(-)
CH	1 štátny jazyk + 1 cudzí jazyk	Nemecký + anglický; francúzsky	3
	1 štátny jazyk + 1 ďalší štátny jazyk	Francúzsky + nemecký Nemecký + francúzsky Taliansčina + nemecký Románsky + nemecký	1-3
		Francúzsky + taliansky Nemecký + taliansky Nemecký + románsky	3
IS	(-)	(-)	(-)
LI	1 štátny jazyk + 1 cudzí jazyk	Nemecký + anglický	1+3
ME	(-)	(-)	(-)
MK	1 štátny jazyk + 1 cudzí jazyk	Macedónsky + anglický; francúzsky	3
	1 regionálny/menšinový jazyk so statusom úradného jazyka + 1 cudzí jazyk	Albánsky + francúzsky	3
NO	1 štátny jazyk + 1 cudzí jazyk	Nórsky + anglický	2-3
		Nórsky + francúzsky; nemecký	3
RS	1 štátny jazyk + 1 cudzí jazyk	Srbský + anglický; nemecký; ruský	1-3
		Srbský + francúzsky	2-3
		Srbský + taliansky	3
TR	(-)	(-)	(-)

Vysvetlivky

Pozri vysvetlivky ukazovateľa B14.

V štátoch môže byť jeden cieľový jazyk súčasťou rôznych programov *CLIL* (pracujúcich s rôznymi učebnými osnovami). Napríklad v Taliansku môže byť nemčina vyučovaná ako cudzí jazyk alebo ako regionálny/menšinový jazyk.

PRÍLOHA 3: PODROBNÉ ŠTATISTICKÉ ÚDAJE

Podiel 15-ročných žiakov, ktorí doma hovoria prevažne iným než testovaným jazykom, 2003, 2015 (údaje z ukazovateľa A2)

	EÚ	BE fr	BE de	BE nl	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT	LU
%	9.0	17.7	17.9	15.5	8.8	4.7	7.7	11.8	5.8	7.3	5.8	18.7	8.5	3.1	5.9	20.2	10.1	5.4	84.5
S.E.	0.18	1.39	2.03	1.20	0.93	0.32	0.35	0.77	0.59	0.68	0.61	0.98	0.64	0.35	0.42	0.32	0.89	0.46	0.43
Δ	3.0	10.5	-0.5	-7.4	(-)	3.8	3.8	4.1	(-)	4.8	2.6	2.9	1.8	(-)	3.9	(-)	1.7	(-)	-8.0
S.E.	0.27	1.56	2.49	1.75		0.38	0.59	0.96		0.86	0.72	1.76	0.98		0.48		1.42		0.59
	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	(1)	SCT	CH	IS	ME	MK	NO	TR
%	2.3	87.7	7.2	18.8	1.1	2.8	2.7	7.6	8.8	6.0	15.7	9.3	4.5	26.1	5.6	3.1	5.8	9.1	7.2
S.E.	0.23	0.51	0.61	0.95	0.16	0.28	0.28	0.47	0.64	0.52	1.07	0.73	0.48	1.19	0.37	0.24	0.35	0.59	1.03
Δ	1.7	(-)	-7.4	9.8		1.4	(-)	(-)	4.9	3.1	8.2	4.6	2.4	14.0	4.0	(-)	(-)	3.9	5.4
S.E.	0.26		1.42	1.20		0.35			1.00	0.57	1.28	0.98	0.61	1.38	0.43			0.80	1.26

Δ Rozdiel od roku 2003 ⊗ Nedostatočná vzorka (menej ako 30 žiakov)

Zdroj: Eurydice, na základe PISA 2015 a 2003.

UK (1) = UK-ENG/WLS/NIR

Vysvetlivky

Údaje vyhodnotené z otázok "Medzinárodný jazyk doma" (ST022X01TA) v PISA 2015 a "Jazyk doma" (ST16X01(31)) v PISA 2003. Kategória "Jazyk testovania" (1) sa používa pre rovnaký jazyk používaný doma, aj v škole.

Pri zohľadňovaní rozdielov v rokoch 2003 až 2015 sú hodnoty významne ($p < 0,05$) odlišné od nuly, vyznačené tučným písmom.

Ďalšie informácie o PISA nájdete v Štatistických databázach a terminológii.

Podiel 15-ročných žiakov prisťahovalcov a tých, ktorí nie sú prisťahovalcami, podľa jazyka, akým hovoria doma, 2015 (údaje z ukazovateľa A3)

%	EÚ	BE fr	BE de	BE nl	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT	LU
A	5.5	10.6		8.4		2.2	5.4	9.2	1.4	7.1	3.8	5.8	5.4		4.6	6.0	1.3		39.8
S.E.	0.16	1.18		0.67		0.25	0.31	0.68	0.23	0.68	0.38	0.61	0.45		0.40	0.25	0.18		0.67
B	5.6	11.6	14.1	5.6	0.5	1.2	5.3	7.7	8.6	7.3	6.9	5.3	7.7	9.9	3.4	5.3	3.7	1.3	12.2
S.E.	0.16	0.95	1.70	0.58	0.09	0.18	0.38	0.45	0.43	0.46	0.53	0.39	0.64	0.58	0.28	0.31	0.35	0.12	0.36
C	3.4	6.9	9.9	6.6	7.9	2.4	2.2	2.4	4.4		1.8	12.7	2.9	2.1	1.3	14.0	8.8	4.8	44.9
S.E.	0.09	0.51	1.72	0.82	0.90	0.22	0.24	0.24	0.46		0.45	0.78	0.32	0.27	0.17	0.31	0.83	0.46	0.63
D	85.5	70.8	68.3	79.4	91.0	94.2	87.1	80.7	85.6	85.4	87.4	76.3	83.9	87.1	90.7	74.8	86.1	93.5	3.2
S.E.	0.26	1.84	2.37	1.34	0.93	0.40	0.56	1.02	0.71	0.97	0.90	1.06	1.10	0.66	0.54	0.44	0.95	0.45	0.24
%	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	(1)	SCT	CH	IS	ME	MK	NO	TR
A		3.0	5.1	15.1		1.9		5.7		3.1	11.8	7.7	3.5	20.2	3.4			7.1	
S.E.		0.28	0.48	0.91		0.22		0.44		0.40	0.81	0.70	0.46	0.95	0.31			0.54	
B	2.2	1.9	5.6	5.2		5.5		2.1			5.5	10.0	2.1	10.8		4.9	1.5	5.0	
S.E.	0.23	0.23	0.61	0.39		0.32		0.23			0.49	0.68	0.29	0.55		0.26	0.20	0.55	
C	1.8	84.4	1.7	3.6			2.7	1.7	7.7	2.8	3.6	1.4		5.5	2.1	2.2	4.9	1.8	6.8
S.E.	0.22	0.52	0.22	0.25			0.28	0.15	0.59	0.31	0.52	0.15		0.56	0.29	0.24	0.32	0.19	1.01
D	95.5	10.6	87.6	76.1	98.8	91.8	96.9	90.5	91.1	93.2	79.1	80.9	93.4	63.4	93.8	92.2	93.1	86.2	92.4
S.E.	0.33	0.49	1.05	1.16	0.17	0.42	0.31	0.50	0.62	0.54	1.39	1.05	0.49	1.35	0.39	0.33	0.39	1.00	1.01

A Žiaci prisťahovalcov, ktorí doma nehovoria jazykom testovania**C** Žiaci, ktorí nie sú prisťahovalci a doma nehovoria jazykom testovania**B** Žiaci prisťahovalcov, ktorí doma hovoria jazykom testovania**D** Žiaci, ktorí nie sú prisťahovalci, ale doma hovoria jazykom testovania

⊗ Nedostatočná vzorka (menej ako 30 žiakov alebo 5 škôl s platnými údajmi alebo príliš veľa chýbajúcich údajov)

Zdroj: Eurydice, na základe PISA 2015.

UK (1) = UK-ENG/WLS/NIR

Vysvetlivky

Údaje vyhodnotené z otázok "Medzinárodný jazyk doma" (ST022X01TA). Kategória "Jazyk testovania" (1) sa používa pre rovnaký jazyk používaný doma, aj v škole.

Kategórie "Imigračný status podľa indexu" (IMMIG) "druhej generácie" (2) a "prvej generácie" (1) sú zlúčené do kategórie "Žiaci – prisťahovalci".

Ďalšie informácie o PISA nájdete v Štatistických databázach a terminológii.

Podiel 15-ročných žiakov navštevujúcich školy, kde viac ako 25 % žiakov doma nehovorí vyučovacím jazykom (údaje z ukazovateľa A4)

	EÚ	BE fr	BE de	BE nl	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT	LU
%	9.7	20.6	□	18.1	11.2	1.6	4.4	15.1	4.7	3.6	5.0	27.3	9.1	□	2.3	18.9	10.0	5.6	97.2
S.E.	0.51	3.78		2.75	2.05	0.58	0.66	2.13	1.36	1.49	1.89	1.70	1.79		0.87	0.10	1.60	1.03	0.04

	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK (1)	UK-SCT	CH	IS	ME	MK	NO	TR
%	□	100.0	5.7	23.3	□	□	0.0	4.7	10.7	4.1	18.6	8.8	□	44.3	□	□	□	5.4	8.6
S.E.		0.00	1.40	1.79			0.00	0.49	1.28	0.99	2.55	2.25		3.43				1.51	1.94

⊗ Nedostatočná vzorka (menej ako 30 žiakov alebo 5 škôl s platnými údajmi)

Zdroj: Eurydice, na základe PISA 2015.

UK (1) = UK-ENG/WLS/NIR

Vysvetlivky

Údaje vyhodnotené z otázok "Medzinárodný jazyk doma" (ST022X01TA). Kategória "Jazyk testovania" (1) sa používa pre rovnaký jazyk používaný doma, aj v škole.

Kategórie "Imigračný status podľa indexu" (IMMIG) "druhej generácie" (2) a "prvej generácie"(1) sú zlúčené do kategórie "žiaci – prisťahovalci".

Ďalšie informácie o PISA nájdete v Štatistických databázach a terminológii.

Trendy v podiele žiakov v základnom vzdelávaní (ISCED1), ktorí sa učia cudzie jazyky, podľa počtu jazykov, 2005, 2014 (údaje z ukazovateľov C1a a C2)

	%	EÚ	BE fr	BE nl	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT
≥ 2 FL	2014	4.6	0.0	0.1	1.3	0.8	(-)	1.2	32.6	(-)	28.7	5.8	1.7	18.7	2.3	8.1	14.7	0.3
	2005	2.7	0.0	0.0	0.6	2.3	(-)	(-)	26.2	0.0	(-)	4.3	(-)	(-)	1.8	(-)	1.2	0.1
1 FL	2014	79.2	49.8	26.8	81.5	72.2	57.0	65.2	45.2	(-)	52.5	93.7	97.2	81.1	97.6	91.9	59.3	73.6
	2005	64.6	56.2	33.9	65.9	44.2	(-)	(-)	53.3	4.6	(-)	87.1	(-)	(-)	98.0	(-)	55.8	60.3
0 FL	2014	16.3	50.2	73.0	17.2	27.0	43.0	33.6	22.2	(-)	18.8	0.5	1.0	0.1	0.1	0.0	26.0	26.1
	2005	32.5	43.8	66.1	33.5	53.5	(-)	(-)	20.5	95.4	(-)	8.6	(-)	(-)	0.2	44.4	42.9	39.6

	%	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	IS	LI	MK	NO
≥ 2 FL	2014	83.5	1.4	3.3	(-)	2.1	11.0	0.4	1.4	0.5	5.5	13.3	9.5	(-)	17.6	0.0	0.7	(-)
	2005	82.9	(-)	0.0	0.0	4.1	(-)	0.0	0.7	0.0	2.2	14.1	13.5	0.0	16.2	(-)	(-)	(-)
1 FL	2014	16.5	57.7	96.7	62.1	97.8	86.8	35.8	81.8	47.9	80.1	55.3	77.3	(-)	55.2	100.0	99.3	100.0
	2005	17.1	(-)	100.0	33.3	93.7	(-)	34.7	57.5	11.9	47.3	56.9	67.1	40.1	30.8	(-)	(-)	100.0
0 FL	2014	(-)	40.9	0.0	(-)	0.1	2.3	63.8	16.7	51.6	14.4	31.4	13.2	(-)	27.1	0.0	0.0	(-)
	2005	0.0	(-)	0.0	66.7	2.2	(-)	65.3	41.8	88.1	50.5	28.9	19.4	59.9	53.0	(-)	(-)	0.0

Zdroj: Eurydice, na základe údajov z Eurostat/UOE [educ_uae_lang02] (aktualizované: 17/02/2017).

Vysvetlivky

Prerušenie v iných časových radoch ako tie, ktoré sú uvedené v špecifických poznámkach štátov (kapitola C), sa v niektorých štátoch mohlo vyskytnúť v rokoch 2010 až 2014 pre zmeny v metodike zberu údajov.

Priemerné údaje EÚ za rok 2005 sú vypočítané na základe údajov z 27 členských štátov.

Podiel žiakov v základnom vzdelávaní (ISCED 1), ktorí sa učia aspoň jeden cudzí jazyk, podľa veku, 2014 (údaje z ukazovateľa C1b)

%	BE fr	BE nl	CZ	DE	EE	ES	CY	LT	LU	HU	MT	AT	PT	RO	SI	FI	IS	LI	NO
7 rokov	16.8	2.8	41.2	34.0	31.9	99.4	100.0	7.2	92.8	41.5	100.0	99.8	0.0	81.2	0.6	6.8	36.3	100.0	100.0
8 rokov	35.9	5.7	69.3	67.3	44.2	99.5	100.0	96.0	99.8	47.2	100.0	99.9	0.0	52.3	1.0	12.0	57.6	100.0	100.0
9 rokov	40.1	7.7	96.1	91.1	87.5	99.5	100.0	98.6	100.0	64.8	99.7	99.9	0.7	93.9	100.0	99.2	89.3	100.0	100.0
10 rokov	88.6	66.8	97.6	89.9	99.4	99.6	100.0	98.6	100.0	92.4	99.7	100.0	84.2	98.5	100.0	99.2	98.6	100.0	100.0

Zdroj: Eurydice, na základe údajov z Eurostat/UOE (aktualizované: september 2016).

Vysvetlivky

Účasť na zbere údajov podľa veku je dobrovoľná. Preto je zahrnutých menej vzdelávacích systémov.

Údaje mierne vyššie ako 100,0 % boli znížené na 100,0 %.

Pozri taktiež špecifické poznámky štátov v kapitole C.

Trendy v podiele žiakov v nižšom strednom vzdelávaní (ISCED 2), ktorí sa učia cudzie jazyky, podľa počtu jazykov, 2005, 2014 (údaje z ukazovateľov C3 a C4)

	%	EÚ	BE fr	BE nl	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT
≥ 2 FL	2014	59.7	0.0	50.3	17.0	57.3	82.8	39.1	96.3	7.9	94.0	45.7	55.3	55.2	98.4	88.9	72.3	80.1
	2005	46.7	0.7	48.1	23.4	5.8	99.4	(-)	83.4	12.0	94.3	40.5	49.2	(-)	43.9	(-)	60.7	77.5
1 FL	2014	38.9	99.3	49.6	82.8	40.8	17.2	58.1	2.9	81.8	6.0	54.3	44.4	44.6	1.6	11.0	25.9	17.3
	2005	52.0	99.2	47.5	74.7	91.5	0.6	(-)	16.5	75.6	5.5	58.6	50.5	(-)	56.1	(-)	37.6	21.2
0 FL	2014	1.4	0.7	0.1	0.2	1.9	(-)	2.8	0.8	10.3	0.0	0.0	0.2	0.2	0.0	0.1	1.7	2.6
	2005	1.2	0.2	4.3	1.9	2.7	0.0	(-)	0.1	12.3	0.2	0.9	0.3	(-)	0.0	0.0	1.7	1.4
	%	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	IS	LI	MK	NO
≥ 2 FL	2014	100.0	6.3	94.3	74.3	9.5	93.7	85.4	95.6	56.3	80.6	98.5	77.9	(-)	97.6	100.0	98.1	71.2
	2005	100.0	(-)	95.1	79.2	9.3	(-)	88.8	95.0	24.9	12.6	97.4	72.1	0.0	98.7	(-)	(-)	(-)
1 FL	2014	(-)	90.2	5.7	22.8	90.5	4.7	11.7	4.2	43.7	17.4	1.0	22.1	(-)	1.6	0.0	1.9	28.8
	2005	0.0	(-)	4.9	20.8	90.4	(-)	10.5	3.7	73.3	86.4	2.0	27.9	99.6	0.6	(-)	(-)	(-)
0 FL	2014	(-)	3.5	0.0	2.9	0.1	1.7	2.9	0.2	0.0	2.0	0.5	0.0	(-)	0.8	0.0	0.0	(-)
	2005	0.0	(-)	0.0	0.0	0.3	(-)	0.7	1.4	1.8	1.0	0.6	0.0	0.4	0.7	(-)	(-)	0.0

Zdroj: Eurydice, na základe údajov z Eurostat/UOE [educ_uae_lang02] (aktualizované: 17/02/2017).

Vysvetlivky

Prerušenie v iných časových radoch ako tie, ktoré sú uvedené v špecifických poznámkach štátov (kapitola C), sa v niektorých štátoch mohlo vyskytnúť v rokoch 2010 až 2014 pre zmeny v metodike zberu údajov.

Priemerné údaje EÚ za rok 2005 sú vypočítané na základe údajov z 27 členských štátov.

Trendy v podiele žiakov vo všeobecnom vyššom strednom vzdelávaní (ISCED 3), ktorí sa učia cudzie jazyky, podľa počtu jazykov, 2005, 2014 (údaje z ukazovateľov C5a a C6a)

	%	EÚ	BE fr	BE nl	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT
≥ 2 FL	2014	51.2	78.3	99.8	74.1	93.8	46.0	63.7	96.6	6.5	2.4	26.0	98.6	93.7	22.7	80.0	80.9	40.6
	2005	62.2	79.1	99.0	76.9	100.0	67.3	(-)	80.9	8.9	6.7	28.1	89.6	90.6	20.8	(-)	74.1	55.0
1 FL	2014	39.6	21.7	0.0	25.6	1.4	42.2	36.1	2.9	80.9	96.9	71.6	1.3	6.3	74.9	18.0	18.8	58.3
	2005	33.3	20.9	0.0	21.4	0.0	28.5	(-)	19.1	72.8	92.2	68.5	10.3	9.4	65.9	(-)	24.9	44.1
0 FL	2014	9.3	0.0	0.1	0.3	4.8	11.9	0.3	0.5	12.6	0.8	2.4	0.0	0.0	2.4	2.0	0.3	1.0
	2005	4.6	0.0	1.0	1.7	0.0	4.2	(-)	0.0	18.3	1.1	3.3	0.0	0.0	13.3	0.0	1.0	0.9
	%	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	IS	LI	MK	NO
≥ 2 FL	2014	100.0	48.0	66.9	69.5	66.4	68.7	6.6	99.1	96.1	98.8	99.2	80.4	5.4	59.7	96.8	52.7	35.1
	2005	100.0	(-)	14.0	100.0	(-)	(-)	17.1	91.8	95.0	99.3	99.7	92.6	6.6	67.8	(-)	(-)	(-)
1 FL	2014	(-)	51.3	33.1	30.5	33.2	28.4	63.4	0.9	2.0	1.2	0.8	19.6	43.6	27.2	3.2	47.3	31.0
	2005	0.0	(-)	67.2	0.0	(-)	(-)	38.0	8.2	3.0	0.7	0.3	7.3	53.5	21.9	(-)	(-)	(-)
0 FL	2014	(-)	0.7	0.0	0.0	0.4	2.9	30.0	0.0	1.9	0.0	0.0	0.0	51.0	13.1	0.0	0.0	33.9
	2005	0.0	(-)	18.7	0.0	(-)	(-)	44.9	0.0	1.9	0.0	0.0	0.0	40.0	10.4	(-)	(-)	(-)

Zdroj: Eurydice, na základe údajov z Eurostat/UOE [educ_uae_lang02] (aktualizované: 17/02/2017).

Vysvetlivky

Prerušenie v iných časových radoch ako tie, ktoré sú uvedené v špecifických poznámkach štátov (kapitola C), sa v niektorých štátoch mohlo vyskytnúť v rokoch 2010 až 2014 pre zmeny v metodike zberu údajov.

Priemerné údaje EÚ za rok 2005 sú vypočítané na základe údajov z 27 členských štátov.

Trendy v podiele žiakov v odbornom vyššom strednom vzdelávaní (ISCED 3), ktorí sa učia cudzie jazyky, podľa počtu jazykov, 2005, 2014 (údaje z ukazovateľov C5b a C6b)

	%	EÚ	BE fr	BE nl	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT
≥ 2 FL	2014	34.5	16.2	67.2	47.3	33.6	5.4	0.9	52.5	(-)	0.1	0.1	29.8	28.6	47.1	11.8	47.4	13.2
	2005	32.9	21.0	69.2	46.4	27.6	0.0	(-)	83.9	2.2	1.4	3.6	10.3	20.3	39.6	(-)	(-)	14.6
1 FL	2014	44.5	39.1	30.2	47.7	61.0	15.0	33.6	15.4	(-)	55.1	20.6	68.5	66.3	50.6	87.9	45.1	61.8
	2005	59.0	37.8	17.6	21.9	67.5	94.0	(-)	16.1	90.9	78.8	96.4	87.9	77.6	55.7	(-)	(-)	64.1
0 FL	2014	21.0	44.7	2.5	5.0	5.4	79.6	65.5	32.2	(-)	44.9	79.3	1.7	5.1	2.4	0.3	7.5	24.9
	2005	7.4	41.2	13.2	31.7	4.8	6.0	(-)	0.0	6.9	19.7	0.0	1.7	2.1	4.6	0.0	(-)	21.3

	%	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	IS	LI	MK	NO
≥ 2 FL	2014	71.1	0.7	0.0	13.0	21.9	67.9	8.4	95.5	30.8	59.2	88.1	5.6	(-)	13.4	(-)	(-)	0.1
	2005	62.0	(-)	0.0	(-)	(-)	(-)	28.7	30.5	36.6	31.6	(-)	11.2	(-)	23.3	(-)	(-)	(-)
1 FL	2014	28.9	73.6	100.0	62.1	76.8	27.4	74.8	4.0	63.9	40.7	8.4	94.3	(-)	26.8	(-)	(-)	54.6
	2005	27.4	(-)	1.4	(-)	(-)	(-)	36.5	62.0	58.5	67.9	(-)	87.5	(-)	23.4	(-)	(-)	(-)
0 FL	2014	(-)	25.7	0.0	24.8	1.3	4.7	16.8	0.4	5.4	0.2	3.5	0.1	(-)	59.8	(-)	(-)	45.2
	2005	10.6	(-)	98.6	(-)	(-)	(-)	34.8	7.6	4.8	0.5	(-)	1.3	(-)	53.3	(-)	(-)	(-)

Zdroj: Eurydice, na základe údajov z Eurostat/UOE [educ_uae_lang02] (aktualizované: 17/02/2017).

Vysvetlivky

Prerušenie v iných časových radoch ako tie, ktoré sú uvedené v špecifických poznámkach štátov (kapitola C), sa v niektorých štátoch mohlo vyskytnúť v rokoch 2010 až 2014 pre zmeny v metodike zberu údajov.

Priemerné údaje EÚ za rok 2005 sú vypočítané na základe údajov z 27 členských štátov.

Priemerný počet študovaných cudzích jazykov na jedného žiaka v základnom a strednom vzdelávaní (ISCED 1-3), 2014 (údaje z ukazovateľa C7)

Priemerné č.	EÚ	BE fr	BE nl	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	IS	LI	MK	NO
ISCED 1	(-)	0.5	0.3	0.8	0.7	0.6	0.7	1.1	(-)	1.1	1.1	1.0	1.2	1.0	1.0	0.9	0.7	1.8	0.6	1.0	(-)	1.0	1.0	0.4	0.8	0.5	0.9	0.8	1.0	(-)	0.9	1.0	1.0	1.0
ISCED 2	1.6	1.0	1.5	1.2	1.6	1.8	1.3	2.0	1.0	1.9	1.5	1.6	1.6	2.0	1.9	1.7	1.8	2.5	1.0	2.1	2.1	1.1	1.8	1.8	2.0	1.6	1.8	2.2	1.8	(-)	2.0	2.0	2.0	1.7
ISCED 3	(-)	1.3	2.1	1.6	1.4	1.0	0.9	1.9	(-)	0.9	1.0	1.8	1.4	1.4	1.7	1.7	1.3	2.4	1.3	1.7	(-)	1.4	1.6	0.9	2.0	1.5	1.7	2.2	1.6	(-)	1.3	2.0	1.5	0.8

Zdroj: Eurydice, na základe údajov z Eurostat/UOE [educ_uae_lang03] (aktualizované: 21/12/2016).

Vysvetlivky

Pozri taktiež špecifické poznámky štátov v kapitole C.

Cudzie jazyky, ktoré sa učí väčšina žiakov a podiel žiakov podľa vyučovaného jazyka, základné a stredné vzdelávanie (ISCED 1-3), 2014 (údaje z ukazovateľa C8)

%	EÚ	BE fr	BE nl	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT
ISCED 1	EN	NL	FR	EN	EN	EN	EN	EN	(-)	EN	EN	EN	EN	EN	EN	EN	EN
	79.4	37.2	27.0	73.9	72.3	57.0	62.3	70.1	(-)	80.7	99.1	92.7	91.2	99.0	99.8	72.0	73.0
ISCED 2	EN	NL	FR	EN	EN	EN	(EN)	EN	FR	EN	EN	EN	EN	EN	EN	EN	EN
	97.3	53.7	99.9	87.2	97.1	100.0	(97.8)	97.3	60.0	98.1	100.0	98.6	97.6	100.0	99.9	96.8	97.4
ISCED 3	EN	EN	FR	EN	EN	EN	EN	EN	FR*	EN	EN	EN	EN	EN	EN	EN	EN
	85.2	67.3	93.4	85.3	89.1	55.3	62.9	86.5	58.0*	81.3	80.0	98.4	90.5	98.0	91.6	87.7	88.0

%	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	IS	LI	MK	NO
ISCED 1	DE	EN	EN	EN	EN	EN	EN	EN	EN	EN	EN	EN	(-)	EN	EN	EN	EN
	100.0	40.3	100.0	62.1	99.6	94.8	35.9	69.3	47.0	82.1	66.0	86.8	(-)	73.0	100.0	100.0	100.0
ISCED 2	DE FR	EN	EN	EN	EN	EN	EN	EN	EN	EN	EN	EN	(-)	EN	FR EN	EN	EN
	100.0	69.3	100.0	95.2	99.8	97.1	95.4	99.4	99.7	95.9	99.4	100.0	(-)	99.2	100.0	100.0	100.0
ISCED 3	FR	EN	EN	EN	EN	EN	EN	EN	EN	EN	EN	EN	FR*	EN	EN	EN	EN
	85.6	73.1	100.0	73.7	98.9	90.7	72.4	99.2	93.7	92.2	97.1	99.9	26.0*	59.7	100.0	99.2	49.9

Zdroj: Eurydice, na základe údajov z Eurostat/UOE [educ_uae_lang01] (aktualizované: 21/12/2016).

Vysvetlivky

Jazyky iné ako angličtina sú v tabuľke označené sivou farbou.

V zátvorkách sú údaje z roku 2013. Údaje s hviezdikou platia len pre všeobecnú úroveň ISCED 3.

Pozri taktiež špecifické poznámky štátov v kapitole C.

Podiel žiakov v základnom a strednom vzdelávaní (ISCED 1-3), ktorí sa učia angličtinu, 2014 (údaje z ukazovateľa C9)

%	EÚ	BE fr	BE nl	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT
ISCED 1	79.4	11.5	0.1	73.9	72.3	57.0	62.3	70.1	(-)	80.7	99.1	92.7	91.2	99.0	99.8	72.0	73.0
ISCED 2	97.3	44.0	50.3	87.2	97.1	100.0	(97.8)	97.3	(-)	98.1	100.0	98.6	97.6	100.0	99.9	96.8	97.4
ISCED 3	85.2	67.3	85.2	85.3	89.1	55.3	62.9	86.5	(-)	81.3	80.0	98.4	90.5	98.0	91.6	87.7	88.0
%	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	IS	LI	MK	NO
ISCED 1	0.0	40.3	100.0	62.1	99.6	94.8	35.9	69.3	47.0	82.1	66.0	86.8	(-)	73.0	100.0	100.0	100.0
ISCED 2	54.0	69.3	100.0	95.2	99.8	97.1	95.4	99.4	99.7	95.9	99.4	100.0	(-)	99.2	100.0	100.0	100.0
ISCED 3	72.1	73.1	100.0	73.7	98.9	90.7	72.4	99.2	93.7	92.2	97.1	99.9	(-)	59.7	100.0	99.2	49.9

Zdroj: Eurydice, na základe údajov z Eurostat/UOE [educ_uae_lang01] (aktualizované: 21/12/2016).

Druhý najčastejšie vyučovaný cudzí jazyk a podiel žiakov podľa študovaného jazyka, základné a stredné vzdelávanie (ISCED 1-3), 2014 (údaje z ukazovateľa C10)

%	EÚ	BE fr	BE nl	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT
ISCED 1	DE FR	EN	EN	RU	DE	(-)	FR	EE	(-)	FR	FR	DE	DE	DE	FR	RU	DE
	3.7	11.5	0.1	5.9	1.2	(-)	3.7	22.7	(-)	16.1	5.3	5.5	20.0	1.9	2.1	10.9	0.5
ISCED 2	FR	EN	EN	RU	DE	DE	FR	RU	DE	FR	FR	ES	DE	FR	FR	RU	RU
	33.7	44.0	50.3	17.9	41.7	73.6	24.3	64.7	21.4	48.5	41.1	37.8	43.8	67.7	88.1	60.4	66.7
ISCED 3	(FR)	NL	EN	DE	DE	DE	FR	RU	(DE)	FR	FR	ES	DE	FR	FR	RU	RU
	(23.0)	58.2	85.2	28.4	38.3	18.1	12.8	54.4	(16.5)	3.9	18.8	56.3	35.0	26.2	33.3	51.5	28.3
%	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	IS	LI	MK	NO
ISCED 1	FR	DE	IT	(-)	SL	DE	FR	FR	DE	SK	SV	ES	(-)	DA	0.0	DE	0.0
	83.5	20.1	1.5	(-)	0.7	6.2	0.3	13.2	1.8	6.8	4.5	5.2	(-)	17.3	0.0	0.4	0.0
ISCED 2	DE FR	DE	IT	FR	FR	DE	FR	FR	DE	DE	SV	ES	(-)	DA	FR EN	DE	ES
	100.0	31.1	59.8	57.2	5.3	69.0	64.7	84.6	47.8	55.2	92.3	43.9	(-)	96.6	100.0	48.0	32.0
ISCED 3	DE	DE	IT	DE	FR	DE	FR	FR	DE	DE	SV	ES	(ES)	DA	FR	FR	ES
	81.0	42.2	36.1	14.0	19.2	55.5	6.7	87.0	39.3	52.8	87.8	27.0	(13.5)	28.7	96.8	25.2	12.6

Zdroj: Eurydice, na základe údajov z Eurostat/UOE [educ_uae_lang01] (aktualizované: 21/12/2016).

Vysvetlivky

V zátvorkách sú len údaje o všeobecnom vyššom strednom vzdelávaní.

Pozri taktiež špecifické poznámky štátov v kapitole C.

Podiel žiakov, ktorí sa učia iné cudzie jazyky než anglický, francúzsky, nemecký a španielsky, základné a všeobecné stredné vzdelávanie (ISCED 1-3), 2014 (údaje z ukazovateľa C11)

%	BE fr	BG	CZ	EE	HR	CY	LV	LT	MT	AT	SI	SK	FI	IS
ISCED 1	NL	(-)	(-)	RU EE	(-)	(-)	RU	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)	DA
	37.2	(-)	(-)	13.3 22.7	(-)	(-)	10.9	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)	17.3
ISCED 2	NL	RU	RU	RU EE	IT	(-)	RU	RU	IT	(-)	(-)	RU	SV	DA
	53.7	17.9	11.8	64.7 21.3	11.6	(-)	60.4	66.7	59.8	(-)	(-)	21.2	92.3	96.6
ISCED 3	NL	RU	RU	RU EE	IT	IT	RU	RU	IT	IT	IT	RU	SV	DA
	78.7	23.8	11.5	65.8 16.8	24.4	16.5 13.4	57.4	32.7	41.6	16.1	12.3	14.0	87.8	29.7

Zdroj: Eurydice, na základe údajov z Eurostat/UOE [educ_uae_lang01] (aktualizované: 21/12/2016).

Vysvetlivky

V ukazovateli sa berú do úvahy iba jazyky, ktoré sa učí viac ako 10 % žiakov.

Každý žiak, ktorý sa učí cudzí jazyk, sa započítava raz za každý študovaný jazyk. Inými slovami, žiaci, ktorí sa učia viac ako jeden jazyk, sa počítajú toľkokrát, koľko jazykov sa učili.

Pozri taktiež špecifické poznámky štátov v kapitole C.

Trendy v podiele žiakov v základnom a všeobecnom strednom vzdelávaní (ISCED 1-3), ktorí sa učia angličtinu, 2005, 2014 (údaje z ukazovateľa C12)

	%	EÚ	BE fr	BE nl	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT
ISCED 1	2014	79.4	11.5	0.1	73.9	72.3	57.0	62.3	70.1	(-)	80.7	99.1	92.7	91.2	99.0	99.8	72.0	73.0
	2005	60.7	10.7	0.0	53.5	34.8	(-)	47.1	68.8	(-)	88.7	90.9	(-)	72.0	95.9	55.4	55.0	57.8
ISCED 2	2014	97.3	44.0	50.3	87.2	97.1	100.0	(97.8)	97.3	(-)	98.1	100.0	98.6	97.6	100.0	99.9	96.8	97.4
	2005	89.9	34.5	48.4	64.1	71.7	100.0	94.8	92.9	(-)	99.0	98.4	95.9	85.1	89.1	98.6	96.2	88.7
ISCED 3 všeobecné	2014	94.1	91.6	99.8	90.7	95.0	82.1	86.8	97.6	(-)	94.4	97.5	99.8	99.5	97.8	90.2	97.8	95.3
	2005	91.2	90.2	99.0	83.1	98.1	82.6	93.8	92.6	(-)	94.5	95.3	(-)	98.4	85.1	89.1	93.7	80.2

	%	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	IS	LI	MK	NO
ISCED 1	2014	0.0	40.3	100.0	62.1	99.6	94.8	35.9	69.3	47.0	82.1	66.0	86.8	(-)	73.0	100.0	100.0	100.0
	2005	0.0	28.5	100.0	33.3	97.4	50.7	34.2	35.2	11.1	35.6	68.1	80.6	(-)	47.0	(-)	21.9	100.0
ISCED 2	2014	54.0	69.3	100.0	95.2	99.8	97.1	95.4	99.4	99.7	95.9	99.4	100.0	(-)	99.2	100.0	100.0	100.0
	2005	52.9	54.3	100.0	(-)	99.1	72.0	98.3	93.1	93.1	65.2	99.2	100.0	(-)	99.3	(-)	92.7	100.0
ISCED 3 všeobecné	2014	92.1	83.1	100.0	95.5	99.4	94.6	65.2	99.3	98.2	99.0	99.9	100.0	(-)	72.2	100.0	99.2	43.9
	2005	96.7	73.0	65.6	100.0	(-)	96.3	49.9	94.2	98.8	97.3	99.7	100.0	(-)	77.2	(-)	(-)	(-)

Zdroj: Eurydice, na základe údajov z Eurostat/UOE [educ_uoe_lang01] (aktualizované: 21/12/2016).

Vysvetlivky

Prerušenie v iných časových radoch ako tie, ktoré sú uvedené v špecifických poznámkach štátov (kapitola C), sa v niektorých štátoch mohlo vyskytnúť v rokoch 2010 až 2014 pre zmeny v metodike zberu údajov.

Priemerné údaje EÚ za rok 2005 sú vypočítané na základe údajov z 27 členských štátov. V zátvorkách sú len údaje o všeobecnom vyššom strednom vzdelávaní.

Trendy v podiele žiakov v základnom a všeobecnom strednom vzdelávaní (ISCED 1-3), ktorí sa učia francúzsky jazyk, 2005, 2014 (údaje z ukazovateľa C13)

	%	EÚ	BE fr	BE nl	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT
ISCED 1	2014	3.7	(-)	27.0	1.2	0.1	(-)	3.7	1.6	(-)	16.1	5.3	(-)	0.6	0.8	2.1	1.0	0.2
	2005	4.1	(-)	33.9	2.0	0.6	(-)	4.3	1.3	2.5	1.6	4.1	(-)	0.5	3.6	1.6	0.4	0.5
ISCED 2	2014	33.7	(-)	99.9	2.7	3.3	10.4	24.3	2.6	60.0	48.5	41.1	(-)	1.5	67.7	88.1	1.4	3.4
	2005	30.4	(-)	95.4	10.8	2.4	11.6	23.2	2.0	68.8	59.4	38.8	(-)	1.0	46.3	92.9	0.8	4.5
ISCED 3 všeobecné	2014	23.0	(-)	99.9	12.4	16.2	14.6	23.8	7.0	59.5	4.4	24.2	(-)	4.2	16.1	37.1	5.7	2.9
	2005	25.8	(-)	99.1	15.4	22.4	16.8	30.0	6.1	61.7	8.6	28.0	(-)	3.8	18.1	34.5	3.6	5.9

	%	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	IS	LI	MK	NO
ISCED 1	2014	83.5	0.3	0.7	(-)	0.3	0.2	0.3	13.2	0.0	0.1	2.0	2.2	(-)	0.3	0.0	0.3	0.0
	2005	82.9	0.3	0.3	0.0	1.1	0.6	0.5	21.7	0.0	0.1	2.0	2.8	36.3	0.0	(-)	1.4	0.0
ISCED 2	2014	100.0	0.5	34.0	57.2	5.3	3.6	64.7	84.6	2.9	2.5	5.7	15.6	(-)	1.5	100.0	47.5	13.6
	2005	100.0	0.6	42.4	(-)	5.2	1.7	88.1	86.1	1.6	1.8	7.5	17.7	(-)	2.1	(-)	40.5	17.8
ISCED 3 všeobecné	2014	100.0	5.7	22.2	31.1	37.7	8.0	2.8	85.2	10.8	13.2	11.3	16.8	26.0	10.7	96.8	25.2	9.9
	2005	96.7	6.0	6.6	69.5	(-)	12.1	19.1	84.2	10.9	14.4	19.3	24.2	40.0	16.4	(-)	(-)	(-)

Zdroj: Eurydice, na základe údajov z Eurostat/UOE [educ_uoe_lang01] (aktualizované 21/12/2016).

Vysvetlivky

Prerušenie v iných časových radoch ako tie, ktoré sú uvedené v špecifických poznámkach štátov (kapitola C), sa v niektorých štátoch mohlo vyskytnúť v rokoch 2010 až 2014 pre zmeny v metodike zberu údajov.

Trendy v podiele žiakov v základnom a všeobecnom strednom vzdelávaní (ISCED 1-3), ktorí sa učia nemecký jazyk, 2005, 2014 (údaje z ukazovateľa C14)

	%	EÚ	BE fr	BE nl	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT
ISCED 1	2014	3.7	1.0	0.0	2.5	1.2	(-)	(-)	3.2	(-)	13.2	0.7	5.5	20.0	1.9	0.0	4.6	0.5
	2005	5.2	0.9	0.0	3.1	13.1	(-)	(-)	6.7	1.0	0.8	0.5	(-)	17.4	2.0	0.0	1.7	2.0
ISCED 2	2014	23.1	1.6	0.0	6.8	41.7	73.6	(-)	13.2	21.4	46.5	3.6	14.7	43.8	8.8	1.4	12.8	11.2
	2005	18.9	1.5	0.0	16.2	28.5	90.1	(-)	19.9	23.0	35.7	2.4	14.4	32.1	4.9	1.1	17.2	25.5
ISCED 3 všeobecné	2014	18.9	5.5	51.2	34.3	55.8	28.0	(-)	28.5	16.5	2.5	1.7	21.5	61.5	8.2	6.2	27.6	8.6
	2005	29.9	5.9	52.7	40.3	72.2	49.7	(-)	44.1	19.1	2.4	1.3	(-)	66.2	6.5	3.4	38.8	28.4

	%	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	IS	LI	MK	NO
ISCED 1	2014	100.0	20.1	0.0	(-)	(-)	6.2	0.0	1.9	1.8	1.7	3.8	2.2	(-)	0.0	0.0	0.4	0.0
	2005	100.0	19.6	0.0	0.0	(-)	16.7	0.0	1.7	0.7	8.8	5.5	3.7	3.5	0.0	(-)	0.2	0.0
ISCED 2	2014	100.0	31.1	11.6	51.1	(-)	69.0	0.8	10.7	47.8	55.2	9.9	19.3	(-)	1.0	0.0	48.0	25.1
	2005	100.0	41.4	8.4	(-)	(-)	30.5	0.6	10.9	27.4	37.3	15.8	26.6	(-)	5.3	(-)	14.9	29.9
ISCED 3 všeobecné	2014	100.0	46.3	4.7	40.3	(-)	46.7	1.5	12.8	63.4	57.7	16.9	21.4	8.8	22.5	0.0	24.1	21.3
	2005	96.7	51.4	1.7	86.2	(-)	72.5	2.5	11.9	78.2	75.2	37.9	34.5	15.2	32.4	(-)	(-)	(-)

Zdroj: Eurydice, na základe údajov z Eurostat/UOE [educ_uoe_lang01] (aktualizované: 21/12/2016).

Vysvetlivky

Prerušenie v iných časových radoch ako tie, ktoré sú uvedené v špecifických poznámkach štátov (kapitola C), sa v niektorých štátoch mohlo vyskytnúť v rokoch 2010 až 2014 pre zmeny v metodike zberu údajov.

Trendy v podiele žiakov vo všeobecnom strednom vzdelávaní (ISCED 2-3), ktorí sa učia španielsky jazyk, 2005, 2014 (údaje z ukazovateľa C15)

	%	EU	BE fr	BE nl	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT
ISCED 2	2014	13.1	(-)	0.0	1.5	2.0	(-)	4.0	0.2	15.4	(-)	(-)	37.8	0.1	22.0	0.5	0.0	0.0
	2005	7.5	0.0	0.0	1.1	0.5	(-)	1.8	0.1	7.4	(-)	(-)	33.7	0.0	3.6	0.1	0.0	0.0
ISCED 3 všeobecné	2014	19.1	7.0	2.4	9.4	12.1	20.4	19.2	4.5	15.0	(-)	(-)	71.7	3.5	12.3	17.1	1.2	0.6
	2005	17.2	6.6	2.1	7.3	6.9	24.9	13.8	0.3	7.9	(-)	(-)	(-)	1.5	4.0	6.5	0.7	0.4

	%	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	IS	LI	MK	NO
ISCED 2	2014	0.0	0.1	8.1	1.9	1.0	1.9	20.8	0.5	2.1	0.7	1.9	43.9	(-)	2.9	0.0	0.0	32.0
	2005	0.0	0.1	2.4	(-)	0.4	0.1	1.1	0.5	0.3	0.1	0.0	28.8	(-)	1.0	(-)	0.0	3.5
ISCED 3 všeobecné	2014	4.8	3.0	5.8	4.6	16.5	4.1	7.1	2.5	13.0	10.7	13.0	40.1	13.5	23.9	0.0	0.1	25.6
	2005	7.1	1.2	1.5	0.0	(-)	0.9	0.7	1.8	4.3	4.0	9.4	39.3	7.9	15.7	(-)	(-)	(-)

Zdroj: Eurydice, na základe údajov z Eurostat/UOE [educ_uoe_lang01] (aktualizované: 21/12/2016).

Vysvetlivky

Prerušenie v iných časových radoch ako tie, ktoré sú uvedené v špecifických poznámkach štátov (kapitola C), sa v niektorých štátoch mohlo vyskytnúť v rokoch 2010 až 2014 pre zmeny v metodike zberu údajov.

Podiel žiakov vo všeobecnom a odbornom vyššom strednom vzdelávaní (ISCED 3), ktorí sa učia angličtinu, 2014 (údaje z ukazovateľa C16)

%	EÚ	BE fr	BE nl	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT
Všeobecné	94.1	91.6	99.8	90.7	95.0	82.1	86.8	97.6	(-)	94.4	97.5	99.8	99.5	97.8	90.2	97.8	95.3
Odborné	75.0	36.8	75.3	80.0	86.9	18.6	36.9	65.5	(-)	51.9	20.4	95.6	86.6	98.1	99.5	72.3	67.8
%	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	IS	LI	MK	NO
Všeobecné	92.1	83.1	100.0	95.5	99.4	94.6	65.2	99.3	98.2	99.0	99.9	100.0	(-)	72.2	100.0	99.2	43.9
Odborné	61.7	43.4	100.0	62.7	98.6	86.6	80.9	99.2	91.4	89.0	94.7	99.9	(-)	33.7	(-)	(-)	55.8

Zdroj: Eurydice, na základe údajov z Eurostat/UOE [educ_uoe_lang01] (aktualizované: 21/12/2016).

Vysvetlivky

Pozri taktiež špecifické poznámky štátov v kapitole C.

Podiel učiteľov moderných cudzích jazykov v nižšom strednom vzdelávaní, ktorí boli pracovne v zahraničí, 2013 (údaje z ukazovateľa D8)

	EÚ	BE nl	CZ	DK	EE	ES	FR	HR	IT	CY	LV	NL	PL	PT	RO	SK	FI	SE	IS	NO
%	56.9	43.0	53.3	45.1	54.2	73.7	63.3	37.4	61.7	58.6	62.0	59.5	51.4	35.1	30.0	39.6	56.2	57.1	71.6	67.7
S.E.	0.77	2.77	1.96	2.27	2.08	2.02	2.07	2.08	2.33	3.79	3.04	3.24	1.97	2.23	2.26	1.76	2.20	1.86	2.65	2.06

Zdroj: Eurydice, na základe TALIS 2013.

Vysvetlivky

Údaje vyhodnotené na základe odpovedí v dotazníku pre učiteľov TALIS 2013. Vážený priemer EÚ sa vypočíta na základe údajov dostupných z 19 štátov/regiónov EÚ, ktoré sa zúčastnili prieskumu TALIS 2013, časť o mobilitu učiteľov.

Moderný cudzí jazyk: Jazyk odlišný od vyučovacieho jazyka (definícia TALIS 2013).

Učitelia moderných cudzích jazykov: Respondenti, ktorí vyhlásili, že vyučovali žiakov nižšej strednej úrovne vo svojej vzorovej škole počas školského roka moderné cudzie jazyky (TTG15E). Títo respondenti môžu tiež vyučovať iné predmety.

Mobilita učiteľov (profesionálne účely): Respondenti, ktorí vyhlásili, že boli pracovne v zahraničí počas svojej kariéry učiteľa alebo počas vzdelávania učiteľov (TT2G48B, TT2G48C, TT2G48D, TT2G48E a/alebo TT2G48F).

Ďalšie informácie o TALIS nájdete v Štatistických databázach a terminológii.

Podiel učiteľov moderných cudzích jazykov v nižšom strednom vzdelávaní, ktorí boli s podporou programov mobility pracovne v zahraničí, 2013 (údaje z ukazovateľa D10)

%	EÚ	BE nl	CZ	DK	EE	ES	FR	HR	IT	CY
Program EÚ	26.1	17.1	37.5	24.3	41.1	35.2	9.3	12.7	15.2	40.7
S.E.	0.83	2.85	2.31	2.33	2.44	2.51	1.81	2.52	1.88	4.64
Národné/regiónálne programy	11.5	6.4	13.2	6.0	26.1	19.9	7.3	22.2	5.7	11.2
S.E.	0.52	2.01	1.43	1.37	2.59	1.76	1.41	2.75	1.29	2.85

%	LV	NL	PL	PT	RO	SK	FI	SE	IS	NO
Program EÚ	61.2	27.3	34.9	45.6	49.7	25.8	38.8	21.0	29.0	14.9
S.E.	3.10	3.92	3.25	4.56	3.97	2.24	2.78	1.93	2.24	3.16
Národné/regiónálne programy	22.6	5.1	15.3	9.1	9.2	12.7	13.5	4.8	20.1	3.4
S.E.	3.64	1.84	2.67	2.44	2.09	1.81	2.03	0.93	2.59	0.70

Zdroj: Eurydice, na základe TALIS 2013.

Vysvetlivky

Pozri vysvetlivky z ukazovateľa D8.

Údaje vypočítané na základe odpovedí na otázky TT2G48C a TT2G48D v dotazníku pre učiteľov.

Ďalšie informácie o TALIS nájdete v Štatistických databázach a terminológii.

Podiel učiteľov moderných cudzích jazykov v nižšom strednom vzdelávaní, ktorí boli v pracovne v zahraničí, podľa účelu cesty, úroveň EÚ, 2013 (údaje z ukazovateľa D11)

%	EÚ	BE nl	CZ	DK	EE	ES	FR	HR	IT	CY
A	60.4	56.7	59.3	41.6	53.6	73.0	49.3	55.8	81.5	22.4
S.E.	0.96	2.93	2.37	3.03	3.03	2.52	3.01	3.39	1.98	4.16
B	52.0	36.5	53.3	41.5	46.1	60.9	40.8	26.3	65.1	48.5
S.E.	1.16	3.59	2.25	3.09	3.31	2.70	3.09	2.95	2.59	4.76
C	46.3	28.5	51.9	33.2	46.5	50.6	73.1	20.3	33.0	58.1
S.E.	1.02	3.21	2.70	3.30	2.71	2.55	2.71	3.36	2.94	5.01
D	31.5	20.3	34.2	31.2	54.0	34.1	22.2	28.5	17.3	26.2
S.E.	0.84	3.28	2.90	3.47	3.24	2.49	2.11	3.22	2.35	4.54
E	23.0	32.6	13.8	30.4	24.8	25.7	36.0	7.7	11.9	15.3
S.E.	0.81	3.19	1.62	3.13	2.30	2.35	2.75	1.79	1.94	3.98
F	6.5	10.3	14.1	11.1	7.3	8.9	3.6	4.6	3.4	15.0
S.E.	0.45	2.10	1.62	2.44	1.65	1.44	1.18	1.49	1.07	4.21
%	LV	NL	PL	PT	RO	SK	FI	SE	IS	NO
A	34.4	42.4	63.1	43.7	17.7	53.9	51.0	53.9	26.9	52.9
S.E.	3.57	3.66	3.01	3.09	3.41	2.69	2.97	2.37	2.67	2.91
B	38.2	52.1	47.9	40.4	39.3	53.6	46.1	51.9	27.7	52.1
S.E.	4.66	4.32	3.06	3.57	4.58	2.63	2.36	2.28	3.15	2.19
C	40.8	29.8	40.0	62.8	29.2	16.4	47.6	29.1	5.9	14.8
S.E.	4.26	3.87	3.23	3.48	4.10	1.90	2.39	2.36	1.43	2.77
D	47.5	35.3	47.7	37.5	54.8	27.7	52.4	34.8	46.0	19.6
S.E.	4.08	4.12	3.24	3.84	4.26	2.46	2.85	2.54	2.69	2.49
E	16.8	17.9	16.9	19.4	41.6	13.7	17.4	18.1	13.7	23.4
S.E.	3.24	3.46	2.24	3.33	3.99	1.71	2.09	1.92	2.08	3.63
F	5.7	1.6	1.6	6.5	2.6	16.2	27.8	8.0	28.4	16.6
S.E.	2.23	0.91	0.69	2.04	1.23	1.71	2.43	1.30	2.93	2.09

A Učenie sa jazyka **B** Štúdium ako súčasť vzdelávania učiteľov **C** Sprevádzanie hostujúcich žiakov **D** Nadviazanie kontaktov so školami v zahraničí **E** Vyučovanie **F** Vyučovanie iných predmetových oblastí

Zdroj: Eurydice, na základe TALIS 2013.

Vysvetlivky

Pozri vysvetlivky k údajom z ukazovateľa D8.

Učitelia iných predmetov: Respondenti, ktorí vyhlásili, že počas školského roka nevyučovali žiakov na nižšej strednej úrovni vo svojej vzorovej škole moderné cudzie jazyky (TTG15E), ale vyučovali aspoň jeden z iných predmetov (TTG15A, B, C, D, F, G, H, I, J, k a/alebo L).

Údaje vyhodnotené na základe odpovedí na otázky TT2G48B až F a otázky TT2G49A až TT2G49F v dotazníku pre učiteľov.

Ďalšie informácie o TALIS nájdete v Štatistických databázach a terminológii.

VÝKONNÁ AGENTÚRA PRE VZDELÁVANIE, AUDIOVÍZIU A KULTÚRU

Analýzy vzdelávania a politiky mládeže

Avenue du Bourget 1 (J-70 – Unit A7)
B-1049 Brussels
(<http://ec.europa.eu/eurydice>)

Šéfredaktor

Arlette Delhaxhe

Autori

Nathalie Bařdak (koordinátorka), Marie-Pascale Balcon, Akvile Motiejunaite

Grafická úprava

Patrice Brel

Návrh obálky

Virginia Giovannelli

Koordinátor výroby

Gisèle De Lel

NARODNÉ KANCELÁRIE EURYDICE

ALBÁNSKO

Eurydice Unit
European Integration and Projects Department
Ministry of Education and Sport
Rruga e Durrësit, Nr. 23
1001 Tiranë

RAKÚSKO

Eurydice-Informationsstelle
Bundesministerium für Bildung
Abt. Bildungsentwicklung und -reform
Minoritenplatz 5
1010 Wien
Prispievatelia: Dr. Michaela Haller (externý expert)

BELGICKO

Unité Eurydice de la Communauté française
Ministère de la Fédération Wallonie-Bruxelles
Direction des relations internationales
Boulevard Léopold II, 44 – Bureau 6A/008
1080 Bruxelles
Prispievatelia: spoločná zodpovednosť

Eurydice Vlaanderen
Departement Onderwijs en Vorming/
Afdeling Strategische Beleidsondersteuning
Hendrik Consciencegebouw 7C10
Koning Albert II-laan 15
1210 Brussel
Prispievatelia: Experti z Ministerstva vzdelávania
a odbornej prípravy: Sien Van den Hoof, Chama Rhellam,
Marieke Smeyers, Véronique Adriaens, Marie-Anne
Persoons, Nancy Willems, Els Exter, Elke Peeters, Jozef
Van Laer, Veerle Breemeersch; Koordinácia: Ben Cohen
and Eline De Ridder

Eurydice-Informationsstelle der Deutschsprachigen
Gemeinschaft
Autonome Hochschule in der DG
Monschauer Strasse 57
4700 Eupen
Prispievatelia: Stéphanie Nix a Xavier Hurler

BOSNA A HERCEGOVINA

Ministry of Civil Affairs
Education Sector
Trg BiH 3
71000 Sarajevo
Prispievatelia: spoločná zodpovednosť

BULHARSKO

Eurydice Unit
Human Resource Development Centre
Education Research and Planning Unit
15, Graf Ignatiev Str.
1000 Sofia
Prispievatelia: Anna Arsenieva-Popova (expert)

CHORVÁTSKO

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta
Donje Svetice 38
10000 Zagreb
Prispievatelia: Duje Bonacci

CYPRUS

Eurydice Unit
Ministry of Education and Culture
Kimonos and Thoukydidou
1434 Nicosia
Prispievatelia: Christiana Haperi;
expert: Stella Konti Theocharous

ČESKÁ REPUBLIKA

Eurydice Unit
Centre for International Cooperation in Education
Dům zahraniční spolupráce
Na Poříčí 1035/4
110 00 Praha 1
Prispievatelia: Jana Halamová, Radka Topinková; expert:
Irena Mašková

DÁNSKO

Eurydice Unit
Ministry of Higher Education and Science
Danish Agency for Higher Education
Bredgade 43
1260 København K
Prispievatelia: Ministry of Higher Education and Science a
Ministry of Education

ESTÓNSKO

Eurydice Unit
Analysis Department
Ministry of Education and Research
Munga 18
50088 Tartu
Prispievatelia: Kersti Kaldma (koordinácia); expert: Kristi
Mere

FÍNSKO

Eurydice Unit
Finnish National Agency for Education
P.O. Box 380
00531 Helsinki
Prispievatelia: Kristiina Volmari;
expert: Anu Halvari

BÝVALÁ JUHOSLOVANSKÁ REPUBLIKA MACEDÓNSKO

National Agency for European Educational Programmes
and Mobility
Porta Bunjakovec 2A-1
1000 Skopje
Prispievatelia: Dejan Zlatkovski a Goce Velichkovski

FRANCÚZSKO

Unité française d'Eurydice
Ministère de l'Éducation nationale, de l'Enseignement
supérieur et de la Recherche
Direction de l'évaluation, de la prospective et de la
performance
Mission aux relations européennes et internationales
61-65, rue Dutot
75732 Paris Cedex 15
Prispievatelia: Laurent Bergez (expert) a Anne Gaudry-
Lachet (MENESR)

NEMECKO

Eurydice-Informationsstelle des Bundes
Deutsches Zentrum für Luft- und Raumfahrt e. V. (DLR)
Heinrich-Konen Str. 1
53227 Bonn

Eurydice-Informationsstelle der Länder im Sekretariat der
Kultusministerkonferenz
Taubenstraße 10
10117 Bonn
Prispievatelia: Thomas Eckhardt

GRÉCKO

Eurydice Unit
Directorate of European and International Affairs
Ministry of Education, Research and Religious Affairs
37 Andrea Papandreou Str. (Office 2172)
15180 Maroussi (Attiki)
Prispievatelia: Magda Trantallidi a Nicole Apostolopoulou

MAĎARSKO

Hungarian Eurydice Unit
Educational Authority
19-21 Maros street
1122 Budapest
Prispievatelia: Krisztina Kolosyné Bene (expert)

ISLAND

Eurydice Unit
The Directorate of Education
Víkurbær 3
203 Kópavogur
Prispievatelia: spoločná zodpovednosť

ÍRSKO

Eurydice Unit
Department of Education and Skills
International Section
Marlborough Street
Dublin 1 – DO1 RC96
Prispievatelia: Breda Naughton (hlavný radca, Department of Education & Skills); Karen Ruddock (Marino Institute Education)

TALIANSKO

Unità italiana di Eurydice
Istituto Nazionale di Documentazione, Innovazione e
Ricerca Educativa (INDIRE)
Agenzia Erasmus+
Via C. Lombroso 6/15
50134 Firenze
Prispievatelia: Simona Baggiani;
expert: Diana Saccardo (Dirigente tecnico, Ministero dell'Istruzione, dell'Università e della Ricerca).

LOTYŠSKO

Eurydice Unit
State Education Development Agency
Valņu street 3 (5th floor)
1050 Riga
Prispievatelia: Rita Kursīte (expert National Centre for Education)

LICHTENŠTAJNSKO

Informationsstelle Eurydice
Schulamt des Fürstentums Liechtenstein
Austrasse 79
Postfach 684
9490 Vaduz
Prispievatelia: National Eurydice information centre

LITVA

Eurydice Unit
National Agency for School Evaluation of the Republic of Lithuania
Geležinio Vilko Street 12
03163 Vilnius
Prispievatelia: Irena Raudienė (externý expert)

LUXEMBURSKO

Unité nationale d'Eurydice
ANEFOR ASBL
eduPôle Walferdange
Bâtiment 03 – étage 01
Route de Diekirch
7220 Walferdange
Prispievatelia: Experti: Thomas Michels (MENJE); Elisabeth Reisen (MENJE)

MALTA

Eurydice National Unit
Research and Policy Development Department
Ministry for Education and Employment
Great Siege Road
Floriana VLT 2000
Prispievatelia: Joanne Bugeja

ČIERNÁ HORA

Eurydice Unit
Vaka Djurovica bb
81000 Podgorica
Prispievatelia: Divna Paljević-Sturm (Examination Centre)

HOLANDSKO

Eurydice Nederland
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
Directie Internationaal Beleid
Etage 4 – Kamer 08.022
Rijnstraat 50
2500 BJ Den Haag
Prispievatelia: spoločná zodpovednosť

NÓRSKO

Eurydice Unit
Ministry of Education and Research
AIK-avd., Kunnskapsdepartementet
Kirkegata 18
P.O. Box 8119 Dep.
0032 Oslo
Prispievatelia: spoločná zodpovednosť

POL'SKO

Eurydice Unit
Foundation for the Development of the Education System
Mokotowska 43
00-551 Warsaw
Prispievatelia: Beata Płatos (koordinácia); národní experti:
Agata Gajewska-Dyszkiewicz a Katarzyna Paczuska
(Educational Research Institute)

PORTUGALSKO

Unidade Portuguesa da Rede Eurydice (UPRE)
Ministério da Educação e Ciência
Direção-Geral de Estatísticas da Educação e Ciência
(DGEEC)
Av. 24 de Julho, 134
1399-054 Lisboa
Prispievatelia: Isabel Almeida; spoločná zodpovednosť
(General Directorate for Education)

RUMUNSKO

Eurydice Unit
National Agency for Community Programmes in the Field of
Education and Vocational Training
Universitatea Politehnică București
Biblioteca Centrală
Splaiul Independenței, nr. 313
Sector 6
060042 București
Prispievatelia: Veronica – Gabriela Chirea, v spolupráci s
expertmi: Anca Maria Pegulescu (Ministry of National
Education and Scientific Research), Roxana Mihail (The
National Centre for Assessment and Examination), Dan Ion
Nasta (Institute of Science Education)

SRBSKO

Eurydice Unit Serbia
Foundation Tempus
Ruze Jovanovic 27a
11000 Belgrade
Prispievatelia: spoločná zodpovednosť

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

Eurydice Unit
Slovak Academic Association for International Cooperation
Křížkova 9
811 04 Bratislava
Prispievatelia: spoločná zodpovednosť

SLOVINSKO

Eurydice Unit
Ministry of Education, Science and Sport
Education Development Office
Masarykova 16
1000 Ljubljana
Prispievatelia: Saša Ambrožič Deleja a Barbara Kresal
Sterniša

ŠPANIELSKO

Eurydice España-REDIE
Centro Nacional de Innovación e Investigación Educativa
(CNIIE)
Ministerio de Educación, Cultura y Deporte
c/ Torrelaguna, 58
28027 Madrid
Prispievatelia: Experti: Marta Crespo Petit, Rocío Arias
Bejarano a Elena Vázquez Aguilar. Tieto autonómne
komunity vyplnili a zaslali dotazník s informáciami v rámci
svojich kompetencií: Astúria, Murcia, Kanárske ostrovy,
Kantábria, Kastília-León, Kastília-La Mancha, Katalánsko,
La Rioja, Extremadura a Valencia.

ŠVÉDSKO

Eurydice Unit
Universitets- och högskolerådet/
The Swedish Council for Higher Education
Box 450 93
104 30 Stockholm
Prispievatelia: spoločná zodpovednosť

ŠVAJČIARSKO

Eurydice Unit
Swiss Conference of Cantonal Ministers of Education (EDK)
Speichergasse 6
3001 Bern
Prispievatelia: spoločná zodpovednosť

TURECKO

Eurydice Unit
MEB, Strateji Geliştirme Başkanlığı (SGB)
Eurydice Türkiye Birimi, Merkez Bina 4. Kat
B-Blok Bakanlıklar
06648 Ankara
Prispievatelia: Osman Yıldırım Uğur;
expert: Assoc. Dr. Paşa Tevfik Cephe

SPOJENÉ KRÁL'OVSTVO

Eurydice Unit for England, Wales and Northern Ireland
Centre for Information and Reviews
National Foundation for Educational Research (NFER)
The Mere, Upton Park
Slough, Berkshire, SL1 2DQ
Prispievatelia: spoločná zodpovednosť

Eurydice Unit Scotland
c/o Education Scotland
The Optima
58 Robertson Street
Glasgow G2 8DU
Prispievatelia: Yousaf Kanan

Kľúčové údaje o vyučovaní jazykov v európskych školách - Edícia 2017

Publikácia ***Kľúčové údaje o vyučovaní jazykov v európskych školách - Edícia 2017*** popisuje zásadné vzdelávacie politiky o vyučovaní a učení sa jazykov v 42 európskych vzdelávacích systémoch. Odpovedá na otázky, ktoré cudzie jazyky sa vyučujú, ako dlho sa ich žiaci učia, aká úroveň ovládania sa očakáva od žiakov na konci povinného vzdelávania a aká jazyková podpora sa poskytuje novoprichádzajúcim žiakom prisťahovalcov, ako aj mnoho ďalších tém. Ukazovatele sú rozdelené do piatich kapitol: Kontext, Organizácia, Účasť, Učitelia a Vyučovacie postupy.

Pri tvorbe ukazovateľov boli použité rôzne zdroje, ktoré zahŕňajú sieť Eurydice, Eurostat, a medzinárodné prieskumy OECD – PISA a TALIS. Údaje Eurydice pokrývajú všetky štáty Európskej únie, ako aj Bosnu a Hercegovinu, Švajčiarsko, Island, Lichtenštajnsko, Čiernu Horu, Bývalú juhoslovanskú republiku Macedónsko, Nórsko, Srbsko a Turecko.

Úlohou siete Eurydice je spoznávať a vysvetľovať organizáciu a fungovanie rôznych európskych vzdelávacích systémov. Sieť poskytuje popisy národných vzdelávacích systémov, komparatívne štúdie venované špecifickým témam, ďalším ukazovateľom a štatistike. Všetky publikácie Eurydice sú bezplatne dostupné na internetových stránkach alebo v tlačenej podobe na požiadanie. Cieľom siete Eurydice je prostredníctvom svojej práce zlepšovať porozumenie, spoluprácu, dôveru a mobilitu na európskej i medzinárodnej úrovni. Sieť tvoria národné kancelárie v jednotlivých európskych štátoch a ich aktivity koordinuje Výkonná agentúra pre vzdelávanie, audioviziu a kultúru EÚ. Detailnejšie informácie o Eurydice pozri <http://ec.europa.eu/eurydice>.